

SİYER-İ NEBÎ

Hız. Muhammed'in Hayatı
Rahmet Yolculuğu

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

Rahman, Rahim Allah'ın İsmiyle
Biz seni alemler için yalnızca bir rahmet olarak gönderdik.
Enbiyâ Suresi 107. Ayet

İÇİNDEKİLER

KAVRAMLAR	5
ÖNSÖZ.....	11
RİSALETEN ÖNCE MEKKE VE ARAP YARIMADASI (MS:580)	14
COĞRAFİ DURUM	14
SİYASİ DURUM	15
EKONOMİK DURUM	19
DİNİ, AHLAKİ ve KÜLTÜREL DURUM	23
MEKKE’NİN SEÇİLMESİ	28
RESULULLAH’IN (s.a.v.) AİLESİ (EHL-İ BEYT).....	31
RESUL’ÜN (s.a.v.) DOĞUMU VE ÇOCUKLUĞU	32
GENÇLİK YILLARI (591).....	33
KABE’NİN TAMİRİ ve HACER-UL ESVED (607)	35
TİCARİ HAYATI	36
EVLİLİK HAYATI (596).....	37
HİRA GÜNLERİ.....	39
VAHYİN NÜZULU (610)	40
BİREYSEL HAZIRLIK	42
İLK İMAN EDENLER	43
GİZLİ DAVET VE DAR’UL ERKAM (610 – 613)	45
AÇIK DAVET (GENEL) (613)	48
DAVETE İLK TEPKİLER	51
ZULÜMLER, İŞKENCE VE İFTİRALAR.....	53
1. HABEŞİSTAN HİCRETİ (615)	58
2. HABEŞİSTAN HİCRETİ (616)	61
RUM ve PERS (SASANİ) SAVAŞI.....	67

HZ. HAMZA'NIN (r.a.) İMAN EDİŞİ (616)	68
HZ. ÖMER'İN (r.a.) İMAN EDİŞİ (616)	69
MÜŞRİKLERİN TEKLİFLERİ	71
Müşriklerin Ebu Talib'e Sundukları Takas Teklifi	72
Müşriklerin Resulullah'a (s.a.v.) Teklifte Bulunmaları	73
Utbe b. Rebia'nın Resulullah (s.a.v.) İle Görüşmesi	73
BOYKOT YILLARI (616 – 619)	78
HÜZÜN YILI (620)	81
TAİF (620)	83
İSRA MİRAC (620)	86
PANAYIRLAR ve AKABE GÖRÜŞMELERİ (621 – 622)	88
HİCRET (622)	91
İlk Cuma Namazı	99
MEDİNE (622)	100
COĞRAFİ DURUM	100
SOSYOL KÜLTÜREL VE EKONOMİK DURUM	101
DİNİ DURUM	103
DİN KARDEŞLİĞİNİN TESİSİ	104
MESCİDİN İNŞAASI (1/622)	107
İLK EZAN	110
İSLAM DEVLETİ'NİN KURULUŞU	111
İlk Anayasa (623)	111
Medine Vesikası	112
Siyasi Yapılanma	118
İdari Bölgenin Belirlenmesi	119
Nüfus Sayımı	119
İmar Düzenlemeleri	119

Ticari Hayatın Düzenlenmesi.....	120
Medine’de Eğitim ve Ashab-ı Suffe (1/623)	121
Medine’de Muhalifler	124
KIBLENİN DEĞİŞMESİ (2/624).....	126
SAVM (Oruç) VE ZEKATIN FARZ KILINMASI	127
MEKKE İLE İLİŞKİLER	129
SAVAŞA DOĞRU.....	130
BEDİR SAVAŞI (2/624)	132
KARKARATÜL-KÜDR VAKIASI	136
BEN-İ KAYNUKA YAHUDİLERİNİN MEDİNE’DEN SÜRÜLMELERİ	137
UHUD SAVAŞI (3/625)	138
ER RACİ (RECİ) KATLİAMI (4/625)	144
Bİ’RİMAUNE KATLİAMI.....	145
İFK HADİSESİ	147
ZEYD VE ZEYNEP’İN EVLİLİĞİ (5/627)	151
BEN-İ NADİR YAHUDİLERİNİN MEDİNE’DEN SÜRÜLMELERİ (4/625)	152
DUMETÜ-L CENDEL GAZVESİ (5/626).....	154
İÇKİ VE KUMARIN HARAM KILINIŞI	154
HENDEK GAZVESİ (5/627).....	156
BEN-İ KUREYZAOĞULLARI KUŞATMASI (5/627)	163
İSLAM DEVLETİNDE YENİ DÖNEM	165
HUDEYBİYE ANTLAŞMASI (6/628).....	167
DAVET MEKTUPLARI.....	175
HAYBER’İN FETHİ (7/628)	184
HABEŞİSTAN’DAKİ MÜSLÜMANLARIN MEDİNE’YE DÖNÜŞÜ	190
KAZA UMRESİ (7/629)	191
MUTE SAVAŞI (8/629)	194

MEKKE’NİN FETHİ (8/630)	199
Ebu Süfyan’ın İkna Çabaları.....	199
Mekke’ye Doğru	200
Mekke’ye Hareket	202
Mekke’ye Giriş.....	202
Mekke, Kâbe artık feth edilmişti.....	204
HUNEYN GAZVESİ (8/630)	205
PUTLARIN YIKILIŞI	209
TAİF KUŞATMASI (8/630)	210
TEBÜK GAZVESİ (9/630)	213
MÜNAFIKLARA MÜDAHALE	220
Mescid-i Dırar	220
Abdullah b. Ubey’in Ölümü.....	221
ARZA-İ AHİRE (Resulullah'ın (s.a.v.) Kur’ân-ı Kerîm’i Cebrâil’e son kez iki defa arz etmesi)	223
MUSEYLİME’NİN RESULLÜK İDDİASI	224
RESULULLAH’IN (s.a.v.) ACI GÜNÜ: İBRAHİM’İN VEFATI (10/632)	225
VEDA HACCI VE VEDA HUTBESİ (10/632)	227
Veda Hutbesi	230
SON SÖZ	237

KAVRAMLAR

- Ahzab : Belirli amaçlarla bir araya gelen topluluk.
- Arafat : Mekke'nin doğusunda, haccın en önemli rüknü olan vakfenin yapıldığı yer.
- Arza-i Ahire : Resulullah'ın vefatına yakın, Hz. Cebrail ile karşılıklı olarak Kur'an'ın tamamını birbirlerine son kez okumaları.
- Ashab-ı Suffe : Mescid-i Nebevi'nin bitişiğinde, yoksul sahabilerin barınması için yapılan ve zamanla bir eğitim kurumu haline gelen yerde yaşayan sahabe topluluğu.
- Ayet : Bir şeyin ve bir amacın mevcudiyetini gösteren alametler, Kur'an'da bir araya gelen küçük parçalar.
- Bedevi : Çölde, şehirden uzakta yaşayan kimseler.
- Biat : Birinin yöneticiliğini benimsemek.
- Budizm : Buda'nın milattan önce 6. yüzyılda Hindistan'da kurduğu din ve felsefe sistemi.
- Cariye : Genellikle savaşlarda ele geçirilen kadın köle, esir.
- Cihad : Güç ve gayret sarfetmek, bir işi başarmak için elinden gelen bütün imkanları kullanmak.
- Cizye : İslam devletindeki gayri müslim topluluğun erkeklerinden alınan vergi.
- Daru'l-Kurra : Kur'an öğretilen ve hafız yetiştirilen mektepler.
- Ehl-i Beyt : Resulullah'ın aile fertleri için kullanılan bir tabir.
- Ensar : Resulullah' ve muhacirlere yardımcı olan Medineli müslümanlar.
- Ezan : Bildirmek, duyurmak, çağrıda bulunmak.
- Fetih : Müslümanların ülke veya şehirleri, tevhidi hakim kılmak amacıyla İslamiyet'e açmaları, İslam devleti idaresine almaları.
- Fidyе : Bir kimseyi bulunduğu sıkıntılı durumdan kurtarmak için ödenen bedel.
- Ficar Savaşları : İslam'dan önce bazı Arap kabileleri arasında haram aylarda meydana gelen savaşlar.
- Fıtır Sadakası : Zengin olan Müslümanların, Ramazan orucunu tutup bayrama ulaşmanın bir şükürü olarak ihtiyaç sahiplerine verdiği, vacip olan sadaka.
- Fısk : İslam dininin emir ve yasaklarına aykırı davranma.

- Fitne : İmtihan, iyi veya kötü şeylerle deneme; manevi çöküntü; dini, içtimai ve siyasi kargaşa.
- Firavun : Eski Mısır krallarının ünvanı.
- Fitrat : İnsanın yaratılıştan itibaren sahip olduğu bütün özellikler.
- Gazve : Resulullah'ın bizzat sevk ve idare ettiği savaşlar.
- Gaflet : Dünya veya ahiret hayatı için gerekli olan bir şeyin önemini kavrayamama.
- Ganimet : Gayri müslimlerden savaş yoluyla elde edilen her türlü mal ve esirler.
- Hamd : Allah'ın zatına, sıfatlarına ve nimetlerine karşı O'nu övgüyle yüceltmek.
- Haniflik : İslam öncesi dönemde Hz. İbrahim'in tebliğ ettiği dine tabi olmak.
- Haram Aylar : Zaruret hali dışında, savaşmanın yasak olduğu Zilkade, Zilhicce, Muharrem ve Receb ayları.
- Hacer-ül Esved : Hz. İbrahim tarafından Kabe'nin inşası esnasında tavafın başlangıç noktasını belirlemek amacıyla yerleştirdiği siyah taş.
- Hac : Kutsal kabul edilen mekanları dini maksatla ziyaret etme.
- Harem : Mekke ve Medine şehirleriyle, çevrelerindeki belirli bölgeler için, öldürmenin yasak olması gibi çeşitli kısıtlamaların olduğu yerler.
- Hicabe : Kabe'nin bakımı, kapısının ve anahtarlarının muhafazası görevi.
- Hiciv : Bir kişinin veya toplumun ayıp ve kusurlarını sayıp dökmek, yermek.
- Hicret : Kişinin herhangi bir şeyden bedenlen, dil ile veya kalben ayrılıp uzaklaşması.
- Hikmet : Bir işi gereği gibi, yerli yerince ve doğru bir şekilde yapmak.
- Hilfu'l Fudul : Risaletten önce, Kureys'ten bazı kimselerin katılımıyla kurulan, haksızlığa uğrayan insanlara yardım etmek amaçlı topluluk.
- Hira : Resulullah'a ilk vahyin geldiği mağaranın bulunduğu dağ.
- Hüsn-i Zan : Bir kimsenin kesin bilgisi olmamakla birlikte başka biri hakkında iyi kanaat beslemesi.
- İbadet : Kulun Allah'a karşı sevgi, saygı ve bağlılığını gösteren duygu, düşünce ve davranışlar bütünü.
- İfk : İftira, en kötü ve en çirkin yalan.
- İlah : Tapınılan, yüceliği karşısında hayrete düşülen, gönülden bağlanılıp sığınılan, itaat edilen varlık.

- İhram : Hac veya umreye niyet eden kimsenin, diğer zamanlarda yapması helal olan bazı davranışları, hac ve umrenin gerekliliklerini tamamlayıncaya kadar kendine haram kılması.
- İrşad : Doğru yolu göstermek.
- İslam : Boyun eğmek ve itaat etmek.
- İsrailoğulları : Tevrat ve Kur'an'da Hz. Yakub'un (İsrail) çocuklarına ve onların soyundan gelenlere verilen ad.
- Kast Sistemi : Toplumun doğuştan gelen sınıflara ayrıldığı ve bu sınıflar arasında geçişin zor veya imkansız olduğu sosyal bir yapı.
- Kayser : Arapların Roma ve Bizans imparatorları için kullandıkları unvan.
- Kisra : Arapların Sasani (İran) hükümdarları için kullandıkları unvan.
- Ehl-i Kitap : Kendilerini ilahi bir kitaba bağlı kabul eden kimseler.
- Konfüçyüs : M.Ö. 551-479 yılları arasında yaşamış Çinli filozof, eğitimci ve devlet adamıdır. Ahlak, adalet ve toplumsal düzen üzerine öğretileriyle Konfüçyüsçülüğün kurucusudur. Çin kültürü ve felsefesi üzerinde derin bir etkisi olmuştur.
- Kurra Hafız : Kur'an-ı Kerim'i ezbere bilen ve farklı kıraat (okuma) usullerine göre okuyabilen kişi.
- Kur'an : İslam dininin kutsal kitabıdır. Allah tarafından vahiy yoluyla Hz. Cebrail aracılığıyla Resulullah'a indirilmiştir. 114 sure ve 6.236 ayetten oluşur. Müslümanlar için inanç, ibadet ve ahlaki kuralları içeren en önemli rehberdir. Arapça olarak indirilmiş olup, değişmeden günümüze kadar gelmiştir.
- Kurban : Kendisiyle Allah'a yaklaşılacak şey.
- Kureyş : Toplanmak, bir araya gelmek; ticaret yapmak anlamındaki Kureyş, Resulullah'ın da mensup olduğu kabilenin ismidir.
- Küttab : Okuma, yazma öğretmek için kullanılan mektepler. Bu yerlerde genellikle çocuklara Kur'an okuma, yazı yazma ve temel dini bilgiler öğretilirdi. Katipler de burada eğitim alarak vahiyleri yazıya geçirirdi.
- Mecnun : Cinlenmiş, akli melekelerini doğru kullanamayan, doğrunun tersine hareket eden.
- Mecusilik (Zerdüştlük) : Eski İran kökenli, özellikle Pers İmparatorluğu döneminde yaygın olan bir dindir. Zerdüşt tarafından kurulduğuna inanılan bu din, iyi ve kötü arasındaki mücadeleyi temel alır. Mecusiliğin kutsal kitabı Avesta'dır ve en önemli tanrısı Ahura Mazda'dır. Ateş, kutsal bir sembol olarak kabul edilir ve Mecusi

tapınaklarında sürekli yanan ateş bulunur. Günümüzde Zerdüştlük, küçük bir topluluk tarafından hala yaşatılmaktadır.

- Medine Vesikası : Medine'deki farklı dini, siyasi ve etnik grupların katılımıyla hazırlanan, Resulullah'ın devlet başkanlığında birlikte yaşamayı öngören siyasi-hukuki belge. İlk İslam anayasası.
- Melik : Kral, hükümdar, devlet başkanı, yönetici.
- Menat : Putperest Araplar tarafından Allah'ın kızları olarak kabul edilen putlardan birisidir. Müşrikler tarafından kader, ölüm ilahı olarak kabul edilmiştir.
- Mescid : Secde edilen yer.
- Mescid-i Dirar : Medine'de münafıkların müslümanlara zarar vermek amacıyla Kubâ Mescidi'nin karşısına yaptırdıkları, daha sonra Resulullah tarafından yıktırılan mescid.
- Mescid-i Kibleteyn : Kiblenin Mescid-i Aksa'dan Kabe'ye çevrilmesi sırasında Resulullah'ın içinde namaz kıldırmakta olduğu cami. Bu hadiseden dolayı "iki kibleli mescid" adını almıştır.
- Mescid-i Nebevi : Resulullah'ın hicretinin akabinde Medine'de ilk inşa edilen mescid.
- Muvahhid : Allah'ı birleyen, tevhid ehli.
- Monarşi : Bir hükümdarın devlet başkanı olduğu bir yönetim biçimi, saltanat.
- Muahat : Resulullah'ın Medine'de ensar ve muhacirlerden bazılarını birbirleriyle kardeş ilan etmesi.
- Mübareze : Arap geleneğine göre, savaş meydanında karşı karşıya gelmiş iki düşman taraftan çıkan birer kişinin savaştan önce teke tek çarpışması.
- Mübarek : Maddi ve manevi açıdan hayır getirip, artarak devam eden.
- Mucize : Aciz bırakan.
- Mücahit : Cihat eden, Allah yolunda savaşan.
- Mufassal : Tafsilatlı, geniş izah edilen, kısımlara ayrılıp anlatılmış.
- Muhacir : Dini sebeplerle bir yerden diğer bir yere göçen.
- Mürted : Müslüman olduktan sonra, İslam dininden çıkan.
- Münafık : Küfrünü gizleyerek kendini mümin gösteren veya imanla küfür arasında bocalayan kimse.
- Mümin : Güven duygusu içinde tasdik eden, inanan.
- Müslim : Teslim olan, boyun eğen.
- Müstehap : Yapılınca sevap sayılan, yapılmayınca günah olmayan eylemler.

- Müzdelife : Hacda Arafat vakfesinden sonra ikinci vakfenin yapıldığı yer.
- Necaşi : Habeşistan'daki hükümlere verilen ad.
- Nebi : Konum ve değeri yüksek olan, Resul.
- Nüzul : Vahyin, Allah katından aşağıya, insanlık alemine indirilmesi.
- Paganizm : Birden fazla ilah inancına sahip olunan din.
- Patrik : Hristiyanlığın doğu kiliselerinde, başpiskoposlara verilen dini ve idari unvan.
- Riba (Faiz) : Ticarete elde edilen haksız, sömürücü kazanç.
- Ridde Savaşları : Resulullah'ın vefatından sonra İslam'dan ayrılan topluluklarla, İslam devletinin yaptığı savaşlar.
- Rum : Romalı, Roma'ya mensup.
- Sabır : Başa gelen sıkıntı ve belalar karşısında direnç gösterme; olumsuzlukları olumlu kılmak için gösterilen metanet.
- Sabilik : Ortadoğuda doğmuş, önceleri tevhidi iken, zamanla başta güneş ve ay olmak üzere, gök cisimlerine tapınılan, ışığı kutsal gören eski bir din.
- Sahabe : Resulullah'ı fiilen görüp, İslam'a mensup olan kişiler.
- Safa ile Merve : Safa ve Merve, Kabe'nin doğusunda bulunan iki tepenin isimleridir. Bugün Mescid-i Haram'ın duvarı ile bitişik haldedirler. Hac menasikinden (gereklilik) olan sa'y (yürümek, koşmak), bu iki tepe arasında yapılır.
- Sanem (Put) : Allah'ın dışında ilah edinilen şey, suret.
- Savm : Oruç.
- Seriyeye : Resulullah'ın bizzat katılmadığı savaşlar.
- Şehadet : Bir şeyin hakikat olduğunu kesin olarak bilmek.
- Şeytan : Öfkesinden yanıp tutuşan, haktan ayrılan, muhalefet eden.
- Şirk : Allah'ın isim ve fiilerinden bir ya da birkaçına ortak başka varlıklar tanımak.
- Sihir : Bir şeyi olduğundan başka türlü göstermek, aldatmak, oyalamak; birinin ilgisini çekmek, gönlünü çelmek.
- Sikaye : Mekke'de zemzemle ve su işleriyle ilgili görev.
- Siyer : Resulullah'ın yaşamını anlatan kaynaklara verilen ortak ad.
- Şura : Danışma, görüş alışverişinde bulunma, danışan kimseye fikrini söyleyip onu yönlendirme.

- Sure : Kur'an-ı Kerim ayetlerinin bir araya getirilmesi sonucunda oluşan, sınırları vahiy doğrultusunda Resulullah tarafından belirlenen bölümler.
- Tağut : Allah'tan başka tapınılan ve hak yoldan saptıran her türlü varlık.
- Tavaif : Kabe sol tarafa alınarak Hacerülesved hizasından başlanıp, aynı noktada tamamlanan her dönüşe şavt, yedi şavta tavaif adı verilir
- Tekbir : Allah'ın zatı, sıfatları ve fiilleri itibariyle her şeyden yüce ve üstün olduğunu belirtmek.
- Telbiye : Çağrıda bulunana cevap vermek, bir davete icabet etmek. Hacda ihrama girenlerin lebbeyk şeklinde başlayan zikir cümlelerini söylemesi.
- Tevhid : Allah'ın zatında, sıfatlarında, mabud oluşunda bir ve tek olduğunu zihin ve kalp yoluyla kabul etme.
- Umre : Hac dışında ihramlı olarak Kabe'yi tavaif edip Safa ile Merve arasında sa'y (yürümek, koşmak) yapmak suretiyle eda edilen ibadet.
- Ümmet : Aynı dine inanma, aynı zamanda yaşama veya aynı mekanda bulunma gibi önemli bir unsurda toplanan gruplar.
- Vakfe : Hac ibadetini yerine getiren kişinin, belirli bir zaman diliminde belirli yerlerde bir süre durması. Arafat ve Müzdelife olmak üzere ikiye ayrılır.
- Vahy : Allah'ın, bir emrini, bir hükmünü veya bir bilgiyi varlıklarına bildirmesi.
- Velayet : Sevmek; yönelmek, yardım etmek; bir işin sorumluluğunu kendi üstüne almak.
- Zekat : Kur'an'da belirtilen sınıflara sarfedilmek üzere, dinen zengin sayılan müslümanların malından alınan belli pay.
- Zemzem : Mescid-i Haram'da Hacerülesved'in tam karşısında, Kabe'ye 19 metre uzaklıkta yer alan, Allah'ın, Hz. Hacer ile oğlu Hz. İsmail'e ihsan ettiğine inanılan su.

ÖNSÖZ

Rahman ve Rahim olan, Merhametin Kaynağı, Âlemlerin Rabbi'nin adıyla...

İnsanlığa hidayet rehberi olarak gönderilen Resul ve Nebilerin sayısını bilmiyoruz. Bir kısmının ilahi rehberlik ve örneklik sağlayan kıssaları Kur'an'da insanlara örnek ve ibret olması için anlatılmaktadır. Bu Nebi ve Resullerin hayat hikâyelerinden anladığımız kadarıyla, insanlık kendi imkân ve gücüyle yanlış yollardan kurtulamadığında ilahi yardım devreye girmektedir. Bu yardımın en önemlilerinden biri de, insanlar arasından seçilen bazı kişilerin ilahi mesajı insanlara ulaştırmak, doğru hayat tarzını öncelikle kendi hayatlarında yaşayarak insanlara sunmak ve onlara önderlik yapmak üzere görevlendirilmeleridir.

Bu bağlamda Allah (c.c.), son Elçisi aracılığıyla insanlığa rehber olarak gönderdiği ilahi kitaplar dizisinin sonuncusunu takdim etti. Önceki Kitaplar gönderildikleri toplum, bölge ve zamanla sınırlı şekilde sorunlara çözümler sunarken, son Kitapla birlikte son Resul, toplumlar üstü (evrensel) ve zamanlar üstü bir görevle gönderildi.

Bu son Kitap ve Resul aracılığıyla Allah (c.c.), tüm insanlığa hitap etmektedir. İnsanlığın bireysel ve toplumsal hayatında her zaman karşılaşılabileceği temel sorunlara çözümler sunmakta ve bu rehberlik kıyamete kadar devam edecektir. Doğru ve güzel hayatın özelliklerini açıkladı, açıklıyor ve açıklamaya da devam edecektir. Üstelik sunduğu bilgi ve çözümleri sadece anlatmakla kalmayıp, hayatın içinde bizzat uygulayarak da göstermiştir ve göstermeye devam edecektir.

Bu örneklik, önce Resulullah (s.a.v.) eğitilerek gerçekleştirilmiştir. *Enbiya Suresi'nin 107. ayetinde* ifade edildiği üzere: *"Biz seni âlemler için yalnızca bir rahmet olarak gönderdik."* Böylece Resulullah (s.a.v.), insanlık için üstün bir şahsiyet ve en güzel örnek haline gelmiştir.

"Andolsun, Allah'ı ve ahiret gününü umanlar ve Allah'ı çokça zikredenler için Allah'ın Resulü'nde güzel bir örnek vardır." (Ahzâb, 21)

Resulullah (s.a.v.), Kur'an'ı tebliğ ederken ve risalet görevini yerine getirirken, İslam'ın Allah (c.c.)'tan gelen bir rahmet ve hidayet olduğunu bilerek hareket etti. Kendisine yüklenen tebliğ, davet, irşad ve örneklik görevini tam bir iman, huzur ve azimle yerine getirdi. *"Ey örtüsüne bürünen, kalk!"* hitabından itibaren insanları dalaletten hidayete, karanlıklardan aydınlığa, küfürden imana, cehaletten bilgiye ve tevhide çağırdı.

"Artık sen, öğüt verip-hatırlat. Sen, yalnızca bir öğüt verici-bir hatırlatıcısın. Onlara 'zor ve baskı' kullanacak değilsin." (Gâşiye, 21-22)

"Şüphesiz, biz seni bir şahid, bir müjde verici ve bir uyarıcı olarak gönderdik. Ki Allah'a ve Resûlü'ne iman etmeniz, O'nu savunup-desteklemeniz, O'nu en içten bir saygıyla-yüceltmeniz ve sabah akşam O'nu (Allah'ı) tesbih etmeniz için." (Fetih, 8-9)

"Rabbini yoluna hikmetle ve güzel öğütle çağır ve onlarla en güzel bir biçimde mücadele et. Şüphesiz senin Rabbi,n yolundan sapanı bilendir ve hidayete ereni de bilendir." (Nahl, 125)

"Eğer seninle çekişip-tartışırlarsa, de ki: 'Ben, bana uyanlarla birlikte, kendimi Allah'a teslim ettim.' Ve kitap verilenlerle ümmilere de ki: 'Siz de teslim oldunuz mu?' Eğer teslim oldularsa, gerçekten hidayete ermişlerdir. Fakat yüz çevirdilerse, artık sana düşen yalnızca tebliğ(etmek)dir. Allah, kulları hakkıyla görendir." (Âl-i İmrân, 20)

23 yıllık risalet süreci boyunca Resulullah (s.a.v.), insanları daima imana, Kur'an'ın yoluna çağırarak insanlığın kurtuluşu için çabaladı. *Tevbe Suresi'nin 128. ayetinde* ifade edildiği gibi: *"Andolsun size, içinizden sıkıntıya düşmeniz O'nun gücüne giden, size pek düşkün, mü'minlere şefkatli ve esirgeyici olan bir elçi gelmiştir."*

Bu nedenle Resulullah (s.a.v.)'ın hayatını ve siretini bilmek, O'nun adımlarını takip etmek, o muhteşem örneklikten öğüt ve dersler almak, hayatı insanca yaşamak isteyen herkes için bir zorunluluktur. Müminler içinse Resulullah (s.a.v.)'ı anlamak, anlatmak, O'nun yolunu takip etmek ve bıraktığı mirasa sahip çıkmak sadece bir tercih değil, bir vazife ve farzdır.

Bu sebeple O’nun hayatından kesitleri incelemek, öğrenmek, örnek almak ve başkalarına da örnek olarak sunmak her daim bir Müslüman’ın öncelikli vazifesi olmalıdır.

O’nu tanıtmak amacı ile hazırlanan bu esere katkı verenlere teşekkürü bir borç bilerek, yapılan bu çalışmanın, Resulullah’ın (s.a.v.) tanıtımına ve anlaşılmasına bir katkı yapmasına vesile olabilme umudu ve temennisi ile...

RİSALETEN ÖNCE MEKKE VE ARAP YARIMADASI (MS:580)

COĞRAFİ DURUM

Arap yarımadasının büyük bir bölümü çöl ve düz ovalardan oluşmaktadır. Bu bölge, Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarının kesiştiği önemli bir noktadadır. O yıllarda, konumu itibariyle Mekke, eski insanlar tarafından Dünya'nın merkezi olarak nitelendirilirdi. Yarımadanın sınırları, doğuda Basra Körfezi ve Umman Denizi, batıda Kızıldeniz, güneyde Hint Okyanusu, kuzeyde ise Şam ile çevrilidir. Yüzölçümü yaklaşık olarak 3 milyon km² dir (Bkz. Resim 1).

Bölgenin en önemli beldeleri Mekke, Yesrib (Medine) ve Taif'tir. Bölgede ağır çöl iklimi hâkimdir. Yarisından fazlası çöllarla kaplı olan bölge, yeryüzünün en sıcak ve en kurak bölgelerinden biridir. Gün içindeki sıcaklık

farkı oldukça yüksektir ve yaz aylarında sıcaklık gölgede 50°C ye kadar ulaşmaktadır.

SIYASİ DURUM

Dünyada o dönemde, siyasi gücü elinde bulunduran belli başlı ülkeler mevcuttu. Bu ülkeler; Bizans, Sasani (İran), Hindistan, Habeşistan ve Çin İmparatorluğu'ydü.

Çin İmparatorluğu: Milattan önce 551 ile 479 yılları arasında Konfüçyüs'ün büyük etkinliği ile uygarlıkta zirve noktadaydı. Risalet döneminde ise büyük bir çöküntü içerisine girmişti. Hanedanlıkta, kardeş kavgalarından dolayı siyasi düzen ciddi anlamda kargaşa içerisindeydi. Çin, sanayi ve ilim noktasında oldukça gelişmiş bir seviyedeydi. Dini anlamda ise Hindistan'dan gelen Budizm ülkede ciddi anlamda yaygınlaşmıştı.

Hindistan: Budizm'in etkisindeki Hindistan'da tapınaklarda çok fazla Tanrı olduğu bilinmektedir. Siyasi olarak risalet döneminde nispeten sakin bir dönem geçirmiştir. Kast (halk içerisindeki sınıf ayrımı) sistemi yoğun bir şekilde uygulanmaktaydı.

Bizans (Doğu Roma) İmparatorluğu: Bizans İmparatorluğu, Roma İmparatorluğu'ndan geriye kalan doğu kısmını temsil etmekteydi. Batıdaki eyaletler ve başkent Roma, hep istila edilmiş durumdaydı. Ülke, Sasaniler ve batıdaki topluluklarla sürekli savaş halindeydi. Bugünkü Suriye ve Mısır'ın olduğu bölgeler, İran tarafından işgal edilmişti. Ülkede, o dönem gereksiz denilebilecek pek çok dini tartışmalar yapılmakta ve insanlar kutuplaştırılmaktaydı. Dini olarak, mezhep kavgası toplumu ciddi anlamda etkilemekte ve ayrıştırmaktaydı.

Sasani (İran) İmparatorluğu: Risalet dönemi resmi dini Mezdelikelik'ti. Bu dinde ön plana çıkan yanlışlıklardan biri de kadınların aşağılanmasıydı. Öyle ki kadınları, imparatoriçe dahi olsa hor ve hakir görüp, aşağılık bir varlık muamelesi yapıyorlardı. Sasani devleti, Bizanslılarla ve Türklerle yoğun bir savaş halindeydi. Ülke manevi olarak yoğun bir çöküş dönemini yaşamaktaydı.

Habeşistan: Habeşistan, ciddi bir kültür birikimine sahipti. Yemen'i işgal etmişlerdi. Her ne kadar büyük bir Arabistan seferi düzenledilerse de Mekke'ye geldiklerinde fil vakası vuku buldu ve sonuçta geri dönmek zorunda kaldılar. Ülkede zaman zaman iç savaşlar da çıkmaktaydı. Bu bölgede, başlangıcı 320 yılına kadar dayanan Hristiyanlık dini hakimliğini sürdürmekteydi. Habeşistan'ın siyasi yapısı ise Monarşi (Otoritenin bir kralın veya bir imparatorun elinde olduğu yönetim) idi.

Arap Yarımadası: Bu dönemde bölgeyi hâkimiyeti altında tutan herhangi bir merkezi otorite yoktu. Toplum, birbirinden bağımsız yerel kabilelerden oluşmaktaydı.

Bu kabileler, ırk birliğine dayalı, ortak çıkarlar etrafında toplanmış, örf ve adetler tarafından belirlenen bir düzene sahip topluluklardı. Kabileler, yaşça büyükleri tarafından yönetilirlerdi. Kabile liderliğini, kabilenin en yaşlı, en zengin ve en nüfuzlu erkeği yapardı.

Bu bölge, hiçbir zaman siyasi bir otorite tarafından yönetilmemiş, her hangi bir devletin egemenliği altına girmemiş ve yabancı kişi veya grupların hakimiyeti altında olmamıştır. Bu sebeple bölge halkı, nesiller boyunca hür yaşamış, soy ve dillerine de yabancı unsurlar karışmadığı için saflığını korumuşlardı.

Mekke; O dönem için iyi sayılabilecek, oligarşik bir temel üzerine oturmuş idari bir yönetime sahipti. Bu sistem, parlamento ve bakanlıklar aracılığıyla idare ediliyordu.

Bu bakanlıklar:

İSLAM ÖNCESİ MEKKE'NİN İDARİ SİSTEMİ		GÖREV	İÇERİK	GÖREVLİ AİLE	GÖREVLİ ŞAHIS
	1	Sidâne	Kâbe örtüdarlığı ve muhafızlığı	Abduddaroğulları	Osman b. Talha
	2	Sikâye	Hacıların su ihtiyaçları giderme ve her türlü içecek hizmetlerini karşılama	Haşimoğulları	Abbas b. Abdülmuttalib
	3	Rifâde	Hacıların yemek ihtiyaçlarının karşılanması	Amiroğulları	Hâris b. Amir
	4	Râye'/Livâ	Savaş esnasında sancağın taşınması ve muhafazası	Abduddaroğulları	Osman b. Talha
	5	Kryâde	Savaş idaresi, komutanlık ve genel idarecilik	Ümeyyeoğulları	Ebü Süfyan b. Harb
	6	Eşnâk/Diyet	Diyetlerin belirlenmesi ve bunun idaresi	Temimoğulları	Ebü Bekir b. Ebü Kuhafe
	7	Kubbe	Ordunun hazırlanması ve savaşın genel idaresi	Mahzûmoğulları	Halid b. Velid
	8	Einne	Süvari birlikleri ve bunların idaresi	Mahzûmoğulları	Halid b. Velid
	9	Sifâre	Dış ilişkiler ve her türlü elçilik görevlerinin idaresi	Adiyyoğulları	Ömer b. Hattab
	10	Eysâr/Elzâm	Fal oklarının idaresi	Cümuhoğulları	Safvan b. Ümeyye
	11	Meşvere	İstişare meclisinin oluşumu ve idaresi	Esedoğulları	Yezid b. Zem'a
	12	Emvâl	Adak eşyaların toplanma ve idaresi	Sehmoğulları	Hâris b. Kays
	13	Nedve	Toplantı meclisinin genel idaresi	Abduddaroğulları	Osman b. Talha
	14	Riyâset	Genel yönetim idaresi	Ümeyyeoğulları	Ebü Süfyan b. Harb
	15	Ukâb	Piyade birliklerinin oluşum ve idaresi	Ümeyyeoğulları	Ebü Süfyan b. Harb
	16	Nesi	Takvim işlerinin düzenlenmesi ve idaresi	Kinaneoğulları	Cünade b. Avf
	17	İcâze	Hac İbadetlerinin düzenlenme idaresi	Temimoğulları	Gavs b. Mürrre
	18	İfâde	Hac İbadetlerinin yerine getirilmesinin idaresi	Advânoğulları	Ebü Seyyare
	19	Hükm	Adli ve yargı işlerinin idaresi	Sehmoğulları	Hâris b. Kays

Netice itibariyle, dünya tam bir karmaşa içerisinde, karanlık bir çağ yaşıyordu. Sahte ilahlar, dünyanın her yanını sarmıştı. O sahte ilahların arkasındaki sözde din adamları da kendi çıkarlarına ve dünyevi heveslerine dönük olarak toplumu kullanmaktaydı. Yine bu sözde din adamlarının, günümüzde de olduğu gibi fetvalar verdiği, övgüler yağdırdığı başkanlar, krallar ve önde gelen kişiler, toplumların bütün imkanlarını kullanmaktaydı.

Yine milliyetçilik, vatan savunması adı altında, halklar savaşlara sokulurken, imkansızlıklar karşısında sabra çağırılırken, önde gelenler rahat koltuklarına kurularak keyif yapmaktalardı. Bu yozlaşmış zihniyet hala günümüzde de devam etmektedir. Örneğin Kurtuluş Savaşında hiçbir üst düzey devlet adamı, bürokrat yada askerin çocuğunun savaşa katılmaması veya katılsa bile geri görevlerde emniyetine dikkat edilmesi keza yakın tarihe geldiğimizde hiçbir zenginin çocuğunun askerlik görevi yaparken şehit olmaması da aynı ikiyüzlü davranışın farklı bir yansımasıdır. Toplumlara hakka çağıran, Allah (c.c.)'ın emirlerini duyurmaya çalışanlar, fitnecilikle, toplumların düzenini bozmakla suçlanırdı. Nitekim bu suçlamaların, günümüzde de kimi zaman terör olarak lanse edildiğini görmekteyiz.

Allah (c.c.)'ın arzında Rabb'lik taslayan ülke yöneticilerinin, kendi hükümlerinden birisi bile çiğnendiğinde nasıl fevran ettiğini, tarihte ve günümüzde sürekli olarak görmekteyiz. Sonuç olarak İslam'ın, topluma ve yönetime hakim olmadığı durumlarda hep aynı zulüm, adaletsizlik, ahlaksızlık ortamı yaşanmış ve yaşanmaya da devam edecektir.

Her ne kadar günümüzde ki beşeri sistemlerde demokrasi, eşitlik ve adalet sloganları atılsa da siyaset her ne kadar meclislerde oy birliği ve sözde istişareler ile yapılıyor olarak düşünülse de alınan tüm kararlar, çıkar ve menfaat doğrultusunda belirli bir kesime hizmet etmektedir.

Ayrıca günümüzdeki toplum, o zamanki Mekke'yi ne kadar gerici, yobaz olarak nitelendirse de onlar hiçbir kültürden etkilenmemiş, yasalarını, ticaretlerini kendi kültürleri çerçevesinde şekillendirmişlerdir. Bugün bu toplumun yasaları, hukuku, adaleti gibi bir çok mercisi, yine azgın ve hilekar batının oluşturduğu yasalardan ibarettir. Yozlaşmış, ne yaptığını bilmeyen, özentî ve düşünceden yoksun, uyutulan bu toplumun vahy ile dirilmesi şarttır.

Tabiki toplumun bu uyanışı kendi kendine gerçekleştirmesi çok mümkün değildir. Bu uyanış, ancak öncü müminlerin çabalarıyla gerçekleşebilecektir. Bu bağlamda, tevhid üzere olan müslümanların üzerine ciddi anlamda bir sorumluluk yüklenmektedir. Unutulmamalıdır ki bu sorumluluk, müminlere Alemlerin Rabbi tarafından yüklenmektedir.

Geçmişini unutan bu toplumun, yeniden inşa olarak, öncelikle fitratında bulunan vicdanının sesini duyması, sözde adaletli ve medeni batının, ne kadar yalancı ve hain olduğunu görüp, aklını, kalbini ve ruhunu tamamiyle İslam'a çevirip, imanın vermiş olduğu eminlikle, Kur'an ve sünnet çerçevesinde hareket etmesi gerekmektedir.

EKONOMİK DURUM

Araplar, genellikle ticaret, hayvancılık ve el sanatları ile geçiniyorlardı. Şairliğe de büyük önem verirlerdi. Göçebe Araplar, hayvancılık ve ticaretle, düşman kabilelere yapılan baskınlardan elde edilen ganimetler ile geçiniyorlardı. Yerleşik hayat sürenler ise ticaret ile meşgul oluyorlardı. Coğrafi olarak çöl iklimine sahip olan Mekke'de ziraat imkânı mevcut değildi.

Mekke, konumu itibarıyla dünyanın ticaret merkezlerinden birisiydi. Habeşistan'dan Hindistan'a giden ticaret güzergâhı buradan geçmekteydi. Bizans, Çin, İran, Hindistan, Mısır, Habeşistan ve Filistin ile ticari anlaşmalar

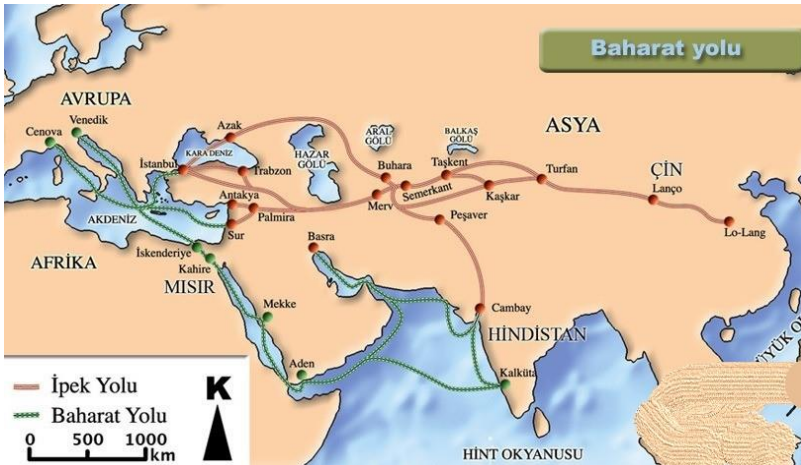
yapılmıştı. Mekkeliler, her sene bu bölgelere ticari amaçla gitmeyi adet edinmişlerdi.

Fil vakasının yaşanmasından sonra, Kâbe'nin değeri, insanların gözünde kat ve kat artmış ve Mekke, civar bölgelerden insanların hac maksadıyla akın akın uğradığı bir belde haline gelmişti. Bu durumu ticari bir fırsat olarak gören Mekke'li tüccarlar, putperestliğin Mekke'de yaygınlaşmasıyla Kâbe'nin konumunu, zenginliklerine zenginlik katmak için ticari bir imkân olarak kullanıyorlardı.

Mekke'de dönem dönem panayırılar kurulmaktaydı. Bu panayırlardan öne çıkanlar Mina, Mecenna, Zu'l-Mecaz ve Ukaz panayırlarıydı. Düzenlenen bu panayırlarda, şiir gibi sanatsal etkinliklerin de tertip edilmesi oldukça yaygın bir âdetti.

Mekke'de o dönem ziraat imkanına sahip olunmasa da Kabe'nin konumu sayesinde, ciddi bir kazanç elde edilmekteydi. Kabilelerden oluşan Mekke'de, her kabilenin Kâbe'de görev ve sorumluluklarının oluşu, ekonomik bir paylaşımaya yol açmaktaydı. Fakat bu paylaşım kabilelerin gücüne göre belirlenmekteydi.

Mekke'de dünyanın diğer yerlerinde olduğu gibi, tam bir sömürü sistemi hakimdi. Zenginlerin daha zengin olduğu, fakirlerin ise daha fakir olduğu bir sistem... İnsanlar, ekonomik baskı ve zorluklar ile, inanç olarak ise yanlış yönlendirmeler ile uyutulup, köleleştiriliyorlardı.

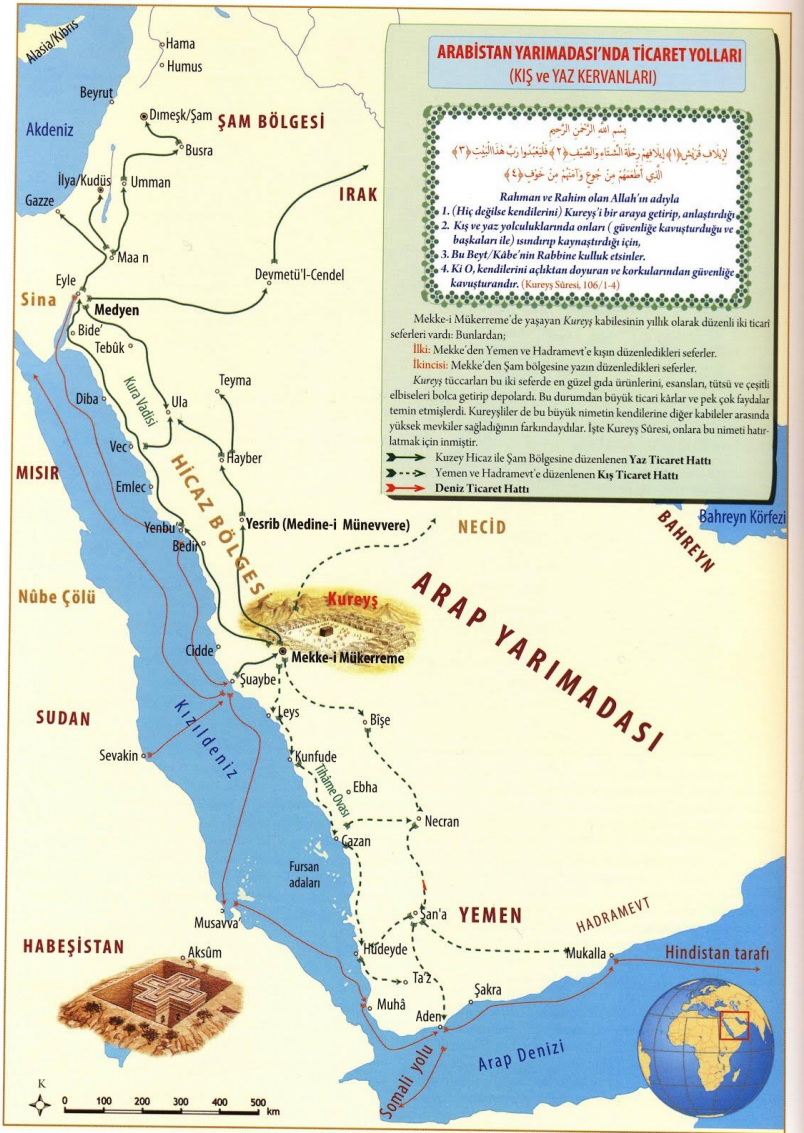

Allah (c.c.)'ın imtihan amacıyla yarattığı geçici dünya hayatında, varlığın sürdürülebilmesi için dünya geçimliğine ihtiyaç duyulmaktadır. Rabbimiz, meşru yollardan yapılan ticareti ve çalışmayı helal kılmıştır. Ancak özellikle içerisinde bulunduğumuz dönemde, meşru olmayan gelir kapıları çoğalmış, helaller ile haramlar eskiye nazaran daha da çok karışır olmuştur. Borsa, kumar, piyango, at yarışı gibi nice yeni haramlarla, insanlık büyük bir günah bataklığına düşmektedir.

Geçici dünya geçimliği olan maddi kazançlar, geçici olan değil, kalıcı olan gibi algılanmakta, bütün hedefler ve idealler bu yönde harcanmaktadır. Bu da mahlukların en üstünü olan insanın değerinin, dünya metasının değerinin bile altına düşmesine sebep olmaktadır. Şu an yaşanan dünya, insanın parayı yönettiği değil, paranın insanı yönettiği bir hale gelmiştir.

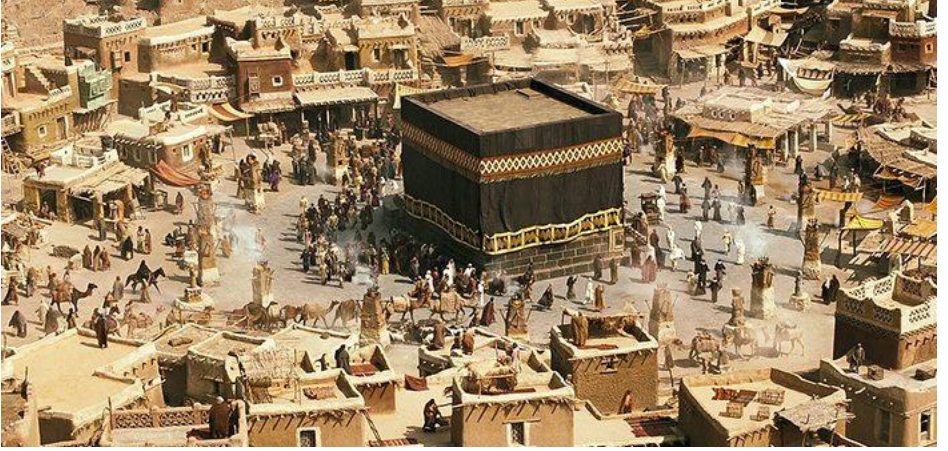

Cahiliyenin, toplumlar üzerindeki en büyük baskı noktası ekonomidir. Cahiliye, ekonomik krizler, geçim darlığı gibi nedenlerle, insanların, etraflarını gözlemlene, yaratılış amaçlarını tefekkür etme imkanlarını çok ciddi anlamda daraltmaktadır. Bu da aslında robotlaşmış, köleleşmiş insanlar meydana getirmektedir. İnsanlar da ne yazık ki bu geçici amaçlara ulaşmak için, asıl hedefleri olan Allah (c.c.)'a kulluktan uzaklaşmaktadırlar.

DİNİ, AHLAKİ ve KÜLTÜREL DURUM

Araplar, göçebeler (bedeviler) ve yerleşik hayat sürenler olmak üzere iki gruba ayrılıyorlardı. Bedeviler, çadırlarda yaşarlardı. Yerleşik hayat sürenler ise kerpiç ve taştan yapılan evlerde otururlardı.

Okuma yazma oranı oldukça düşüktü. Mektep'te bile çok az sayıda kişi okuma yazma biliyordu. Göçebe Araplar arasında ise okur yazar bulmak, neredeyse imkânsızdı.

Akrabalık ilişkileri, diğer bir deyişle kavmiyetçilikleri çok kuvvetliydi. Babaya kesinlikle itiraz edilmez, anne hariç diğer kadınlara değer verilmezdi. Kız çocukları büyük utanç ve hakaret sebebi sayılıp, diri diri toprağa gömülürlerdi. Kuyular, atılan kız ve erkek çocuklarının bedenleriyle dolup taşardı.

İnsanlar, oyun ve eğlenceden başka bir şey bilmez, günlerini ve gecelerini her türlü çirkin işlerle ve azgınlıkla geçirirlerdi. Geleceklerini ve yapılacak işlerini fal okları ile tayin ederlerdi.

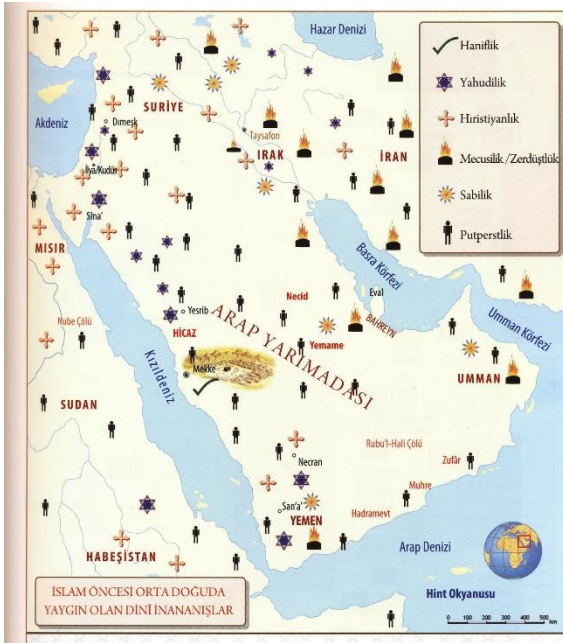
Sırf rengi siyah diye insanlar, köle pazarlarında alınıp satılırlar, istedikleri şekilde kullanılırlardı. Bir baba, çocuğuna bakamayacaksa, onu ıssız bir yere atar ve bundan asla pişmanlık duymazdı. Zinanın aleni yapıldığı ve bundan kaynaklı doğan çocuklara, kadının, zina ettiği erkeklerden birini baba seçtiği bir dönemdi.

Yetimlerin, dulların, acizlerin malları zorla alınır, kadınlar kaçırılır, bu kadınlara ve cariyelere para kazanmak amacıyla zorla fuhuş yaptırılırdı. Bazı erkekler, kendi eşlerini soylu erkeklerden çocuk yapsınlar diye onlara gönderirlerdi. Kan davalarından çıkan savaşlar da çok yaygındı. Güçlülerin haklı olduğu, güçsüzlerin haksız olduğu bir dönemdi.

Yine bu dönem Mekkeliler, çocuklarını, doğumlarından itibaren şehir merkezlerinden uzak kabilelere gönderirler, böylece hem onların düzgün iklim şartlarında büyümelerini hem de fasih bir Arapça öğrenmelerini sağlardı.

Gerçekte, nerede ve ne zaman doğarlarsa doğsunlar, tüm insanlar İslam fıtratı üzerine doğmaktadırlar. İçlerinde İslam'ı, yani tevhid dinini kabul edecek bir öz taşımaktadırlar. Bundan sonra önemli olan, insanın bu özü korumasıdır. Bunun da yolu, onu kirletecek davranışlardan kendini sakınmasından geçer.

Şirk ve tevhid, tarih boyunca tüm insanlığın tâbi olduğu iki dinin adıdır. İnsanlar temelde, hep bu iki din üzere yaşamışlardır. Zaman içerisinde insanlar, yaşadıkları dinlere farklı farklı isimler vermiş olsalar da bu, hak (tevhid) ve batıl (şirk) gerçeğini değiştirmemiştir.

Asırlarca, insanlığı doğru yola iletmek için, Resuller ve kitaplar gelmiş fakat genellikle insanlar bu çağırışı reddedip, ilahi hükümler yerine, kendi hevalarına uymuşlardır. Hevalarına uymaları sonucunda tüm bu kavimler, firavunlarıyla, tağutlarıyla, melekeleriyle (önde gelenler) ve ordularıyla helak olmuşlardır.

Allah (c.c.) dostu Hz. İbrahim'in (a.s.) hanif

dinine uyulmaması, insanları zelil bir duruma sürüklemişti. Hz. Musa'nın (a.s.) dini unutulmuş, Tevrat tahrif edilmişti. İsrailoğulları birbirlerine düşmüştü. Yine Hz. İsa'ya (a.s.) uyulmamış, İncil'in aslı kaybolmuş, papazlar O'nu istedikleri gibi değiştirmişlerdi. Her iki kitap ta Allah (c.c.)'ın kalamı olmaktan çıkmıştı. Mısır'da bozulmuş Tevrat'ın hükmü, Bizans'ta değiştirilmiş Hristiyanlık inancı vardı. Sasanî'de (İran) ateşe tapılıyor, ateşperestlerin ateşi tam bin yıldır söndürülüyordu.

İnsanların eliyle dünya tam bir yangın yerine dönmüştü...

Arap yarımadasının insanları daha da azgınlaşmış vaziyetteydi ve Mekke'de bulunan Kâbe putlarla doldurulmuştu.

Mekke şehrinin kıt kaynakları, gittikçe çoğalan ihtiyaçlara cevap veremez olmuştu. Bu yüzden şehri terk edenler, gittikleri yerlere, Kâbe'ye olan sevgilerinden dolayı, yanlarına o bölgenin taşlarından alıp götürüyorlar ve taşlara tazim gösteriyorlardı. Zamanla bu samimi niyet ve düşünce bozulup, bu adet bir inanç haline dönüşmüştü.

Huzaa kabilesinin başkanı Amr b. Luhay, Şam'a yaptığı bir yolculuk sırasında, oradaki halkın putlara taptığını görüp, Hubel adı verilen putu Mekke'ye getirmesiyle, putperestlik artık yaşanabilir bir din haline gelmişti.

Hanif olan Hz. İbrahim'in (a.s.) dininin kalıntıları, hala o toplumda, kısmi olarak devam ediyordu. Hac ve umre ile ilgili kurallar, cahiliye döneminde de İslam'ın doğuşundan sonra da hemen hemen aynı kaldı. Safa ile Merve arasındaki Say ve 10 Zilhicce'de Mina'da kurban kesme âdeti, ilk günkü gibi devam etti. Haram aylar, diyet vermek, kısas, oruç ve inziva gibi uygulamalar da varlığını korudu.

O dönem, Hz. İbrahim'in (a.s.) dini doğrultusunda, Allah'ı birleyen hanif inancına sahip kişiler yaşamaktaydı. Zeyd bin Amr bunlardan birisiydi.

Toplum genelinde ise babalardan gelen cahiliye inancı dört bir yanı sarmıştı. Tek ilah inancı unutulmuştu. Öyle ki putperest bir yolcu, yanında getirdiği putların en güzeline tapar, acıktığında ise helvadan yapılmış olan putu yerdi.

Dini olarak Mekke, ümmi yani daha önce indirilen bir kitaba veya belirli bir kişinin belirlediği misyona bağlı kalmamış bir toplumdur. Elbette bu durumun, vahyin bu bölgede inişini ve yayılmasını olumlu etkilediğini söylemek mümkündür. Çünkü başka kültürlerden etkilenmemiş toplum, boş bir tarla gibi ekilmeye elverişli hale daha çabuk getirilebilecektir.

Mekke toplumu, kabilecilik ruhunun getirisi olarak, önemli bazı değere sahipti. Örflerine bağlı oluşları, atalarından gelen bir çok adeti devam ettirmelerine ve örfi olarak belirledikleri kimi yasaklar da toplumu ciddi anlamda diri tutmalarına yardımcı oluyordu. Fakat ölçü ve tartıda hile, riba (faiz), fahşiyat ve eğlence gibi birçok alanda da kötülüğün ev sahipliğini yapmaktaydılar.

İlerici ve adil olduğunu düşünen günümüz toplumu da riba temeli üzerine kurulmuş bir ekonomi anlayışı geliştirmiş, kız ve erkek çocuklarını elleriyle yaşayan ölümler haline getirip, toprağa vermekten daha kötü bir hale getirmiş, güçlünün güçsüzü görmez olduğu, zenginin fakiri susturduğu ve aşağıladığı bir topluluk haline gelmiştir.

Mekkelilerde, doğrudan bir kast (sınıf ayrımı) sistemi yoktu. İnsanlarda kölelik haricinde, genel olarak bir eşitlik hakimdi. Dil olarak Arapça, yüzyıllar boyunca değişime ihtiyaç duymadan varlığını sürdürmüştü. Dilin oldukça esnek olması, her türlü duygu ve düşünceyi aktarmayı kolaylaştırmış ve zenginleştirmişti.

Allah Resulü'nün (s.a.v.) getirdiği vahy dinine karşı büyük bir tepki oluşsa da geriye dönük bakıldığında, bireysel anlamdaki farklı dini görüşleri hoşgörü ile karşılayan bir toplum idi.

Mekke'de en çok göz önüne çıkan 2 aile vardı. Bunlar daha çok askeri kısımda güç sahibi olan Ümeyyeoğulları ile dini kısımda güç sahibi olan Haşımoğullarıydı. Resulullah (s.a.v.), Haşımoğullarına mensuptu.

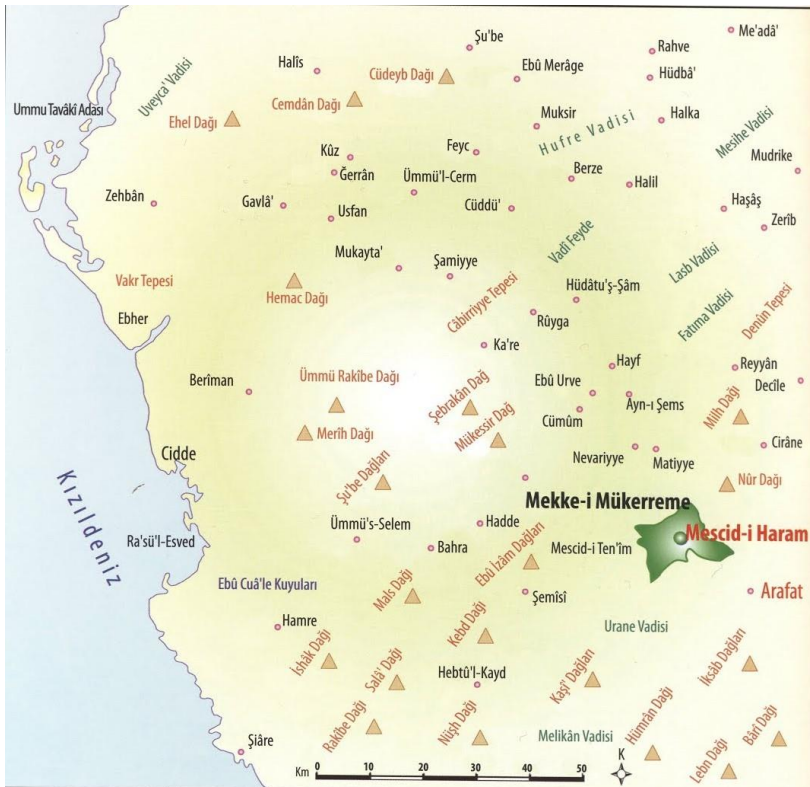
Aynı şekilde kendisini İslam'a nisbet eden günümüz toplumu da ne yazık ki bir enkaz haline gelmiş durumdadır. İslam'a uygun yaşadıklarını sanan bu insanlar, gerçekleri asıl kaynağından değil de şeytanın taraftarlarından öğrenerek, vahiyden yüz çevirmektedirler. Onlar, Kur'an'ı baş üstlerinde tutan fakat ayetlerini her defasında aşağılayan bir kitle haline gelmişlerdir.

Toplum, içerisinde bulunduğu kötü durumun farkında olmadığından, kendilerini yeniden inşa edecek gerçeklere ve hayır getirecek ilkelere karşı bir tepki içerisindeydiler. Bunun en büyük nedenlerinden birisi de yaşantılarının güzel olduğuna inandırılmış olmalarıdır.

Adaletle, hukuka muhtaç olan günümüz toplumunun inşasının, Mekke toplumunun inşasına göre zor olacağı düşünülse de bu toplum, uyarıcıların uyarılarına kulak verecek yapıdadır. Tek gereken İslam'ı hakkıyla yaşayan ve taşıyan uyarıcı bir topluluk olmasıdır. Hak, elbette ki batıla galip gelecektir.

MEKKE'NİN SEÇİLMESİ

Mekke, eski dünya tarihinde bulunduğu yer itibariyle, 21° 30' enlem ve 40° 20' boylamlarında, oldukça merkezi bir konumdaydı. Dünyanın çeşitli bölgelerini fethetmek isteyen güçlerden, genel olarak uzak bir bölgede ve aşılması zor çöllerle çevrili bir konumdaydı.

Mekke'nin dört bir yanı Sasaniler, Bizanslılar ve Habeşliler tarafından tehdit altında olmasına rağmen, Hz. İbrahim'in duasında yani İbrahim Suresi'nin 35. ayetinde "Hani İbrahim şöyle demişti: 'Rabbim bu şehri güvenli kıl, beni ve çocuklarımı putlara kulluk etmekten uzak tut.'" yer bulduğu gibi, Mekke, çevre beldelere göre oldukça güvenli bir yerdi, ayrıca bu duruma Kureyş Suresi'nde de değinilmiştir.

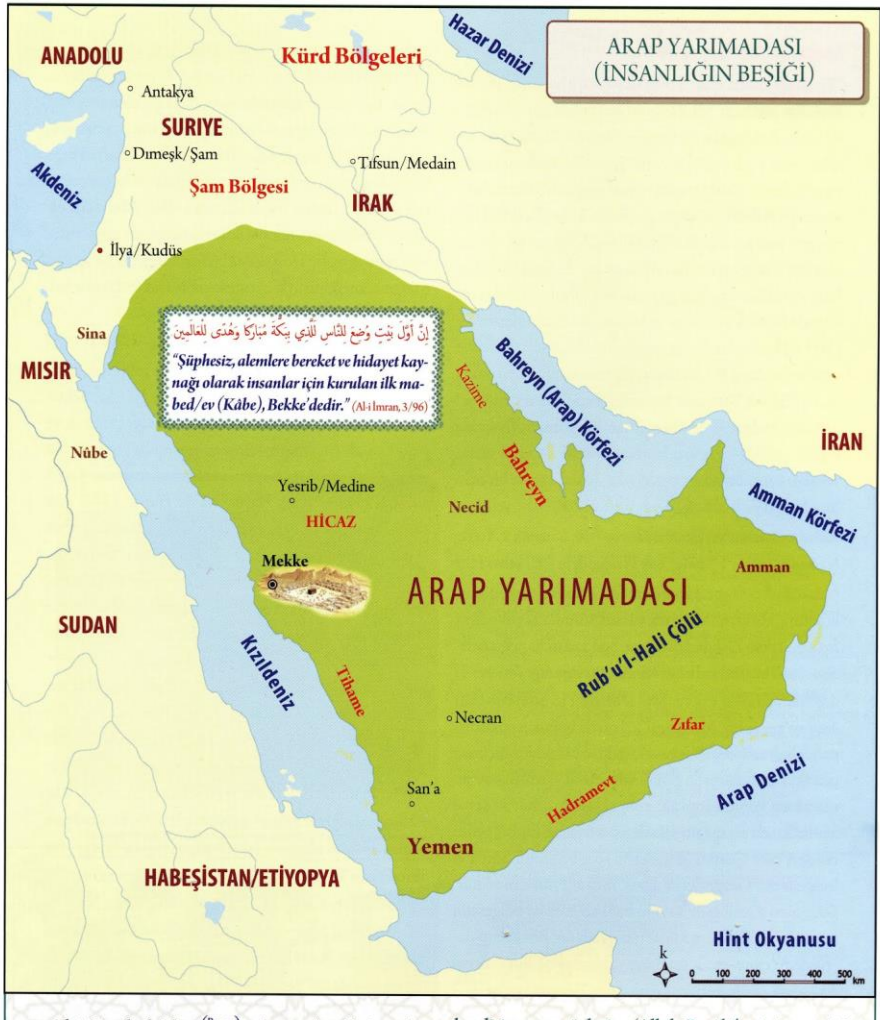
Bununla birlikte Mekke'nin, özellikle de Kabe'nin önemini vurgulayan bir diğer ayette (Âl-i İmrân Suresi'nin 96. ayeti), "Gerçek şu ki, insanlar için ilk kurulan Ev, Bekke'de (Mekke), o kutlu ve bütün insanlar (âlemler) için hidayet olan (Kâbe) dir." şeklinde ifade edilmiştir. Ayrıca Hz. Âdem (a.s.) tarafından ilk kez inşa edilen, Hz. İbrahim (a.s.) tarafından da yeniden inşa edilen yer olması sebebiyle de Kâbe, insanlığın ilk başladığı yer olarak da tanımlanabilmekteydi. Kabe, Hz. Muhammed'den (s.a.v.) önce de her daim kutsal kabul edilmişti.

İstisnaları olmakla birlikte, haram ayların tamamında, güvenliği başarıyla sağlanıyordu. Sasani, Habeşistan, Bizans gibi ülkelerle pek çok barış anlaşmaları yürürlükteydi. Bu da Mekke'deki güven ortamına katkı sağlayan bir unsurdu.

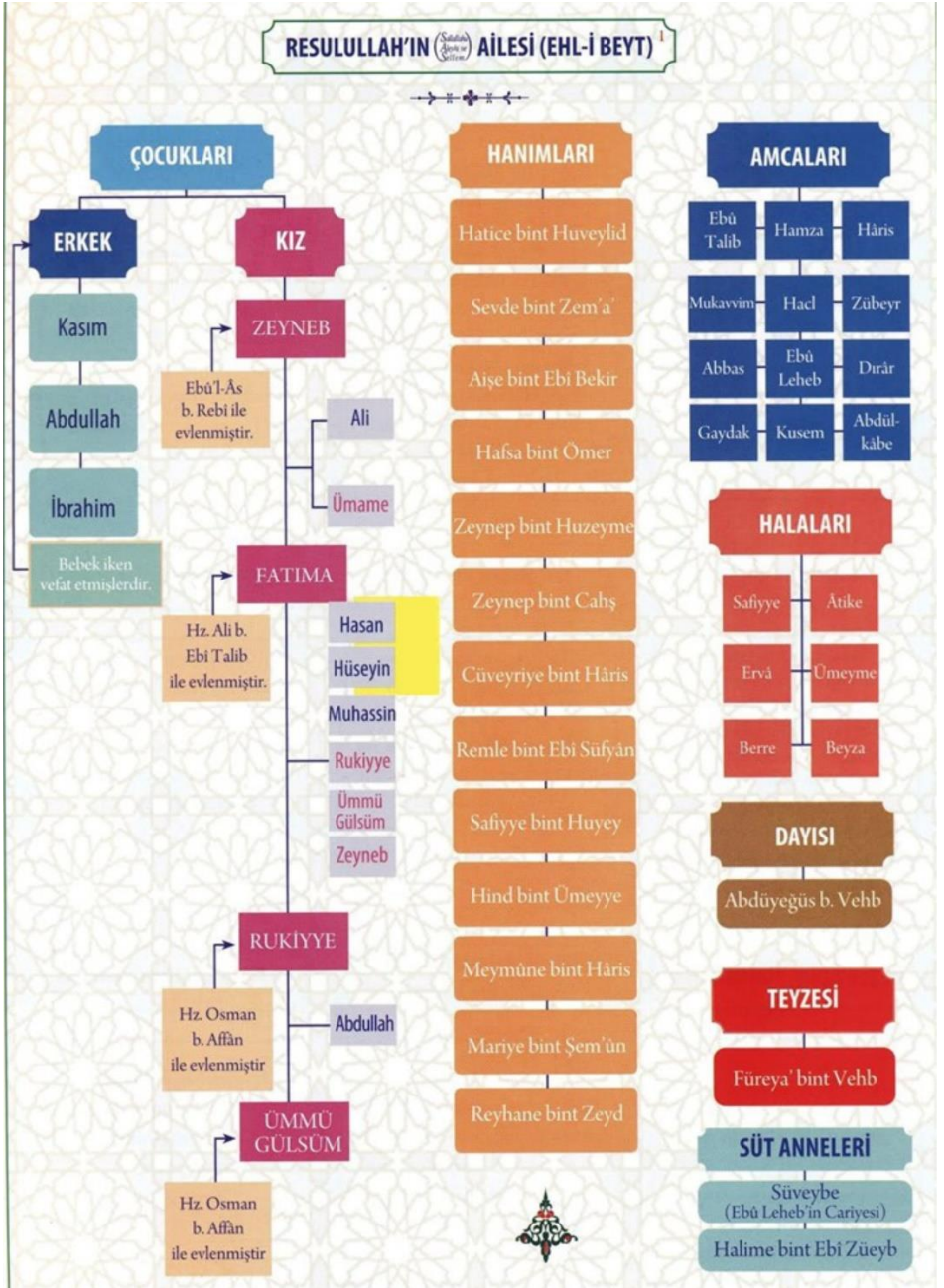
Günümüzde Suudi Arabistan topraklarında bulunan Mekke, kutsal statüsünü korumaya devam etmektedir. Yıl içerisinde milyonlarca kişi Mekke'yi ziyaret etmektedir. Bu da maddi anlamda çok büyük bir gelire sebep olduğu anlamına gelmektedir.

Yine zemzem suyu satışından, şeytan taşlamadan, hac için gelenlerin kestiği kurbanlardan v.b. çok ciddi kazançlar elde edilmektedir. Kureyş Suresi'nde de Rabbimizin (c.c.) beyan ettiği gibi, o bölge bugün de güvenlik içerisinde konumunu devam ettirmektedir.

Ne yazık ki Rabbimizin (c.c.) sağladığı bu büyük nimetlere rağmen, özellikle ülke yönetiminde, Rabbe (c.c.) doğru bir yöneliş görememekteyiz. Emeviler hanedanlığı ile başlayan bozulma sürecinin devamı olarak, ülkede tağuti bir yönetim varlığını devam ettirmektedir. Bu da yine Rabimizin pek çok ayetinde belirttiği gibi, insanın çokça nankör olmasından ve kulluğunu unutmasından kaynaklanmaktadır. Müminlere düşen, kutsalına sahip çıkmak, Allah'ın (c.c.) kendisine verdiği bu güvenlik duygusunun şükrünü eda etmek için kulluk görevlerini yerine getirmektir.

RESULULLAH'IN (s.a.v.) AİLESİ (EHL-İ BEYT)

RESUL'ÜN (s.a.v.) DOĞUMU VE ÇOCUKLUĞU

571 yılının Rebiülevvel ayında, Abdullah'tan olma, Amine'den doğma Muhammed, dünyaya yetim olarak geldi. Zira babası Abdullah, evlendikten birkaç ay sonra Yesrib'de vefat etmişti. Dul Amine'ye ve yetim Muhammed'e, Abdullah'ın babası Abdulmuttalip hamilik ediyordu. Abdulmuttalip, yetim doğan torununa atalardan birinin adını verme şeklindeki geleneğe uymayarak O'na Muhammed adını koydu.

Yetim Muhammed, bir süre annesinin yanında kaldıktan sonra, yeni doğan çocukların, Mekke'nin kötü iklim şartlarından etkilenmemeleri için Mekke dışındaki kabilelere verilmesi adeti üzerine, Sadoğulları kabilesinden Halime'ye verildi. Süt annesine verilmeden önce bir süre Ebu Leheb'in cariyesi Suveybe, Muhammed'in bakımını üstlendi. O, aynı zamanda amcası Hamza ile de süt kardeşti.

Mekke'ye geçimlerini sağlamak amacıyla süt çocukları bulmak için gelenler, genelde zengin aileleri tercih ederlerdi. Halime ise oldukça fakirdi. Halime, zengin bir ailenin çocuğunu bulamayınca, eli boş dönmek için Muhammed'i alarak geri döndü. Sadoğulları kabilesinde, genellikle hayvancılık yaygındı.

Muhammed, 6 yaşında annesi Amine'yi Yesrib dönüşü kaybetti. Dedesi Abdulmuttalib, torunu Muhammed'i yanına aldı. Dedesinin vefatıyla birlikte Muhammed, 8 yaşındayken amcası Ebu Talib'in yanında kalmaya başladı. Ebu Talib'in eşi, Muhammed'i kendi evlatlarından ayırmadı.

Yetim Muhammed, çocukluğunda çobanlık yaptı. Hiçbir zaman putlara tazim göstermedi. Şirk üzere olan törenlere asla katılmadı. Amcası Ebu Talib'le pek çok ticari yolculuğa katıldı. Şam, Busra gibi yerlere kervanlarla gitti.

Henüz vahiyden habersiz olan Muhammed'in çocukluğunun, örnek bir yaşantı olarak görülmesinde her ne kadar muvahhid olmasalar da dedesi ve amcasının toplum içerisinde daha ahlaklı olmaları ve iyi eğitim vermelerinin etkisi oldukça yüksekti.

Burada müminlere düşen, çocuklarını cahiliye toplumunun kötü yönlerinden sakındırmak ve ahlaki noktada iyi bir örneklik sergilemektir.

Verilecek iyi bir İslami eğitim, müminlerin çocuklarının geleceği noktasında en önemli husustur.

GENÇLİK YILLARI (591)

Muhammed, genç yaşlarından itibaren dürüstlüğü, adaleti ve güvenilirliği ile tanınırdı. Mekke'deki toplumsal sorumluluklarını yerine getirirken toplum içinde saygı görürdü. Adalet anlayışı ve toplumsal sorumluluklarına olan bağlılığı, O'nun daha sonraki dönemlerde İslam'ın temel ilkelerinden biri olan adaleti öne çıkarmasına yol açtı.

Muhammed'in gençlik dönemi ile ilgili gelen rivayetlere göre, bozulmuş ahlaka sahip toplum içerisinde sıradan bir birey olmamış, her işinde doğru ve dürüst hareket eden bir fert olmuştu. İçinde bulunduğu toplumun, yanlış olarak kabul ettiği şirk adetlerine, hiçbir zaman katılmamıştı. Özellikle putperestlik anlayışının hakim olduğu toplumda, bu inanca mesafeli durmuş ve aklına yatmayan putperestliğin şirk unsurlarından tamamen uzak bir hayat yaşamıştı. Bunu destekleyen önemli rivayetlerden biri putlar için kesilen kurbanlardan yememesiydi.

Risalet öncesi dönemde Muhammed'in sahip olduğu bu güçlü karakteri, topluma nazaran ortaya koyduğu doğru ahlaki tutum, O'nun risalet döneminde düşmanları tarafından dahi takdir edilmesine ve güven duyulmasına sebep olmuştu. İnsanların İslam'a girişlerindeki önemli etkenlerden birisinin, Resulullah'ın (s.a.v.) bu güçlü karakteri olduğu da görülmektedir.

Muhammed'in toplum içindeki ahlakını ve dürüst kişiliğini ortaya çıkaran bir diğer önemli durum da toplumdan bazı noktalarda ayrışan değerleri çerçevesinde, katıldığı Hilfu'l Fudul Cemiyeti'ydi. Bu konu ile alakalı bilgi vermek gerekirse, İslam'dan önce Arap kabileleri arasında savaşlar hiç eksik olmazdı. Yalnız haram aylar denilen dört ayda savaş yapılmazdı. Eğer bu aylarda savaş yapılırsa, bu savaşlara haram ayların kutsallığını bozduğu için "Ficar Savaşları" denilirdi. İslam'dan önce, haram aylar kuralının 4 sefer ihlal edildiği bilinmekteydi. Bunlardan biri, Kureyş ve Hevazin kabileleri arasında ticari rekabet üzerine çıkmıştı. Muhammed de 20 yaşında iken amcaları ile birlikte bu savaşa katılmıştı.

Ficar Savaşları sonunda, Mekke’de can ve mal güvenliği kalmamıştı. Dışarıdan gelen tüccarlar büyük haksızlıklara uğruyorlardı. Haksızlığı önlemek için Muhammed’in amcası Haris bin Abdulmuttalip ve Abdullah bin Cüda’nın öncülüğünde ve tamamen gönüllülerden oluşan Hilfü’l Fudul isimli bir cemiyet oluşturulmuştu. Bu cemiyet, ilk iş olarak As bin Vail tarafından malına el konulan Yemenli bir tüccarın mallarının geri verilmesine katkıda bulunmuş, daha sonrasında ise Mekke’de bir güven ortamının oluşmasında önemli bir konuma sahip olmuştu. Muhammed, bu cemiyetin kurucu üyeleri arasında yer almaktaydı.

Hilfü’l Fudul cemiyeti ile ilgili Allah Resulü (s.a.v.), risaletten sonra bile bu oluşumu övgüyle hatırlardı. Hilfü’l Fudul’de yapılan uygulamalardan bazıları;

- Yemenli bir kimse, kızıyla birlikte hac için Mekke’ye geldiğinde, Nubeyh İbn-i el-Haccac tarafından kızına el konuldu. Hilfü’l Fudul üyeleri, kızın kurtarılmasını sağladılar.
- Ezd kabilesinden ticaret için gelen birisi, Mekke ileri gelenlerinden Ubeyy İbn-i Halef’e mallarını satmış ancak parasını alamamıştı. Hilfu’l Fudul’dan yardım istedi ve onların yardımıyla parasını kurtardı.
- Ticaret için gelen bir kişi, mallarını Ebu Cehil’e oldukça düşük bir fiyattan satmak zorunda bırakılmıştı. Zararına yapılan bu işlemi Hilfu’l Fudul üyeleri iptal ettirmişlerdi. Resulullah (s.a.v.), burada Ebu Cehil ile karşı karşıya gelmişti.

Resulullah’ın (s.a.v.) risalet öncesi dönemine bakıldığında, üstün ahlakı, adaletli davranışları, emanete riayet etmesi, ihtiyaç sahiplerine yardım etmesi görülmektedir. O’nun risalet görevinde, geçmişine dönük herhangi bir olumsuzlukla itham edilememesi de bu durumun en büyük kanıtı olsa gerekti.

Resulullah’ın (s.a.v.) örnekliği üzerinden, bizlere düşen en büyük sorumluluk, geçmişimizi düzeltme imkanımız olmasa da yaşam tarzımızı olumsuz davranışlardan temizlemek ve İslam’ın bizlere çizdiği ahlaki davranışlar çerçevesinde hareket etmektir.

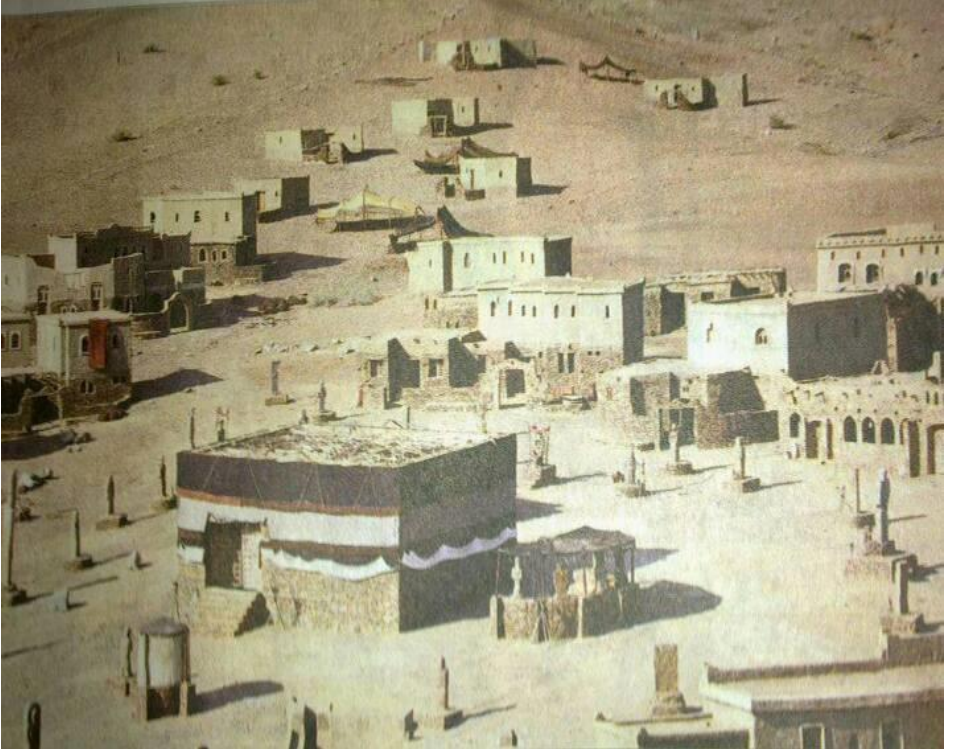
Bir diğer öne çıkan husus ise davada, gençlerin önemidir. Resul (s.a.v.), risaletten sonraki yıllarında, gençlerin değerini bilen, onların iman

etmelerinden büyük sevinç duyan, gençlerle her daim iletişim halinde olan ve onlarla konuşup, onları dinleyen birisiydi.

Genç kesim, gerek düşünce, gerek samimiyet ve hareket bakımından her zaman devşirilmesi önemli olan bir bahçe gibidir. Müminler, bu anlamda gençleri, toplumun cehaletinden çevirmek adına onlara gereken değeri vermeli, onları her aşamada detaylı şekilde eğitebilmeli, hakkı anlatmalı ve daha da önemlisi örneklik için çaba göstermelidir.

KABE'NİN TAMİRİ ve HACER-UL ESVED (607)

Yeryüzünde Allah'a ibadet maksadı ile inşa edilen ilk yapı Kabe'dir. Kabe, son dönemlerinde sel ve yangınlarla harab olmuştu ve tamir edilmesi gerekmektedir. Kureyşliler, Kabe'ye gösterdikleri hürmet sebebi ile onu yeniden inşaa etmeye karar verdiler. Yardımlar toplanıp gerekli malzemeler temin edildikten sonra Kabe yeniden inşaa edilmeye başlandı.

Ancak sıra Hacer-ul Esved'in yerine konulmasına gelince, kabileler arasında bir anlaşmazlık çıktı. Neredeyse kan dökülmek üzereydi ki Velid Bin Muğire, harem kapısından ilk girecek kişinin hakem yapılmasını teklif etti. Bu teklif kabul gördü. Akabinde kapıdan ilk giren Muhammed-ül Emin olmuş ve bu onları sevindirmişti. Çünkü O'nun adil bir karar vereceğine emindiler.

Muhammed, bu taşı bir örtünün üzerine koyarak tüm kabile reislerinin örtüyü tutup kaldırmasını ve bu sayede Hacer-ul Esved'in Kabe'ye tüm kabile reislerinin eliyle konulmasını sağlamıştı. Böylece muhtemel bir iç karışıklık engellendi. Herkes de bu durumdan razı oldu.

TİCARİ HAYATI

Mekke'de ekonomik anlamda en yaygın geçim kaynağı ticaret idi. Gerek Kabe'nin burada olması, gerekse de ticaret yollarına olan merkezi konumu, ticareti daha da ön plana çıkarmıştı. Bu bağlamda Mekke halkının geneli gibi Muhammed de genç yaşta ticarete başlamıştı. Esasen ticarete yabancı birisi değildi. Küçük yaşta iken amcası Ebu Talip ile birlikte pek çok şehre ticari seyahatlerde bulunmuştu.

Genç Muhammed, gerek maaş ile gerekse de kar ortağı olarak Irak, Yemen, Bahreyn, Habeşistan ve Suriye bölgelerine birçok ticari yolculuklar yapmıştı. Ticaretin olduğu birçok bölgede de sadık ve emin isimleri ile tanınmıştı. Bu güvenilirliği ile Hatice de kendi ticaret kervanlarında O'nu görevlendirmişti. Bu görev için Ebu Talip de yeğeni Muhammed'i teşvik

etmişti. Bu yolculuklarında yanında bulunan, Hatice'nin kölesi Meysere, Muhammed'in davranışlarından övgüyle bahsetmekteydi.

Günümüzde de olduğu gibi ticari hayatta genel olarak ortaklar birbirlerine güvenmemekteydi. Allah (c.c.) Resul'ü (s.a.v.) çıktığı kervan seferlerinde, Mekke'ye döndüğünde ortaklarına haklarını vermeden evine dahi gitmezdi.

Ayrıca, Resulullah'ın (s.a.v.) Habeşistan hakkında sahip olduğu bilgileri de bu ticari yolculuklarında elde ettiği düşünülmektedir.

Allah (c.c.)'a kulluk için yaratılan insanlar, geçici dünya hayatında rızklarını temin etmek zorundadırlar. El-Emin lakabıyla anılan Allah Resülü'nün (s.a.v.) hayatını örnek alması gereken müminlerin, ticari hayatlarında hassasiyet sahibi olmaları gerekmektedir. Allah'ın (c.c.) koymuş olduğu sınırlara dikkat etmeleri gereken müminlerin, ticari ahlak ve dürüstlüğe azami gayret göstermeleri önem arz etmektedir.

Yine Resulullah'ın (s.a.v.) hayatına baktığımızda, dünyevi kazançları sadece gereği kadar elde ettiğini görmekteyiz. Dünyevileşme tehlikesine karşı, dünyada daimi kalacakmış gibi bir çaba ile ticarete yönelmek de mümini asıl hedefi olan cennete ulaşmaktan uzaklaştıracaktır. Mümin kişi her daim hayatında tevhidi ve islami mücadeleyi öncelemelidir. Keza Allah'ı tevhid etmenin başka hiçbir türlü mümkünü yoktur. Bu bağlamda Resul'ün örneğine azami şekilde dikkat etmeli, hayatının her anını adete bir mikroskop altında inceliyormuşçasına boş yarasız ve dünyevi işlerden kendini temizlemeli ve beri tutmalıdır.

EVLİLİK HAYATI (596)

Resulullah (s.a.v.), Mekke toplumunun genelinin yaptığı ahlaksızlıklardan uzak duran birisiydi. Bu yönüyle de etrafındaki bireylerden farklı olarak, kadınlara mal gözüyle değil, insani olarak saygı ve sevgi ile yaklaşıyordu. Bu sebeple Hz. Muhammed (s.a.v.), evliliklerini geçici heves ve arzular yerine, temelleri sağlam ahlaki erdemler üzerine inşa etmişti. Bu durumu yaptığı ilk evlilikte de net bir şekilde görmekteyiz.

O dönemin ahlaki açıdan öne çıkmış kadınlarından biri olan Hatice ile yolları ticari bir anlaşma neticesinde kesişmişti. Hatice, 2. eşi vefat etmiş,

çocukları olan, ailesinden ve eşinin ticari faaliyetlerinden dolayı varlıklı bir kadındı. O da içinde bulunduğu toplumun geneli gibi ticari faaliyetlerde bulunuyor ve ticari amaçla kervanlar gönderiyordu. Fakat bu ticari kervanlarda en çok sıkıntı yaşadığı durum, kervanlarının başlarına koyduğu kişilerin ahlaksız ve güven zedeleyen tavırlarıydı. Bu tavırlar, Hatice'nin ticari anlamda zarara uğramasına sebep oluyordu. Bu anlamda dürüst bir yöneticiye ihtiyaç duyuyordu.

Bu arayışını dile getiren Hatice, Muhammed ile karşılaşp, ticari anlamda çalışmaya başlamış ve ciddi kazançlar elde etmişti. Süreç içerisinde Muhammed'in ahlaki duruşuna hayran olan Hatice'nin, içinde bulunduğu topluma nazaran bir çok ahlaki değeri üzerinde taşıyan Muhammed ile aralarındaki olumlu etkileşim, sürecin evlilik ile neticelenmesine sebep olmuştu.

Resulullah'ın (s.a.v.) evlilik hayatında, risalet öncesi ve sonrasında eşlerine karşı merhametli oluşunu, onlara gereken ilgiyi ve saygıyı göstermesini ve toplumun genelinin aksine, kadınlara hor ve hakir davranmadığını görmekteyiz.

Biz Müslümanların da eşlerine karşı adil olması ve onların çocuklarımızın anneleri olduklarını bilerek, gereken saygıyı onlara göstermemiz gerektiğini farkında olmamız gerekmektedir. Ayrıca eşlerimizin de dava hususunda çocuklarımızın öğretmenleri olduklarını ve bizim davranışlarımızın, neslimize yansıyacağını unutmamalıyız.

Allah (c.c.), Hz. Adem'in (a.s.) eşini O'nda huzur bulsun diye yaratmıştır. Evinde İslami ölçüler çerçevesinde huzuru bulan bir müminin, dışarıya dönük çabalarında daha başarılı olacağı bir gerçektir. Burada kavvam (yönetici) vasfını üstlenen mümin erkeğin, evinde doğru bir eğitim metodunu uygulaması gerekmektedir.

Evini ve çocuklarını muhafaza altında tutması gereken mümin bir kadının da eşine İslami mücadelesinde destek olması, olmazsa olmazdır. Hz. Hatice'nin eşine olan desteği, Resulullah'a (s.a.v.) mücadelesinde çok katkı sağlamıştır.

HİRA GÜNLERİ

Muhammed, kırk yaşına yaklaşıyordu. O, kötülüğe boğulmuş Mekke ortamından uzaklaşıyor ve görünen dünyanın ötesine uzanan düşüncelere dalıyordu. Kavminin içinde bulunduğu adaletsizlik, sefahat ve ahlaksızlıklardan bunalan Muhammed, yılın belirli aylarında Mekke'den bir buçuk saat uzaklıktaki Hira dağına çekiliyordu. Bu durum, toplum içerisinde de zaman zaman uygulanan bir gelenektir.

Allah (c.c.), O'na yalnızlığı sevdirmişti. Mekke'nin günahkar kalabalığı içinde düştüğü yalnızlığa, bu dağdaki bir mağarada çareler arıyor, günlerini ve gecelerini bu mağarada geçiriyordu. Burada bulunduğu zamanlarda, manevi bir eğitim sürecine tabi tutuluyordu.

O Hira'ya çıkmayı adet haline getirmişti. Bazen bir gün, bazen de daha uzun süreler orada kalıyordu. Zaman geçtikçe mağarada kaldığı günler daha da uzuyor, içinde bulunduğu ve bir çok fücurun işlendiği toplumun arasına karışmak istemiyordu. Tüm bu yaşananlar, vicdanen ve fitraten O'nu rahatsız ediyor, çözüm yolları arıyor, fakat dalalet içerisindeki toplumda ne yapacağını bilmiyordu. Bu da O'nun mağarada daha uzun süreler geçirmesine neden oluyordu.

Bizler de içinde bulunduğumuz toplumdan kimi zaman uzak durmak ve kargaşadan kaçmak isteriz. Bu, bizleri her ne kadar rahatlatıyor olsa da vahyin emriyle birlikte, asli görevlerimizi, toplum içerisindeki hal ve hareketlerimizle yansıtmak zorundayız. Allah Resül'ü, risalete kadar ki süreçlerde, toplumdan uzak durmaya çalışmış olsa da vahyin gelişyle, hakikatlerle yüzleşmek ve görevini icra etmek için toplum içerisinde mücadele vermiş, görev ve sorumluluklarından kaçmamıştır.

Allah (c.c.), bizlere bu hususta hakkı ve sabrı tavsiye etmeyi, tebliğ ve davet sorumluluğumuzu yerine getirmeyi emretmiştir. Bizler, toplumdan uzaklaşarak değil ancak toplumla mücadele ederek, kulluk görevimizi yerine getirmiş oluruz.

VAHYİN NÜZULU (610)

İnsanlık, derin bir karanlık içerisindeydi. Zulüm, kötülük, ahlaksızlık dünyanın dört bir yanını sarmıştı. Güçsüzlerin, yoksulların, çocukların ve kadınların çığlıkları karanlıklar içerisinde yankılanıyordu.

Miladi 610 yılı Ramazan ayı, insanlığa rahmet ve umut olacak, karanlıkları yok edip, tekrar dünyaya ışığı getirmeye vesile olacak Muhammed'in, yine mağarada bulunduğu bir gün... Alemlerin Rabbi,

Rahman, Rahim Allah, insanlığa bir nur, bir hidayet, bir rahmet olarak Cebrail (a.s.) aracılığı ile...

O'na "Oku" dedi ve ilahi rahmet, ilahi hidayet, ilahi lütuf ve ilahi yardım karanlıkları parçalarcasına inmeye başladı...

"Rahman, Rahim Allah'ın Adıyla"

"Oku, Yaratan Rabbinin adıyla."

"O, insanı bir alak'tan yarattı."

"Oku, Rabbin en büyük kerem sahibidir;"

"Ki O, kalemle (yazmayı) öğretendir."

"İnsana bilmediğini öğretti."

Rabbimizin insanlığa son mesajının, ilk hitabı olan bu ayetler üzerinde düşünülüp, çokça tefekkür edilmesi gerekir. Burada dikkat çeken husus ilk emrin "Oku" olmasıdır. Rabbimiz, insanlığa ilk olarak insanın kendisini, kainatı ve vahyi okuması gerektiğini bildirmektedir. Ardından bu okumanın, Rabbinin adıyla olması gerektiğini ortaya koymaktadır. Yine dikkat çeken diğer bir husus, Rabb özelliği bulunan bir varlığın, yaratıcı sıfatına sahip olması gerektiğini öğretmektedir.

Yaratan Rabb denildiğinde, yalnızca Allah (c.c.) anlaşılmakta olup, diğer tüm sahte rabler saf dışı bırakılmaktadır. Akabinde insanın bir ilgi ve alaka üzerine yaratıldığı gösterilerek, insana, sahip olduğu her şeyin kerem sahibi Allah (c.c.)'ın lütfettiği bildirilmektedir. Bununla beraber ilmin kaynağının Allah (c.c.) olduğu da biz insanlara açıkça öğretilmektedir. Yüce Allah (c.c.), indirdiği bu ayetlerle, insana hakikati anlatmaktadır.

Bu ayetlerden sonra kendisine risalet görevi verilen Hz. Muhammed (s.a.v.), büyük bir korku ve heyecan ile evine geldi. Eşi, Hz. Hatice'ye "beni örtün beni örtün" dedi ve Hira'da yaşadıklarını anlattı. Hz. Hatice ise O'nu sakinleştirerek, O'na "Hiçbir korku ve endişe duymana gerek yok, Allah (c.c.) senin gibi bir kulunu hiçbir zaman utandırmaz. Ben biliyorum ki sen sözün doğrusunu söyler, emanete riayet eder, akrabalarıyla ilgilenir, komşularına nazik davranır, muhtaçları sevindirir, onlara evinin kapısını açarsın." dedi.

Daha sonrasında Hz. Hatice, Resulullah'ı (s.a.v.) amcasının oğlu olan Varaka b. Nevfel'e götürdü. Varaka, putlara tapmayan, Tevrat ve İncil'e vakıf

olan birisi olarak biliniyordu. Resulullah'ın (s.a.v.) başına gelenleri dinleyince şunları söyledi; "Bu gördüğün Allah'ın (c.c.) Hz. Musa'ya (a.s.) gönderdiği Cibril-i Emin'dir. Keşke kavminin seni Mekke'den çıkaracakları zaman sağ olsam da sana yardım etsem" dedi. Bu sözleri işiten Resulullah (s.a.v.), "Onlar beni dışlayacaklar mı?" diyerek hayretle sordu. O da "Evet, çünkü senin getirdiğini getiren herkes bu düşmanlığa uğramıştır." dedi.

BİREYSEL HAZIRLIK

Tarihçilerin genel kanaati, ilk ayetlerin hemen peş peşe gelmeyip, belirli aralıklarla inzal olduğudur. Burada bir beşerin risalet ile görevlendirilmesi akabinde, ortaya çıkan olağanüstü bu sürece uyum sağlaması için adım adım bir sürecin işletildiğini görüyoruz.

İlk gelen ayetlerden kısa bir süre sonra Müddessir Suresi'nin ilk 5 ayeti nazil olmuştu.

"Rahman, Rahim Allah'ın Adıyla."

"Ey bürünüp örtünen,"

"Kalk (ve) bundan böyle uyar."

"Rabbini tekbir et (yücelt)"

"Elbiseni temizle."

"Pislikten kaçınıp-uzaklaş."

Bu ayetler ile birlikte özelde, Resulullah'ın (s.a.v.) görevi tasdik edilmekteydi. İlk andan itibaren risalet sorumluluğunu yüklenerek, bu sorumluluğu taşımak için gerekli olan vasıflar öğretilmekteydi. Sürekli olarak Rabbi merkeze koymak ve O'nu yüceltmek, maddi ve manevi tüm olumsuzluklardan uzak durmak bu vasıflardan idi. Bu kıyam 23 yılda büyük bir İslam medeniyetinin doğuşunun başlangıcı olacaktı.

Bu durum bizlere, Resulullah'ın (s.a.v.) disiplinli bir iç eğitim sürecinden geçtiğini işaret etmektedir. Bu sayede Resulullah (s.a.v.), ilahi iradeye tamamıyla teslim olmuş, her hareketinde, her sözünde bir hikmet bulunan, risaleti hakkıyla temsil eden bir karakter haline gelmiştir.

Bu eğitim sürecine açıklayıcı örnekler verilmesi gerekirse; Müzzemmil Suresi'nde "Ey örtüsüne bürünen" ayetiyle Rabbimiz, insanlardan uzak duran, evine kapanıp derin düşüncelere dalan, neler olduğuna anlam vermeye

alışan Resulü'ne (s.a.v.), Müddessir Suresi'nin ayetleriyle, harekete geçmesi, elçilik görevine ve davet görevine korkmadan başlaması gerektiğiyle alakalı emirler vermektedir.

Allah'a (c.c.) iman edip, İslam olan her müminin, disiplinli bir eğitim süreci geçirmesi gerekmektedir. Nüzul sırasına göre Kur'an'ı okuyup anlayarak, özellikle tefekkür için daha uygun olan geceleri ibadetle geçirmesi, okuduklarını gündüz yaşayarak, ahlaki zaafılarını gidermeye yönelik bir çaba içerisinde olması gerekmektedir. Bu noktada Kur'an'ın tamamı elinde bulunan müminlerin, okumalarını doğru bir şekilde tertil üzere yapması ve tefsire yönelerek, Resul'ün (s.a.v.) hayatını doğru anlaması ve güncellemesi bir gerekliliktir.

O, bizlere en güzel örnekliktir. Bu durumda bizler de O'nun metodlarıyla bir yol belirlemeli, Allah'ın (c.c.) emrettiği istikametler çerçevesinde bireysel hazırlık süreçlerimizi vahy ile pekiştirerek, kulluk görevimizi yerine getirmeliyiz. Bu süreç Rabbimizin bize bildirdiği "Oku" ile başlayan ardından "kalem" ile öğrenilen ve hayatımızın, benliğimizin, ruhumuzun her bir zerresine nüfus ederek bizi şekillendirip, dikleştiren peşine bizleri öğrendiklerimizi uygulayıp diğer insanlara örnek olacak şekilde hayata yönlendiren ilahi metoddur. Bizler ancak bu metod ile Allah'ın dinine yardım edebilir ve Resul'ün örnekliğini ortaya koymuş olabiliriz.

İLK İMAN EDENLER

Resulullah'a (s.a.v.) ilk olarak, O'nu en iyi tanıyanlar ve en yakın olanlar iman etmişti. O'nun kişisel vasıfları ve özellikleri, iman edenlerin aldıkları bu kararın ne kadar doğru olduğu noktasında endişe duymamalarına sebep oluyordu. Resul'de (s.a.v.) etrafındakiler için bir çok güzel örneklikler oluşu, davetin sağlam bi şekilde ilerlemesine sebebiyet veren en önemli etkenlerdendi. Öyle ki O, zaten Muhammed-ül Emin'di.

Bu süreçte Hz. Ebubekir'in (r.a.) toplum üzerindeki önemli etkinliği de Hz. Osman (r.a.) gibi pek çok sahabenin imanına vesile olmuştu. Bu sahabelerin imanının öne çıkan noktalarından birisi de davete icabet eden kimse yokken dahi, toplumdaki baskın şirk inancından kurtularak, bu kutlu daveti kabul etmeleri idi.

İlk iman eden ve öne çıkan kişiler;

Hız. Hatice bint Hüveylid (r.a.): Hz. Muhammed'in (s.a.v.) ilk eşı olan Hz. Hatice, İslam'ı ilk kabul edenler arasında yer almıştır. O, Hz. Muhammed'e (s.a.v.) hem manevi destek sağlamış, hem de İslam'ı ilk olarak kabul edenlerden biri olmuştur. Hz.Hatice'nin imanı, İslam'ın erken dönemlerinde Müslümanların güçlenmesine büyük katkıda bulunmuştur.

Hız. Ali bin Ebi Talib (r.a.): Hz. Muhammed'in (s.a.v.) amcasının oğlu ve damadı olan Hz. Ali, İslam'ı ilk kabul eden erkeklerden birisidir. O, çocukluğundan itibaren, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) yanında yetişmiş ve İslam'ı hemen kabul etmiştir. Daha sonra İslam'ın büyük savunucularından biri ve dördüncü halife olacaktır.

Hız. Zeyd bin Harise (r.a.): Hz. Muhammed'in (s.a.v.) evlatlık oğlu olan Hz. Zeyd, İslam'ı ilk kabul edenler arasında yer almıştır. Hz. Muhammed (s.a.v.), kendisini azad edince, ailesinin yanına dönmeyerek, O'nun yanında kalmayı tercih etmiştir. O'nun öyküsü, sosyal statü farklılıklarını aşarak İslam'ın birleştirici gücünü gösteren önemli bir örnek olarak kabul edilir.

Hız. Ebubekir bin Kuhafe (r.a.): Hz. Muhammed'in (s.a.v.) en yakın arkadaşlarından biri olan Hz. Ebubekir, İslam'ı ilk kabul edenlerden birisidir. Hz. Muhammed'in davetini hiç duraksamadan kabul etmiştir. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) vefatından sonra ilk halife olarak Müslüman toplumunu yönetmiş ve İslam'ın daha da yayılmasına vesile olmuştur.

Hız. Osman bin Affan (r.a.): Hz. Osman (r.a.), İslam'ı ilk kabul edenlerden biridir. O, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) amcaoğlu ve damadıdır. Yüksek ahlaki meziyetlere sahip birisidir. Daha sonra üçüncü halife olarak görev yapmıştır.

Hız. Zübeyr bin Avvam (r.a.): Hz. Zübeyr (r.a.), İslam'ı kabul edenler arasında yer alan önemli sahabilerden biridir. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) yakın arkadaşlarından birisidir.

Diğerlerini ise şu şekilde sıralamak mümkündür, Talha bin Ubeydullah, Sa'd bin Ebi Vakkas, Abdurrahman bin Avf, Said bin Zeyd, Ebu Ubeyde bin Cerrah, Hamza bin Abdulmuttalib, Haris, Cafer, Musab bin Umeyr, Mesud, İlyas, Ebû Zerr el-Gifârî, Selman el Farisi, Osman bin Mazun, Bilal-ı Habeşî,

Habbab, Hatib, Halid Bekir, Abdurrahman Caħş, Ebu Ahmed, Amir, Amir Rebia, Vakıd, Erkam, Üveys, Halid, Ömer Anbese, Nuaym, Ammar, Süheyb, Mikdad, Said Hudri.

Tebliğ ve davet noktasında en büyük referans, kişinin ahlaki özellikleridir. Bizler, başkalarına bir şeyler anlatmaktan önce, duruşumuzu, tavrımızı, kişisel olarak hatalarımızı düzeltmeli ve bu şekilde de etrafımıza daha etkili ve kalıcı bir izlenim bırakabilmeliyiz.

Söylediklerimizi, tavsiye ettiklerimizi kendimizin yapmıyor olması, Allah (c.c.) katında bir kızgınlık sebebi olmaktadır. Bizler, kalben inanır ve ona göre bir hayat yaşarsak ancak Rabbimizin rızasını kazanmış ve çevremize doğru bir tebliğ yapmış olabiliriz.

GİZLİ DAVET VE DAR'UL ERKAM (610 – 613)

Resulullah (s.a.v.), davetine yakınlarından başlamış, bu aşamada bu davete icabet etmeye yakın olanlarla, süreci devam ettirmişti. Davetin bu şekilde gizli başlatılıyor olmasının sebebi korku olmayıp, ilk etapta davetin herkes tarafından doğru bir şekilde anlaşılamayacağı ve o toplumun, inanç, ibadet hürriyeti tanımayacak kişilerden oluşuyor olmasıydı.

Yine bulunulan ortamın müşrik zihniyetinin, bu durumu tarihin birçok aşamasında da görüldüğü gibi hoşgörülle karşılamayacağı aşikardı. Bu sebeplerle ilk etapta davet, gizli ve sağlam şekilde yürütölmekteydi. Bu süreç

içerisinde iskelet oluşturulmaya başlanmış, nelerin nasıl yapılacağıyla ilgili disiplinli bir eğitim süreci başlamıştı.

Bu eğitimin ilk adımları, gizli olarak Erkam bin ebu'l Erkam'ın evinde gerçekleştirilmişti. Burada yapılan görüşmelerin kimsenin dikkatini çekmemesi ve sürece müşrikler tarafından engellemeler getirilmemesi için emniyet boyutu çok önemli bir husustu.

Bu evin seçimi şu nedenlerden dolayı önemlidir;

- Erkam'ın yaşının küçük olması.
- Evin, kalabalık ve merkezi bir noktada olması.
- Evin, Darun Nedve'yi gören bir konum da olması.
- Resul (s.a.v.) ile Erkam'ın, birbiriyle rekabet halinde olan iki farklı kabileye mensup olmaları.

Dar'ul Erkam'da eğitimden geçen sahabeler, İslam toplumunun bel kemiğini oluşturmuşlar ve ilerleyen süreçlerde öncülük görevini başarı ile yerine getirmişlerdi.

Bugün Müslümanların içinde bulunduğu ortamın, cahiliyenin ve küfrün zirve yaptığı bir ortam olması, konuşulan konuların cahiliyenin hoşuna gitmeyeceği yine tarihle sabittir. Dar'ul Erkam'da neler konuşulduğu, hangi periyotlarla toplanıldığı, içeride ne kadar süre kalındığıyla alakalı bugüne dek

bir bilgi bulunamamıştır. Bu da bizlere, yaptığımız çalışmaların iman emniyet noktasında büyük bir titizlik içerisinde yapılması gerektiğini göstermektedir.

Davanın doğru bir zeminde hareket etmesi için ortaya konulan ilkeler, bizlerin mahrem noktaları olmalıdır. Aksi taktirde yapılan bireysel hataların bedelini bir çok kişi ödeyecek ve bu vebalin altından kalkılması mümkün olmayacaktır. Biz Müslümanların en büyük örneği olan Allah Resulü'nün (s.a.v.) siyeri, bu hususta dikkatlice incelenmeli ve metodlarına titizlikle uyulmalıdır.

Toplum baskısının şiddetli bir şekilde yapıldığı, halk desteğinin henüz kazanılmadığı ortamda, müminlerin öncelikle varlıklarını koruyucu tedbirler almaları önemlidir. Belirli bir güce ve sağlam temellere sahip olmadan yapılacak ani çıkışlar, bu topluluğun varlığının yok oluşuna neden olabilecektir.

Müminlerin, İslam davetinde öncelikle iyi ve ahlaklı bir karaktere sahip olmaları, güvenilir kimseler olarak tanınmaları büyük bir öneme sahiptir. Bu, davet ettikleri kişilerin, İslam'ı tam anlamıyla kavramadan bile, onlara duydukları güven sayesinde iman etmelerini hızlandıran önemli bir faktördür.

Yine böylesi süreçte, davetin öncelikle güvenilir kişilere ulaştırılması da başarı oranını arttıracaktır. Kişi seçimlerinde ahlaki vb. karakter üstünlüklerine göre hareket edilmesi de önemlidir. Burada, müminlerin iyi bir psikolojik okuma yapabilmeleri gerekmektedir.

Davetin, aile ve yakın dostlarla başlatılması, müminlere kolaylık sağlayacaktır. Burada içeriden dışarıya doğru davet uygulaması yapılmalıdır. Müminlerin sahip oldukları itibar, yetkinlik, maddi manevi imkanlar, sosyal çevre gibi imkanlarını aktif bir şekilde kullanmaları da önemlidir.

Mümin kadınların ve çocukların eğitimi kesinlikle aksatılmamalıdır. Evlerde yapılacak dersler, ailenin İslami noktada gelişmesine büyük katkı sağlayacaktır. Gizlilik merhalesine kadının da uymasını sağlayacak, onların yapısına uygun ve sürece dahil olmalarını kolaylaştıracak şekilde bir eğitim verilmesi önem arz etmektedir.

Bu süreçte müminlerin, meydana gelebilecek çatışmalardan dikkatle kaçınmaları da önemlidir. Müminler, aralarındaki birlikteliğe ve ortak hareket etmeye önem vermelidirler.

AÇIK DAVET (GENEL) (613)

“Öyleyse sen emrolunduğun şeyi açıkça söyle ve müşriklere aldırış etme. Şüphesiz o alay edenlere (karşı) biz sana yeteriz.” (Hicr Suresi, 94-95)

Artık açık davet emri gelmiş ve müminler içe ve dışa dönük olarak usulüne uygun olarak davette bulunmaya başlamışlardı. Bu süreçte ilk olarak, yakın akraba ve yakın komşular öncelenmişti. Sonrasında Allah'ın (c.c.) emriyle de tüm Mekke'ye, asıl dinin ne olduğu açıklanmaya başlanmıştı.

Resulullah (s.a.v.), çoğunluğu müşriklerden, hatta müşriklerin ileri gelenlerinden oluşan akrabalarını, İslam'a davet etmekte zorlandı. Resullulah (s.a.v.), o günlerdeki sıkıntılı durumunu şöyle anlatmıştır; “Akrabam olan kimselere İslam davetini yaptığım takdirde, onlardan hoşuma gitmeyecek davranışlar göreceğimi bildiğim için sustum. Davette bulunmadım. Bunun üzerine Cebrail, bana görevimi tekrar hatırlattı.” Bu olayın ardından Resulullah (s.a.v.), yakın akrabalarına Rabbinin O'na vahyettiğini tebliğ etmek için en

uygun ortamın yemek daveti olacağına kanaat getirdi. İlk yemek davetinde konuya girmek istese de bunda başarılı olamadı.

Ertesi gün tekrar bir yemek daveti düzenledi ve sözlerine şu şekilde başladı:

“Hamd, Allah (c.c.) içindir, ben O’na hamd eder ve yardımı ondan beklerim. Herhalde ileriye gönderilen bir gözcü, kendisini görevlendirmiş kimselere karşı asla yalan söylemez. Kendisinden başka hiçbir ilah bulunmayan Allah’a (c.c.) yemin ederim ki, ben sadece sizlere değil bütün insanlara gönderilmiş bir elçiyim. Vallahi uykuya dalar gibi öleceksiniz, uykudan uyanır gibi de dirilecek ve hesaba çekileceksiniz. İyiliklerinizin karşılığında iyilik, kötülüklerinizin karşılığında da azap göreceksiniz. Sonra da ebedi olarak cennet yada cehenneme gireceksiniz.”

Resulullah’ın (s.a.v.) yakınlarına yaptığı tebliğ, değişik tepkilerle karşılandı. Amcası Ebu Leheb, bu davete derhal karşı çıktı ve oldukça çirkin sözler söyledi. Diğer amcası Ebu Talip ise O’nu sonuna kadar koruyacağını vadederek şöyle dedi; “Ben Abdulmuttalib’in dinini terketmek istemiyorum. Fakat sana ne emrolunmuşsa onu yerine getir. Bu hususta bütün desteğim ve himayem senden yanadır.”

Resulullah (s.a.v.), tebliğinin diğer aşamasında, Kureyşlilerin tümünü İslam’a davet etti. Resulullah (s.a.v.), bir sabah Safa Tepesine çıkarak, tüm Kureyşlilerin dikkatini çekmek için “Ya Sabahah, Ya Sabahah, Ey Kureyşliler” diye seslendi. Bu seslenişin ardından tüm kabile ve aileler Resul’ün (s.a.v.) etrafında toplanmaya başladı.

Toplanan kalabalığa şöyle hitap etti;

“Ey Kureyşliler! Şu dağın ardında bir düşman topluluğu var, size baskın yapıp yağmalamak istiyor” desem inanır mısınız?”. Dinleyenlerin hepsi; “Evet, inanırız. Çünkü senin bugüne kadar yalan söylediğine asla şahit olmadık” dediler. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: “Öyle ise Allâh’a (c.c.) yemin ederim ki, nasıl uykuya yatıyorsanız bir gün öyle ölecek ve sonra uykudan uyanır gibi dirilerek, yaptıklarınızdan hesaba çekileceksiniz. Şunu da iyi biliniz ki, ebedî bir Cennet ve Cehennem vardır. Öldükten sonra iyiler Cennete, kötüler Cehenneme gidecektir. Önümüzdeki kıyamet gününün azabına karşı sizi uyarmakla görevliyim. Benim Allah (c.c.) katından getirdiğim din, sizi dünya ve ahirette selamete çıkaracaktır. Allah’ın birliğine ve benim Resul (s.a.v.) olduğuma iman edenler azaptan kurtulacak, etmeyenler ise çok şiddetli bir ceza görecektir. Bu işi benimle birlikte üstlenmeye ve bana yardım etmeye hazır mısınız?”

Ardından “Ey Abdülmuttaliboğulları! Ey Abdümenâfoğulları! Ey Zühreoğulları!” şeklinde Kureyş’in bütün kabilelerine seslenip şöyle devam etti:

“Araplar içinde dünyanız ve ahiretiniz için benim size getirdiğimden daha hayırlısını kabilesine getirmiş bir kişi tanımıyorum. Ben sizi, söylemesi kolay, mizanda ağır basan iki şeye inanmaya çağırıyorum. Geliniz! Allah’ın birliğine ve O’ndan başka ilah olmadığına; benim de Allah’ın (c.c.) Resûlü olduğuma şهادet ediniz. (Diğer kabileleri de tek tek saydıktan sonra) Allah (c.c.) bana, yakın akrabalarımı uyarmamı emretti. ‘Allah’tan başka ilâh yoktur’ demeden sizin için dünyadan bir çıkar ve ahiretten bir pay sağlayamam.”

Resulullah’ın (s.a.v.) bu davetine en sert tepkiyi, amcası Ebû Leheb gösterdi ve: “Bizi bunun için mi topladın!” diyerek yerden aldığı taşları Resulullah’a (s.a.v.) doğru attı. Ebû Leheb, daha sonra da İslâm’a ve Resulullah’a (s.a.v.) düşmanlığını sürdürdü.

Biz Müslümanların, açık davette bulunması elbette farzdır. Burada gözetilmesi gereken en önemli husus muhatabın durumu, algısı, kapasitesi kapsamında usulünce anlatmak ve de istikrarlı ve disiplinli bir şekilde sabırla mücadele vermektir.

Açık davette, bilinen tüm ayetlerin tek seferde aktarılmasından ziyade, Rabbimizin bizlere öğrettiği metodlar ve nüzula göre olan eğitim sürecini göz önünde bulundurarak açık daveti gerçekleştirmemiz gerekmektedir.

Davetin, ilk olarak aile ve akrabalar üzerinden başlatılması önemli bir husustur. Burada Allah Resulü'nün konuşma yapmasından önce, bir yemek daveti vermesi de müminlerin öncelikle davete uygun bir ortamı oluşturmasının önemine işaret etmektedir.

Dikkat çeken bir diğer husus ise en yakın akrabalarından bir kısmının o kişiye destek olacağı ancak kimi yakınların da en şiddetli şekilde karşı çıkan düşmanlar olabileceğidir. Bu durumda da sabrın önemi ortaya çıkmaktadır. Mümin, güzel bir hitap ve davranışla mücadelesine devam etmelidir.

DAVETE İLK TEPKİLER

Açık davetten sonra, müşriklerin önde gelenleri, tarihin her safhasında görüldüğü gibi bu durumun çıkarlarına ters olması ve risalet görevinin kendilerine verilmemesi durumunu kabul etmemelerinden dolayı, olumsuz karşılama ve Resul'ü (s.a.v.) itibarsızlaştırma çalışmaları içerisine girmişlerdi.

Öncelikle olumsuz propaganda ile insanları İslam ve Resulullah (s.a.v.) hakkında yanıltma girişimlerinde bulundular. En öne çıkan propaganda, Velid b. Muğire'nin “ O, sihirle evlat ile baba, kardeş ile kardeş, karı ile koca, kişi ile yakınlarının arasını açıyor” söylemiydi. Bununla birlikte Arabistan'ın çeşitli bölgelerinde Ukaz, Mecenne ve Zülmecaz gibi panayırlara propagandacılar gönderilmişti. Bu gibi girişimlerle İslam ve Resulullah (s.a.v.) itibarsızlaştırılmaya çalışılmıştı. Ancak bu olumsuz bu propagandalar tam tersine etki gösterip, insanların İslam'ı ve Resulullah'ı (s.a.v.) merak etmelerine sebebiyet vermişti.

İlerleyen süreçte, vahyin ve tebliğin etkisini azaltmak için, Resulullah'ın (s.a.v.) getirdiği vahye karşılık, şairleri meydanlara çıkararak, insanların Kur'an'ı dinlemelerini ve düşünmelerini engellemeye çalışıldırı. Nadr b. Haris, Kur'an kıssaları için “eskilerin masalları” der, ayrıca farklı şehirlerden getirdiği hikayeleri anlatarak insanların ilgi ve dikkatini çekme çabalarına girişirdi.

Bununla yetinmeyen müşrikler, Kur'an okunduğunda, sürekli gürültü çıkarıp, gereksiz sorular sorarak kişileri şüpheye düşürmeye ve kafa karıştırmaya çalışıldırı.

“İnkâr edenler dediler ki: 'Bu Kur'an'ı dinlemeyin ve onda (okunurken) yaygaralar koparın. Belki üstün gelirsiniz.'” Fussilet 26.

Tüm bu çabalara karşı sonuç alamayan müşrikler, saldırgan tavırlarını arttırarak alay ve hakaretlere başlamışlardı. Bu tavrın en çirkin örneği, Esved b. Muttalip ve arkadaşlarının, Resulullah'ı (s.a.v.) gördükleri zaman kaş ve göz işareti yaparak, yarın Kısra ve Kayser'e galip gelip yeryüzüne hükmedecek kral geldi diyerek dalga geçmeleri olmuştu. Ayrıca Resulullah'a (s.a.v.) asla yakıştıramayacak, mecnun, şair, sihirbaz ve kâhin gibi çirkin ithamlarda bulunmuşlardı.

“Doğrusu, 'suç ve günah işleyenler,' kimi iman edenlere gülüp-geçerlerdi. Yanlarına vardıkları zaman, birbirlerine kaş-göz ederlerdi. Yakınlarına döndükleri zaman neşeyle dönerlerdi. Onları gördükleri zaman ise: 'Bunlar elbette şaşkın-sapıklardır' derlerdi.” Mutaffifin 29. – 32.

Bugünkü durum da bundan farksız sayılamaz. Davet edilen cahiliyenin ilk tutumu, ne yazık ki cahiliyenin verdiği diploma, Arapça'yı güzel okuma, sakal, sarık, cübbe gibi referanslardır. Bunların dışında demokrasi, laiklik gibi çeşitli İslam zıddı ilkelerle, İslami daveti reddetmektedirler. Ayrıca kişiler, ya dünyevi bir çıkar ya da ahirete dönük cennet garantörlüğü beklemektedirler. Tabi ki bu durumlar, biz Müslümanları atıllaştırmamalıdır. Rabbimizin ayetinde belirttiği gibi mealen *"Eğer seni yalanlıyorsa, senden öncekiler de yalanlandı; elçileri ise; kendilerine apaçık ayetler, sahifeler ve aydınlatıcı kitaplar getirmişlerdi."* Fâtır 25. hep aynı tavırlar gösterilmişti. Bizler bu tür motivasyonlarla, işimizi yaparken yılmamaya ve davetin gereğini yerine getirmeye özen göstermeliyiz.

İslam daveti, toplumları ve sistemleri tamamen değiştirecek bir mahiyete sahiptir. Bu da özellikle toplumun önde gelenlerinde, çıkarlarını korumak için çok büyük bir tepkiye neden olacaktır. Burada davetçinin, Rabbine güvenerek, Kur'an'a sarılarak mücadelesine devam etmesi önemlidir.

Cahili kalabalıklar içinde, müminler birbirlerine omuz vererek yardımlaşmalı, birbirlerinin görüşlerine değer vermelidirler. Allah Resülü'nün hayatı örnek alınarak, O'nun ayak izleri takip edilmelidir.

ZULÜMLER, İŞKENCE VE İFTİRALAR

"Ebu Leheb'in iki eli kurusun; kurudu ya. Malı ve kazandıkları kendisine bir yarar sağlamadı. Alevi olan bir ateşe girecektir. Eşi de; odun hamalı (ve)

Boynuna bükülmüş bir ip (bağlanmış) olarak."
Leheb Suresi

Mekke'de
bunca yaşananlardan
sonra müşrikler, Darun
Nedve'de bir karar
aldılar. Artık
işkencelerle yıldırmaya
başlayacaklardı. Bu
işkenceler, Mekke'de
korku ve tedirginlik
havası oluşturmıştu.

Bu sebeple pek çok kişi kalben Resul'un (s.a.v.) hak olduğunu kabul etmesine rağmen, O'na ağıktan iman ettiğini söylemeye cesaret edemiyorlardı.

Ok yaydan çıkmıştı artık. Nedve'nin emriyle, Mekke'de arşı ve evleri tek tek dolaşıp, Müslüman olduğunu bildikleri herkesi toplayıp hapsettiler, a ve susuz bıraktılar, sokaklarda taşlattılar, alay edip, işkence ettiler, öyleki günün en sıcak saatlerinde, en sıcak yerlerde çıplak vücutlarına demirden gömlekler giydirip eziyet ettiler, ta ki usansın, korksun ve dinlerinden dönsünler istediler.

Müslümanlar, işlerini kaybetme, ticaretlerinin engellenmesi gibi ekonomik baskılara maruz kalmışlardı. İslam'a inandıkları için ticaret yapmaları engellenmiş ve ekonomik olarak zor duruma dşrlmşlerdi.

Eziyetlerden Resulullah (s.a.v.) da oldukça fazla etkilenmişti. Resul'un (s.a.v.) amcası Ebu Leheb, oğulları Utbe ve Uteybe'yi Resulullah'ın (s.a.v.) kızlarını boşamaya zorladı. Ebu Leheb'in karısı mm- Cemil, geceleri Resul'un (s.a.v.) geçeceği yollara dikenler dökerek O'nu rahatsız ederdi. Yine mm- Cemil, Resul'un (s.a.v.) abdest almak için kullandığı çömleğin içine koyun dışkaları koyar, üzerine deve işkembesi atardı.

Zulme uğrayanlardan birisi olan Yasir ailesi, köle değildi ama Kureyş'e de mensup değildi. Yani onları Mekke'de koruyup, kollayacak hiçbir yakınları ve zenginlikleri bulunmamaktaydı. Müslüman olmuşlardı. Bu durum Yasir ailesini Mekke'nin zalimleri için ideal bir hedef haline getirmişti. Yaşlı baba Yasir, anne Sümeyye ile genç oğulları Ammar ve Abdullah'tan oluşan bu aile, öğlenin en sıcak zamanında güneşin kızdırdığı Mekke kayalıklarına sırt üstü yatırılır ve akla gelen her tür işkence, kendilerine uygulanırdı.

Resulullah'ın (s.a.v.) "sabredin ey Yasir ailesi" telkinleri arasında, uzun süren işkence sürecinin sonunda baba Yasir, Ebu Cehil tarafından oklanarak öldürüldü. Sonra da oğul Abdullah... Sıra anne Sümeyye'ye gelmişti.

Yaşlı bir kadın olan Sümeyye'ye Ebu Cehil:

"Sen Muhammed'e âşık olduğun için Müslüman oldun!" diyerek fiziki işkencenin yanında iğrenç hakaret ve iftiralarda da bulundu. En sonunda da gözü tamamen dönen Ebu Cehil, bu yaşlı kadının bir ayağından bir deveye, diğer ayağından da başka deveye bağlanmasını emrederek, develeri aksi yönlerde doğru kırbaçlattı. Yaşlı kadının kemikleri çatırdamaya başladı, vücudu parçalanmak üzereydi. Fakat cahillerin babası Ebu Cehil, daha fazla beklemeyerek karşısındaki görüntünün verdiği coşkuyla, elindeki mızrağı Sümeyye'ye sapladı. O, İslam'ın ilk şehidi olmuştu artık...

Rebah oğlu Bilal, Mekke'nin en kibirli liderlerinden Halef oğlu Ümeyye'nin on iki kölesinden biriydi. Görevi, Ümeyye'nin özel puthanesinin bekçiliği idi. O günlerde, imanını gizlemeyip açığa vurabilen az sayıda kişiden biriydi. Üstelik putlar hakkında da ileri geri konuştuğu duyulurdu. Bir gün de bekçisi olduğu putların hepsini secde durumuna getirip, yüz üstü yere yatırmıştı.

Bu hadiselerden sonra, işkence edilmek amacıyla Ebu Cehil tarafından, sahibi Ümeyye'den alındı. "Zaten beş para etmez zenci bir köle. Alın sizin olsun. Ne yaparsanız yapın!" diyen Ümeyye, Bilal'i artık Ebu Cehil'in insafına terk etmişti. Açık sözlülüğünün bedeli Bilal için çok ağır oldu. O'na da Ramda kayalıklarında, kızgın güneşin altında ağır kaya parçaları yükleniyordu. Yine bir gün, bir gece susuz bırakıldıktan sonra üzerine demir gömlek giydirilip, vücut yağları eritiliyordu. Boynuna bir ip takılıp, çocukların ellerine teslim edilerek Mekke sokaklarında alay, hakaret, tükürük ve taş yağmuru

altında koşturularak tekmelenmişti. Fakat bunların hiçbiri Bilal'i davasından vazgeçiremezdi.

En ağır işkencelere uğratılanlardan biri de azatlı köle Ered oğlu Habbab oldu. O'na da standart metot olan Ramda kayalıklarında demirden gömlek giydirilip, kızgın güneşe bırakma cezası uygulanırdı. Farklı olarak da çıplak vücudu dikenler içinde sürüklenirdi. Bir gün yere ateş korları döşenerek, boylu boyunca onların üzerine yatırıldı. Yıllar sonra bu olayı anlatırken:

"Allah'a (c.c.) yemin olsun ki" diyecektir, "o gün, o korlar ancak sırtımdan akan etimin yağlarıyla söndü!" diyen Habbab, o günün hatırası olan yaraları ölünceye kadar sırtında taşıdı. Yine yıllar sonra Hz. Ömer (r.a.), Habbab'ın sırtını gördüğünde:

"Doğrusu ben hiç böyle bir insan sırtı görmemiştim!" demişti. Eski sahibesi Ümmü Enmar, Habbab'a sahip çıkan kimse olmayacağını bilmenin güveni ile ateşte kızdırılan demirlerle onun başını dağlamıştı.

İşkencelerde erkek, kadın ayrımı gözetilmezdi. Kadın köleler de pek çok işkenceye maruz bırakılmışlardı. Bunlardan birinin ismi Zinnure'ydi. Bizans kökenli bir cariyeye olan Zinnure, ilk iman edenlerden oldu. Ebu Cehil, yaptığı işkencelerle kör olmasına neden olmuştu. Sonra da pişkin bir tavırla:

"Gördün mü? Lat ve Uzza senin gözlerini kör etti!" Zinnure, öyle bir anda bile duruşunu koruyarak:

"Hayır!" diye yanıt verdi. "Onlar hiçbir şey yapamaz. Hiçbir zarar ya da yarar veremezler. Bu, göklerde verilmiş bir karardır ve dilerse benim Rabbim bana gözlerimi geri verecek gücü olandır!"

Lübeyne de bir cariyeydi. O da Ömer'den (r.a.) çok çekmişti. Ömer O'nu öldüresiye döver ve yorulunca da Lübeyne ile alay ederek:

"Senden özür dilerim. Sadece yorulduğum için ara verdim. Biraz dinleneyim tekrar devam ederim." derdi.

İşkence yüzünden gözlerini kaybeden kadınlardan biri de Guzeyye'ydi. Diğerlerinden farklı olarak O, özgür bir kadındı. Devs kabilesine mensuptu.

Erken bir tarihte Müslüman olan Guzeyye, dinini gizleyerek ticaret bahanesiyle Kureyş kadınları arasına karışıp, İslam'ı anlatırdı. Fakat bir süre sonra farkedilerek, O da Ebu Cehil'e teslim edildi. Ağır işkencelere uğratıldıktan sonra da Mekke'den sürüldü. Kendi kabilesi olan Devs'e sığındı. Fakat bu, Guzeyye için her şeyin daha da kötüleşmesi demek oluyordu. Kureyş'e yaranma isteğiyle Devsliler de O'na pek çok işkencede bulundular.

Bizans kökenli azatlı kölelerden Sinan oğlu Süheyb, işkencelerle hafızasını yitirmişti. Avvam oğlu Zübeyr'e, amcası tarafından işkence yapıldı. Amca Nevfel, yeğenini bir iple bağlayıp bir hasırın içine sararak, altından hasır ateşe vermişti. Hz. Osman (r.a.) da amcası tarafından eziyete uğramıştı.

Yapılan tüm işkencelere rağmen, imanlı sahabenin kararlılığı sarsılmıyordu. Resulullah (s.a.v.), müminleri teselli etmek adına onlara şöyle diyordu : “Vallahi bu din kemale erecek ve hiç kimse endişe etmeksizin Sana'dan Hadramut'a kadar seyahat edecek, Allah'tan (c.c.) başka kimseden korkmayacak. Ne var ki siz acele ediyorsunuz.” – (Buhari)

Bu baskı ve zulüm döneminde, Hz. Ebubekir (r.a.), sahip olduğu mal varlığı ile içlerinde Hz. Bilal'in (r.a.) de olduğu eziyet gören pek çok köle ve cariye satın alarak özgürlüğüne kavuşturdu.

İnsanların kalben mutmainliğinin tek kaynağı İslam'dır. İnsanın, bu dünya hayatının geçici hazlarından sıyrılarak, esas lütufların Rabbinin rızasında olduğunu farketmesi ve bu düzlemde mücadele vermesi, elbette çok büyük anlam ve önem ifade etmektedir.

İslam ile tanışıp, davayı kalben benimseyen bir kulun, Rabbin rızası için sıkıntılara ve zulme sabır göstermesi dinin en güzel hislerinden biridir. Bu hissi, ancak ve ancak Rabbine sığınanlar yaşayabilmektedir. Müslümanların, bu uğurda sabır göstermesi de büyük bir farziyettir. Böylelikle hem kulluk, hem de Rabbimize karşı olan sorumluluklarımız neticesinde meydana gelen sıkıntılara göğüs germek, bizler için bir ceza değil, istikbalimiz için bir kurtuluştur. İnşallah bunların sonucunda, selamete kavuşularak Rabbin ebedi mükafatlarına sahip olunacaktır.

Günümüz coğrafyasında da benzer saldırı, zulüm ve iftiralara maruz kalınması durumunda, kişinin içinde bulunduğu durum ve konuma göre

aşağıda sıralanan çerçevede hareket etmesi, davanın sürdürülebilirliği açısından önem arz etmektedir.

- Fiziksel saldırılara karşı gücü yeten müminler, bu saldırılara karşı koymalıdır. Bunu yaparken kışkırtmada bulunmamaya dikkat etmelidir. Bu tarz karşı koymaların, toplu bir hareketten ziyade kişisel ölçekte kalacağı iyi bilinmelidir. Böylelikle hareketin toplu olarak ortadan kaldırılması tehlikesi önlenmeye çalışılmış olacaktır.
- Hz. Ebubekir'in (r.a.) köleleri azat ederken güçlü kuvvetlileri öncelemesi yerine, zayıfları tercih etmesi, müminlerin öncelikle gerçekten ihtiyaç sahiplerini öncelemesi yönünde önem verilmesi gereken bir durumdur.
- Müminlerin özellikle bu süreçte kendi aralarında yardımlaşmaları önem arz etmektedir.
- Cahiliyenin yapacağı olumsuz propagandaya karşı dikkatli olunmalı, gündem okuması dikkatle yapılmalıdır. Özellikle müminlerin, bu tarz propagandaların etkisi altında kalmamalarına dikkat edilmelidir.

1. HABEŞİSTAN HİCRETİ (615)

"Ey iman eden kullarım, şüphesiz benim arzım geniştir; artık yalnızca bana ibadet edin." Ankebût 56.

"Zulme uğratıldıktan sonra, Allah yolunda hicret edenleri dünyada şüphesiz güzel bir biçimde yerleştireceğiz; ahiret karşılığı ise daha büyüktür. Bilmiş olsalardı." Nahl 41.

"De ki: 'Ey iman eden kullarım, Rabbinizden sakının. Bu dünyada iyilik edenler için bir iyilik vardır. Allah'ın arz'ı geniştir. Ancak sabredenlere ecirleri hesapsızca ödenir.'" Zümer 10.

Müşriklerin işkence ve eziyetleri, müminler için tahammül edilemez bir hale gelmişti. Resulullah (s.a.v.), müminleri korumaya, onlara yapılan işkencelere engel olmaya güç yetiremeyince, onlara şöyle tavsiyede bulundu; "Habeşistan'da bir kral var. O'nun yanında kimse zulme uğramaz, siz de O'nun ülkesine gidin. Böylece Allah (c.c.), size bir genişlik ve içinde bulunduğunuz halden bir çıkış yolu ihsan edecektir."

Bunun üzerine müminler, inançlarını korumak ve yaşamak için, risaletin 5. yılında Habeşistan'a gitmek üzere yola çıktılar. Bu, risalet sürecindeki ilk hicret idi. İlk hicret etmiş olanlarda dikkati çeken en önemli özellik, Mekke'deki en asil ailelere mensup olmalarıydı. Bunların arasında köleler, azatlı olanlar ya da güçsüzler yoktu. Böylelikle bu hicret, İslam'ın, yarımadanın dışında yayılmasına ve genişlemesine zemin oluşturmuştu.

Risaletin 5. yılında gerçekleşen ilk hicret ile beraber, Habeşistan'ın müminler için güvenli bir yer olduğu anlaşılmıştı. Ancak müminler, üç ay sonra Mekke'lilerin İslam'ı kabul ettiklerine dair bir

haber alınca Mekke'ye döndüler. Ancak her şeyin ayrıldıkları günkü gibi olduğunu anladılar. Kabilecilik ruhunun getirisi olarak bazı Müslümanlar, müşrik akrabalarının himayesi ile Mekke'ye girdiler. Fakat baskı ve işkence gören diğer müminleri görünce rahatsız oldular, "Müşrik birinin himayesi yerine Allah'ın (c.c.) himayesi daha güzel ve daha üstündür." diyerek onların himayesinden çıktılar. Sonrasında onlar da işkence görmeye başladılar. Bu

durum karşısında Resulullah (s.a.v.), aynı yıl müminlere tekrar hicret emri verdi.

Buradaki önemli husus, müslümanların davayı terketmeyip, bu hicreti Allah'ın (c.c.) elçisinin talimatıyla gerçekleştirmesi idi. Bu durum bize gösteriyor ki Müslümanlar, istişare etmeden bir karar almamışlardı. Bu tarz durumlarda yapılması gereken, hicret vb. kararların istişareyle belirlenmesidir. Bu sayede, davanın önündeki engellerin daha sağlıklı ve kontrollü aşılması mümkün hale gelmektedir.

Bir diğer dikkat çeken nokta ise ilk hicretten, bir müşrikten gelen haber üzerine geri dönülmesi ve bu kararın ne yazık ki yanlış bir karar olmasıydı. Rabbimizin de uyardığı gibi gelen haberin kimden geldiği, bir Müslüman için büyük önem arz etmektedir.

“Ey iman edenler, eğer bir fasık, size bir haber getirirse, onu 'etrafıca araştırın'. Yoksa cehalet sonucu, bir kavme kötülükte bulunursunuz da, sonra işlediklerinize pişman olursunuz.” Hucurât 6.

Günümüz Müslümanları için karşılaşılabilecek durumlara dönük olarak, tedbir ve planlamalar yapılmalıdır. İslam toplumu, Habeşistan örneğinde olduğu gibi alternatif bir plana sahip olmalı ve çıkmaza girdiğinde, hicret etmeye hazırlıklı olmalıdır. Burada öncelik kaçmak değil yeni bir “üs” kurabilmek olmalıdır.

2. HABEŞİSTAN HİCRETİ (616)

İkinci Habeşistan hicreti, Cafer bin Ebi Talip başkanlığında, 13'ü kadın 77'si erkek olmak üzere 90 kişiden oluşan bir kafileden oluşmaktaydı. Sayının artmasının sebebi, daha önce Habeşistan'a hicret edenlerin, orada karşılaştıkları olumlu tutum ve tavırlarla birlikte, Mekke'de müşriklerin zulüm ve işkencelerinin ağırlaşmış olmasıydı.

İlk hicrette müşrikler, sayıları az olan müminlerin, tehlike arz etmeyeceğini düşünerek çok önemsememişlerdi. Fakat ikinci Habeşistan hicreti, Mekke eşrafını korku ve sıkıntıya sevk etmişti. Zira Habeşistan'la büyük ticari ilişkileri vardı ve hicret eden müminlerin bu duruma zarar verebileceğini düşünmüşlerdi. Daha da önemlisi Habeşistan'da Müslümanların, kendilerine taraftar toplayarak, Mekke için bir tehlike teşkil etme ihtimalleri vardı.

Ayrıca Habeşistan yönetiminin, Hicaz bölgesini de yönetimine katmak gibi çok eskilere dayanan bir arzusu vardı. Habeş yönetiminin bu arzusu, kendileri gibi vahye inanan müminler nedeni ile tekrar canlanabilirdi. Bu nedenlerden ötürü Mekke'nin ileri gelenleri, önemli temsilcileri As b. Vail oğlu Amr ile Ebu Rebia'nın oğlu Abdullah'ı değerli hediyeler ile Habeşistan'a gönderdiler.

Amaçları, Habeş kralı Necaşi'den önce, devlet adamlarına ve komutanlarına hediyeleri takdim edip, öncelikle onları ikna etmektir. Böylece Necaşi'yi daha rahat ikna edebileceklerini düşünmüşlerdi.

Necaşi, müşriklerin müminleri teslim alma talepleri karşısında iki grubu yanına çağırıp dinleme kararı aldı. Kral'ın huzuruna çıkan müşrik ve müslümanlar arasında şu dialoglar yaşandı:

Amr b. Âs söz aldı ve:

“Ey hükümdar! Bizden akli ermeyen bazı gençler, senin ÷lkene sığındılar. Onlar, atalarının dinini terk ettiler. Senin dinine de girmediler. Bizim de sizin de bilmediğimiz yeni bir din icat ettiler. Onların babaları, amcaları ve yakın akrabaları, onları geri yollaman için bizi sana elçi olarak gönderdi. Onlar, bu kimselerin kusurlarını ve kabahatlerini sizden daha iyi bilirler.” dedi.

Hükümdar’ın adamları tam bu sırada söz aldılar:

“Bu adamlar doğru söylüyor. Kavimleri elbette ki onların durumunu bizden daha iyi bilirler. Onları bu elçilere teslim edelim, kendi ÷lkelerine götürsünler, zaten onlar senin dininden de değiller.” diyerek Amr'a destek oldular.

Kureyş heyeti, Necaşi'nin müslümanlarla görüşmesini asla istemiyorlardı. Zira onların sözleri Necaşi'yi etkileyebilirdi. Tarihler ve mekânlar değışse de zalimlerin Müslümanlara bakışı hiç değışmiyor, onlara söz hakkı verilmesini dahi kabul edemiyorlardı.

Necaşi, hem danışmanlarının hem de Amr'ın sözlerini hiç de doğru bulmadı. Kendisine sığınmış, adaletine güvenmiş bu insanları hiç dinlemeden, sınır dışı etmek uygun olmazdı. En azından bir kez olsun onlarla görüşmeli, kararını buna göre vermeliydi. Muhacirlerin derhal huzuruna çıkarılmalarını emretti. Amr, amacına ulaşamamış, kolayca halledileceğine inandığı mesele başını ağrıtmaya başlamıştı.

Müslümanlara gelince, onlar hükümdarın davetini korku ve heyecanla karşıladılar. Onlar Amr'ı da O'nun hükümdarın yanındaki konumunu da çok iyi biliyor, derin bir endişe duyuyorlardı. Necaşi'nin huzurunda ne söylemeleri gerektiğini aralarında görüşmüşler ve sonucu her ne olursa olsun doğruluktan ayrılmamaya karar vermişlerdi.

Müslümanlar, Habeş hükümdarının huzuruna çıktıklarında, bir tarafta Kureyş elçileri, diğer tarafta ise ellerindeki İncil sayfalarıyla hazır bekleyen din adamları vardı. Saray görevlileri, Müslümanlara Necaşi'ye secde etmelerini söylediğinde Müslümanların cevabı çok net oldu:

“Biz Allah'tan (c.c.) başka kimsenin önünde secde etmeyiz.”

Müslüman böyle olmalı, hiç bir hâl ve şart altında inancından taviz vermemeliydi. Onların bu dik duruşu, Amr ve arkadaşını çok sevindirdi. Necaşi, bu saygısızlığı herhalde cevapsız bırakmayacaktı.

İlk sözü Mekke hükümetinin elçileri aldı:

“Bunlar, atalarımızın dinini terk ettiler. İlahlarımıza hakaret edip, onları alaya aldılar. Gençlerimizin inançlarını bozdular. Halkımızın arasına fitne sokup, onları ikiye böldüler.”

Amr b. Âs'ın suçlamalarını dinleyen Necaşi, Müslümanlara sordu:

“Siz benim dinime ya da başka bir milletin dinine girmediniz. O halde sizi kavminizden ayıran, onlarla aranızın açılmasına sebep olan bu din nedir?”

Müslümanlar adına sözü Cafer b. Ebî Talib aldı. Resulullah'ın (s.a.v.) amcasının oğlu Cafer ilk Müslümanlardandı. O, kardeşi Ali'den on yaş büyük olup yirmi beş yaşlarındaydı. Allah yolunda baskı ve çilelere maruz kalmış, inancını yaşayabilmek için hanımı Esmâ binti Umeyy ile hicret etmişti. Cafer, Hükümdar'ın sorusuna muhteşem bir cevap verdi:

“Ey Hükümdar! Biz cahiliye zihniyetine sahip bir kavimdik. Ağaçtan ve taştan yapılmış putlara tapar, kendiliğinden ölmüş hayvanların etlerini yer, kız çocuklarını diri diri toprağa gömer, insanlık dışı bütün kötülükleri yapardık. Akrabalarımızla ilgilenmez, komşu hakkı tanımazdık. Kuvvetli olanlarımız zayıflarımızı ezer, zenginlerimiz fakirlerin sırtından geçinirdi. Hak hukuk nedir bilinmezdi.”

Biz bu halde iken Allah (c.c.), bizim içimizden asil soylu, doğru, güvenilir, iffetli olarak bildiğimiz birini Resul (s.a.v.) olarak gönderdi. O, bizi bir olan Allah'a (c.c.) inanmaya ve yalnızca O'na ibadet etmeye çağırdı. Atalarımızdan miras kalan putlara tapmaktan bizleri kurtardı. Doğru söylemeyi, emanete riayet etmeyi, akrabalarla iyi geçinmeyi, komşuları gözetmeyi emretti. Bütün kötülük ve günahları, kan dökmeyi, yalancı şahitlik yapmayı, yetim malı yemeyi ve namuslu kadınlara iftira etmeyi ise yasakladı.

Biz de O'nu doğruladık ve O'na iman ettik. Allah'tan (c.c.) O'na gelenlere tabi olduk. Sadece Allah'a ibadet ederek, O'na hiç bir şeyi ortak koşmadık. O'nun haram kıldıklarını haram, helal kıldıklarını ise helal bildik. Halkımız bu sebeple bize düşman oldu, bize zulmettiler. Allah'ı (c.c.) bırakıp eskisi gibi putlara tapmamız ve önceden yaptığımız kötülükleri yeniden işlememiz için bize işkence ettiler. Hayat, bizim için çekilmez bir hale geldi, dinimizi yaşayamaz olduk. Baskı ve zulümler dayanılmaz bir noktaya geldiğinde senin ülkeneye sığındık. Seni başkalarına tercih ettik. Senin himaye ve komşuluğuna can attık. Ey Hükümdar, biz senin yurdunda hiç bir kötülüğe maruz kalmayacağımızı ümit ediyoruz.”

Cafer'in konuşmasını sükûnet içerisinde dinleyen Necaşi: “Allah (c.c.) tarafından Resul'ünüze (s.a.v.) gönderilen vahiyden ezberinde bir şey var mı?” diye sorduğunda Hz. Cafer (r.a.), Hz. Yahya (a.s.) ve Hz. İsa'nın (a.s.) doğumları ile ilgili ayetleri ihtiva eden Meryem Suresi'nin ilk bölümünü okudu. Cafer okurken Necaşi ağlıyor, gözyaşları sakalını ıslatıyordu. Hükümdar'ın yanındaki din adamları da ağlıyor, gözyaşları mushaflarına dökülüyordu.

Necaşi heyecanla: “Allah'a (c.c.) yemin ederim ki bu sözler Hz. Musa (a.s.) ve Hz. İsa'ya (a.s.) gelen vahiylerle aynı kaynaktanır.” dedi ve Mekkeli elçilere dönerek: “Siz ikiniz gidin artık. Vallahi, ne ben onları size teslim ederim ne de kimse onlara dokunabilir.” sözleriyle taleplerini reddetti.

Müslümanlarda sevinç, müşrik elçilerde ise öfke ve hayal kırıklığı vardı. Fakat Amr b. Âs mağlubiyeti kabul edemez, davasından vazgeçemezdi. Kureyş'e söz vermişti, bu adamları mutlaka Mekke'ye geri getirecekti. Arkadaşı Abdullah b. Ebî Rebîa'ya “Hükümdar'a yarın öyle bir şey söyleyeceğim ki onların köklerini kazıyacağım.” dedi. Abdullah b. Ebî Rebîa da Kureyş'in elçisiydi ancak arkadaşındaki bu öfke ve nefreti anlayamıyordu.

“Sakin böyle bir şey yapma. Muhalifimiz dahi olsalar, onlar bizim akrabalarımız.” dediyse de Amr b. Âs'ı ikna edemedi. Amr, insaf ve merhametini kaybetmiş, gözünü hırs bürümüşü. Amr'ın kökünü kazıtmak istediği Müslümanlar arasında, kardeşi Hişâm b. Âs da vardı. Ancak Amr, bunu düşünecek hâlde değildi. Ertesi gün yeniden Hükümdar'ın huzuruna çıktı:

“Ey Hükümdar! Onlar, Meryem oğlu İsa hakkında ağır sözler söylüyorlar. İstersen onları çağır da İsa hakkında ne düşündüklerini sor.” dedi.

Bunun üzerine Necaşı, Müslümanları yeniden huzuruna çağırdı. Bu ikinci davet, Müslümanlara öncekinden daha büyük bir korku vermişti. Necaşı Müslümanlara sordu:

“Söyleyin bakalım, Meryem oğlu İsa hakkında ne düşünüyorsunuz?”

H. Cafer (r.a.): “Biz O’nun hakkında Rasûlullah (s.a.v.) ne söylüyorsa onu söylüyoruz: İsa; Allah’ın (c.c.) kulu ve Resûlü, her şeyi bırakıp kendini Rabbine adanmış Meryem’e ilka ettiği kelimesi ve ruhudur.” diye cevap verdi.

Necaşı bu cevap üzerine yerden bir çöp aldı ve “Vallahi, Meryem oğlu İsa sizin bu söylediklerinizden başka bir şey değildir. Arada şu çöp kadar bir fark bile yoktur.” dedi.

Bu sözler üzerine Hükümdar’ın adamları homurdanmaya, rahatsızlıklarını belli etmeye başladılar. Necaşı, onlara “Siz hoşlanmasanız da hakikat budur.” dedi. Sonra Müslümanlara döndü: “Gidin, siz benim ülkemde huzur ve güven içinde yaşayabilirsiniz. Size dil uzatanlar, kötülük edenler cezalandırılacaktır. Önüme altından dağlar bile koysalar, sizden birine zarar vermek istemem. Bu adamların hediyelerini de geri veriniz. Benim onlara ihtiyacım yok. Allah bana bu mülkü verdiğinde benden rüşvet mi aldı ki ben bu işte rüşvet alayım.” dedi.

Amr b. Âs ve arkadaşı kınanmış, hediyeleri geri verilmiş ve talepleri reddedilmiş olarak elleri boş, perişan bir halde Mekke’ye döndüler.

Görüşmenin önemli ve öne çıkan başlıklarını şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Habeş kralı Necaşı’nın iki tarafı dinlemeden karar vermemesi önemli bir davranış olmuştur.
- Necaşı, kendisine Kureyş heyeti tarafından takdim edilen hediyelerin cazibesine kapılmamıştı.
- Kureyş heyeti, Necaşı’nın karşısına belagat yönünden güçlü seçkin kişilerini göndermişti.
- Müminler, Necaşı’nın karşısında nasıl hareket edeceklerini kendi aralarındaki istişare ile belirlemişlerdi. İçlerinde en iyi belagat sahibi ve siyaseti bilen Cafer b. Ebu Talib’i seçmişlerdi.

- Kureyş heyetinin temsilcisi Amr b. Âs, önce Habeşli yöneticileri, Hükümdar'ın danışmanlarını ve din adamlarını ziyaret etti. Onlardan Hükümdar'ın huzurunda kendisine destek olmalarını istedi. Aldıkları hediyelerden pek memnun olan yöneticileri ikna etmek hiç de zor olmamıştı.
- Amr'ın konuşmasında, müminlerin Necaşi'nin dininden olmadıklarını ekstra vurgulamaları da Necaşi'nin kararını etkilemeye yönelik bir hamleydi.

Görüşme özelinde Cafer'in konuşmasında öne çıkan unsurlar ise şunlardı:

- Cahiliyenin kötülüğünü ve ahlaksızlığını ortaya koymuştu.
- İslam'ı anlatırken, siyasetle birlikte tebliğ görevini de yapmıştı.
- Uğradıkları zulmü, kalbe dokunur bir uslupla anlatmıştı.
- Hükümdar'ın adaletine vurgu yaparak, adaletli bir karar vermesine vesile olmuştu.
- Gereksiz ihtilaf noktalarına girmemişti. İslam'ın Hristiyanlığa bakışını ise dürüstlük ve tebliğ ilkelerine uygun olarak gizlemeden anlatmıştı.

Genel olarak ikinci Habeşistan hicretinin sonuçlarına bakacak olursak; bu hicret, davanın seyri için çok büyük önem arz etmekteydi. Habeş Hükümdarı'nın böyle bir ayaklanmanın olduğunu öğrenmesi ve İslam ile ilgili ayetler işitmesi de İslam için büyük bir adımı ifade etmekteydi. Müslümanlar, müşriklerin karşısında Necaşi'nin önünde galip gelmiş ve böylece dava deniz ötesine duyurulmuştu. Müslümanlar, ayetlerle konuşmuş ve böylelikle galip gelmişlerdi.

Müminlerin hicret etmesi durumunda, her yerde Allah (c.c.)'ın davasını anlatması ve buna uygun şekilde yaşaması da yine Allah (c.c.)'ın emridir.

İkinci Habeşistan hicretinde yaşananlar günümüz müslümanları için de birçok konuda önemli stratejik metodlar ortaya koymaktadır.

Hicrete katılan müminlerin, Hudeybiye antlaşmasına kadar geri çağrılmaması, belirli bir güvence durumu oluşana kadar hicret edilen yerde kalınması gerektiğine önemli bir vurgudur.

Müşriklerin, Necaşi'ye hediyeler takdim etmesi örneğinden yola çıkarak, cahiliyenin, çıkarları için cezbedici dünyevi imkanları rahatlıkla sunabilmeleri, müminlerin dikkat etmesi gereken bir tehlikedir.

Müminlerin, Necaşi'nin karşısında nasıl hareket edeceklerini kendi aralarında istişare ile belirlemeleri, müminlerin istişareye çok önem vermeleri gerektiğini ortaya koymaktadır.

Müminlerin Necaşi'ye karşı hakkı, tüm açıklığıyla ortaya koymaları, İslami davada siyaset ve ilkenin karşı karşıya kaldığı durumda, ilkeselliğin tercih edileceğini ortaya koymaktadır.

RUM ve PERS (SASANİ) SAVAŞI

Mekke'den bir grup Müslümanın Habeşistan'a hicret etmesiyle, Mekkeli müşriklerde bir korku oluştu. Halihazırda Hristiyan olan Habeşlilerin ortak bir noktada Müslümanlarla bir araya gelip Mekke'ye karşı bir kuvvet oluşturmalarından korkuluyordu.

Rumlar, Perslerin karşısında Irak, Suriye, Filistin bölgelerini kaybettiler. Bu durum Mekkeli müşriklerde putperestliğin, ilahi din karşısında galip geleceğinin bir işareti olarak yorumlandı ve toplum içinde çokça dillendirildi.

Rabbimizin "Rumlar, yakın bir yerde yenilgiye uğratıldılar. Onlar yenilgilerinden sonra birkaç yıl içinde galip geleceklerdir. Önce de, sonra da emir Allah'ındır. O gün Allah'ın (c.c.) (Rumlara) zafer vermesiyle mü'minler sevinecektir. Allah, dilediğine yardım eder. O, mutlak güç sahibidir, çok merhametlidir. Allah, (onlara zafer konusunda) bir vaadde bulunmuştur. Allah (c.c.), vaadinden dönmez. Fakat insanların çoğu bilmezler." (Rum Suresi, 2-6) ayetlerini indirmesiyle, bu durumun tersine döneceği bildirildi.

O dönem için imkânsız görünen bu haber, müşriklerde alay konusu haline geldi. Müminler ise hiç şüphe etmeden bu ayetlere iman ettiler. Ubeyy b. Halef, Hz. Ebubekir (r.a.) ile Rumların ileride üstün gelemeyeceğine dair iddiaya girmek istedi. Resulullah'ın (s.a.v.) da izniyle Hz. Ebubekir (r.a.), bu teklifi kabul etti. 9 yıl sonra Rabbimizin bildirdiği haber gerçek olunca, Hz. Ebubekir (r.a.), iddia konusu olan 100 deveyi Ubeyy'in varisinden alarak, Medine'de hayır amaçlı dağıttı.

Burada açıkça görölmektedir ki müminlerin imanı, imkânsız dahi görünen durumda dahi sarsılmamalıdır.

Hz. HAMZA'NIN (r.a.) İMAN EDİŞİ (616)

Müminlerden bir topluluğun Habeşistan'a hicret etmiş olması, Resulullah'ın (s.a.v.) İslam davetinde herhangi bir değişikliğe neden olmadı. O, yine eskisi gibi gizli açık, bireysel toplumsal davetine aynen devam ediyordu. Bu durum Mekke ileri gelenlerini daha da öfkelendirdi ve bu durumu önlemeye yönelik yeni tedbirler düşündüler.

Fakat önceki karar ve uygulamalarından biliyorlardı ki alaylar, aşağılamalar, yalanlamalar, baskılar, iftiralar ve işkenceler Resulullah'ı (s.a.v.) hiçbir şekilde engelleyemiyordu.

Ebu Cehil, Resulullah'ın (s.a.v.) en büyük düşmanlarından idi. O'nun verdiği kişisel tepki, müşriklerin aleyhlerine döndü ve Resulullah'ın (s.a.v.) amcası Hz. Hamza'nın (r.a.) İslam'a girmesine vesile oldu. İslam'a ve Resulullah'a (s.a.v.) karşı öfke ile dolu olan Ebu Cehil, Resulullah (s.a.v.) ile karşılaşp O'na ağır hakaretler, küfürler savurdu. Resulullah (s.a.v.), O'nun bu çirkin tavrından sonra üzüntü ile oradan ayrılmıştı. Ebu Cehil ise Resulullah'a (s.a.v.) ettiği hakaretlerden sonra Mekke eşrafının yanına gitti.

Resulullah'ın (s.a.v.) amcası Hamza bin Abdulmuttalib, kahramanlığı ve cesareti ile ün yapmış biriydi. O zamana kadar İslam ile ilgili olarak sessiz

kalmış, olumlu veya olumsuz bir tavır sergilememiştir. Fakat o gün avından dönen Hamza'ya, Ebu Cehil'in yeğenine yaptıklarının anlatılmasıyla öfkelenerek, Mekke eşrafının yanına vararak Ebu Cehil'e elindeki yayı ile vurdu ve "Bundan sonra ben de Muhammed'in yanındayım, O'nun dinine giriyorum. Bunu engellemek isteyen varsa çıksın karşıma." dedi. Olayın sonrasında öfke ile verdiği kararı tekrar gözden geçirmesinin ardından, Resulullah'ın (s.a.v.) yanına gidip İslam'ı kabul ettiğini bildirdi.

H. Hamza'nın (r.a.) İslam'a girmesinde, Resül'ün (s.a.v.) ve müminlerin bütün bu eziyet ve hakaretlere rağmen sabır göstermeleri, dik durmaları, ahlaklı davranışları oldukça etkili olmuştur.

H. Hamza'nın (r.a.) İslam'a girmesi, müslümanlara büyük bir motivasyon ve cesaret katacaktı.

H. ÖMER'İN (r.a.) İMAN EDİŞİ (616)

Mekke eşrafından ve müşriklerin en zorbalarından biri olan Ömer bin Hattab'ın (r.a.) İslam'a girişi, İkinci Habeşistan Hicreti'nden sonraki zamanda, H. Hamza'nın (r.a.) Müslüman oluşunu takiben gerçekleşti.

Mekke içerisindeki ayrılıklar, komşularının hicret etmesi, akrabalarından İslam'a girenlerin olması gibi konular, Ömer'i iyice İslam'a karşı şiddet gösteren biri haline getirmişti.

Mekke meclisinin toplanıp, Resulullah'ı (s.a.v.) davasından vazgeçirmenin yeni yöntemlerini aradıkları bir gün, Ömer bin Hattab (r.a.), bir teklifte bulundu. Artık köklü bir çözüm gerektiğini ifade etti. İşin sonunda Ömer Resul'ü (s.a.v.) öldürecek, Resul'ün (s.a.v.) kavmi de Ömer'i öldürerek olay kapanacak ve bu problem son bulacaktı. Bu düşünceyle kılıcını kuşandı ve Resulullah'ı (s.a.v.) öldürmek için yola koyuldu.

Yolda Nuaym bin Abdullah ile karşılaştı. Abdullah, Ömer'e kılıcını kuşanıp nereye gittiğini sordu. Ömer'in, "Muhammed'i öldürmeyi gidiyorum." cevabını alınca, stratejik bir düşünce ile Ömer'in hedefini değiştirmeyi başardı ve Ömer'e "Sen Muhammed'i bırak da yapmayı düşündüğüne önce kendi ailenden başla. Çünkü kız kardeşin ve enişten de Muhammed'e tâbi olmuş durumdalar." dedi.

Ömer'in eniştesi, hanıflığı ile bilinen Zeyd bin Amr'ın oğlu Said bin Zeyd idi. Risaletin ilk günlerinde eşi Fatıma ile İslam'a girmişti. Onlara Resulullah'tan (s.a.v.) ayetleri getirip okuyan kişi ise yanlarına aldıkları ve ihtiyaçlarını karşıladıkları Habbab bin Eret idi.

O gün Habbâb b. el-Eret, bir bölüm ayetleri onlara okurken, Ömer kapiya dayandı ve içeride Kur'an'ın okunduğunu duyunca çılgına döndü. Bunun akabinde eniştesinin ve kızkardeşinin yakalarına yapışarak, bunun hesabını sormaya başladı. Onların cesur kararlılıklarını gören Ömer, bu durumdan etkilenerken onlara ne okuduklarını sordu. Bunun üzerine, Ömer'in bu tutumuna şaşırان kız kardeşi, elindeki Ta-Ha Suresi'nin yazılı olduğu metni verdi. Bu ayetleri okuyan Ömer, çok etkilendi, kalbi yumuşadı ve Resulullah'ın (s.a.v.) yanına giderek iman etti ve bunu tüm müşriklere ilan etti.

Ömer gibi birinin İslam'a girmesi, Mekke müşriklerini daha çok korku ve kaygılara sevk ederken, müminleri sevindirdi ve hep beraber Kabe'ye giderek toplu halde namaz kıldılar.

Bu iki önemli şahsiyetin İslam ile şereflenmesinde, günümüz müslümanları için önemli çıkarımlar mevcuttur. Buna benzer bir takım örnekleri sıralamak gerekirse:

- Mısır'da Hasan El Benna'nın cenazesine katılımların, Mısır devlet otoritesi tarafından engellenmesi, vicdanlı insanlarda bir merhamet,

farkındalık ve bu davaya karşı bir ilgi oluşturmıştır. Öyle ki Kıptilerin lideri bile bu cenazeye katılmıştır.

- Yine Hasan el Benna'nın şehadetinin, Batı medyasında meydana getirdiği sevinç, Seyyid Kutub'un ilgisini çekmiş ve imanına vesile olan sebeplerden birisi olmuştur.
- Ömer'in iman etmesi her ne kadar imkansız görünse de (Hattab'ın eşşeğı bile iman eder, Ömer iman etmez sözü yaygındı) iman etmesi, asla ümitsizliğe yer olmadığına kanıttır. Herkes bu daveti almayı hak eder.
- Ömer'in iman ettiğini hemen Mekke'lilere ilan etmesine karşılık, tüm müminlerin aynı eylemi ortaya koymaması yanlış değerlendirilmemesi gereken bir durumdur. Burada esas olan, her müminin farklı fıtrat ve güce sahip olduğu gerçeğidir. İslam, hepsini de iman dairesinde kabul eder.
- Hamza ve Ömer'in sahip oldukları bu yiğit davranışlarının, onlarda herhangi bir kibre kapı açmamaları da örnek alınması gereken önemli bir davranıştır.

MÜŞRİKLERİN TEKLİFLERİ

Müşrikler, Resulullah'ın (s.a.v.) tavizsiz mücadelesi, Hz. Hamza (r.a.) ile Hz. Ömer'in (r.a.) imanı ile oldukça zor duruma düştüler. Çözüm aramak için Daru-n Nedve'de toplanan müşrikler, önce amcasını araya sokarak, akabinde kendisi ile yüzyüze görüşerek sunacakları teklifler ile Hz. Muhammed'i (s.a.v.) ikna edip davasından vazgeçirme kararı aldılar.

İlk olarak Ebû Tâlib'e geldiler ve:

“– Ey Ebû Tâlib! Artık tahammülümüz kalmadı! Biliyorsun ki kardeşinin oğlu, bizim dinimizi ve ilahlarımızı kötülüyor. Bizi de ahmaklıkla suçluyor. Eğer yeğenini şu yaptıklarından vazgeçirmezsen, hem sana hem de O'na karşı geleceğiz. Ya O'nu bu işten vazgeçir, ya da O'nun üzerinden himayeni kaldır! Biz O'nun hakkından geliriz.” dediler.

Ebû Tâlib, bu sözler üzerine Allah Resulü'ne (s.a.v.) müşriklerin tavırlarını nezaketle anlattı. O'nu himayeden vazgeçmemekle beraber müşriklere karşı koymak istemediğini de hissettirerek:

“– Beni de kendini de koru!” dedi.

Allah Resulü (s.a.v.) bu sözlere çok üzüldü. Çünkü amcasının sözleri, gerektiğinde kendisini korumaktan vazgeçeceği manasına da geliyordu. Bu esnada Müzzemmil Suresinin 8. Ve 9. ayetleri inzal oldu.

“Rabbinin ismini zikret ve her şeyden kendini çekerek yalnızca O'na yönel. (Allah,) Doğunun ve batının Rabbidir. O'ndan başka ilah yoktur. Şu halde (yalnızca) O'nu vekil tut.”

Bunun üzerine Allah Resulü'nün (s.a.v.) hüznü dağıldı. Sarsılmaz bir iman ve üstün bir cesaretle, amcası Ebû Tâlib'e şu meşhur sözlerini söyledi:

“– Ey amcacığım! Allah'a (c.c.) yemin ederim ki, bu adamlar, bir elime Güneş'i, bir elime de Ay'ı koysalar, ben yine bu davadan vazgeçmem!”

Bu sözlerinin ardından oradan ayrıldı. Böylesine bir cevap beklemeyen Ebû Tâlib adeta sarsıldı. İman etmemişti ama Muhammed'i evladı gibi severdi. Bu yüzden O'nun böyle mahzun bir şekilde yanından ayrılmasına Ebû Tâlib'in merhametli yüreği dayanamadı, O'nun ardından seslendi:

“– Ey kardeşimin oğlu! Gel, istediğini söyle! Yemin ederim ki, hiçbir şey karşısında seni onlara teslim etmem!”

Müşriklerin Ebu Talib'e Sundukları Takas Teklifi

Müşrikler arzularına nail olamayınca Velîd bin Mugîre'nin oğlu Umâre'yi Ebû Tâlib'e götürdüler ve:

“– Bu Umâre, Kureyş gençlerinin en güçlü ve en yakışıklısıdır. Sen bunu al, O'nun aklından ve kuvvetinden istifade et! Senin evladın olsun. Babanın ve atalarının dinine karşı çıkan, kavmini bölen, fikirlerini hiçe sayan şu yeğenini bize teslim et, O'nu öldürelim!” diyerek teklifte bulundular. Ebû Tâlib:

“– Vallahi siz bana ne kötü bir şey teklif ediyorsunuz! Siz bana oğlunuzu vereceksiniz, ben O'nu sizin için besleyeceğim. Ben de oğlumu size vereğim, siz ise O'nu öldüreceksiniz öyle mi? Böyle bir şey kesinlikle olamaz.”

Müşriklerin Resulullah’a (s.a.v.) Teklifte Bulunmaları

Müşrikler Ebû Tâlib’e:

“– Muhammed’e haber gönder, gelsin de O’na insafli tekliflerde bulunalım.” dediler. Amcası çağırınca Resûlullâh hemen geldi. Ahnes bin Şerîk:

“– Sen bizi ve ilahlarımızı yermeyi bırak, biz de seni ve ilah’ını rahat bırakalım!?” dedi. Resulullah (s.a.v.) başını kaldırıp semaya baktı ve:

“– Şu Güneş’i görüyor musunuz?” diye sordu.

“– Evet, görüyoruz.” dediklerinde Allah Resulü (s.a.v.), İslam dininin yüceliğini ve istikbaldeki durumunu en güzel şekilde ortaya koyan şu derin cevabı verdi:

“– Peki ben sizin bu Güneş’in ışıklarından istifade etmenize mani olabilir miyim?”

Ebû Tâlib:

“– Allâh’a (c.c.) yemin ederim ki, kardeşimin oğlu bize hiçbir zaman yalan söylememiştir!” dedi.

Bu sürecin ardından Ebû Tâlib, Haşimoğulları ile Muttaliboğulları’nı çağırdı. Onlardan aile şerefi adına Resulullah’ı (s.a.v.), Kureyşlilere karşı muhafaza etmelerini istedi. Ebû Leheb’in dışında hepsi kabul ettiler.

Utbe b. Rebia’nın Resulullah (s.a.v.) İle Görüşmesi

Müşriklerin tüm denemeleri başarısız olunca Utbe b. Rebia, “Vallahi, ben şiir, kehanet ve sihrin her çeşidini işitmişimdir ve bunlar hakkındaki bilgilere vakıfım. Ben kalkıp Muhammed’in yanına varayım. O’nunla konuşup kendisine bazı şeyler teklif edeyim. Hangisini kabul ederse, istediğini kendisine veririz. Bu sayede artık bizimle uğraşmaktan vazgeçer.” dedi.

Utbe, kalktı ve tekliflerini sıralamak üzere Allah Elçisi’nin yanına vardı. Arap belagatinin en güzel cümlelerini sıralamak, O’nu yolundan vazgeçirecek

en cazip teklifleri sunmak, halkın bölünmüşlüğünü hatırlatarak yüreğini burkmak ve akrabalarını hatırlatarak can damarından vurmak üzere konuşmaya başladı.

“Ey Muhammed! Sen de biliyorsun ki; kabile içinde aramızda şeref ve soyca üstün birisin. Fakat kavminin başına büyük bir iş getirdin. Onların topluluklarını dağıttın. Akıllarını akılsızlık saydın. Onların dinlerini ve ilahlarını ayıpladın. Onunla, babalarından gelmiş geçmiş olanları tekfir ettin.

Ey Muhammed! Sen mi daha hayırlısın yoksa Haşim mi? Sen mi daha hayırlısın yoksa Abdulmuttalib mi? Sen mi daha hayırlısın yoksa Abdullah mı? Eğer bu kişilerin daha hayırlı olduğunu kabul ediyorsan, bunlar senin ayıpladığın ilahlara tapıyorlardı.”

Utbe, başarılı olduğunu düşünüyordu. Öyle bir kısıp almıştı ki Allah Resul’ünün (s.a.v.) vereceği her cevap aleyhine olacaktı. O’na ağır bir darbe indirmiş olmanın keyfiyle konuşmaya devam etti. Bırakmamalı, konuşmasına fırsat vermemeli, galip geldiği iyice belli oluncaya kadar konuşmasını sürdürmeliydi.

“Biz hiçbir zaman kavmine senden daha uğursuz gelen bir kimse görmedik. Topluluğumuzu dağıttın. İşimizi karıştırdın. Araplar içinde bizi rezil ettin. “Kureyşliler içinde bir sihirbaz, bir kahin türemiş” dedirttin. Vallahi biz kılıçlarımızla birbirimizi yok etmeye kalkışacağımız, çılgılık koparılacak andan başkasını beklemiyoruz.

Gel sen beni dinle:

Sana bazı şeyler teklif edeceğim! Onların üzerinde dur, düşün! Belki bazılarını kabul etmek işine gelir.”

Resulullah (s.a.v.), büyük bir sabırla “Söyle Ebû’l-Velîd! Dinliyorum.” dedi.

Utbe, bütün iyi niyet maskesini takınarak çirkin tekliflerini bir bir sıraladı;

“Ey Muhammed! Eğer mal elde etmek istiyorsan, en zenginimiz oluncaya kadar senin için mal toplayalım.

Eğer, şan ve şeref kazanmak istiyorsan, seni üzerimize efendi yapalım ve sensiz hiçbir işe karar vermeyelim.

Eğer kral olmak istiyorsan, seni kendimize kral yapalım.

Eğer bu sana gelen şey, sana görünüp de kendinden uzaklaştırmaya güç yetiremediğin bir cin işi ise seni tedavi ettirelim.”

Utbe, mal, mülk, şeref, şan, şöhret, liderlik ve iktidar gibi kendince iyi bildiği tüm dünyevi hırsları bir çırpıda sıralayıvermiş ve O’nu artık ikna ettiğini düşünmeye başlamıştı.

Oysa Resulullah (s.a.v.);

“Ey Ebû’l-Velîd söyleyeceklerini bitirdin mi?” diye sordu.

Utbe, evet deyince, Resulullah (s.a.v.), şimdi de sen beni dinle dedi ve şöyle buyurdu;

“Rahman Rahim Allah’ın adıyla,

Hâ- Mîm.

(Kur’ân) Rahman ve Rahim Allah’tan indirilmiştir.

Bilen bir kavim için ayetleri Arapça okunarak açıklanmış bir Kitab’dır.

Bu Kitap müjdeleyici ve uyarıcıdır. Fakat onların çoğu yüz çevirdi, artık dinlemezler.

Ve dediler ki bizi çağırdığın şeylere karşı kalplerimiz kapalıdır.

Kulaklarımızda da bir ağırlık vardır. Bizimle senin aranda bir perde bulunmaktadır.

De ki: Ben de ancak bir insanım. Bana ilahınızın bir tek ilah olduğu vahyolunuyor.

Artık ona yönelin, ondan mağfiret dileyin.

Ortak koşanların vay haline.

Onlar zekâtı vermezler, ahireti inkâr edenler de onlardır.

Şüphesiz iman edip iyi işler yapanlar için tükenmeyen bir mükâfat vardır.

De ki: Gerçekten siz, yeri iki günde yaratana inkâr edip, O’na ortaklar mı koşuyorsunuz. O, âlemlerin Rabbidir. O, yeryüzüne sabit dağlar yerleştirdi. Orada bereketler yarattı ve...

Bundan başka duman halindeki göğre yöneldi, hem ona hem de yeryüzüne istesiniz de istemeseniz de gelin buyurdu. İkisi de isteyerek geldik, dediler.

Böylece onları iki günde yedi gök olarak yarattı ve her göğre görevini vahyetti. Biz yakın semayı kandillerle donattık, bozulmaktan da koruduk. İşte bu aziz, alim olan Allah'ın takdiridir.

Eğer onlar yüz çevirirlerse de ki: İşte sizi Âd ve Semûd'un başına gelen gibi bir yıldırımla uyarıyorum."

Fussilet 1. – 13.

Utbe b. Rabîa, neye uğradığını şaşırmişti. Muhammed'i alt edeceğim derken, oturmuş O'nunla beraber Kur'ân okuyor, dinliyor ve düşünüyordu. Dinledikleri beşer sözü olamazdı. Bunu hissettiğinde, iliklerine kadar ürperdi. Peki sonra? Sonuncu ayet Utbe'yi derinden sarsacak ve Utbe dayanamayarak Muhammed'in ağzını kapatacaktı.

İşte sözün bittiği yer burasıydı. Utbe, iyi biliyordu ki Muhammed asla yalan söylemezdi ve O'nun sözü yalanlanmazdı. Hele ki Resuller boş konuşmazlardı. Üstelik Âd ve Semûd kavminin helak kıssalarını biliyordu. Bilginler, onların nasıl korkunç bir şekilde yurtlarında dizüstü çöküp kaldıklarını, korkunç bir ses ve şiddetli sarsıntıyla nasıl bakakaldıklarını anlatır dururdu.

Allah Elçisi, Kur'ân-ı Kerim okumasını bitirdiğinde, "Ey Ebû'l-Velîd! Hiç işitmediğini dinlemiş bulunuyorsun. Artık işte sen, işte O" buyurdu.

Utbe, Resul'ün (s.a.v.) yanından kalktı ve arkadaşlarının yanına geri döndü. Beti benzi atmış, akı karışmış ve ürpermiş bir halde duruyordu.

Arkadaşları, O'ndaki bu hali sezip, gidişinden başka bir halde dönüşü hakkında konuşmaya başladılar. Utbe, lafı dolandırmadı ve görüşünü paylaştı:

"Ben şimdiye kadar benzerini işitmediğim bir sözü dinlemiş bulunuyorum.

Vallahi, o ne şiiirdir ne kehanettir.

Ey Kureyş cemaati, gelin beni dinleyin! Siz bu işi bana bırakın. Şu adamı üzerinde durduğu şeyle baş başa bırakın. Aradan çekilin. O'ndan uzak durun. Vallahi, kendisinden dinlemiş olduğum söz büyük bir haber olacaktır.

Eğer O'nu Araplar öldürürlerse, sizden başkasıyla O'nun hakkından gelmiş olursunuz. Eğer O, Araplara hâkim olursa O'nun hâkimiyeti sizin hâkimiyetiniz, O'nun kudret ve şerefi sizin kudret ve şerefinizdir.”

Kureyşliler, hakikati sezen herkesi karaladıkları gibi O'nu da karaladılar ve aynı nakaratı tekrarladılar: “Vallahi, ey Ebû'l-Vefîd, O seni de diliyle büyülemiş.”

Cahiliye, İslami davetin tavizsiz ve etkin bir şekilde ilerlediğini gördüğünde, özelde öncülere, genelde tüm Müslümanlara, çekici dünyevi tekliflerde bulunmaktan asla geri durmazlar. Bunun en büyük sebebi, müşriklerin meseleye hep maddesel gözle bakmalarıdır. Onlar, duyu organlarını ilahlaştırırlar. Gözle gördüklerine tapınırlar. Bu yüzden gözlerinin önündeki para, mal, güç vb. şeyleri en değerli şey olarak kabul ederler.

Müşrik zihniyet, köşeye sıkıştığında, gelen ayetleri Allah'ın (c.c.) sözü değil de bir beşerin sözü olarak kabul etmeye çalışır. Böylelikle yaratıcılarını karşılarına almadıklarını zannederler.

Allah'ın (c.c.) ayetlerini savunan müminlerin, gericilik ve bağnazlıkla suçlanması oldukça yaygın bir karalama yöntemidir. Allah'ın ayetlerinin ve hükmünün, dünyanın dışında tutulması fikri, laikliğin temelini oluşturmaktadır.

Allah Resulü'nün (s.a.v.) kendisine gelen krallık, yöneticilik teklifini kabul ederek, işin başına geldikten sonra toplumu yavaş yavaş İslami çizgiye sokarım gibi bir düşünceyle hareket etmemesi de çok önemlidir. Bu durum İslam'ın tavizsizliğine işaret etmektedir.

Resulullah'ın (s.a.v.) Utbe b. Rebia ile olan konuşmasında, Utbe'nin sözünü sonuna kadar kesmeden dinlemesi, davetçilerin örnek alması gereken bir davranıştır.

Resulullah (s.a.v.), Utbe'ye Fussilet Suresi'nin ayetlerini okuyarak, önce müşriklerin durumunu anlatan ayetleri, ardından tevhid ayetlerini aktarmıştır. Burada da merhaleli bir okuma görülmektedir.

Resulullah'ın (s.a.v.) Utbe ile görüşmesi, Utbe ve kabilesini genel olarak tarafsız bırakmış ve düşman sayısını azaltmıştır. Bu da mümkün olduğunca küfrün taraftarlarının saf dışı bırakılması için fırsatların takip edilmesi gerektiğini göstermektedir.

BOYKOT YILLARI (616 – 619)

Müşrikler, alay ve aşağılama ile başlayan, hakaret ve tehditlerle devam eden ve en sonunda ağır işkenceler aşamasına ulaşan tepkileri ile Müslümanların kararlı duruşlarını engellemeye çalıştılar. Bunda başarılı olamamaları, müşrikleri birçok maddi teklifler sunmaya yöneltti. Ancak bunda da başarılı olamadılar. Bununla beraber her geçen gün Müslümanların sayısının artması, Habeşistan'daki Müslümanların emniyet içinde yaşamaları ve ilerisi için kendilerine tehdit oluşturmaları, Ebu Talib'le yapılan pazarlıkların sonuç vermemesi ve Haşimoğullarının, kabilecilik ruhunun getirisi olarak Allah Resulü'ne (s.a.v.) verdikleri destek, Mekke müşriklerini daha sert tedbirler almaya zorladı. Bunun sonucu olarak risaletin 7. senesinde Daru-n Nedve'de yine toplantı düzenleme kararı aldılar.

Daru-n Nedve, o zamana kadarki en kalabalık toplantısına sahne oluyordu. Öyle ki Mekke dışından gelen müttefik kabilelerin temsilcileri bile

toplantıda hazır bulunmuşlardı. Haşimoğullarından ise sadece Ebu Leheb vardı. Yoğun geçen görüşmeler neticesinde Daru-n Nedve, Haşimoğullarına ve müminlere karşı geniş kapsamlı boykot kararı aldı.

Mekke müşriklerinin aldığı karar metni şu başlıkları içermekteydi:

- Tüm sözlü ve fiziki ilişkiler kesilecek.
- Onlarla hiçbir sulh yapılmayacak.
- Onlara hiçbir konuda merhamet gösterilmeyecek.
- Onlarla ziyaretleşme yapılmayacak.
- Onlara kız verilmeyecek ve kızlarıyla evlenilmeyecek.
- Onlarla alışveriş yapılmayacak.

Bu karar metni yazılarak, Kabe'nin duvarına asıldı. Haşimoğulları, Resul'ü (s.a.v.) korumaktan vazgeçip, kendilerine teslim edinceye kadar bu kararlar yürürlükte kalacaktı.

Daru-n Nedve'de alınan ağır kararlar neticesinde, boykot mağdurları Ebu Talib'in evinin etrafına yerleştiler. Boykot sebebiyle Müslümanlar çok büyük zorluklarla karşılaştılar. Genel olarak Müslümanların bu karara karşı aldıkları tutumları sıralayacak olursak:

- Bu boykot üzerine, önceden Mekke'nin değişik bölgelerinde ikamet eden bütün Müslümanlar, aralarındaki yakınlığı daha kolay sağlayabilmek için Şi'b-i Ebû Tâlib denilen, Ebu Talib'in bulunduğu mahalleye taşındılar. Resûlullâh (s.a.v.) da Erkam'ın evinden çıkarak bu mahalleye yerleşti.
- Ebû Tâlib, herhangi bir kötülük veya suikasta karşı elinden gelen her türlü tedbiri alıyordu. Gece insanlar uykuya daldıktan sonra Ebû Tâlib, oğullarından, kardeşlerinden veya amcaoğullarından birisini, Allâh Resûl'ünün (s.a.v.) yatağına yatırıyor, Resul'ü (s.a.v.) de O'nun yerine gönderiyordu.
- Müslümanlar için büyük bir mahrumiyet dönemi başlamıştı. Ebû Cehil ve adamları, gece gündüz Müslümanların mahallesini gözlüyorlar ve oraya kaçak erzak girmesine mani olmaya çalışıyorlardı.
- Müşrikler, çarşı ve pazarların Müslümanlar tarafına giden bütün yollarını kestiler. Satılmak için gelen yiyecekleri, Müslümanlara bırakmayıp kendileri satın alıyorlardı.

- Bu zor dönemde Resulullah (s.a.v.) ve Hz. Hatice validemiz, bütün servetlerini Müslümanlar için sarf ettiler.
- Müşriklerin, mahalle yollarını kapatma noktasında göstermiş oldukları bütün gayretlere rağmen, bazı Mekkeliler gizlice akrabalarına yardımında bulunuyorlardı.

Boycot öyle bir noktaya gelmişti ki varolan erzakların tükenmeye başlaması sıkıntıları iyice arttırmıştı. Bir süre sonra açlık hat safhaya ulaştı ve buldukları ağaç kabuklarını, yapraklarını hatta ölü devenin derisini dahi kaynatarak hayatta kalmaya çalışıyorlardı. Aç kalan çocukların ağlama sesleri Mekke vadilerinde gece, gündüz yankılanıyordu.

Üçüncü yılın sonunda insani değerlerini yitirmemiş, hala vicdanında kıpırdanmalar olan birkaç Mekkeli, yanı başlarında yaşanan insanlık vahşetine katlanamayıp, Ebu Cehil'in karşısına çıktılar. Ebu Cehil, oybirliği ile alınan ve yazılıp Kabe duvarına asılan metni hatırlattı ve gelen talebi sert bir şekilde reddetti. Bunun üzerine karşı gelenler, Kabe duvarında asılı olan karar metnine bakmaya gittiler ve metnin tahrip olduğunu gördüler. Bunun üzerine boykotun sonlandırılması kararı alındı.

Ebu Talib'in ve kavminin her ne kadar iman etmeseler de Resül'ü (s.a.v.), sırf soy bağları dolayısıyla korumaya almaları, bu tarz bağların ne kadar güçlü olabileceklerine bir örnek olmuştur. Ayrıca bu tarz imkanların kullanılmasının da meşruluğunu göstermektedir. Burada ki kıstas, bu

imkanların kullanılmasında, İslami anlamda ilkesel olarak herhangi bir taviz verilmemesidir.

Resulullah'ın (s.a.v.) bu koruma güvencesine rağmen, Habeşistan'da yedek bir kuvvet bulundurması da her an tedbirli olunması gerektiğine bir işarettir.

Cahiliyenin, özgürlük, adalet vb. konularda ortaya koydukları süslü laflarına rağmen, müminlere karşı büyük baskı ve zorbalıklar uygulamaları tarihin her döneminde yaşanmaktadır.

Boykot altındaki müminlerin, tüm zorluklara rağmen istikrarlı, tavizsiz, ahlaki erdemleri koruyan tutum ve sabırları, vicdanlı pek çok müşrik üzerinde olağanüstü bir etki meydana getirdi. Bu da insanların vicdanlarının dikkate alınması gereğini ortaya koymaktadır. Bir diğer önemli husus, müminlerin uğradıkları zulmü doğru bir şekilde kitlelere duyurmalarının gerektiğidir.

Müminler, bu durumları hayatın her alanında empati ile karşılamalıdır. Öyle ki çocuklar, ticaret, sahibi olunan mallar bu denli ambargolara maruz kalmamıştır. Bu sebeple müminler, ellerindeki imkanları iyi değerlendirip Rabblerinin razı olacağı mücadeleler vermelidirler. Meydana gelebilecek zorluklara da imanları gereği, seve seve göğüs germelidirler.

HÜZÜN YILI (620)

Boykotun dayanılmaz izleri silinmek üzereyken, üzücü iki olay gerçekleşti. Risaletin 9. yılının sonlarında, Resul'e (s.a.v.) hayatı boyunca destek olan, kollayıp gözetken, hiçbir sebeple kimseye teslim etmeyen, maddi ve manevi desteğini esirgemeyen amcası Ebu Talib vefat etti. Amcasının vefatının hüznü sürerken, dışlandığı, saldırıya uğradığı, aşağılandığı, eziyetle karşılaştığı zaman huzur bulduğu sığınağını, can yoldaşını Hz. Hatice annemizi kaybetmişti. Tüm bu acı olayların art arda yaşandığı yıl "Hüzün Yılı" olarak isimlendirildi.

Hüzün Yılı ile alakalı öne çıkan olayları sıralamak gerekirse;

- Nübüvvetin onuncu yılında, Kureyşlilerin boykotu kaldırmasından yaklaşık dokuz ay sonra, önce Ebû Tâlib, ardından Hz. Hatice üç gün ara ile vefat etti.
- Kendisine inanan ilk kişi olan Hz. Hatice, İslamiyet'i tebliğ ederken karşılaştığı bütün sıkıntıları onunla paylaşmış, en zor zamanlarında O'nu teselli ederek büyük destek vermişti.
- Amcası Ebû Tâlib, kavmine karşı O'nu korumuş, uğrunda her şeyi göze almakla kalmayıp, Ebû Leheb dışındaki Hâşimoğulları'nı da O'nu korumak için seferber etmiş ve Kureyş arasındaki saygınlığı sayesinde, O'na fiili saldırılarda bulunulmasını engellemiştir. O'nun ölümünü fırsat bilen müşrikler, Resul'e (s.a.v.) yönelik hakaretlerini arttırdılar ve fiili saldırılarda bulunmaya başladılar.
- Daha önce geçtiği yollara ve evinin önüne diken ve pislik atmak, yahut O'nunla alay edip, hakaret etmekle yetinen müşrikler, Ebû Tâlib'in vefatından sonra, evinden çok az çıkan Resul'e, ağır hakaret ve işkenceler yapmaya başladılar. Nitekim Resûlullah (s.a.v.), amcasının yokluğunu çok çabuk hissettiğini ve müşriklerin kendisine amcasının sağlığında yapamadıkları kötülükleri yaptıklarını söylemişti.
- Bir gün müşrikler, Resul'ün (s.a.v.) başına toprak atmış, O da toz toprak içerisinde evine dönmüştü. Buna çok üzülmeye başlayan kızlarından birini, "Ağlama kızım! Şüphesiz ki Allah babanı korur" diye teselli etti.
- Bir başka gün Ebû Cehil'in teşvikiyle Ukbe b. Ebû Muayt, Kabe'nin yanında namaz kılmakta olan Resul'ün (s.a.v.) secdeye gittiği sırada, üzerine yeni doğuran devenin etenesini (içi kan ve pislik dolu yavruyu saran zar) attı.
- Yine Ukbe diğer bir gün, Resulullah (s.a.v.) Kâbe'nin yanında namaz kılarken secdeye vardığı esnada O'nu elbisesiyle boğmaya kalkıştı. Bunu gören Hz. Ebû Bekir (r.a.), "Bir adamı 'Rabbim Allah'tır' dediği için öldürecek misiniz?" diyerek O'na engel oldu.

Resulullah'ın (s.a.v.), en çok destek bulduğu kişilerin çok kısa aralıklarla vefat etmesi ve çaresiz görünebilecek bir duruma düşmesi, Rabbani eğitimin en zorlu ama en etkili noktalarından birisiydi. Bu zorlu süreçte, neredeyse her türlü ümitsizliğe kapı aralanabilecekken, Resul'ün (s.a.v.) asla

bu ümitsizlik hastalığına düşmemesi de davanın mücadele yönünü göstermekteydi.

Nitekim dava, en tıkanık, en zorlu merhalesindeyken, çıkış yoluna da bir o kadar yakınlaşmıştı. Ölene kadar sabır, olmazsa olmaz ilke olmalıdır. Şüphesiz ki başarı, yalnızca alemlerin Rabbindendir.

Allah Resul'ü (s.a.v.) üzerinden tüm insanlığa, her koşulda Rabbe sığınmayı, her acıda O'ndan medet ummayı, sabır niyazında bulunmayı öğretmektedir. Müminler, ölümün bir gün kendilerine de uğrayacağını bilmektedirler. Müminler, canı verenin ve alacak olanın da Allah (c.c.) olduğuna iman etmiş kullardır. Buna benzer hiçbir durumun, müminleri davadan geri bırakmaması, zayıflatmaması gerektiğini akıllarından çıkartmamaları, her koşulda Allah'tan (c.c.) yardım beklemeleri ve sadece O'na gereği gibi sığınmaları gerektiğini görmelidirler.

TAİF (620)

Ebu Talib'in vefatı ile birlikte, müşrikler baskı ve zulümlerini arttırmışlardı. Davet süreci Mekke'de tıkanmıştı. Müminler, Mekke içerisinde zayıf kalmalarından dolayı, Resul'e (s.a.v.) de yardım edemez durumdaydılar. Resulullah'ın (s.a.v.) en büyük üzüntülerinden birisi de müminlerin mağdur olmaları ve maruz kaldıkları zorbalıklardı.

Resulullah (s.a.v.), İslam'a yeni yurt arayışı için Mekke dışına çıkmaya karar verdi. Bunun için öncelikle Taif'e yönelmeyi düşündü. Çünkü Taif'te anne tarafından akrabaları bulunuyordu. Taif, İslam daveti için iyi bir üs olmaya müsaitti. Mekke'ye en yakın şehir olması ve Mekke'yi kuşatıcı bir konuma sahip olması da bu düşüncede etkili olmuştu.

Risaletin 10. yılında Resul (s.a.v.), evlatlığı Zeyd b. Harise'yi yanına alarak gizlice Taif'e gitti. Orada Taif'in ileri gelen kabilelerinden Malik ve Ahlaf kabilelerinin temsilcileri ile görüştü. Orada kaldığı süre içerisinde onlara İslam'ı anlattı ve onları imana davet etti. Eğer ki kabul etmezlerse de bu daveti gizli tutmalarını onlardan rica etti. Fakat onlar, kendi kavmi tarafından bile dışlanmış birini himaye etmenin, Kureyş'in gazabını üzerlerine çekeceğini biliyorlardı. Bu sebeple, Resul'ü (s.a.v.) reddetmekle yetinmeyip, Kureyş'i mutlu edecek şekilde, Resul'e (s.a.v.) karşı saldırgan bir tutum sergileyerek, O'nu taşlatarak Taif'ten çıkardılar. Bu hadisede, Resulullah (s.a.v.) ve Hz. Zeyd yaralandılar. Ardından Taif dışında bir bahçeye sığındılar.

Resullullah (s.a.v.), sığındığı bahçede biraz soluklandıktan sonra, ellerini kaldırarak şu meşhur duayı etti:

"Allahım, güçsüz ve çaresiz kaldığımı, halk nazarında hor görüldüğümü ancak sana yakınıyorum. Ey merhametlilerin merhametlisi, herkesin zayıf ve hor gördüğü biçarelerin sığınabilecekleri Rabbi Sensin. Sensin Rabbim benim. Beni kime bıraktın!

Huysuz ve yüz­süz yabancıya mı, yoksa bu işimde bana hakim olacak düşmana mı?

Allahım!

Eğer bana karşı gazaplı değilsen, çektiğim zorluklara hiç aldırmam. Fakat senin esirgeyciliğin bunları göstermeyecek kadar geniştir.

Allahım, gazabına uğramaktan, rahmetinden uzak kalmaktan, karanlıkları aydınlatan, dünya ve ahireti salaha kavuşturan ilahi nuruna sığınırım. Rızanı dilerim.

Sana iltica ederim. Bütün kuvvet, her kudret ancak Sendendir, Ya Rabbi!"

Resulullah'ın (s.a.v.) dinlendiği bahçenin sahibi olan Rebîaoğulları, Resulullah'ın (s.a.v.) haline acıyarak O'na köleleri Addâs'la bir tabak üzüm gönderdiler. Addâs, tabağı Resulullah'a (s.a.v.) uzattı:

“– Buyrun, yiyin!” dedi. Resulullah (s.a.v.) da besmele çekerek yemeye başladı. Bu söz, Addâs’ın dikkatini çekti. Şimdiye kadar hiç kimseden böyle bir söz işitmemişti. Merak ve hayret içinde:

“– Bu sözü, buralılar ne bilir ne de söylerler!..” diye mırıldandı. Ardından yine hayretle:

“– Siz farklı bir insansınız! Buranın insanlarına benzemiyorsunuz! Siz kimsiniz?” dedi. Allah Resulü (s.a.v.) de:

“– Sen nerelisin, hangi dindensin?” diye sordu. Addâs:

“– Ninovalıyım, Hristiyanım!” dedi. Resulullah (s.a.v.):

“– Demek sen, salih kul Hz. Yunus’un (a.s.) memleketindensin!” dedi.

Addâs’ın şaşkınlığı iyice arttı:

“– Sen Yunus’u nereden biliyorsun?” dedi. Resulullah (s.a.v.):

“– Yunus, benim kardeşimdir. O, bir Resul’dü. Ben de bir Resul’üm” buyurdu.

Bu sözler üzerine Addâs kelime-i şهادet getirip, iman etti.

Efendileri, Addâs’ı bu tavrı sebebiyle ayıpladıklarında, şu cevabı verdi:

“Ben kendimi bildim bileli, yeryüzünde O’ndan daha hayırlı bir insan görmedim! O bana öyle bir söz söyledi ki, onu ancak bir Resul bilebilirdi.”

Ne saadetti ki Addâs, Allah Resulü’nün (s.a.v.) hayatındaki en zorlu şartlar altında iman ederek O’nu teselli eden bir mümin olma şerefine nail olmuştu.

Taif’ten hüzünlü olarak dönen Resulullah’ın (s.a.v.) tekrar Mekke’ye girmesi mümkün görünmüyordu. Çünkü kabilesi tarafından reddedilmiş ve aleyhlerinde ittifak arayışı içerisine girmiş birisini, Mekke’de istemiyorlardı. Resulullah (s.a.v.), ancak Mut’im b. Adiyy’in himayesiyle Mekke’ye giriş yapabiliyordu. Zira boykotun kaldırılmasında da Mut’im’in önemli bir katkısı olmuştu. Ayrıca Resulullah (s.a.v.), Taif’te yaşadıklarının kendisi için Uhud gününden daha şiddetli olduğunu zaman zaman dile getirecekti.

Resulullah’ın (s.a.v.) Mekke’deki davet süreci tıkanıp, yeni bir merkez arayışına girdiği görülmektedir. Bu da mümin topluluğun, davette tıkanma yaşadığında, yeni yerler araması gerektiğine işaret etmektedir.

Taşlanmış ve yıpranmış halde bir bahçeye sığınan Resul'ün (s.a.v.), o durumda bile yanına gelen bir kişiye tebliğini yapmış olması, görev bilincinin her daim tam olması ve zorlu durumlarda dahi uygulanması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Böylesine bir eziyete uğrayan Resulullah'ın (s.a.v.) duasında, şikayet etmemesi, isyana yönelmemesi ve sadece Rabbinin rızasını gözetiyor olması da müminlerin sahip olmaları gereken davranışı ortaya koymaktadır.

İSRA MİRAC (620)

“Bir kısım ayetlerimizi kendisine göstermek için, kulunu bir gece Mescid-i Haram'dan, çevresini bereketlendirdiğimiz Mescid-i Aksa'ya götüren O (Allah) yücedir. Gerçekten O, ışıttır, görendir.” İsra 1.

Resulullah (s.a.v.), amcası Ebu Talib'i ve eşi Hz. Hatice'yi kaybetmişti, Taif'ten taşlanarak çıkarılmıştı. Böylesine sıkıntılarla mücadele ettiği bir dönemde, bir gece Resul (s.a.v.), uyku ile uyanıklık hali arasındaydı. Rabbimiz, kudretinin işaretlerini göstermek ve Resulü'nün kalbini teskin etmek için O'nu, Mescid-i Haram'dan çevresini mübarek kıldığı Mescid-i Aksa'ya geceleyin bir yolculuğa çıkardı. Bu yolculukta Resulullah (s.a.v.), Rabbimizin birtakım ayetlerini görmüştü.

Bu, Resul'ün (s.a.v.) yaşadığı bir hadise olsa da bütün insanlar için bir imtihandı. Bu hadiseyi insanlarla paylaşması gerekiyordu. Bu niyetle, ilk olarak Ebu Cehil'e durumdan bahsetti. Cahillerin babası inanmak bir yana, bu durumla dalga geçti. Ardından bu ortama diğer müşrikler de katılarak, Resul (s.a.v.) ile dalga geçmeye başladılar. Ancak Allah Resul'ü (s.a.v.) detayları anlattıkça müşrikler bu duruma öfkelenmeye başladılar.

Durumdan haberdar olan, iman etme safhasındaki kimi kişiler, bu imtihanı kaybederek inanmama yolunu seçtiler. Ancak iman ve güvenin vücut bulmuş müminlerinden olan Hz. Ebu Bekir'in (r.a.) tavrı tam tersiydi. Müşriklerin kendisine gelerek bu durumu anlatması üzerine O, “Muhammed dediyse doğrudur.” cevabını vererek, tüm insanlığa imanın nasıl olması gerektiğini gösterdi.

İsra, yürüyüş, gece yürüyüşü, yükseliş gibi anlamlara gelmektedir. Bu konu ile ilgili olarak Kuran-ı Kerim'de, bazı Resüllerin inananlarla birlikte, gece

yola çıkması yine bu kavram ile ifadelendirilmiştir. Hz. Lut'un (a.s.), müminlerle gece kavmini terk etmesi, Hz. Musa'nın (a.s.) İsrailoğullarıyla gece yola çıkması gibi örnekler Kur'an'da geçmektedir.

Miraç, vahiyle bütünleşenlerin yükselmesidir. Müminin, yaşantısı ve amelleriyle gerçekleşen bir yükselişidir. Onura, izzete, şerefe yükseliştir.

“Kim izzeti istiyorsa, artık bütün izzet Allah'ındır. Güzel söz O'na yükselir, salih amel de onu yükseltir. Kötülükleri tasarlayıp düzenleyenler ise; onlar için şiddetli bir azab vardır. Onların tasarladıkları 'boşa çıkıp bozulur'.” (Fâtır Suresi, 10)

İsra hadisesi, müminlere, en zor durumlarında bile, zaferi müjdelemesi bakımından çok özel bir hadisedir. Davetin böylesine sıkışmış görüldüğü bir zaman aralığında, Resulullah'a (s.a.v.) olağanüstü bir hadisenin gösterilmiş olması, elbette müminlere de bazı mesajlar vermektedir.

Burada öncelikle, müminlerin, hiçbir koşulda ümitsizliğe kapılmamaları gerektiği görülüyor. Diğer bir önemli nokta, Allah'ın (c.c.) sahip olduğu büyük kudrettir. Bu öyle bir kudrettir ki müminler, Resullerinin izlerini takip ettiklerinde, Allah (c.c.) kendilerini üstün kılacak ve onlara zafer verecektir.

- İsrâ, kutlu gece yolculuğudur.
- İsrâ, Hakk’a doğru yol almaktır.
- İsrâ, gece yola çıkıp, gündüz hedefe ulaşmaktır.
- İsrâ, Hakk için gece ayakta olmaktır.
- İsrâ, gecenin karanlığından, gündüzün aydınlığına yürümektir.
- İsrâ, Hakk’tan yana olanlar ile yol yürümektir.
- İsrâ, gece gördüklerini ve söz verdiklerini, gündüz unutmamaktır.
- İsrâ, Rabbimizin kuluna ikramıdır.
- İsrâ, geleceğe ayna tutmaktır.
- İsrâ, imanın imtihanıdır.
- İsrâ, geçmişten ve gelecekte örnekler ile günümüzü inşa etmektir.

PANAYIRLAR ve AKABE GÖRÜŞMELERİ (621 – 622)

Resulullah (s.a.v.), tüm engellemelere rağmen İslam davetine devam ediyordu. Fakat bir süredir, Mekkeli müşriklerden umudu azalmış durumdaydı. Artık Mekke’den İslam’a yönelecek kimsenin olmayacağını düşünüyordu. Bu nedenle fırsat buldukça, ticaret için Mekke’ye gelen veya geçerken uğrayan tüccarlarla görüşüyor ve İslam’ı onlara anlatıyordu. Ayrıca haram aylarda, yarım adanın dört bir yanından hac ve panayır için Mekke’ye gelenlerle görüşüyordu. Bu görüşmelerde, Hz. Ebu Bekir’in (r.a.) bilgi ve analizlerinden yararlanıyordu. Böylelikle güvenilir şahsiyetli kimselerle görüşmeyi önceliyordu.

Son birkaç yıl içinde, birçok kabile ve temsilcisiyle görüştü, İslam’ı anlattı, davette bulundu. Fakat görüştüklerinin hepsinin yanıtı, olumsuzluk ve

ilgisizlik oluyordu. Bu kabilelerin ana gerekçesi ise kendi soydaşlarının dahi daveti kabul etmemeleri, aralarında fitne ve ayrılık konularının çıkabileceğini düşünmeleri, bağlı oldukları dinden vazgeçmemeleri gibi unsurlardı.

Ancak bir toplulukla görüşmesi sırasında durum değişti. Bunlar Yesrib'deki Hazrec kabilesine mensup altı kişiden oluşan hacı grubuydu. Onlara Kuran'dan ayetler okuyunca şaşırdılar ve “Bu kişi, Yahudilerin geleceğinden bahsettiği ve bizleri kendisiyle korkuttuğu Resul'e benziyor” diyerek, Yahudilerden önce tasdik etmek amacıyla hiç düşünmeden Müslüman oldular.

Yesrib'de iki kardeş kabilenin arasını çeşitli oyunlarla açan Yahudiler, kendilerine Resul (s.a.v.) geleceğini söyleyerek, Evs ve Hazrec kabilelerini aşağılıyorlardı. Bu sebeple, tekrar aralarının düzeleceğini düşünen Hazrecliler, İslam'a girip, duyduklarını Yesrib'e giderek Evs ve Hazreclilere anlatmayı kararlaştırdılar. Ardından da bir sene sonra aynı zamanda tekrar görüşmek sözüyle, Yesrib'e geri döndüler.

Başka bir şehre mensup altı kişinin Müslüman olmaları, İslam'ın dünyaya açılışının ilk basamağını oluşturan önemli bir gelişmeydi.

Bir sonraki sene, onu Hazreçli, ikisi Evsli olmak üzere on iki kişi, Mekke'de Resul (s.a.v.) ile görüşmeye geldiler. Bu görüşme ile Allah'a (c.c.) hiç birşeyi ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, zinadan kaçınmak, çocukları

öldürmemek, hiç kimseye iftira atmamak gibi belirli konularda titiz davranıp, taviz vermeyecekleriyle ilgili söz verdiler.

Bu anlaşma, tarihe “1. Akabe Biati” olarak geçse de içinde savaş maddesi barındırmadığı için, “Kadınlar Biati” olarak da anılmaktadır. Resul (s.a.v.), Yesriblilere imamlık etmesi ve İslam’ı öğretmesi için, onlarla birlikte Musab bin Umeyr’i de gönderdi ve bir sonraki sene için tekrar sözleşildi.

Yesrib’de kalabalık bir kitle oluşturacak kadar çoğalan Müslümanlar, hacca giden müşrik hemşehrileri ile birlikte risaletin 10. yılında Mekke’ye geldiler. Bu kişilerin Müslüman olduklarını, kendi hemşehrileri dahi bilmiyorlardı. Bu sebeple gece yarısı gizlice, yetmiş üç kişi, Resul (s.a.v.) ile görüşmek üzere, tepelerle çevrili olan Akabe vadisine gittiler. Resul (s.a.v.), buraya henüz iman etmemiş amcası Abbas ile gelmişti. Yesribliler, Abbas’ı ticaret vesilesi ile tanırlardı.

Abbas, kalkarak şunları söyledi; “Ey Yesribliler, bildiğiniz gibi Muhammed bizdendir. Ve biz O’nu kavmimizin kötülüklerinden koruduk. Fakat size katılmak, sizinle birlikte olmak istiyor. Eğer O’na karşı vefalı olacak ve düşmanlarından O’nu koruyacaksanız, diyecek bir şey yok. Fakat O’nu yanınızda götürdükten sonra, terkedip, yalnız, yardımsız bırakacaksanız bunu şimdiden yapın.” dedi.

Bunun üzerine Yesriblilerden bazıları Abbas’a “Senin söylediklerini dinledik” dediler ve Resul’e (s.a.v.) dönerek “Ey Allah’ın Resülü (s.a.v.) şimdi de sen söyle bakalım ne istiyorsun” dediler.

Resul (s.a.v.), İslam'ı anlattı, Kur'an okudu, sonra da "Kadınlarınızı ve çocuklarınızı koruduğunuz gibi, beni de korumanız konusunda sizinle biatlaşmak istiyorum" dedi.

İçlerinden birisi kalkıp Resul'ün (s.a.v.) elini tuttu ve "Seni hak ile gönderene yemin olsun ki seni de kadınlarımızı ve çocuklarımızı koruduğumuz gibi koruyacağız. Ey Allah'ın Resul'ü (s.a.v.) bu konuda sana söz veriyoruz." dediler. Daha sonra başka biri kalktı ve "Ey Allah'ın Resul'ü (s.a.v.), bizimle bazı adamlar arasında bağlar vardır ve bağları senden dolayı keseceğiz. Bunu yaptığımız zaman, Allah (c.c.) seni galip kılınca, gene bizimle mi kalacaksın yoksa kavmine geri mi döneceksin?" diye sordu. O, bu sözü ile Yahudileri kastetmiş ve Yahudilerle olan bütün ilişkileri keseceklerini ifade etmişti.

Resul (s.a.v.) ise "Hayır, dönmeyeceğim kanınız kanımdır, hareminiz haremimdir. Ben, sizdenim siz de bendensiniz. Sizin savaştıklarınızla bende savaşırım, barış yaptıklarınızla da barış yaparım" dedi.

Böylece karşılıklı olarak sözler verildi ve biat gerçekleşti. Burada alınan kararlara "2. Akabe Biati", gerektiğinde savaşmayı da kapsadığı için "Savaş Biati" da denilmiştir.

HİCRET (622)

"Şüphesiz, sana Kur'an'ı farz kılan, seni dönülecek yere elbette döndürecektir. De ki: 'Rabbim, hidayetle geleni de, açıkca bir sapıklık içinde olanı da daha iyi bilmektedir.'" Kasas 85.

"Rahman, Rahim Allah'ın Adıyla. Ve de ki: 'Rabbim, beni (girilecek yere) doğru bir girdirişle girdir ve (çıkarılacak yerden) doğru bir çıkarılışla çıkar ve katından bana yardımcı bir kuvvet ver.'" İsrâ 80.

2. Akabe Biati'nda, Yesriblilerin Müslümanları canları pahasına korumaya söz vermelerinden sonra Resul (s.a.v.), Mekke'deki Müslümanlara hicret emri verdi.

"De ki: 'Ey iman eden kullarım, Rabbinizden sakının. Bu dünyada iyilik edenler için bir iyilik vardır. Allah'ın arzı geniştir. Ancak sabredenlere ecirleri hesapsızca ödenir.'" Zümer 10.

Müslümanlar, gruplar halinde müşriklerden gizlice, gece gündüz hicret etmeye başladılar.

Yanlarına yiyecek ve su dışında bir şey almıyorlardı. Hatta birçoğu, davası uğruna, eşlerini, çocuklarını kabilesinin himayesine bırakıyordu. Yurtlarından ayrılmakla beraber, ticaretlerini, işlerini, sahip oldukları mallarını da bu uğurda terk ediyordu.

“Zulme uğratıldıktan sonra, Allah (c.c.) yolunda hicret edenleri dünyada şüphesiz güzel bir biçimde yerleştireceğiz; ahiret karşılığı ise daha büyüktür. Bilmiş olsalardı.” Nahl 41.

“Sonra gerçekten Rabbin, işkenceye uğratıldıktan sonra hicret edenlerin, ardından cihad edip sabredenlerin (destekçisidir). Şüphesiz senin Rabbin, bundan sonra da gerçekten başışlayandır, esirgeyendir.” Nahl 110.

Müminlerden büyük çoğunluğu, Yesrib’e varmaya başladı. Bazıları, yakalanıp işkenceye tabi tutuldular. Bazıları, sahip oldukları tüm mal varlığını vererek, hicrete izin alabildiler. Bazıları, müşrik akrabaları tarafından eşi ve çocuklarını bırakmak kaydıyla, hicrete katılabiliyordu.

“Allah (c.c.) yolunda hicret edip öldürülen veya ölenlere gelince muhakkak Allah (c.c.), onları güzel bir rızıkla rızıklandıracaktır. Şüphesiz Allah (c.c.) rızık

verenlerin en hayırlısıdır. Onları, kendisinden gerçekten hoşnut kalacakları bir yere sokacaktır. Şüphesiz Allah (c.c.) bilendir, Halimdir.” Hac 58. – 59.

Resul (s.a.v.), müminlerin tamamı Yesrib’e varıncaya kadar Mekke’den ayrılmadı. O, Hz. Ali (r.a.), Hz. Ebubekir (r.a.) ve iman kalplerine tam anlamıyla yerleşmemiş, hicretin zorluklarını yüklenemeyenlerin dışında herkes hicret etmişti.

Müşrikler, hicretten dolayı korku ve endişeye kapılmışlardı. Öyle ki Mekke’den ayrılıp Yesrib’e yerleşen müminlerden, kendilerine düşman bir topluluk kurulması ihtimali onları korkutuyordu. Eğer aralarında kalmış ve her an şehirden ayrılmak üzere olan Resul (s.a.v.) de Yesrib’e giderse, karşılaştıkları tehlikelerin kendileri için tam anlamıyla bir felaket olacağını anladılar ve engellemek adına plan yapmaya başladılar.

“Şüphesiz iman edenler, hicret edenler ve Allah yolunda cihad edenler; işte onlar, Allah’ın rahmetini umabilirler. Allah bağışlayandır, esirgeyendir.” Bakara 218.

Bu sebeple, her zaman olduğu gibi karar vermek ve istişare etmek için Daru-n Nedve’de bir araya geldiler. Konunun hassasiyeti sebebiyle, Daru-n Nedve’nin tarihinde görülmemiş bir kalabalık toplanmıştı. Toplantıya her soydan, kabileden, aileden, hatta Mekke dışından birçok katılım olmuştu. Haşimoğullarından ise sadece Ebu Leheb toplantıya katılmıştı. Buradaki tek gaye müminleri lidersiz bırakmaktı. Bunun için Muhammed’i alıkoymayı düşündüler. Fakat bu görüş, müminlerin tepkisini çekme endişesiyle kabul edilmedi.

cesaret edemeyeceği için olay, tüm kabilelerin diyet ödemesi ile kapanır.” fikri kabul edildi.

Bunun üzerine karar, derhal uygulamaya koyuldu. Resul (s.a.v.), Daru-n Nedve’de alınan karardan, Rakika binti Ebi Safiyy vesilesi ile haberdar olmuştu.

“Rahman, Rahim Allah’ın Adıyla. Hani o inkâr edenler, seni tutuklamak ya da öldürmek veya sürgün etmek amacıyla, tuzak kuruyorlardı. Onlar bu tuzağı tasarlıyorlarken, Allah da bir düzen (bir karşılık) kuruyordu. Allah, düzen kurucuların (tuzaklarına karşılık verenlerin) hayırlısıdır.” Enfâl 30.

Bunun üzerine Resul (s.a.v.), Hz. Ali’yi (r.a.) yanına çağırđı ve akşam olunca, kendi yerine yatağa girip yatmasını istedi. Ayrıca ertesi gün, elindeki emanetleri sahiplerine ulaştırmasını istedi. Hz. Ebu Bekir’e (r.a.) de hicrete hazırlanması için haber gönderdi.

Her kabileden seçilip silahlandırılan gençler, gece olunca Resul’ün (s.a.v.) evini ablukaya aldılar. Resul (s.a.v.), Allah’ın (c.c.) da yardımıyla hiçbir müşrik tarafından farkedilmeden evinden ayrılmıştı. Evi ablukaya alan müşrikler, Resul’ü (s.a.v.) öldürmek için içeriye girdiklerinde, O’nun yatağında kendisinin değil, Hz. Ali’nin (r.a.) olduğunu farkettiler ve hemen Resul’ün (s.a.v.) en yakın dostu Hz. Ebu Bekir’in (r.a.) evine doğru yol aldılar. Orada da bulamadıklarında kaçtıklarını anlayıp, şehrin en iyi iz sürücülerini ayarlayıp, Yesrib istikametine doğru aramaya koyuldular.

Resul (s.a.v.) ve Hz. Ebu Bekir (r.a.), tedbiren ilk etapta Yesrib’in tersi yönünde bulunan Sevr adında bir mağaraya sığındılar. Bu süreçte, Hz. Ebu Bekir’in (r.a.) hamile olan kızı Esmâ, kimseye farketirmeden onlara erzak götürüyordu. Ayrıca, onları Yesrib’e ulaştıracak olan rehberleri ile iletişimi sağlama görevini de üstlenmişti.

“Kendilerinden önce o yurdu (Medine’yi) hazırlayıp imanı (gönüllerine) yerleştirenler ise, hicret edenleri severler ve onlara verilen şeylerden dolayı içlerinde bir ihtiyaç (arzusu) duymazlar. Kendilerinde bir açıklık (ihtiyaç) olsa bile (kardeşlerini) öz nefislerine tercih ederler. Kim nefsinin 'cimri ve bencil tutkularından' korunmuşsa, işte onlar felah (kurtuluş) bulanlardır.” Haşır 9.

Müşriklerin iz sürücüleri, izlerini bulmuşlardı. Fakat iz, Yesrib yönünü değil, tam tersi istikameti gösteriyordu. Bu istikamete doğru gittiler. Resul (s.a.v.) ve Hz. Ebu Bekir'in (r.a.) saklandıkları mağara civarına kadar gelmiş olsalar da Allah'ın (c.c.) yardımı üzerine, onları farketmeden tekrar Yesrib yönüne doğru aramaya karar verdiler.

"Siz O'na (Resulullah'a) yardım etmezseniz, Allah O'na yardım etmiştir. Hani kâfirler, ikiden biri olarak O'nu (Mekke'den) çıkarmışlardı; ikisi mağarada olduklarında arkadaşına şöyle diyordu: 'Hüzne kapılma, elbette Allah bizimle beraberdir.' Böylece Allah O'na 'huzur ve güvenlik duygusunu' indirmişti, O'nu sizin görmediğiniz ordularla desteklemiş, inkâr edenlerin de kelimesini (inkâr çağrılarını) alçaltmıştı. Oysa Allah'ın kelimesi, yüce olandır. Allah üstün ve güçlüdür, hüküm ve hikmet sahibidir." Tevbe 40.

"İman edenler, hicret edenler ve Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla cihad edenlerin Allah katında büyük dereceleri vardır. İşte 'kurtuluşa ve mutluluğa' erenler bunlardır. Rableri onlara katından bir rahmeti, bir hoşnutluğu ve onlar için, kendisine sürekli bir nimet bulunan cennetleri müjdeler." Tevbe 20. – 21.

Üçüncü günün sonunda, Resul (s.a.v.) ve Hz. Ebu Bekir (r.a.) Yesrib'e doğru yola koyuldular ve ilk durakları olan Ranuna vadisinde, onları sabırsızlıkla bekleyen müminlerle bir araya gelip, Kuba Mescidi'nde namaz kıldılar.

"Allah yolunda hicret eden, yeryüzünde barınacak çok yer de bulur, genişlik (ve bolluk) da. Allah'a ve Resûlü'ne hicret etmek üzere evinden çıkan, sonra

kendisine ölüm gelen kişinin ecri şüphesiz Allah'a düşmüştür. Allah, bağışlayıcıdır, esirgeyicidir.” Nisâ 100.

Resul’ün (s.a.v.) hicret yolculuğunda dikkat çeken hususlar:

- Suikast tertibinde, Hz. Ali’nin (r.a.) Resulullah’ın (s.a.v.) yatağına yatması.
- Resulullah’ın (s.a.v.), Hz. Ebubekir (r.a.) ile hicret etmeden önce, O’nun evine tam öğle vakti gelmesi ve gözlerden uzak hareket etmesi.
- Resulullah’ın (s.a.v.), evin kapısından değil de çatıdaki aydınlık penceresinden çıkış yapması.
- Hicret esnasında, Yesrib’e doğru değil de Mekke’nin güneyindeki Yemen istikametine doğru yönelerek, 5 mil ötedeki Sevr mağarasında 3 gün beklemeleri.
- Hz. Ebu Bekir’in (r.a.) oğlu Abdullah’ın Mekke’de casusluk yaparak Resulullah’a (s.a.v.) bilgi taşıması.
- Hz. Ebu Bekir’in (r.a.) hamile kızı Esmâ’nın erzak temininde bulunması.
- Hz. Ebu Bekir’in (r.a.) kölesi Amir bin Fuheyre’nin, koyunları gidilen yol üzerinde otlatarak izleri silmesi.
- Sevr mağarasının yakınına kadar yaklaşan müşriklerin, Allah’ın (c.c.) yardımıyla onları bulamamaları.
- Hicret yolunda, müşrik Abdullah bin Üreykî’t’e güvenerek O’nun yol göstericiliğinde hareket etmeleri.
- Yol gösteren Abdullah’ın sorularına Hz. Ebu Bekir’in (r.a.) ima (Abdullah’ın, Ebu Bekir’e (r.a.) hitaben Resulullah (s.a.v.) ile ilgili “O kimdir?” sorusuna, “O benim yol göstericimdir.” şeklinde verdiği cevap) ile cevap vererek gizliliklerini koruması.
- Mağaradan çıktıktan sonra, Yemen yoluna doğru bir süre devam etmeleri.
- Yolda kendilerini yakalayan Süraka’nın ikna edilmesi ve gizliliğin korunması.

Bu süreç, günümüz Müslümanları için önemli yol haritaları ortaya koymaktadır.

İslam davasını yok etmeye çalışan müşrik zihniyetin asıl hedefi liderdir. Liderin ortadan kaldırılmasıyla, davetin biteceğine inanırlar. Resul’e (s.a.v.)

suikast tertiplenmesi, Hasan el-Benna ve Seyyid Kutub'un şehit edilmesi bu örneklerdendir. Bu yüzden İslami yapılanma, tek bir birey üzerine inşa edilmemelidir.

Resul'ün (s.a.v.) hicret esnasında aldığı önlemler, beşerin Allah'ın (c.c.) yardımını hakedebilmesi için, öncelikle gereken önlemleri alması gerektiğini göstermektedir. Müminler, gerekli durumlarda ima ile gizliliği sağlamalıdır.

Tebliğ ve davet birinci önceliktir. Her koşulda yerine getirilmelidir.

Hicret nedir?

- Hicret, mukaddes göçtür.
- Hicret, bulmak için yitirmektir.
- Hicret, sahip olmak için kurban etmektir.
- Hicret, almak için vermektir.
- Hicret, imkanların tükendiği yerden, imkanların üretileceği yere taşınmaktır.
- Hicret, kavuşmak için terketmektir.

“Öne geçen Muhacirler ve Ensar ile onlara güzellikle uyanlar; Allah onlardan hoşnut olmuştur, onlar da O'ndan hoşnut olmuşlardır ve (Allah) onlara, içinde ebedi kalacakları, altından ırmaklar akan cennetler hazırlamıştır. İşte büyük 'kurtuluş ve mutluluk' budur.” Tevbe 100.

“Nitekim Rableri onlara (dualarını kabul ederek) cevap verdi: 'Şüphesiz Ben, erkek olsun, kadın olsun, sizden bir işte bulunanın işini boşa çıkarmam. Siz, birbirinizdensiniz. İşte, hicret edenlerin, yurtlarından sürülüp-çıkarılanların ve yolumda işkence görenlerin, çarpışıp öldürülenlerin, mutlaka kötülüklerini örteceğim ve onları, altlarından ırmaklar akan cennetlere sokacağım. (Bu) Allah katından bir karşılık (sevap) tır. (O) Allah, karşılığın (sevabın) en güzeli O'nun katındadır.’” Âl-i İmrân 195.

“Gerçek şu ki, iman edenler, hicret edenler ve Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla cihad edenler ile (hicret edenleri) barındıranlar ve yardım edenler, işte birbirlerinin velisi olanlar bunlardır. İman edip hicret etmeyenler, onlar hicret edinceye kadar, sizin onlara hiç bir şeyle velayetiniz yoktur. Ama din konusunda sizden yardım isterlerse, yardım üzerinizde bir yükümlülüktür.

Ancak, sizlerle aralarında anlaşma bulunan bir topluluğun aleyhinde değil. Allah, yaptıklarınızı görendir.” Enfâl 72.

İlk Cuma Namazı

Cahiliye zamanından beri uygulanmakta olan Arube gününde, insanlar bir araya gelerek güncel meseleleri görüşmekte ve bilgi alışverişi yapmaktaydılar. İslam’ın onay vermesiyle birlikte bu uygulama, belirli değişikliklerle Yesrib’de Müslümanlar tarafından da uygulanmaya başlamıştı.

Resulullah’ın (s.a.v.) hicret yolculuğu esnasında, Kuba’da 14 günlük bir konaklamanın akabinde, Yesrib’e doğru harekete geçildi. O gün, günlerden Cuma idi. Öğle vakti Ranuna vadisine girilmişti. Cuma günü öğle vaktinde, Cuma namazının farz kılınmasıyla birlikte Resulullah (s.a.v.), yanındaki müminlere imamlık yaparak namaz kıldırdı ve 2 adet hutbe okudu.

MEDİNE (622)

COĞRAFİ DURUM

Medine'nin eski adının "kınamak, azarlamak" manasına gelen Yesrib olduğu bilinmektedir. Şehrin, ismini buraya ilk yerleşen Yesrib b. Kâniye b. Mehlil'den aldığı rivayet edilmektedir. Medine ismi ise "şehir" manasına gelmektedir. Resulullah (s.a.v.), hicretten sonra şehrin ismini Medine olarak değiştirdi.

Medine, Arap yarımadasının batısında, Hicaz bölgesinde yer almaktadır. Mekke'nin yaklaşık 450 km kuzeydoğusunda ve Kızıldeniz'in yaklaşık 160 km doğusunda yer alan Medine, kuzeye doğru meyilli geniş bir düzlükte kurulmuştur.

Şehrin kuzey kısmında, denizden yüksekliği yaklaşık 1.000 metreye ulaşan Uhud dağları, güneyinde aynı yükseklikteki Ayr dağları, doğusunda

siyah volkanik lav akıntılarıyla kaplanan harreler (bazalttan oluşan volkanik alanlar) bulunmaktadır. Bu harrelerin zamanla verimli topraklara dönüştüğü ve ziraata uygun hale geldiği bilinmektedir.

Medine, zengin su kaynaklarının yanında oldukça fazla yağış alan bir bölgeydi. Şiddetli yağışlardan sonra, zaman zaman sel baskınlarının yaşandığı da bilinmektedir. Medine’de kış mevsimi, serin ve genellikle yağışlı geçerken, yazları, sıcak ve çoğunlukla nem oranı düşük olarak seyretmektedir. Yaz aylarında ortalama sıcaklık değeri 30° ila 45°, kış aylarında 10° ila 25° arasındadır.

Mekke’ye göre daha serin olan havasından dolayı, şehre alışık olmayan ve dışarıdan gelenlerin, Medine’de rahatsızlandığı ve hummaya (ateşli hastalık) yakalandığı bilinmektedir. Nitekim Mekke’den hicret eden bazı sahabiler, ilk zamanlarda rahatsızlanmışlardır.

Bölgede pek çok hurma bahçeleri de bulunmaktaydı.

SOSYOL KÜLTÜREL VE EKONOMİK DURUM

Medine’ye ilk yerleşimin ne zaman olduğu hakkında kesin bilgi yoktur. Tarihi kaynaklarda Medine’ye yerleşen üç topluluktan (Amâlikalılar, Yahudiler, Evs - Hazrec) bahsedilir. Bu toplulukların şehre yerleşme sıraları da bilinmemektedir. Evs ve Hazrec kabilelerinin, m.s. 300 yılında Yemen’den bölgeye geldikleri düşünülmektedir. Bölgeye geldiklerinde, bir süre yahudilere haraç ödeyerek barındıkları aktarılmaktadır.

Ayrıca Filistin asıllı, Kudüs’ten Medine’ye göç eden birçok Yahudi topluluğu da vardı. Yahudilerin bu göçünde Babillilerin ülkelerini işgal etmelerinin etkili olduğuna inanılmaktadır. Göçe neden olarak, ülkelerinden zorla çıkarılmalarının yanında, kutsal kitaplarında geleceği bildirilen son Resulün (s.a.v.) de bu bölgeden çıkacağı inancının etkili olduğuna inanılmaktadır. Yahudiler, bölgeye yerleşmelerinin ardından hızla çoğalmışlar, Amâlika ve Cürhümlüler’i Yesrib’den çıkarıp şehre hâkim duruma gelmişlerdir.

Medine, önceki dönemlerinde Yahudi kökenli bir kral tarafından idare edilmişti. Zamanla merkezi krallık rejiminin tarihe karışmasıyla birlikte, kabileler diğerlerinden bağımsız yönetimler benimsediler. Kendi kabilelerinin büyükleri tarafından yönetiliyorlardı.

Bölgedeki yahudi topluluğunun en bilindikleri Kureyzaoğulları, Nadiroğulları ve Kaynukaoğulları olmakla birlikte Kureytaoğulları, Masileoğulları, İkrimeoğulları, Sa'lebeoğulları, Vetibeoğulları adındaki kabileler de vardı. Bölgede hakim konumda olan Yahudilerin, kendi çocuklarının eğitimi için kurdukları Beytül Midras (Bilim Evi) isminde okulları vardı. Bu okullara Araplar da çocuklarını gönderebilmektedir. Böylelikle kimi Araplar arasında Yahudilik yaygınlaşma imkanı bulmuştur.

Yahudilerin bazıları Araplar ile savaş halindeyken, bazıları da barış içindeydi. Yahudiler arasında üstünlük mücadeleleri de vardı. Nadiroğulları, Kaynukaoğulları ve Kureyzaoğulları, kendilerini diğerlerinden daha üstün görürlerdi. Yine dini noktada da söz sahibi olan bu iki kabileydi. Yahudi toplumunun dış tehditlere karşı savaşlarda kullanılmak üzere ortak fonları da vardı.

Bölgedeki Yahudiler, yerleşim bölgelerinde kale benzeri yapılar inşa etmişti. Bölgede Arapların 13, Yahudilerin de 59 kalesi olduğu bilinmekteydi. Yahudilerin kalelerinde, dışarıya kapalı olarak, sadece kendi soydaşları ikamet etmekteydi. Bölgedeki zirai gelişimin öncülüğünü Yahudiler üstlenmekteydi. Ben-i Kaynuka kabilesi, cesareti ve savaşçılığı ile ön plana çıkmış ve silah ticareti, kuyumculuk alanlarında aktif olmuşken, diğer kabileler ise zirai alanda ön plana çıkmıştı. Bunlarla birlikte Yahudiler, demircilik, kumaş dokumacılığı gibi alanlarda da tekel olmuşlardı.

İlerleyen süreçte, sayıca daha az olan Evsliler, Kureyza ve Nadîroğulları ile Hazrecliler de Benî Kaynuka ile ittifak kurdular. Hazrec reislerinden Mâlik b. Aclân, Gassânîler ve müttefik Arap kabilelerinden aldığı destek sayesinde Yahudilere üstünlük sağladı ve Medine'de hakimiyet m.s. 492 yılında Evs ve Hazrec'in eline geçti. Siyasi üstünlüklerini kaybeden Yahudilerin, ekonomiyi ele geçirerek üstünlük kurma imkanı elde etmeleri tarih boyunca yapageldikleri bir hareketti. Nitekim şu an da benzer şekilde ekonomi üzerinde söz sahibi olmuş durumdadırlar.

Bir süre sonra Yahudilerin kıskırtması ile bu iki kabile ayrılığa düşerek, yaklaşık 120 yıl boyunca birçok defa savaştı. Bunlardan sonuncusu ve en kanlı olan Buâs Savaşı, hicretten beş yıl kadar önce vuku bulmuş ve Hazreclilerin mağlubiyetiyle neticelenmişti.

Lakin Buâs Savaşı'nın İslâmiyet'in Medine'de yayılmasında ve Hz. Resul (s.a.v.) ile müslümanların oraya hicret etmesinde olumlu tesirleri olmuştu. Savaşı kaybeden Hazreclilerden altı kişi daha sonra Mekkelilerle anlaşma yapmak istemişler, Ebû Cehil'in buna engel olması üzerine, risaletin on birinci yılına (620) rastlayan hac mevsiminde Hz. Resul (s.a.v.) ile Akabe'de görüşerek İslâmiyet'i kabul ettiler. Hz. Resul (s.a.v.) onlardan kendisini Yesrib'e götürüp himaye etmelerini ve İslâmiyet'in orada yayılmasına yardımcı olmalarını istedi. Onlar da Evs kabilesiyle aralarında yıllardır süren savaşların sebep olduğu düşmanlığın, bu yeni din sayesinde ortadan kalkacağını umduklarını söylediler ve Yesrib'e dönünce İslâmiyet'in yayılmasına çalıştılar. Risaletin on ikinci yılında (621) onu Hazrecli, ikisi Evsli, on iki kişilik bir müslüman grup Mekke'ye giderek Akabe'de Hz. Resul (s.a.v.) ile görüştü ve ona biat etti. Hz. Âişe'nin, "Buâs Allah'ın (c.c.) Resûlullah için hazırlamış olduğu bir gündü..." (Buhârî, "Menâkıbü'l-enşâr", 1, 27) sözü bu tarihî gerçeği ifade etmektedir. Böylece birbirine düşman olan Evs ve Hazrec kabileleri İslâm kardeşliğinde birleşmişler ve Medine'de İslâm'ın gelişip yayılmasına uygun bir zemin hazırladılar.

Medine, ticari noktada önemli kervan yolları üzerinde bulunmaktaydı. Bu yüzden ticari hayat oldukça aktifti.

DİNİ DURUM

Medine, oldukça farklılıklar arzeden bir dini yapıya sahipti.

Evs ve Hazrec kabileleri putperestti. Müşellel'in sahil tarafında bulunan, Menat ismindeki, kayadan yapılan puta taparlardı. Bu putun bakıcılığını Huzeyl kabilesi yapardı. Medinelilerin asıl putları Menat olsa da Uzza ve diğer putlara da ibadet ederlerdi. Dinlerine son derece bağlılardı. Mekke'ye giderek hac ibadetlerini yerine getirirlerdi. Diğer Arap kabilelerinden farklı olarak, telbiye yapmadan haclarını tamamlarlardı. Hac ibadeti bitene kadar hiçbir evin gölgeliğinde gölgelenmezler, evlerine arkalarından girerlerdi.

Yahudiler, kendi dinlerine oldukça bağlılardı. Medine'deki Yahudi kabileleri, kendi dini ritüellerini ve inanışlarını sürdürüyordu. Tevrat'a dayalı bir inanç sistemine sahiptiler ve çeşitli dini adetlere uymaya özen gösterirlerdi. Diğer Yahudilerden farklı olarak, bölgedeki Arap kabilelerine

kendi dinlerini tebliğ ederlerdi. Bu yüzden Yahudilik dinine giren pek çok Arap vardı. Yine Medinelilerden çocuğu olmayanlar, Allah'a (c.c.) adakta bulunup, çocuğu olursa, Yahudi dinine göre yetiştireceklerini vaadederdiler.

Bunların dışında Medine'nin dini yapısını sıralayacak olursak;

Hristiyanlık: Yesrib'de Hristiyan nüfus da vardı, ancak bu topluluk Yahudi nüfus kadar etkili değildi. Hristiyanlık genellikle Roma ve Bizans bölgelerinde daha yaygındı.

Paganizm (Putperestlik): Mekke ve diğer Arap bölgelerinde yaygın olan putperestlik, Medine'deki bazı kabileler tarafından da benimsenmişti. Araplar, çeşitli tanrılara ve doğa ruhlarına taparlardı. Yesrib'de de bazı pagan ritüelleri ve inançları mevcuttu.

Haniflik: Hanifler, Arap yarımadasında tek tanrılı bir inancı benimseyen bazı bireylerden oluşuyordu. Bu inanç, Hristiyanlık ve Yahudiliğin etkisi altında bir tür monoteist (Tek Tanrı) inançtı, ancak Yesrib'de çok yaygın değildi.

DİN KARDEŞLİĞİNİN TESİSİ

"Kendilerinden önce o yurdu (Medine'yi) hazırlayıp imanı (gönüllerine) yerleştirenler ise, hicret edenleri severler ve onlara verilen şeylerden dolayı içlerinde bir ihtiyaç (arzusu) duymazlar. Kendilerinde bir açıklık (ihtiyaç) olsa bile (kardeşlerini) öz nefislerine tercih ederler. Kim nefsinin 'cimri ve bencil tutkularından' korunmuşsa, işte onlar felah (kurtuluş) bulanlardır." Haşr 9.

Mekke'den gelenler (Muhacirler), Medineliler (Ensarlar) tarafından hoş karşılandılar. Ensar, bütün mal varlıklarını muhacir kardeşleri ile bölüşmek yada paylaşmak istemişlerse de muhacirler bunu kabul etmemişlerdi. Bunun üzerine Resul (s.a.v.), mülkiyeti ensarda kalmak üzere, muhacirlerin emekleri ile kazanca ortak olabileceklerini bildirdi, böylelikle kazanç paylaşılmış oldu.

EFENDİMİZ'İN (ﷺ) BİRBİRİYLE KARDEŞ
İLAN ETTİĞİ BAZI SAHABİLER ²⁰

MUHACİR

ENSAR

Hiz. Ebû Bekir —❖— Harice b. Zeyd Ebî Züheyr

Hiz. Ömer —❖— Utban b. Malik

Hiz. Osman —❖— Evs b. Sabit

Hiz. Ali —❖— Sehl b. Huneyf

Talha b. Ubeydullah —❖— Ubey b. Ka'b

Abdurrahman b. Avf —❖— Sa'd b. Rebî

Sa'd b. Ebî Vakkas —❖— Sa'd b. Muaz

Ebû Ubeyde b. Cerrah —❖— Muhammed b. Mesleme

Saîd b. Zeyd —❖— Rafî b. Mâlik

Mus'ab b. Ümeyr —❖— Ebû Eyyüb el-Ensari

Erkam b. Ebî'l-Erkam —❖— Ebû Talha/Zeyd b. Sehl

Osman b. Maz'ûn —❖— Abbas b. Ubade

veya Mâlik b. Teyyihan

Hicretten 5 ay sonra, Resul (s.a.v.), muhacir ve ensardan kırk beşer kişiyi Enes bin Malik'in evine çağırır ve "İslam dininde hilf (kabile ve soy bağına bağlı anlaşmalar) yoktur, din kardeşliği vardır." diyerek ikişerli kardeşliği ilan etti.

Kardeşlik, İslam toplumunda bütünleşmenin gerçekleştirilmesine ve o günkü sosyokültürel ve ekonomik problemlerin çözümüne büyük katkılar sağladı, özellikle hilf denilen cahiliye adetinin ortadan kaldırılmasına, muhacirlerin sıkıntılarının giderilmesine, maddi destek ile birlikte bunun manevi kardeşlikle pekiştirilmesine büyük katkı sağladı.

Resul (s.a.v.) hicretin ardından Medine’de toplumun iç dinamiklerini oluşturan bir takım icraatlar yaptı. Bu icraatlar, genellikle sosyal içerikli kaynaşmaya dönük faaliyetlerden meydana geldi. Bazı Mekke’li sahabilerin önce kendi aralarında, daha sonra ensardan bazı kimselerle kardeş ilan edilmesi, bunların içerisinde en çok ön plana çıkanlarından oldu.

Bu önemli konu ile alakalı bazı örnekleri sıralamak gerekirse;

Abdurrahman bin Avf ve Saad bin Rabi arasındaki kardeşliğin belirlenmesinde, Saad bin Rabi, malının yarısını kardeşine vermek istemiş ancak Abdurrahman bunu kabul etmeyerek, sadece bir küfe isteyerek pazarın yerini sormuş ve kazancını kendi kazanmak istemişti.

H. Ebû Bekir (r.a.) ile Ömer’in (r.a.), H. Osman (r.a.) ile Abdurrahman b. Avf’ın, Talha b. Ubeydullah ile Zübeyr b. Avvâm’ın, Sa’d b. Ebû Vakkâs ile Mus’ab b. Umeyr’in, Ebû Ubeyde b. Cerrâh ile Ebû Huzeyfe’nin âzatlısı Sâlim’in, H. Hamza (r.a.) ile Zeyd b. Hârise’nin ve Bilâl-i Habeşî ile Ubeyde b. Hâris’in kardeş kılınması bilinen örneklerdendi.

Hicretten yaklaşık beş ay sonra Mescid-i Nebvî’nin inşaatı günlerinde Resulullah (s.a.v.), muhâcirlerle ensardan kırk beşer kişiyi Enes b. Mâlik’in evine çağırarak onlar arasında kardeşlik hukukunu ilan etti.

Ensar’ın fedakarlıkları o kadar çoktu ki Resul (s.a.v.), Bahreyn arazisini parça parça ayırıp dağıtmak üzere önce Ensarı topladığında, onlar hisselerinden feragat ederek şöyle demişlerdi: “Ey Allah’ın Resulü! Muhacir kardeşlerimize bunun bir mislini vermedikçe bize bir şey verme”. Aynı şekilde Benî Nadîr ganimetleri paylaştırılırken, yine Ensarın buna benzer bir tutum ortaya koyduğu bilinmektedir.

Soylarının, adetlerinin, karakterlerinin farklı olmasına rağmen, birbirlerine yabancı bu müminlerin böylesine fedakarlıklar yaparak tek bir

ümmet olmaları, günümüz müminlerinin nasıl tek vücut olmaları gerektiğini ortaya koymaktadır. İmkan noktasında daha iyi durumda olan müminlerin, zorluklarla boğuşan kardeşlerine yardımcı olmaları elzem bir noktadır.

Böyle bir kardeşliğin sağlanabilmesi için Rabbimiz gerekli yardımı ve desteği yapacağını *“İman edenler ve salih amellerde bulunanlar ise, Rahman (olan Allah), onlar için bir sevgi kılacaktır.”* Meryem 96. ayetiyle teminat altına almıştır. Fakat bu destek ve yardımı alabilmek için öncelikle doğru bir fikir birliğinin sağlanması, müminlerin kardeşlerine karşı tahammüllerinin yüksek olması, murakebe hukukunu doğru işletmeleri gerekmektedir.

MESCİDİN İNŞAASI (1/622)

Medineye hicret eden Allah'ın Rasul'ü (s.a.v.) ensar tarafından büyük bir coşku ile karşılanmıştı. Öyle ki ensar, Allah'ın Resul'ünü (s.a.v.) kendi evinde misafir edebilmek için büyük bir çaba içerisine girdiler. Bu durumu gören Resul (s.a.v.), hiç bir din kardeşini kırmamak adına stratejik bir yol izleyerek devesini serbest bıraktı ve hangi evin önünde durursa orada misafir olacağını beyan etti. Deve, Ebu Eyyüb El Ensari'nin evinin yakınında durdu. Resul (s.a.v.) onun evinde yaklaşık 5 ila 7 ay misafir oldu.

Allah Resul'ünün (s.a.v.) Medine'ki ilk faaliyetlerinden birisi de Mescid-i Nebi'nin inşaaı oldu. Bizzat Resul (s.a.v.) tarafından yaptırılan ve iki mescidden biri olan (diğeri Kuba Mescidi) Mescid-i Nebi, O'nun Medine'de ki bütün faaliyetlerinin merkezinde yer adı. Tevbe Suresi'nin 108. ayetinde bu mescide atf olduğu düşünülmektedir.

“Sen bunun (böyle bir mescidin) içinde hiç bir zaman durma. Daha ilk gününden takva temeli üzerine kurulan mescid, senin bunda (namaza ve diğer işlere) durmana daha uygundur. Onda, arınmayı içten-arzulayan adamlar vardır. Allah arınanları sever.” Tevbe 108.

Mescid inşaatı için Resul (s.a.v.), Es'ad b. Zürâre, Muâz b. Afrâ ve Ebû Eyyüb el-Ensârî'den birinin himayesinde bulunan Sehl ve Süheyl adlarında iki yetim çocuğa ait olan bu arsayı, mescid yapmak üzere sahiplerinden 10 dinar karşılığında satın aldı. Akabinde hızlıca başlayan inşaa faaliyetleri, aynı zaman da Resûlullah'ın (s.a.v.) güzel sözleriyle teşvik edilen ensar ve muhacirlerin kaynaşması için iyi bir fırsat olmuştu.

H.z. Ebû Bekir'in Evi

MESCİD-İ NEBEVÎ'NİN ve ETRAFININ İLK DÖNEM KROKİSİ

Sa'd b. Ebî Vakkâs

Abbas

Cafer

Minber

Mihrab

MESCİD-İ NEBEVÎ

RAVZA-İ ŞERİF

Rahmet Kapısı

H.z. Safiyye'nin odası

H.z. Remle bint Ebî Süfyan'ın odası

H.z. Cüveyriye'nin odası

Suffa Mektebi

H.z. Sevdâ'nın odası

H.z. Aişe binti Ebî Bekir'in odası

H.z. Hafsa bint Ömer'in odası

H.z. Ali b. Ebî Talib kapısı

H.z. Fatıma'nın odası

Zeynep binti Huzeyme'nin odası

Meymüne bint el-Hâris'in odası

Zeynep binti Cahş'ın odası

H.z. Osman Kapısı

Müminlerin anneleri (Resulullah'ın ^(ﷺ) eşlerinin) ve kızı H.z. Fatımatü'z-Zehra'nın ^(Rahmetullah) ^(Ailesi) odalarının mescidin etrafındaki konumları.

Alınan bu engebeli ve çalılık alanın zemin düzenlemesi yapıldıktan sonra, yaklaşık 3 arşın derinliğindeki temeline ilk taşı Resulullah (s.a.v.) koydu. Rebûlevvel ayında (Eylül 622) inşasına başlanan Mescid-i Nebevî, kendisi de ashabla birlikte çalışan Resul (s.a.v.) başta olmak üzere, özellikle Talib b. Ali, Ammâr b. Yâsir gibi sahâbîlerin öncülüğünde şevval ayında (Nisan 623) tamamlandı. Kiblesi bizzat Resul (s.a.v.) tarafından Kudüs'e yönelik olarak yapılan ve üç kapısı bulunan mescidin, doğu tarafının güney kısmına Resul'ün (s.a.v.) hanımları Hz. Ayşe ve Hz. Sevrde için iki adet oda yapıldı. Daha sonra sayıları dokuza çıkan bu odaların bir kapısı mescide açılıyordu. Hicretten yaklaşık 17 ay sonra Bakara suresinin 144. Ayetinin nazil olması ile birlikte kible, Kudüs'ten Kabe'ye çevrildi. Bunun üzerine kible yönünde bulunan kapı kapatılarak kuzey duvarında yeni bir kapı açıldı.

“Biz, senin yüzünü çok defa göğe doğru çevirip durduğunu görüyoruz. Şimdi elbette seni hoşnut olacağın kibleye çevireceğiz. Artık yüzünü Mescid-i Haram yönüne çevir. Her nerede bulunursanız, yüzünüzü onun yönüne çevirin. Şüphesiz, kendilerine kitap verilenler, tartışmasız bunun Rablerinden bir gerçek (hak) olduğunu elbette bilirler. Allah, yaptıklarınızdan habersiz değildir.”
Bakara 144.

Günümüz için Resul'ün (s.a.v.) bu adımlarını doğru analiz etmek gerekmektedir. Resul (s.a.v.), sağlam bir İslam toplumu oluşturmak için ilk adım olarak kardeşlik bağının gelişmesini öncelemiş, akabinde ise İslam toplumu için önemli bir yer olan Mescid'in inşasına başlamıştır. Çünkü günümüzün aksine, doğru ve sağlam bir zemin üzerinde inşaa edilmesi gereken İslam toplumu için mescid, sanılanın aksine, yalnızca namazları eda etme fonksiyonunu yerine getirmiyordu.

İslam toplumu için mescid, müslümanların dini öğrenmek için toplandıkları bir üniversite idi. Çeşitli anlaşmazlıkların ve hukuki sorunların çözümü için toplanılıp, sonuca bağlandığı bir mahkemeydi. Bütün işlerin idare edilip, uygulama sahasına döküldüğü bir yönetim merkeziydi. Müşavere ve uygulama meclislerinin toplandığı bir parlamento idi. Bütün bu idari fonksiyonlarının yanında evi, malı, ailesi ve çocukları olmayan, ihtiyaç sahibi olan fakirlerin de sığınağı idi.

İLK EZAN

Namaz, Mekke döneminde farz kılındığı halde, hicrete kadar namaz vakitlerini bildirmek için bir yola gerek duyulmamıştı. Medine döneminde ise müminler, başlangıçta zaman zaman bir araya toplanıp namaz vakitlerini gözetirlerdi. Bir süre namaz vakitlerinde sokaklarda es-salah es-salah diye çağrıda bulunulduysa da bu yeterli olmamaya başlamıştı. Diğer dinlerdeki çağrı şekilleri Resul'e (s.a.v.) teklif edilmişse de O'nun tarafından olumlu karşılanmadı. Bunun üzerine sahabe, Resulullah'a (s.a.v.) insan sesinin kullanılmasını önerdi ve O'nun tarafından bu yöntem kabul gördü. Hz. Bilâl, Neccâroğulları'ndan bir kadına ait yüksek bir evin üstüne çıkıp, ilk olarak sabah ezanını okudu. Daha sonraki süreçte Mescid-i Nebevî'nin arka tarafına ezan okumak için özel bir yer yapıldı.

Sözlükte, bildirmek, duyurmak, çağrıda bulunmak ve ilan etmek manalarına gelmekte olan ezan, günümüzde tüm dünyada aynı şekilde

okunmaktadır. Bu tüm ümmetin ortak bir şekilde namaza çağrılmasını sağlamaktadır. İnanç, fikir birlikteliği sağlamış olan müminler, tek bir çağrı ile aynı anda harekete geçerek ortak ibadetlerini yerine getirmektedirler.

İSLAM DEVLETİ'NİN KURULUŞU

İlk Anayasa (623)

Resul'ün (s.a.v.) sağlam bir İslam toplumu oluşturmak için yaptığı ilk çalışmalardan biri de, içinde bulunan ve müslüman olsun olmasın tüm bireyleri birleştirici ve toparlayıcı bir harç hazırlamaktır.

Bunun için öncelikle İslam'ın kuşatıcı adaletini tesis etmeli, akabinde bunu tüm bireyler için ortaya koyan Anayasa'yı oluşturmalıydı.

Bu bağlamda Medine'de Adalet Devleti İslam'ın temel ilkelerini ortaya koymuştu. Bunları sıralayacak olursak;

- Şehrin korunması ve harem kılınması, savaş hazırlığı hariç silah taşınmaması, asayişin sağlanması, hiçbir kamu malına dokunulmaması, ağaçların kesilmemesi, ortak kullanım alanlarının kimsenin tekelinde olmaması.
- Evsizlere ev yapılması, malı mülkü olmayanlara devlet hazinesinden mal ve mülk verilmesi (bahçe, ekilecek alan gibi).
- Temel ihtiyaçların bedelsiz verilmesi, su başta olmak üzere barınma ve yiyeceklerin dağıtılması.
- Yeni pazar yerleri oluşturularak ihtiyaç sahiplerine bedelsiz verilmesi.
- İhtiyaç sahiplerinden belirli bir süre vergi alınmaması.
- Anayasanın herkesi bağlaması ve devletin İslamiliği.
- Sosyal yardımlaşmayı geliştirmek, ihtiyaç sahiplerine giyecek yiyecek gibi ihtiyaçlarının giderilmesi (Bakara 273).

- Ganimetin paylaşılmasında İslam devletinin adaletinin uygulanması ve devletin tasarrufunda olması.
- Tüm hukuk alanlarında İslam'ın uygulanması.

Akabinde Medine de yaşayan Müslümanlar, Yahudiler ve müşrik Araplar arasındaki hukukun belirlenmesi amacı ile Resul (s.a.v.) önderliğinde ilk İslam Anayasası olan Medine Vesikası hazırlandı. Bu anayasa, tüm insanlara hitabeden ve onların haklarını gözeten maddelerden oluşmaktaydı.

Medine Vesikası

Bismillâhirrahmânirrahîm.

1. Bu kitap (yazı), Resulullah (s.a.v.) Muhammed tarafından Kureyşli ve Medineli (Yesribli) mü'minler ve müslümanlar ve bunlara tabi olanlar ve onlarla birlikte cihat edenler için (olmak üzere) düzenlenmiştir.

2. Bunlar, diğer insanlardan ayrı ve tek bir ümmet (cemaat) oluştururlar.

3. Kureyş'den hicret edenler, kendi aralarında adet olduğu üzere kan bedelini kendi aralarında paylaşarak ödeyecekler ve savaş tutsaklarının kurtulmalık bedelini müminler arasında bilinen en iyi ve makul esaslar doğrultusunda ödeyeceklerdir.

4. Benû Avflar da, kendi aralarında adet olduğu üzere eskiden olduğu gibi kan bedelini kendi aralarında paylaşarak ödeyecekler ve her taife savaş tutsaklarının kurtulmalık bedelini müminler arasında bilinen en iyi ve makul esaslar doğrultusunda ödeyeceklerdir.

5. Aynı şekilde Benû Hârisler de kendi aralarında adet olduğu üzere kan bedelini kendi aralarında paylaşarak ödeyecekler ve her taife savaş tutsaklarının kurtulmalık bedelini müminler arasında bilinen en iyi ve makul esaslar doğrultusunda ödeyeceklerdir.

6. Yine Benû Sâideler de kendi aralarında adet olduğu üzere kan bedelini kendi aralarında paylaşarak ödeyecekler ve her taife savaş tutsaklarının

kurtulmalık bedelini müminler arasında bilinen en iyi ve makul esaslar doğrultusunda ödeyeceklerdir.

7. Benû Cuşemler de, kendi aralarında adet olduğu üzere kan bedelini kendi aralarında paylaşarak ödeyecekler ve her taife savaş tutsaklarının kurtulmalık bedelini müminler arasında bilinen en iyi ve makul esaslar doğrultusunda ödeyeceklerdir.

8. Benû'n-Neccârlar da kendi aralarında adet olduğu üzere kan bedelini kendi aralarında paylaşarak ödeyecekler ve her taife savaş tutsaklarının kurtulmalık bedelini müminler arasında bilinen en iyi ve makul esaslar doğrultusunda ödeyeceklerdir.

9. Aynı şekilde Benû Amr ibn Avflar da kendi aralarında adet olduğu üzere kan bedelini kendi aralarında paylaşarak ödeyecekler ve her taife savaş tutsaklarının kurtulmalık bedelini müminler arasında bilinen en iyi ve makul esaslar doğrultusunda ödeyeceklerdir.

10. Benû'n-Nebîtler de kendi aralarında adet olduğu üzere kan bedelini kendi aralarında paylaşarak ödeyecekler ve her taife savaş tutsaklarının kurtulmalık bedelini müminler arasında bilinen en iyi ve makul esaslar doğrultusunda ödeyeceklerdir.

11. Benû'l-Evsler de kendi aralarında adet olduğu üzere kan bedelini kendi aralarında paylaşarak ödeyecekler ve her taife savaş tutsaklarının kurtulmalık bedelini müminler arasında bilinen en iyi ve makul esaslar doğrultusunda ödeyeceklerdir.

12.A. Müminler aralarında hiçbir kimseyi içine düştüğü ağır mali sorumluluğun altında tek başına bırakmayacaklar, gerek kan bedeli gerekse kurtulmalık gibi borçlarını müminler arasında bilinen en iyi ve makul esaslar doğrultusunda ödeyeceklerdir.

12.B. Hiçbir mümin başka bir müminin velisi aleyhine bir iş yapamayacaktır. (ya da farklı bir okunuşa göre) Hiçbir mümin başka bir müminin velisi ile o kişinin aleyhine bir anlaşma yapamayacaktır.

13. Allah'tan (c.c.) hakkıyla korkan müminler, kendi aralarında karşılıklı saldırıya ve haksız bir fiil işlemeye yönelik olarak bir suç ya da bir hakka tecavüz veya inananlar arasında kargaşa çıkarma niyeti taşıyan kimseye karşı olacaktır. Ve bu kimse onlardan birinin çocuğu bile olsa, hepsinin elleri onun aleyhine kalkacaktır.

14. Hiçbir mümin bir kafir yüzünden bir başka mümini öldüremez ve bir mümin aleyhine bir kafiri destekleyemez.

15. Allah'ın (c.c.) zimmeti (koruma ve güvencesi) tek olduğu için, müminlerin arasından en mütevazı olanın bile bir başkasına yapacağı himayenin herkes nezdinde bir değeri vardır. Zira müminler, diğer insanlardan ayrı olarak, birbirlerinin kardeşi durumundadır.

16. Yahudilerden bize tabi olanlar, zulme uğramaksızın ve aleyhlerine olan kişilerle yardımlaşmaksızın, bizim yardım ve gözetimimize hak kazanacaklardır.

17. Barış da müminler arasında bir tekdir. Hiçbir mümin, Allah (c.c.) uğruna girilen bir savaşta, öteki müminlerin haberi olmaksızın ve onları dışlayacak biçimde bir barış anlaşması yapamaz. Bu barış, ancak müminler arasında eşitlik ve adalet ilkeleri üzerine yapılacaktır.

18. Bizim saflarımızda savaşacak olan bütün askeri birlikler nöbetleşe görev yapacaklardır.

19. Müminler, birbirlerinin Allah (c.c.) yolunda akan kanlarının intikamını alacaklardır.

20.A. Allah'tan (c.c.) hakkıyla korkan müminler en iyi ve en doğru yol üzerinde bulunmaktadırlar.

20.B. Hiçbir müşrik (putperest) Kureyşli birinin mal ve canını himayesi altına alamaz ve bu hususta hiçbir müminin Kureyşlilere saldırmasına engel olamaz.

21. Ayrıca, herhangi bir kimsenin bir müminin ölümüne neden olduğu kesin delillerle kanıtlanır ve maktulün velisi (hakkını savunan) razı olmazsa kısas hükümleri uygulanır. Bu durumda bütün müminler ona karşı olurlar. Ancak

bunlara, sadece bu kuralın uygulanması için hareket etmeleri helal (doğru) olur.

22. Bu yazının (sahifenin) içeriğini kabul eden, Allah'a (c.c.) ve Ahiret Günü'ne inanan bir müminin bir katile yardım ve yataklık etmesi helal (doğru) değildir. Kim ona yardım ve yataklık ederse Kıyamet Günü Allah'ın (c.c.) lanet ve gazabına uğrayacaktır ve o gün kendisinden bir tazminat ya da taviz kabul edilmeyecektir.

23. Üzerinde ihtilafa düştüğünüz herhangi bir şey Allah'a (c.c.) ve Muhammed'e götürülecektir.

24. Savaş devam ettiği sürece, yahudilerde müminler gibi kendi savaş giderlerini karşılamak zorundadırlar.

25.A. Benû Avf yahudileri müminlerle (İbn Hişâm a göre me'a edatıyla) / müminler den (Ebû Ubeyd'e göre min edatıyla) bir camia (ümme) oluştururlar. Yahudilerin dinleri kendilerine, Müslümanların dinleri de kendilerinedir! Velileri içinde kendileri için de aynı durum söz konusudur.

25.B. Kim bir başkasına haksızlık eder ya da bir suç işlerse sadece kendisine ve kendi aile bireylerine zarar vermiş olacaktır.

26. Benû'n-Neccâr yahudileri de Benû Avf yahudileriyle ile aynı haklara sahip olacaklardır.

27. Benû'l-Hâris yahudileri de Benû Avf yahudileriyle ile aynı haklara sahip olacaklardır.

28. Benû Sâ'ide yahudileri de Benû Avf yahudileriyle ile aynı haklara sahip olacaklardır.

29. Benû Cuşem yahudileri de Benû Avf yahudileriyle ile aynı haklara sahip olacaklardır.

30. Benû'l-Evs yahudileri de Benû Avf yahudileriyle ile aynı haklara sahip olacaklardır.

31. Benû Sa'lebe yahudileri de Benû Avf yahudileri ile aynı haklara sahip olacaklardır. Ancak kim bir başkasına haksızlık eder ya da bir suç işlerse sadece kendisine ve kendi aile bireylerine zarar vermiş olacaktır.

32. Cefne ailesi Sa'lebe'nin bir koludur. Dolayısıyla Sa'lebeler için geçerli olan şeyler onlar için de söz konusudur.

33. Benû's-Şuteybe de yahudileri de Benû Avf yahudileriyle aynı haklara sahip olacaklardır. Kurallara tam olarak uyulacak ve aykırı bir davranışta bulunulmayacaktır.

34. Sa'lebe'nin velileri de bizzat Sa'lebeler gibi kabul edileceklerdir.

35. Yahudiler arasında bulunan kimseler de (Bitâne) bizzat yahudiler gibi kabul edileceklerdir.

36.A. Bunlardan (Yahudilerden) hiçbir kimse Muhammed'in izni olmaksızın, müslümanlarla birlikte askerî bir sefere çıkamayacaktır.

36.B. Bir yaralamanın intikamını almak yasaklanmayacaktır. Ancak kim birini öldürürse sonuçta kendisini ve ailesini sorumluluk altına sokacaktır. Aksi takdirde bu haksızlık olur (yani bu kurala uymayan kimse haksızlıkla suçlanacaktır).

37.A. (Bir savaş durumunda) Yahudilerin masrafları kendilerine, müslümanların masrafları da kendilerine aittir. Kuşkusuz bu sahifede (belgede) hedef gösterilen kimselerle savaşanlar kendi aralarında yardımlaşacaklardır. Kurallara tam olarak uyulacak ve aykırı bir davranışta bulunulmayacaktır.

37.B. Hiç kimse müttefikinin aleyhine bir suç işlemeye kalkışamaz. Kuşkusuz zulmedilene yardım edilecektir.

38. Yahudiler, müslümanlarla birlikte savaştıkları sürece savunma harcamalarına katılacaklardır.

39. Bu sahifenin (belgenin) gösterdiği kimse lehine Yesrib Vadisi dahili (cevf) haram (kutsal, hakların gözetilmesi gereken) bir yer olacaktır.

40. Himaye altındaki kimse (câr) kendisini himaye eden kimse ile aynı konumdadır. Ne kendisine zulmedilecek ne de kendisinin bir zulüm yapmasına izin verilecektir.

41. Ancak, himaye verme hakkına sahip kimsenin izni dışında, himaye edilen kişi bir başkasına himaye hakkı veremez.

42. Bu sahifede (yazıda) gösterilen kimseler arasında ortaya çıkmasından korkulan her türlü öldürme ya da tartışma olaylarının Allah'a (c.c.) ve Allah'ın Resûlü (s.a.v.) Muhammed'e götürülmesi gerekir. Allah (c.c.) bu sahifeye (belgeye) en sıkı ve en titiz bir biçimde riayet edenlerin güvencesi olacaktır.

43. Ne Kureyşliler ne de onlara yardım edecek olanlar himaye altına alınmayacaklardır.

44. Onlar (Müslümanlarla yahudiler) arasında, Yesrib'e saldıran kimselere karşı yardımlaşma olacaktır.

45.A. Eğer (Yahudiler) (Müslümanlar tarafından) bir barış anlaşması yapmaya ya da böyle bir anlaşmaya katılmaya davet edilecek olurlarsa, bunu yapacak ya da katılacaklardır. Eğer (Müslümanları) aynı şeye çağırırlarsa, müslümanlarla aynı yükümlülükleri paylaşacaklardır. Ancak, din uğruna savaş yapılması hali müstesnadır.

45.B. (Savunma ve diğer harcamalar konusunda) herkes kendisine ait bölgeden sorumludur.

46. Bu sahifede (belgede) belirtilen kimseler için öne sürülen koşullar hem velileri hem de kendileri olmak üzere bütün Evs yahudilerine bu sahifenin (belgenin) ilgili maddelerinde gösterilen kimselerce sıkı sıkıya uygulanır. Kurallara tam olarak uyulması ve aykırı bir davranışta bulunulmaması gerekir. Ve haksız yere bir kazanç sağlayanlar ancak kendi kendilerine zarar vermiş olurlar. Allah (c.c.) bu sahifeye (belgeye) en sıkı ve en titiz bir biçimde riayet edenlerle beraberdir.

47. Bu belge, haksız bir fiil ya da suç işleyen kişi ile onun cezası arasına engel olarak giremez. (Cihad amacıyla evinden) çıkan kişi emniyettedir ve yine aynı şekilde şehirde (Yesrib'de) kalan kişi de emniyettedir. Ancak haksız bir fiil ya da

suç işlenmesi durumu müstesnadır. Allah (c.c.) ve Muhammed (s.a.v.), bu sahifede gösterilen maddelere tam bir sadakat ve titizlikle uyan kimselerin yardımcısıdır.

Siyasi Yapılanma

Resulullah'ın (s.a.v.) Medine'ye gelişi ile hızlı ve köklü büyük siyasi değişiklikler yaşanmaya başlandı. Müslümanların, müşriklerin ve Yahudilerin oluşturduğu Medine topluluğunda, Resulullah'a (s.a.v.) biat etmiş Müslümanlar, Onun liderliğinde yapılan siyasi düzenlemeleri yerine getirmek için büyük bir çabanın içindeydiler. Medine'de yoğun ve etkin konumda olan Yahudiler, kendi dini liderleri etrafında kümelenmiş, her bir kabile kendi kalesine çekilmiş, günlük işleri ile meşgul olurlarken, meydana gelen gelişmeleri Resulullah (s.a.v.) uzaktan gözlemliyordu.

Her ne kadar Resulullah (s.a.v.), kardeşlik müessesesini kurmuş olsa da toplum henüz tam bir bütünlük ve dayanışmaya girebilmiş değildi. Müslümanlar azınlıktaydı. Gerek Resulullah (s.a.v.), gerek toplumun geri kalanları arasında karşılıklı hak ve görevlerin tayin edilmesi gerekmektedir. Resulullah (s.a.v.), aynı zamanda İslam'ın istikbalini de düşünmeliydi. Namaz ve sadaka gibi ibadetlerin yanında daha farklı ve özel tedbirlere de gerek duyuyor ve bu yönde gerekli hazırlıkları planlıyordu.

Resulullah (s.a.v.), bi yandan kardeşliğin ilanı, nüfus sayımı ve sınırların tespiti ile uğraşırken bir yandan da Yahudi ve müşrik Araplara güven vermeye çalışıyordu. Medine'de kurulacak olan egemenlik içerisinde, tüm toplulukların barış içerisinde yaşamasını temin etmeye çalışıyordu.

Resulullah (s.a.v.), Müslümanları ve gayri müslim Medinelilerin kabile başkanlarını Hz. Enes'in evinde topladı. Onlara, merkeze bağlı bir şehir devleti kurmayı önerdi. Bu devlet yapısı, bağlı kabilelerin kendi içlerindeki yönetimi kabilelere bırakırken, savunma, savaş ve kabileler arası anlaşmazlıklarda merkezi otoriteye tabi olmalarını içermektedir. Kabilelerin büyük çoğunluğu bunu kabul etti. Böylelikle Resulullah (s.a.v.), Medine şehir devletinin ilk anayasasını oluşturdu.

Resulullah (s.a.v.), Müslüman toplum dışındaki topluluklarla gerek sosyal, gerekse ticari düzlemde atılması gereken adımları attı. Müslüman

toplum ile aynı alanı paylaşan tüm kabileler ile siyasi, sosyal ve hukuki alanda sağlam ve kontrol edilebilir bir zemin tesis etti. Resulullah (s.a.v.), iç siyaseti kontrolü altına aldıktan sonra dış siyasete yöneldi. Buna mukabil olarak devletler arası yazışmalara ve ilişkilere başladı. Bu bağlamda çok geniş bir ölçekte, hem iç hem de dış siyaset alanında İslam Devleti'nin sağlam temellerinin atılması için gereken uygun zemini oluşturmuş oldu.

İdari Bölgenin Belirlenmesi

Anayasası belirlenmiş bir devlet oluşumunun en önemli gerekliliklerinden bir tanesi de devletin sınırlarının belirlenmesidir. Bu aşamada Resulullah (s.a.v.), idari bölgenin tespiti için Kab bin Malik'i görevlendirdi. İdari sınırın belli olması için belirli yerlere sınır taşları diktirdi. Kab bin Malik, Medine'de bulunan Zatu'l Çeyş, Muşeyrib, Mahit tepeleri ile Hufeyya, el-Uşeyre, Teym tepelerine sınır taşlarını dikti. Belirlenen bu sınırlar tüm Medine halkına ilan edildi. Resulullah (s.a.v.), konuya ilişkin açıklamasında, sınırların sadece idari alanın temsili değil, aynı zamanda bu yurdun iman yurdu olarak düşünülmesi gerektiğini belirtmiştir.

Nüfus Sayımı

Medine'de ise Resulullah (s.a.v.) müslüman kitlenin sayısını belirlemek amacı ile kardeşlik ilanının ardından bir nüfus sayımı yaptırdı. İslam tarihindeki daha çok askeri amaçlarla yapılan ilk nüfus sayımına göre, Medine'nin toplam nüfusu 10.000 iken, müslüman topluluğun sayısı ise 1.500 idi.

Rivayetlerdeki sayısal farklılıkların sebebi, sadece savaşçıların sayısı, kadın ya da çocukların da sayısının dahil edilmesi gibi farklılıklardır.

Resulullah'ın (s.a.v.), imkan bulabildiği ilk fırsatta hızlıca nüfus sayımı yaptırması, müminlerin sahip oldukları rakamsal imkanları doğru tespit etmeleri gerektiğini göstermektedir. Böylece İslami yönetim, vereceği kararlarda isabet oranını arttırma imkanı bulacaktır.

İmar Düzenlemeleri

Hicretten sonra Ensar, sahip oldukları tarlalarının ihtiyaç fazlası kısımlarını, Muhacire vermesi için Resulullah'a (s.a.v.) söz verdiler. Resulullah

(s.a.v.), bu tarlalarda Muhacir mensupları için evlerin inşa edileceği yerleri tahsis etti. Krokiler çizdirdi ve hak sahiplerine tapu belgelerini teslim etti. Ev imkanı sağlanamayan Muhacir mensupları için geçici olarak, toplu şekilde kalabilecekleri evler tahsis edildi.

Medine’de yeterince içme suyu kuyusu yoktu. En büyük ve kullanışlı olan Rume kuyusu ise bir Yahudi tarafından işletiliyordu. Bu yüzden fakir halkın bu kuyuya erişimi yoktu. Resulullah’ın (s.a.v.), kuyunun halkın ücretsiz kullanımına sunulması teklifine Hz. Osman (r.a.) iştirak ederek, kuyunun yarı hakkını çok yüksek bir bedelle satın aldı. Böylelikle kuyunun kullanımı bir gün Yahudi ortak tarafından ücretli, bir gün de Hz. Osman (r.a.) tarafından bedelsiz olarak sağlanmış oldu. Yahudi bu süreç sonunda ciddi gelir kaybına uğrayınca, Hz. Osman’a (r.a.) yarı hissesini de sattı. Böylelikle kuyu tamamen ücretsiz olarak halkın kullanımına tahsis edilmiş olmuştur.

Günümüz kapitalist sisteminde, imar, inşaat işlerinin sürekli olarak kâra dönük olduğunu, halkın menfaatlerinin gözetilmediğini görüyoruz. Oysa İslami bir toplumda öncelik her zaman halkın yararı olmaktadır. İmkan sahibi olmayan her bireyin, devlet ve toplum tarafından gözetilerek sosyal adaletin hakkıyla sağlandığını görmekteyiz. Böyle bir topluluk, tüm insanlık tarafından özlemle beklenen yaşıntı nizamını temsil etmektedir.

Ticari Hayatın Düzenlenmesi

İslam öncesi Medine’de, farklı zamanlarda kurulan 4 ayrı pazar vardı. Bu pazarlar büyük oranda Yahudilerin kontrolündeydi ve ciddi gelirler elde ediyorlardı. Bu pazar yerlerindeki işleyişi dikkatle gözlemleyen Resulullah (s.a.v.), bu tekeli kırmak amacıyla yeni bir pazar yeri tayin etti. Bu pazar yerinde, Müslümanlar haricindeki diğer toplulukları da teşvik edebilmek amacıyla, yapılan satışlardan vergi alınmamasını sağladı.

Resul (s.a.v.), yeni pazar yerinin kuruluşundan sonra da sürekli olarak pazarın işleyişini takip etti. Kapalı baraka gibi yerler kurup diğer pazar esnafına göre öne çıkan yerleri de yıktırarak dengeyi her daim korudu. Esnafın ticari ahlaka dikkat etmesini sağladı. Adaleti dikkatle gözettili. Bu konu ile ilgili; Ebû Hüreyre’den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Allah Resûlü (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: “...*Bizi aldatan, bizden değildir.*” (M283 Müslim, İmân, 164)

Resulullah (s.a.v.) tarafından kurulan Medine pazarında iki hanım sahabe de görevlendirilmişti. Bunlardan birisi Şifa bint Abdullah'tı. O, ilk iman eden hanımlardan birisiydi. Pek çok eziyetlere katlanmıştı. Okuma yazma bilen az sayıdaki sahabeden birisiydi. Pazar denetçiliği için görevlendirilen diğer hanım sahabe ise Semrâ bint Nüheyk'ti. O, pazarları dolaşıp İslam ilkeleri çerçevesinde insanları ticaret ahlâkına uygun davranmaya teşvik eder, bu şekilde hareket etmeyenleri uyarır, hile ve haksızlık yapanlara karşı elindeki kırbaça caydırıcı tedbirler uygulardı.

Günümüzde ticaret hayatında adaletsizliğin, dolandırıcılığın, hak yemenin çok yaygın olduğunu görmekteyiz. Bu yüzden pek çok insanın canı yanmakta, toplumdaki bireyler birbirine benzediğinden adaletsizlik hızla yayılmaktadır. Hayatın her alanına hakim olacak İslami düşünce, elbette ticarete de ahlaki ölçüleri belirleyecek ve toplumsal ekonomiyi istenilen noktaya getirecektir.

Medine'de Eğitim ve Ashab-ı Suffe (1/623)

Eğitim, İslam toplumlarında önemli ve üzerinde özellikle Resullerin önderliğinde, hassas ve titizlikle durulmuş bir konudur. Resuller, görevli olarak gönderildikleri toplumlarda aynı zamanda eğitimcilik görevi de yapmışlardır. Rabbani metoda uygun bir eğitim vermek, Resullerin temel ilkelerinden birisi olmuştur. Nitekim Hz. Muhammed (s.a.v.), "Allah (c.c.) beni bir eğitmen olarak gönderdi." (İbn-i Mace, Mukaddime 229) buyurarak sahip olduğu bu görevi belirtmiştir.

Resulullah (s.a.v.), Mekke'de verdiği eğitimi çoğunlukla Daru-l Erkam gibi ortamlarda, gizliliğe dikkat ederek vermişti. O, henüz Medine'ye hicreti esnasında Kuba mescidinin inşa edilmesini sağlamıştı. Bu da eğitime verdiği önemin göstergelerinden birisiydi.

Medine'ye hicretten sonra imkanları artan Resul (s.a.v.), eğitim ve öğretime özel bir önem vermişti. Bu dönemde uyguladığı eğitim metodları, O'nun ve temsil ettiği İslam dininin ne kadar kuşatıcı olduğunu ortaya koymaktadır.

Resulullah'ın (s.a.v.) eğitim metodunda öne çıkan noktalar şunlardı;

- Resulullah'ın (s.a.v.) eğitiminde ilk ve temel vurgu, iyiliği emretmek ve kötülükten sakındırmaktı.
- Eğitimleri herkes için erişilebilirdi. Erkek, kadın, çocuk, genç, yaşlı her birey bu eğitimlerden faydalanabiliyorlardı.
- Eğitim oturumları sırasında dinleyicilerine açık uçlu sorular sorarak onların düşünme yeteneklerini ve meraklarını teşvik ederdi. Bu yöntem, dinleyicilerin, bilgilerini sorgulamalarına ve kendi düşüncelerini ifade etmelerine olanak tanırdı.
- Öğrettiği bilgileri aynı zamanda uygulamalı olarak gösterirdi. Özellikle fıkıh noktasında topluma uygulamalarıyla örnek olurdu.

Resulullah'ın (s.a.v.) Medine'de eğitim için kullandığı, öne çıkan merkezler şunlardı;

- Kuba Mescidi : Resulullah'ın (s.a.v.) Medine'ye hicret esnasında yaptırdığı ilk mescitti. Bu mescitte pek çok eğitim faaliyetleri yapılmıştı.
- Mescid-i Nebevi : İslami yönetimin ve eğitimin merkezi olan, Resulullah'ın (s.a.v.) da içerisinde ikamet ettiği mescitti.
- Daru'l-Kurra : Mescidi Nebevi'de bulunan Suffe, kapasite olarak eğitim için yetersiz kalmaya başlayınca, Kur'an'ın öğretildiği ve ezberletildiği, daha küçük ölçekli eğitim kurumları açılmaya başlanmıştı.
- Küttab : Özellikle çocuklara okuma yazma eğitimi verilen yerlerdi

Hicret öncesinde Medine'de okuma yazma oranı yok denecek kadar azdı. O dönem Medine'de herhangi bir ciddi eğitim kurumundan söz etmek imkansız idi. Allah Resulü'nün (s.a.v.) Medine'ye hicreti ile birlikte eğitim faaliyetleri başlatıldı. Bunların içerisinde en çok dikkat çeken ise Mescid-i Nebevi de bulunan Suffe Ashabının eğitim gördüğü yerdi.

Mekke'den hicret eden Müslümanların büyük bir kısmı, tüm mal varlıklarını arkalarında bırakarak Medine'ye gelmişlerdi. Karınlarını doyuracak azıkları, giyinecek yeterli kıyafetleri ve kalacak bir evleri yoktu. Sayıları fazla olan bu Müslümanlar, kimseyi rahatsız etmeden diğer Müslümanların evinde ve mescitte kalıyorlardı. Bu durum, kiblenin değişmesine (hicretin 16. ayı)

kadar böyle devam etti. Kible değişince, daha önce namaz kılınan, Kudüs tarafında yer alan mescidin kapalı kısmı boş kaldı. Resulullah (s.a.v.) mescidin boş kısmını kalacak yeri olmayan muhacirler, bekarlar, Arap kabilelerinden Müslüman olup Medine'ye göç edenler, dışarıdan gelen heyetler ve elçilere tahsis etmeye karar verdi. Böylece yoksul Müslümanlar, mescidin bu bölümünde kalmaya başladılar. Artık onların evi mesciddi. Bu Müslümanlar ikamet ettikleri yerin özelliği nedeniyle "Suffe Topluluğu (Ashab-ı Suffe)" olarak adlandırıldı.

Resulullah (s.a.v.), Suffe mensublarının eğitimlerine özel bir önem verdi. Onları sadece sözlü eğitimle yetiştirmeyip, aynı zamanda okuma yazmayı öğrenmelerini sağladı ve süreç içerisinde Suffe, pek çok alim yetiştirdi.

İnsan, eğitime muhtaç bir varlıktır. Akıl, tek başına doğruyu, hakikati bulamaz, vahyin rehberliğine muhtaçtır. Allah'ın (c.c.), Resul ve kitap göndermesinin hikmeti de budur.

Bu manada Allah'ın (c.c.) gönderdiği Resuller birer öğretmendir, eğitimcidir. Vahiy ile toplumu iyiye, doğruya, hak yola davet ederler. Kendileri de topluma örnek insan olurlar. Model olurlar.

"Andolsun, sizin için, Allah'ı ve ahiret gününü umanlar ve Allah'ı çokça zikredenler için Allah'ın Resûlü'nde güzel bir örnek vardır." Ahzâb 21.

"İbrahim ve onunla birlikte olanlarda sizin için güzel bir örnek vardır. Hani kendi kavimlerine demişlerdi ki: 'Biz, sizlerden ve Allah'ın dışında taptıklarınızdan gerçekten uzağız. Sizi (artık) tanımayıp-inkar ettik. Sizinle aramızda, Allah'a bir olarak iman edinceye kadar ebedi bir düşmanlık ve bir kin baş göstermiştir.' Ancak İbrahim'in babasına: 'Sana bağışlanma dileyeceğim, ama Allah'tan gelecek herhangi bir şeye karşı senin için gücüm yetmez.' demesi hariç. 'Ey Rabbimiz, biz sana tevekkül ettik ve 'içten sana yöneldik.' Dönüş sanadır.'" Mümtetine 4.

Bu noktada ailelerimizin, çocuklarımızın eğitimi en önemli unsurlardan birisidir. Müslüman toplumda din eğitimi asla göz ardı edilemez. Resûlullah (s.a.v.), evlilik noktasında dahi bu gerçeği, "Siz dindar olanı seçiniz ki eliniz-eviniz bereket görsün" diyerek dile getirmiştir.

İnsanlar, çocuklarının beşeri eğitimi için çabalar durur. İyi bir okulu, iyi bir öğretmeni olmasını isterler. Ama bilinmelidir ki bundan daha önemlisi o çocuğa iyi bir anne-baba olmaktır. Zira asıl okul ailedir. Çocuğun ilk okulu-ana okulu ailedir. Çocuk okuldan önce birçok şeyi aileden öğrenir.

Evler eğitim kurumları haline getirilmelidir ki İslami bir topluluk ortaya çıkabilsin.

Medine’de Muhalifler

Resulullah’ın (s.a.v.) Medine döneminde karşılaştığı muhalifler çeşitli gruplardan oluşuyordu. Bu muhalefetin temel sebepleri dini, sosyal ve politik farklılıklar ile bölgesel çekişmelerdi.

Medine'deki başlıca muhalif gruplar şunlardı;

1. Münafıklar: Medine'deki en önemli muhalif gruplardan biri münafıklardı. Bu grup, İslam'ı kabul ettiklerini iddia eden ancak gerçekte İslam'ın ve Hz. Muhammed'in (s.a.v.) düşmanları olan kişilerden oluşuyordu. Münafıkların lideri Abdullah bin Ubey bin Selül'dü. Bu grup, Müslümanların içinde fitne çıkarmaya çalışır, düşmanlarla iş birliği yapar ve Müslümanların aleyhine komplolar kurardı. Münafıklar, İslam topluluğunun bütünlüğüne zarar vermeye çalışarak, özellikle zor zamanlarda Müslümanlara karşı içten içe düşmanlık göstermiştir.

“İnsanlardan öyleleri vardır ki: 'Allah'a ve ahiret gününe inandık' derler; oysa inanmış değildirlər.” Bakara 8.

“Bilmiyorlar mı, kim Allah'a ve elçisine karşı koymaya çalışırsa, gerçekten onun için, onda ebedi kalmak üzere cehennem ateşi vardır? İşte en büyük aşağılanma budur.” Tevbe 63.

“Münafık erkekler ve münafık kadınlar, bazıları bazısındanandır; kötülüğü emrederler, iyilikten alıkoymalar, ellerini sımsıkı tutarlar. Onlar Allah'ı unuttular; O da onları unuttu. Şüphesiz, münafıklar fıska sapanlardır.” Tevbe 67.

2. Yahudiler: Resulullah (s.a.v.), Medine'ye geldiğinde, bu kabilelerle barışçıl ilişkiler sürdürmek için bir anlaşma yapmıştı. Ancak zamanla, özellikle

Beni Nadir ve Beni Kureyza'nın Müslümanlarla olan ilişkileri bozuldu. Bu kabilelerin bazı üyeleri, Müslümanlara karşı komplolar düzenlemiş ve Mekke'nin müşrik kuvvetleriyle iş birliği yapmıştır.

“Kimi yahudiler, kelimeleri 'konuldukları yerlerden' saptırırlar ve dillerini eğip bükerek ve dine bir kin ve hınç besleyerek: 'Dinledik ve karşı geldik. İşit, işitmez olası ve Raina (bizi güt)' derler. Eğer onlar: 'İşittik ve itaat ettik, sen de işit ve bizi gözet' deselerdi, elbette kendileri için daha hayırlı ve daha doğru olurdu. Fakat Allah, onları küfürleri dolayısıyla lanetlemiştir. Böylece onlar, az bir bölümü dışında, inanmazlar.” Nisa 46.

“İsrailoğullarından inkâr edenlere, Davud ve Meryem oğlu İsa diliyle lanet edilmiştir. Bu, isyan etmeleri ve haddi aşmaları nedeniyle.” Maide 78.

Resulullah (s.a.v.) buyurdu ki: “Allah’tan başka ilah olmadığına, Muhammed’in O’nun Rasülü olduğuna şahitlik edinceye kadar yahudilerle savaşın.” (Buhari)

3. Müşrikler ve Müttefikleri: Medine’de bir diğer önemli muhalif topluluk ise müşriklerdi. Her ne kadar İslam’ı kabul etmeselerde Müslümanlar ile olan ilişkilerini korumaya çalışmışlardır. Fakat çıkarlarının İslam ile çatıştığı en ufak fırsatları dahi kaçırmamış ve değerlendirmişlerdir. Gerek toplum içerisinde, gerek katıldıkları savaşlar sırasında her buldukları fırsatı değerlendirme çabasına girip fitne çıkarmanın mücadelesini vermişlerdir. Çoğu zamanda Müslümanların düşmanları ile müttefiklik ilişkileri kurmaktan geri kalmamışlardır.

“(O müşrikler ki,) Kendi dinlerini fırkalara ayırmış ve kendileri de parça parça olmuşlardır; ki her grup kendi elindekiyle övünüp sevinç duymaktadır.” Rum 32.

“Hiç şüphesiz, Allah, kendisine şirk koşanları bağışlamaz. Bunun dışında kalanlar ise, (onlardan) dilediğini bağışlar. Kim Allah'a şirk koşarsa elbette o uzak bir sapıklıkla sapmıştır.” Nisa 116.

Resulullah (s.a.v.) buyurdu ki: “Müşriklerle, mallarınız ve canlarınızla cihad ediniz.” (Ebu Davud, Nesai)

KIBLENİN DEĞİŞMESİ (2/624)

Kible kelimesi sözlükte, “yön, yönelinen cihet veya şey” anlamına gelmektedir. Kelime ıstılahta ise “müslümanların namazda yönelmeleri gereken istikameti” yani Kâbe’yi ifade etmektedir. Ayrıca kibleye yani Kâbe’ye yönelme durumu ezan, ikâmet (kâmet), cenazenin defni, hayvan kesimi, dua gibi hususlarda da söz konusudur.

İslam’ın ilk yıllarında Müslümanlar, namazlarını Kudüs’e yönelerek kılarlardı. Kudüs, Yahudiler ve Hristiyanlar için de kutsal bir şehir olup, özellikle Mescid-i Aksa önemli bir ibadet merkeziydi. İslam’ın başlangıcında Müslümanların Kudüs’e yönelerek namaz kılmaları, onların Yahudi ve Hristiyanlarla ortak bir dini mirasa sahip olduklarını göstermek amacı taşıyordu.

Hicretin 2. yılında Resulullah (s.a.v.), cemaate öğle veya ikindi namazını kıldırırken “(Ey Muhammed!) Biz senin çok defa yüzünü göğe doğru çevirip durduğunu (vahiy beklediğini) görüyoruz. (Merak etme) elbette seni, hoşnut olacağın kibleye çevireceğiz. (Bundan böyle) yüzünü Mescid-i Haram yönüne çevir. (Ey Müslümanlar!) Siz de nerede olursanız olun, (namazda)

yüzünüzü hep onun yönüne çevirin. Şüphesiz kendilerine kitap verilenler bunun Rabblerinden (gelen) bir gerçek olduğunu elbette bilirler. Allah onların yaptıklarından habersiz değildir” Bakara 144. ayeti indi.

Bu hadisenin gerçekleştiği mescide bu sebeple “Mescid-i Kibleteyn” (iki kibleli mescid) denilmiştir.

Kiblenin değişmesi birçok açıdan müslümanlara farklı sorumluluklar yüklemektedir. Keza bu sorumluluklar nasıl ki risalet sürecindeki Müslümanları bağlayıcı nitelikte ise, günümüz için de Müslümanları bağlayıcı niteliktedir. Bu konuyu biraz daha çerçevelendirecek olursak kiblenin değişimiyle Rabbimiz, İslam ümmetinin önderlik görevini ilan etmiştir. Bu şerefli görev önceleri İsrailoğullarında iken, bu sorumluluğun hakkını verememişler, akabinde İslam ile birlikte bu görev Müslümanlara geçmiştir. Bu bağlamda günümüz müslüman topluluğunun yeryüzündeki tüm insan topluluklarına önderlik etme, örneklik olma ve onları doğruya götürecektir yaşam tarzının örnekliğini ve yapılabilişliğini ortaya koyma sorumluluğu ön plana çıkmıştır.

SAVM (Oruç) VE ZEKATIN FARZ KILINMASI

Resulullah’ın (s.a.v.) risaleti, sadece inanç ve ahlak esaslarını değil, aynı zamanda sosyal ve ekonomik düzenlemeleri de kapsayan, kapsamlı bir değişim ve yenilenmeyi beraberinde getirmişti. Bu değişimin önemli bir parçasını da oruç ve zekat gibi ibadetlerin farz kılınması oluşturmuştu.

Oruç kelimesi Farsçadaki “rüze” kelimesinin Türkçeleşmiş halidir. Arapçadaki orijinal karşılığı ise “savm” kelimesidir. Kelime sözlükte, “bir şeyden uzak durmak, bir şeye karşı kendini tutmak” anlamına gelmektedir. İstilahta ise “tan yerinin ağarmasından güneşin batmasına kadar belirlenmiş ibadeti yerine getirmek niyetiyle yeme, içme ve cinsel ilişkiden uzak durmayı” ifade etmektedir.

Ramazan orucu, kiblenin Kabe tarafına çevrilişinden bir ay sonra, Resulullah’ın (s.a.v.) Medine'ye hicretinin 18. ayının başlarında, Şaban ayında farz kılındı. Oruç ile ilgili Kur'an'da Rabbimiz:

"Ey iman edenler, sizden öncekilere yazıldığı gibi, oruç, size de yazıldı (farz kılındı). Umulur ki sakınırsınız. (Oruç) Sayılı günlerdir. Artık sizden kim hasta ya da yolculukta olursa tutamadığı günler sayısınca başka günlerde

(tutsun). Zor dayanabilenlerin üzerinde bir yoksulu doyuracak kadar fidye (vardır). Kim gönülden bir hayır yaparsa bu da kendisi için hayırlıdır. Oruç tutmanız, eğer bilerseniz sizin için daha hayırlıdır. Ramazan ayı... İnsanlar için hidayet olan ve doğru yolu ve (hak ile batılı birbirinden) ayıran apaçık belgeleri (kapsayan) Kur'an onda indirilmiştir. Öyleyse sizden kim bu aya şahid olursa (erişirse) artık onu tutsun. Kim hasta ya da yolculukta olursa, tutmadığı günler sayısınca diğer günlerde (tutsun). Allah, size kolaylık diler, zorluk dilemez. (Bu kolaylık) sayıyı tamamlamanız ve sizi doğru yola (hidayete) ulaştırmasına karşılık Allah'ı büyük tanımanız içindir. Umulur ki şükredersiniz. Kullarım Beni sana soracak olursa, muhakkak ki Ben (onlara) pek yakınım. Bana dua ettiği zaman dua edenin duasına cevap veririm. Öyleyse, onlar da Benim çağırma cevap versinler ve bana iman etsinler. Umulur ki irşad (doğru yolu bulmuş) olurlar. Oruç gecesinde kadınlarınıza yaklaşmak size helal kılındı. Onlar, sizin örtüleriniz, siz de onlara örtüsünüz. Allah, gerçekten sizin, nefislerinize ihanet ettiğinizi (güvenmediğinizi) bildi, tevbenizi kabul etti ve sizi bağışladı. Artık onlara yaklaşın ve Allah'ın sizin için yazdıklarını dileyin. Fecir vakti, sizce beyaz iplik siyah iplikten ayırd edilinceye kadar yiyin, için, sonra geceye kadar orucu tamamlayın. Mescidlerde itikafta olduğunuz zamanlarda onlara (kadınlarınıza) yaklaşmayın. Bunlar, Allah'ın sınırlarıdır, (sakın) onlara yaklaşmayın. İşte Allah, insanlara ayetlerini böylece açıklar; umulur ki sakınırlar." Bakara 183. – 187. buyurmuştur.

Oruç ile birlikte, bireysel ve toplumsal olarak ayrı bir öneme sahip olan zekât ise hicretin ikinci yılında Ramazan orucunun farz kılınmasından ve fitır sadakasının vâcip kılınışından sonra, farz kılındı. Kelime sözlükte, “artma, arıtma, övgü ve bereket” anlamına gelmektedir. İstilahî olarak ta “Kur’an’da belirtilen zümrelere sarfedilmek üzere dinen zengin sayılan müslümanların malından alınan belli payı” ifade etmektedir.

Konu ile alakalı olarak Kur’an’da bulunan pek çok ayetten birisinde Rabbimiz, *"Sizin dostunuz (veliniz), ancak Allah, O'nun elçisi, rüku ediciler olarak namaz kılan ve zekatı veren mü'minlerdir."* Mâide 55. buyurmuştur.

Bu ibadetlerle ilgili Resulullah'ın (s.a.v.) pek çok hadisi de bulunmaktadır. Bunlardan bazıları;

- İbn Abbâs'tan (r.a.) nakledildiğine göre, Hz. Resul (s.a.v.), Muâz b. Cemel'i (r.a.) Yemen'e gönderirken şöyle buyurmuştur: *"Allah'ın (c.c.), zenginlerden alınıp fakirlere verilmek üzere, mallarına zekâtı farz kıldığını onlara bildir."* (Buhârî, Zekât, 1).
- Kâ'b b. Ucre (r.a.) diyor ki: *"Allah Resûlü (s.a.v.) bana şöyle buyurdu: 'Sadaka/zekât vermek, suyun ateşi söndürdüğü gibi hataları yok eder...'"* (Tirmizî, Cum'a, 79; İbn Mâce, Zühd, 22).
- Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu: *"Kim, faziletine inanarak ve karşılığını Allah'tan (c.c.) bekleyerek Ramazan orucunu tutarsa, geçmiş günahları bağışlanır."* (Buhârî, İmân 28, Savm 6).

Oruç ve zekat, İslam'ın temel ibadetlerinden olmasının ötesinde, Müslümanların bireysel ve toplumsal hayatlarında önemli bir yere sahiptir. Bu ibadetler sayesinde Müslümanlar, Allah'a (c.c.) olan bağlılıklarını pekiştirir, nefislerini terbiye eder, fakirlerin ve yoksulların durumunu anlar ve şükretmeyi öğrenirler. Aynı zamanda zekat, sosyal adaleti ve dayanışmayı teşvik ederek, toplumdaki refah seviyesinin yükselmesine katkıda bulunur.

MEKKE İLE İLİŞKİLER

Mekke'de büyük zulme uğrayan Resulullah (s.a.v.), yine de kendi kavmine karşı rahmet duyguları besliyordu. Hicretten sonra Mekke'nin önde gelenlerinden Ebu Sufyan ve Ubey bin Halef, Ensar'a tehdit içerikli bir mektup

yazarak, Resul'ü (s.a.v.) kendilerine teslim etmelerini, etmezlerse onlarla savaşıacaklarını belirttiler. Buna karşılık red cevabı alsalar da yine de çabalarından vazgeçemediler.

Ensardan istediği cevabı alamayan Mekke müşrikleri, münafıkların lideri Abdullah b. Ubeyy'e benzer tonda bir tehdit mektubu gönderdiler. Bu hadise Medine'de bir kargaşaya sebep oldu. Evs ve Hazreçlileri karşı karşıya getiren bu durum Resulullah'ın (s.a.v.) müdahalesiyle çözüldü (meydana gelen hadise ile ilgili detay ilerleyen bölümlerde).

Burada da istediğini elde edemeyen Mekke müşrikleri, Yahudilerle işbirliği içerisinde girme kararı aldılar. Nitekim ilerleyen süreçte Yahudilerle pek çok noktada ortak hareket ettiler.

Bölgenin ticari gücünü elinde bulunduran Mekkeliler, ekonomik olarak Medine'yi abluka altına almaya çaba gösterdi. Bu dönemde hem Mekke tarafı hem de Medine tarafı zaman zaman çevre bölgelere küçük seriyeler (küçük askeri birlikler) göndererek birbirlerini rahatsız edici faaliyetlerde bulundular.

Görülmektedir ki bağımsızlığını kazanmış bir İslam devleti, her daim düşmanlarının baskısı altında olacaktır. Küfür, hakkı yok etmek için durmaksızın çalışmaktadır. Müminlere düşen, düşmanlarına karşı her daim uyanık olmaları ve mücadele azimlerini korumalarıdır.

SAVAŞA DOĞRU

"Kendilerine zulmedilmesi dolayısıyla, onlara karşı savaş açılana (mü'minlere, savaşma) izni verildi. Şüphesiz Allah, onlara yardım etmeye güç yetirendir." Hac 39.

"Sizinle savaşanlara karşı Allah yolunda savaşın, (ancak) aşırı gitmeyin. Elbette Allah aşırı gidenleri sevmez." Bakara 190.

Mekke döneminde, müşrikler sürekli Müslümanlara baskı uygulamaktaydı. Bundan dolayı Müslümanlar, ibadetlerini gözlerden uzak dağlarda ve vadilerde yapıyorlardı. Bu dayatmalar neticesinde birçok görüşmeyi gizli bir şekilde, hiç kimsenin dikkatine çekmeyeceği evlerde gerçekleştiriyorlardı. İlerleyen süreçlerde işkencelerini arttıran müşriklere karşı Müslümanlar, Resulullah'tan (s.a.v.), onlara karşı koymak için izin

isteseler de Resulullah (s.a.v.), onlara hep sabrı tavsiye ediyor ve böyle bir karşılığın ancak vahyin yönlendirmesiyle mümkün olacağını ifade ediyordu. Böyle bir karşı koyuşun, müşriklerin az sayıda olan Müslüman topluluğunu yok etmeleri için bir fırsat olacağından, en doğru tavrın sergilenmesi gerekiyordu. Ayrıca, risalet sürecinin her aşamasında sevk ve idareyi elinde tutan ilahi irade idi. Bu sebeple, Müslümanlar gereken cevabı vermek için ilahi iradenin ortaya çıkmasını beklediler. Her türlü zorluğa, işkenceye ve tehditlere aldırış etmeden, gereken Müslümanca tavrı sergileyerek gereken duruşu ortaya koydular.

Ancak Medine'ye hicret edilince, Müslümanlar açısından şartlar değişti. Müslümanlar, sayısal anlamda çoğaldıkları gibi kendi kontrollerindeki bir yerleşim biriminde, her türlü askeri organizasyonu sürdürebilme imkanına da sahip oldular. Bu durumun neticesinde, hak-batıl cephesi toplumsal ve coğrafi olarak ayrıışmış oldu.

Bu gelişmelerin gölgesinde Resulullah (s.a.v.), yaklaşan tehlikenin farkına vararak, çevre kabileler ile acil stratejik anlaşmaların yapılması ve Müslümanların bölgesel bir güç niteliği taşıdığının ortaya konulması için Hz. Hamza (r.a.) komutasındaki 30 kişilik birliğini, Ebu Cehil komutasındaki kervanın üzerine gönderdi. Yapılan ilk seriyyede her ne kadar çatışma ortamı olmasa da askeri bir güç olarak gerekli tavır ortaya konulmuş oldu.

Tüm faaliyetlerini ilahi iradenin gözetiminde gerçekleştiren Müslümanlar, tüm askeri hareketlerini Mekke müşriklerine (kendilerine düşmanca tavır sergiledikleri için) yönlendirmiş, onlar dışında kalan hiçbir kabile, kervan ve toplulukla karşı karşıya gelmemişlerdi. Tüm bu hareketliliğin neticesinde Resulullah (s.a.v.), Mekke müşriklerini tamamen köşeye sıkıştırmak ve hareket alanlarını daraltmak için, gerekli adımları hızlı bir şekilde hayata aktarmış ve çevre kabileler ile hızlı bir şekilde stratejik anlaşmalar yaparak, Medine'nin çevre güvenliğini azami derecede sağlamış oldu.

Tüm bu gelişmeleri yeterli görmeyen Resulullah (s.a.v.), stratejik olarak gerçekleştirdiği anlaşmalarla Medine müşriklerine ciddi bir gözdağı vererek, Müslüman bölgelerinden Mekke kervanlarının geçmelerini de yasakladı.

Ayrıca Resulullah (s.a.v.), için ehemmiyetine istinaden özel bir istihbarat birliğı kurarak, Mekke kervanlarını tam bir gözetim altına aldı. Bu başarılı istihbarat sistemi neticesinde ciddi bilgi sağlayan Müslümanlar, gerekli tüm hazırlıklarını en iyi şekilde yaptılar. Tüm bu titiz çalışmalar süresince, Resulullah'ın (s.a.v.) talimatlarına aykırı davranan bir grup Müslümanın gerçekleştirmiş olduğı bir kervan baskını neticesinde, Mekke müşrikleri de karşı tebdirler almaya başladılar. Bu zaafiyetin neticesinde Resulullah (s.a.v.), bu zaafiyeti gösteren kişilere gerekli ihtarları yaptı.

Resulullah (s.a.v.), Mekke kavimlerini takibe devam ederek, yaşanan çatışma neticesinde, Mekke müşriklerinin gösterecekleri karşı saldırılara hazırlık amacıyla 312 kişilik bir birliğı gerekli stratejik bölgeye sevk etti. Bu sırada Müslümanlar tarafından Mekke'den çıkan büyük bir kervanın varlığı farkedildi. Ardından müşrikler tarafından da Müslümanların bölgedeki birliğı farkedildi. Bunun neticesinde sürhatli bir şekilde Mekke müşrikleri, kervanın rotasını değiştirerek, Müslümanlara karşı cevap verebilmek için saldırı hazırlığına başladılar.

BEDİR SAVAŞI (2/624)

Tüm bu gelişmelerin neticesinde Resulullah (s.a.v.), Mekke kervanının yönünü değiştirerek onlardan uzaklaştığını öğrense de bölgeyi terk etmedi. Mekke müşrikleri ise tüm öfkeleri ve kendilerine olan güvenleri ile sayısı 1.000 civarı olan tam donanımlı bir ordu ile Müslümanların oluşturduğu 312 kişilik birliğin üzerine yürümeye başladılar.

Akabinde adeta Bedir zaferinin müjdecisi olarak, Rabbimizin orucu farz kılması ile Müslümanlar tuttıkları ilk oruçları ile ilk zaferlerine doğru yürüdüler.

Mekke müşriklerinin faaliyetlerini öğrenen Resulullah (s.a.v.), askeri anlamda kazanılması zor bir savaş olarak görünse de Mekke müşriklerine gerekli cevabın verilmesi için harekete geçti. Müslümanlar, farz kılınan ve ilk kez tutulmaya başlanan Ramazan orucunun (8 Ramazan) 8. günü bedir kuyularına kadar ilerleyerek, müşrik ordusunu karşılamak için hazırlıklarına başladılar. Bu hazırlıklardan en önemlileri, birliğı gerekli şekilde konumlandırmak ve çöl şartlarında, uzun yoldan gelen bir ordunun en büyük ihtiyacı olan suya ulaşmalarının önünü kesmek amacıyla, tüm su kuyularının kapatılması, kuyuların çevresine küçük birliklerin konumlandırılması oldu.

BEDİR GAZVESİ

MÜŞRİK ORDUSU

KUMANDAN: EBÜ CEHİL

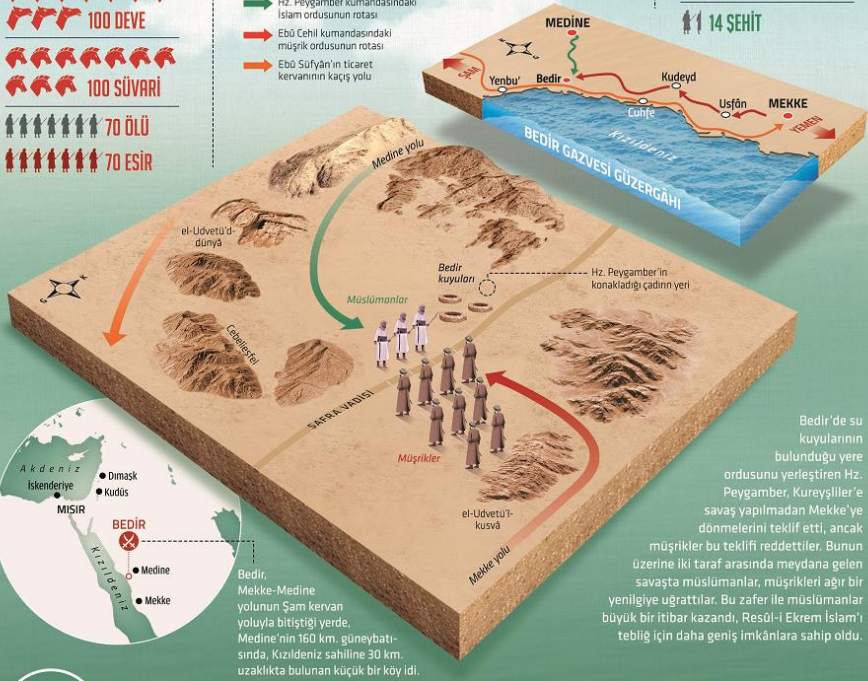
(17 Ramazan 2 / 13 Ocak 624)

Hz. Peygamber müşriklere ekonomik bir darbe vurmak için Ebü Süfyan'ın liderliğinde Şam'dan dönen ticaret kervanını Bedir mevkiinde ele geçirmeye karar verdi. Bunu öğrenen Ebü Süfyan, Mekke'ye haber göndererek yardım istedi ve Kızıldeniz sahil yolunu takip ederek müslümanlardan kurtuldu. Mekke'den Ebü Cehil kumandasında yola çıkan müşriklere, kervanın kurtulduğunu öğrenmelerine rağmen yollarına devam ettiler.

- Hz. Peygamber kumandasındaki İslam ordusunun rotası
- Ebü Cehil kumandasındaki müşrik ordusunun rotası
- Ebü Süfyan'ın ticaret kervanının kaçış yolu

İSLAM ORDUSU

KUMANDAN: HZ. PEYGAMBER

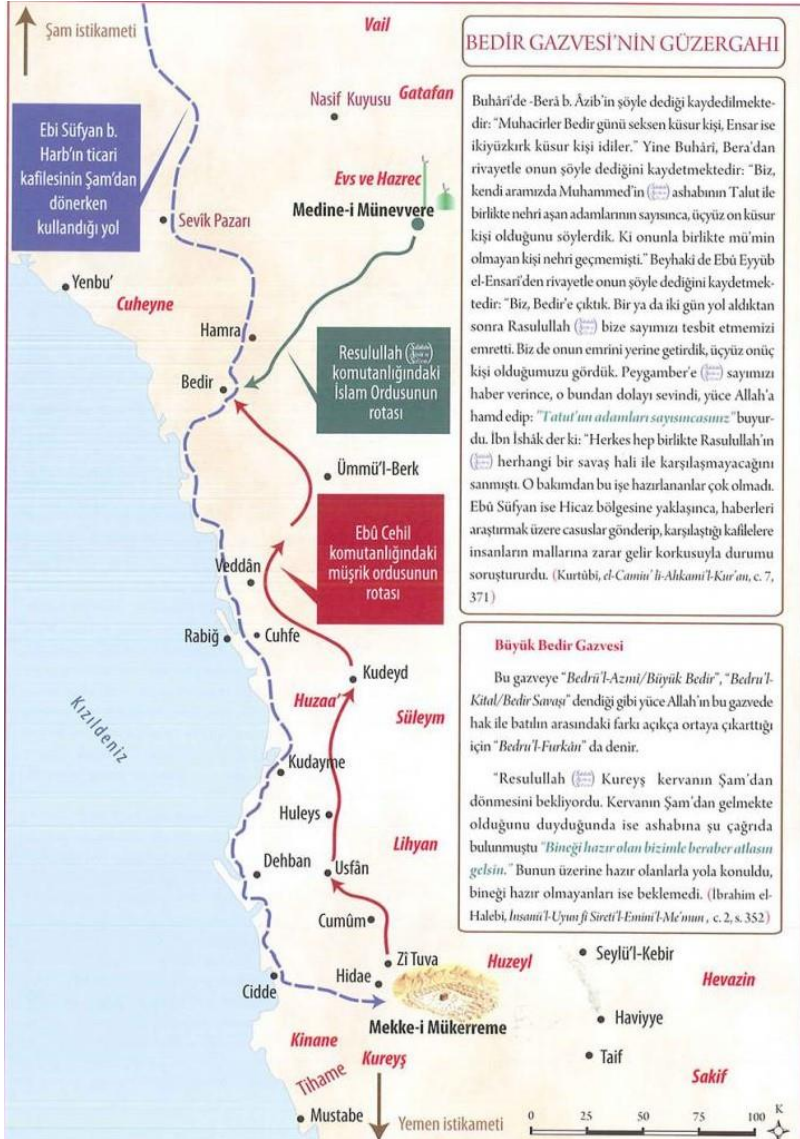

Bedir'de su kuyularının bulunduğu yere ordusunu yerleştiren Hz. Peygamber, Kureyşliler'e savaş yapmadan Mekke'ye dönmelerini teklif etti, ancak müşriklere bu teklifi reddettiler. Bunun üzerine iki taraf arasında meydana gelen savaşta müslümanlar, müşriklere ağır bir yenilgiye uğrattılar. Bu zafer ile müslümanlar büyük bir itibar kazandı, Resul-i Ekrem İslam'ı tebliğ için daha geniş imkânlarla sahip oldu.

Nihayetinde kendine son derece güvenen Mekke müşriklerinin önde gelenlerinin komutasındaki müşrik ordusu Bedir önlerine geldi. Müslümanlar tarafından alınan kuyu tedbirleri işe yaramış, susuz bir şekilde bölgeye gelen askerler, kapatılan kuyuları görevde tam bir hüsrana uğramışlardı.

Bir tarafta tam donanımlı, sayısı 1.000 civarı olan müşrik ordusu, diğer tarafta 312 kişilik, yetersiz donanıma sahip, fakat kalplerinde imanları ile Allah'ın (c.c.) zaferini ve yardımını umut eden Müslüman ordusu Bedir'de karşı karşıya geldi. Şiddetli çarpışmaların neticesinde Allah'ın (c.c.) yardımı ile 312

kişilik Müslüman ordusu, tam donanımlı 1.000 kişilik müşrik ordusunu tarifsiz bir bozguna uğratıp, zafere ulaştı. Savaşta Ebu Cehil de dahil olmak üzere Mekke müşriklerinin bir çok önde geleni öldürülmüş olsa da Ebu Leheb savaşa katılmamış, örf ve adetler gereği yerine paralı asker atamıştı.

"Siz Rabbinizden yardım taleb ediyordunuz, O da: 'Şüphesiz ben size birbiri ardınca bin melek ile yardım ediciyim' diye cevap vermişti." Enfâl 9.

“Onları siz öldürmediniz, ama onları Allah öldürdü; attığın zaman sen atmadın, ama Allah attı. Mü'minleri kendinden güzel bir imtihanla imtihan etmek için (yaptı.) Şüphesiz Allah, işitendir, bilendir.” Enfâl 17.

“Onlar, Mescid-i Haram'dan (insanları) alıkoyarlarken ve onun (gerçek ve layık) koruyucuları değilken Allah, ne diye onları azablandırmasın? Onun (asıl) koruyucuları yalnızca korkup sakınanlardır. Ancak onların çoğu bilmezler.” Enfâl 34.

“Sen mü'minlere: 'Rabbinizin size meleklerden indirilmiş üç bin kişiyle yardım iletmesi size yetmez mi?' diyordun. Evet, eğer sabrederseniz, sakınırsanız ve onlar da aniden üstünüze çullanıverirlerse, Rabbiniz size meleklerden nişanlı beş bin kişiyle yardım ulaştıracaktır. Allah bunu (yardımı) size ancak bir müjde olsun ve kalpleriniz bununla tatmin bulsun diye yaptı. 'Yardım ve zafer' (nusret) ancak üstün ve güçlü, hüküm ve hikmet sahibi olan Allah'ın katındandır.” Âl-i İmrân 124. – 126.

Bedir Gazvesi sırasında iki tarafta ciddi kayıplar verdi. Müşrik ordusunda 70 ölü bulunurken, İslam Ordusunda da 14 şehit verildi. Bu sonuç, İslam Ordusu'nun savaş yeteneğini ve cesaretini ortaya koydu. Bedir Savaşı'nda şehit olanların 6'sı muhacirdendi. Bunlar; Ubeyde b. Haris, Umeyr b. Ebi Vakkas, Züşşimaleyn b. Abdi Amr, Akıl b. Bükeyr, Mihca (Hz. Ömer'in (r.a.) azadlısı), Safvan b. Beyza'dır. Kalan 8 şehit ise ensardan olup isimleri şu şekildedir; Sad b. Hayseme, Mübeşşir b. Abdül Münzir, Yezid b. Haris, Umeyr b. Humam, Rafi b. Mualla, Harise b. Süraka, Avf b. Haris ve Muavviz b. Haris.

“Ve sakın Allah yolunda öldürülenlere 'ölüler' demeyin; hayır onlar diridirler. Fakat siz bunun şuurunda değilsiniz.” Bakara 154.

Savaş sonunda Müslümanlar, Allah'ın (c.c.) yardımı ile elde ettikleri zaferle Medine'ye döndüler. Savaş ganimetleri arasında bir çok esir de bulunmaktaydı. Savaş sonrasında Resulullah (s.a.v.), fakir esirlerin koşulsuz, okuma yazma bilen esirlerin Müslümanlara okuma yazma öğretmesi karşılığında, zengin esirlerin ise fidye ödeyerek serbest bırakılacaklarını bildirdi.

Büyük yenilginin yankıları Mekke sokaklarına hızla yayılmıştı. Savaşa katılamayan ve Mekke liderliğini devralan Ebu Süfyan ve karısı intikam

yeminleri ediyordu. Ezici bir yenilgi sonucu durumu kendine yediremeyen Mekke müşrikleri, dost kabileler de dahil olmak üzere adam toplayarak intikam faaliyetlerine girdiler. Hatta Medine'ye gizlice gönderdikleri kişiler ile 2 müslümanı şehit ettiler. Akabinde kervanlarının güzergahlarını Suriye üzerinden geçirerek, çevrede Müslümanlara karşı devriyeler oluşturdular.

Her ne kadar Mekke müşrikleri, kervan güzergahları noktasında tedbirler alsa da Resulullah (s.a.v.), Zeyd bin Harise komutasındaki askeri birlik ile o bölgeden geçmekte olan büyük bir kervana el koyarak, büyük bir ganimet elde etmeyi başardı. Bu olay, intikam savaşının gerçekleşme zamanını hızlandırmış oldu.

Müşriklerin cephesinde yaşanan bu gelişmelerle beraber, Müslümanların cephesinde de olumlu, olumsuz son derece hareketli gelişmeler yaşanmaktaydı. Fıtır sadakasının ve bayramların tahsis edilmesi, İslam'ın tedrici inşasının yeni aşamalarını temsil ederken, Karkaratülküdr hareketi, Kaynukalıların Medine'den sürgün edilmeleri ve Mekkelilerin suikast girişimleri nedeniyle düzenlenen hareketler ise diğer gelişmeler oldu.

KARKARATÜL-KÜDR VAKIASI

Bedir savaşından 1 hafta sonra, Müslümanların yükselişini görerek buna engel olmak amacıyla, Ben-i Süleym ve Ben-i Gatafan kabilelerine mensup askeri birliklerin, Medine'ye 8 günlük mesafede olan Karkara mevkisindeki Küdr suyunun başında toplandıkları haberi Medine'ye ulaşınca, Resulullah (s.a.v.) 200 kişilik bir birlikle bölgeye hareket etti.

Bölgeye ulaşıldığında hiç kimsenin orada olmadığı görüldü. Resulullah (s.a.v.), ordunun bir kısmını vadinin üst tarafına yollayarak, kendi başında olduğu birlikle bölgenin iç kısımlarına doğru ilerledi. Düşman birliklerinin, İslam ordusunun gelişini haber alarak bölgeden kaçtıkları anlaşıldı. İslam ordusu üç gece bekledikten sonra, geride bırakılan düşman develerini ganimet olarak alıp Medine'ye geri döndü.

Büyük bir savaştan çıkali henüz 1 hafta olmasına rağmen, Resulullah'ın (s.a.v.) hiç beklemeden hemen yeni bir harekate girişmesi, "Öyleyse, bir işi bitirince diğerine koyul." (İnşirah Suresi, 7) ayetinde de Rabbimizin (c.c.) emrettiği gibi Müslümanların hiç boş kalmayıp, sürekli bir mücadele halinde olmaları gerektiğini ortaya koymaktadır.

BEN-İ KAYNUKA YAHUDİLERİNİN MEDİNE'DEN SÜRÜLMELERİ

Medine'de barışçıl bir ortam oluşması için hazırlanan Medine Vesikası'nda, Ben-i Kaynuka'lılar, Ben-i Hazrec'in müttefiki olarak taraf olmuşlardı. Ancak Müslümanların Bedir savaşında kazandıkları galibiyet ve çeşitli seriyyelerle elde ettikleri yükseliş, Ben-i Kaynuka kabilesinde ciddi bir rahatsızlığa sebebiyet verdi. Her ne kadar Müslümanlar ile anlaşmaları olsa da süreç içerisinde Müslümanlara karşı birçok olumsuz ve aşağılayıcı tavırları oldu. Bu durumdan ciddi anlamda rahatsız olan Resulullah'ın (s.a.v.) ve Müslümanların gösterdiği tüm hoşgörüyü rağmen, tavırları değişmeyen Kaynukalılara, Resulullah (s.a.v.) tarafından Müslüman olmaları yönünde çağrı yapıldı. Bu çağrıya yine yalanlayıcı ve aşağılayıcı bir dille cevap verdiler.

Yaşanan bu psikolojik çatışma ortamında, bir Müslüman kadının Yahudi bir kuyumcunun dükkanında yaşadığı aşağılayıcı taciz neticesinde, Müslüman kadının yardım istemesi ile duruma müdahale eden bir Müslüman erkeğin şehit edilmesi, bardağı taşıran son damla oldu. Böylece Müslümanlar ile Kaynukalılar arasında yapılan anlaşma bozuldu (*"Bir kavmin hainlik etmesinden korkarsan, sen de antlaşmayı bozduğunu aynı şekilde onlara bildir. Çünkü Allah, hainleri sevmez."* Enfal 58.).

Bu durum üzerine Resulullah (s.a.v.), İslam ordusu ile Kaynukalıların üzerine yürüdü ve Kaynuka kalesini kuşattı. Kuşatma sebebiyle gıda kaynaklarına erişemeyen Kaynukalılar, İslam ordusunun kuşatmasına 15 gün dayanabildi. Resulullah'a (s.a.v.) tüm şartlarını kabul edeceklerini bildirerek, İslam ordusuna teslim oldular. Resulullah (s.a.v.), 700 civarındaki Yahudi erkeğin öldürülmesini düşündüyse de özellikle münafıkların lideri olan Abdullah bin Ubey'in ısrarları üzerine, kabilenin 3 gün içerisinde Medine'den sürülmelerine karar verdi.

Hazırlıklarını tamamlayan Kaynukalılar anlaşma gereği, silah ve kuyumculuk malzemelerini Medine'de bırakarak Şam'a doğru yola çıktılar. Bunun neticesinde Müslümanlar ciddi bir ganimet elde ederek, Medine'deki önemli bir düşmanlarından da kurtulmuş oldular.

Medine'de Müslümanların gelişmesinden ve otoritesini artırmasından ciddi anlamda rahatsızlık duyan Yahudiler, ellerine geçen her fırsatı kullansalar da hiçbir zaman istedikleri başarıya ulaşamamışlardı. Bu durumun içinden çıkamayacaklarını anlayan Medine Yahudileri, Müslümanlara karşı ağır bir

mağlubiyet yaşayan ve intikam ateşi ile yanan Kureyşliler ile anlaşma sağlamak üzere Mekke'ye giderek, yaşanacak Müslüman-Müşrik savaşında, müşrik saflarında yer alacaklarını ve her türlü desteği vereceklerini Kureyşlilere bildirdiler. Bu durum Mekkelilerin savaş hazırlıklarını hızlandırdı.

Resulullah'ın (s.a.v.) adaletli ve merhametli bir tavır izlemesine rağmen, Yahudi zihniyetinin anlaşmalara sadık kalmaması, ahlaki erdemlere riayet etmemesi, onlara asla güvenilmeyeceğini ortaya koymaktadır.

Bir Yahudinin, bir Müslüman kadına yaptığı terbiyesizlik neticesinde, bu terbiyesizliği engellemek isteyen bir müminin şehit edilmesiyle, müminlerin böyle bir savaşa kalkışması, İslam medeniyetinde müminlerin canlarının ve onurlarının ne derece önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Günümüzde müminlerin çok büyük eziyetlere maruz kalmasına rağmen, kendisini İslam'a nispet eden toplumların tepkisizliği de içinde bulunan acizliği göstermektedir. Müminlere düşen güçlü bir İslam toplumu haline gelerek, küfre karşı güçlü durmak ve birbirlerini korumaktır.

UHUD SAVAŞI (3/625)

Yaşanan tüm bu gelişmeler neticesinde heyecana kapılan Mekke müşrikleri, Medine Yahudilerinin de sözlü kışkırtması ile paralı askerlerden oluşan 3.000 kişilik (200 süvari, 2.800 piyade) ordu ile Mekke'ye doğru harekete geçtiler. Durumdan haberdar olan Hz. Resul (s.a.v.), şehre kapanarak, savunma savaşını benimsemek istese de genç Müslümanların açık arazide taarruz savaşı yapılması yönündeki ısrarları üzerine fikrini değiştirdi. Müslüman gençlerin, savaşın Medine içerisinde değil de meydan savaşı halinde yapılmasını istemelerinin sebebi, müşriklerin, müminler savaştan korktular diye düşünmelerinden çekinmeleri ve 300 kişiyle Bedir'de yendikleri müşrik ordusunun karşısına, sayıca daha fazla çıkacaklarından dolayı duydukları güvendi.

Fakat bu düşünce bazı olumsuzlukları da beraberinde getirdi. Özellikle münafıklardan Abdullah b. Ubeyy'in bunu bahane ederek İslam Ordusunun 3'te 1'ini savaş yolundan ayırarak Medine'ye döndürmesi öne çıkan bir gelişmeydi. Savaşlarda, her ne kadar sayı önemli olsa da İslam Ordusu, Allah'ın (c.c.) yardımı ve desteği ile herhangi bir tereddüte kapılmadan yoluna devam etti.

Tüm bu gelişmelerin neticesinde Hz. Resul (s.a.v.), stratejik bir hamle ile Medine'nin kuzeyine Uhud'a kadar ilerlemiş ve geride çıkışı olmayan bir

boğazda karargahını kurarak mevzilenmişti. Uhud savaşına, Bedir'in aksine ensar topluluğu da dahil olmuştu. Yahudiler ile yapılan anlaşma neticesinde, Yahudilerin de savaşa destek vermesi gerekirken, Yahudiler savaşın bir cumartesi günü yapıldığını öne sürerek savaşa katılmamışlardı. Az bir grubun savaşa katılma yönündeki taleplerini de Hz. Resul (s.a.v.), kabul etmemişti.

Düşman ile alakalı gelen bilgileri doğru şekilde yorumlayan Hz. Resul (s.a.v.), doğru bir stratejik mevzilenme ile okçuları Uhud Tepesi'ne konumlandırarak, zayıf olan arka cepheyi güvenli hale getirdi. Bu önemli mevziye koyduğu askerlere de "Kuşların cesetlerimizi didikleyip parçaladığını görseniz de görev yerlerinizi asla terk etmeyin" yönünde açık bir emir verdi.

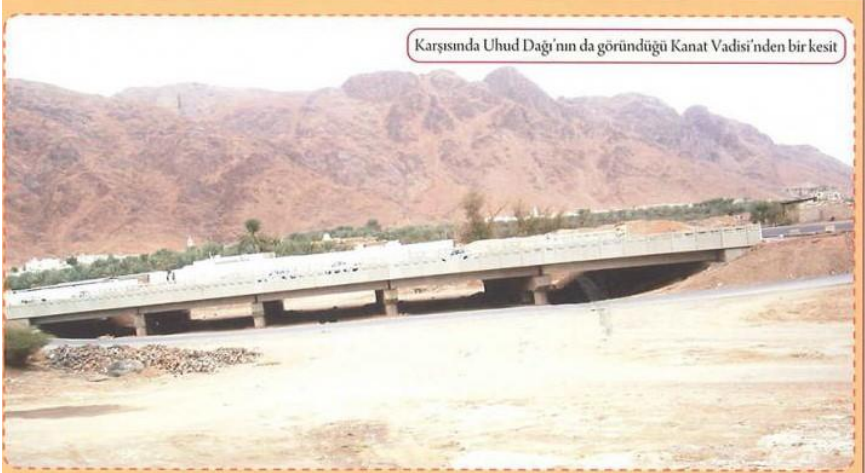
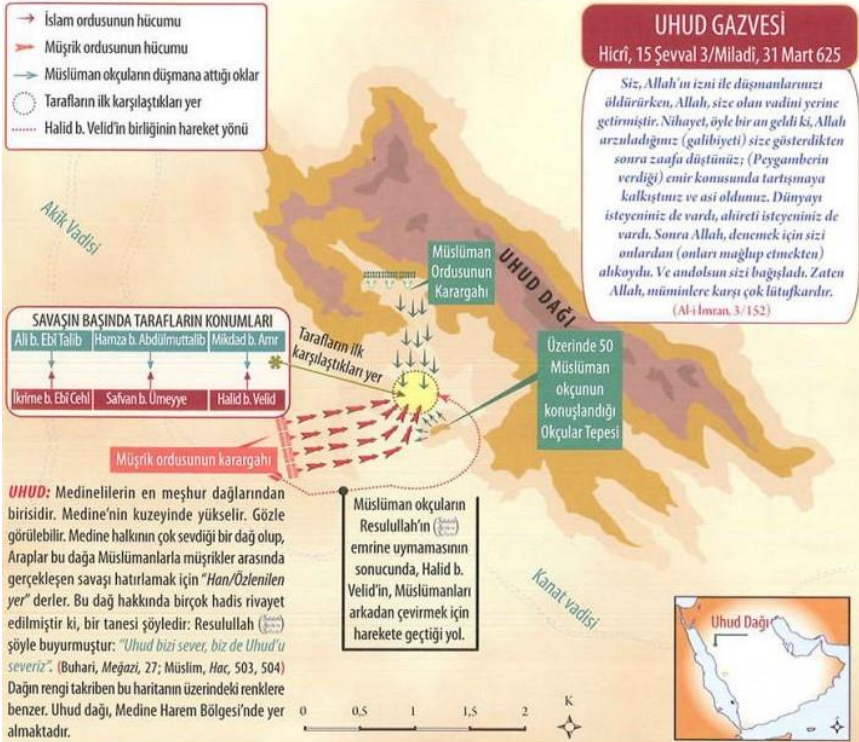
700 kişilik Müslüman ordusuna karşı 3.000 kişilik müşrik ordusu, Uhud Tepesi'nin eteklerinde karşı karşıya geldi. Savaş tüm şiddetiyle başladı, her ne kadar kalabalık bir düşman ile karşı karşıya olsa da Müslümanların mevzilerinin sağlamlığı neticesinde, Mekke müşrikleri ilerleme kaydedemediler. En çok güvendikleri süvariler ise Müslüman okçular sebebiyle hareketsiz kalarak savaş dışı kaldılar.

Savaş tüm şiddeti ile sürerken, Müslümanlar müşriklerin üzerindeki baskılarını arttırarak savaşını seyrini ellerine geçirdiler. Daha fazla dayanamayan müşrik ordusu, çözülmeye ve saflarını terk etmeye başladılar. Durum Müslümanların lehinde gelişirken, düşmanın geri çekilmesini bir mağlubiyet olarak değerlendiren ve açık bir emir olmasına rağmen, mevzilerini terk eden okçular sebebiyle, hazırda bekleyen Halid bin Velid komutasındaki müşrik süvarileri Uhud tepesinin etrafından dolanarak, İslam ordusunun arka cephesine sızdılar.

Bu ani hamle ile İslam ordusu iki cephe arasında kalmış ve durumu farkedemeyen müşrik süvarilerin de toparlanıp geri dönmesi ile savaş, müşrik ordusu lehine dönmeye başladı. Bu karmaşanın içinde müşrik ordusundan, yaralanan Hz. Resul'ün (s.a.v.) öldürüldüğüne yönelik bir haber ortaya atıldılar. Bu haberin yankısı ile Müslümanlar tamamen dağıldı ve savaş müşriklerin lehine döndü. Ayrıca gelen rivayetlere göre yaşanan bu ciddi kargaşa ortamında müminler yanlışlıkla birbirlerini de öldürmüşlerdir.

Tüm bu kargaşanın içerisinde bir avuç Müslümanın, canları pahasına Resul'ün (s.a.v.) etrafında toplanarak O'nu korudu. Resul'ün (s.a.v.) yaralanmış

olsa da yaşadığı ve ertafındaki Müslümanlarla savaşmaya devam ettiği anlaşılınca, Müslümanlar az da olsa nefes aldılar ve cesaretlerini yeniden kazandılar.

Bu kargaşa neticesinde oluşabilecek daha büyük bir hüsrana ve hezimet ise Rasulullah'ın (s.a.v.) göstermiş olduğu büyük cesaret ve azamet engellemiştir.

Resul (s.a.v.) tarafından ortaya konulan bu cesaret ve azamet ile İslam Ordusu, her ne kadar kötü bir durumda olsa da tekrar toparlandı. Yaralı Müslümanların da katılımıyla müşrik ordusu takip edildi, fakat yetiştirilemedi.

Kanlı bir çatışma neticesinde savaş, her iki tarafında ağır kayıpları ile son buldu. Savaş meydanını ele geçiren müşrikler, şehit düşen Müslümanların cesetlerine akıl almaz vicdansızlıkta işkencelerde bulundular. Müşriklerin savaş meydanından çekilmesi ile sahaya inen Müslümanlar ve Hz. Resul (s.a.v.), şehit Müslümanların cesetlerine yapılanları görünce hayrete kapıldılar. Hz. Resul (s.a.v.), şehit Müslümanların, oldukları yere kıyafetleri ile defnedilmesi emrini verdi. Akabinde amcası Hz. Hamza'yı arayan Hz. Resul (s.a.v.), amcasının ağır işkenceye uğramış cesedinin başına gidip gördüğü manzara karşısında kendisini tutamayıp, yapılanlara çok üzülen ağıladı. Bu savaşta İslam ordusu Hz. Hamza (r.a.) dahil olmak üzere 72 şehit vermişti.

UHUD GAZVESİNDE ŞEHİT OLAN SAHÂBİLER*		
1. Hamza b. Abdülmuttalib	26. Ebû Hayseme Sa'd b. Hayseme	50. Abdullah b. Amr b. Vehb
2. Abdullah b. Cahş	27. Abdullah b. Seleme	51. Damre el-Cühenî
3. Mus'ab b. Umeyr	28. Sübeyh b. Hâlib	52. Nevfel b. Abdullah
4. Şemmes b. Osman	29. Süveyb b. Hâris	53. Abbas b. Ubâde
5. Amr b. Muâz	30. Amr b. Kays	54. Nu'mân b. Mâlik
6. Hâris b. Enes	31. Kays b. Amr	55. Mücezzer b. Ziyâd
7. Umâre b. Ziyâd b. Seken	32. Sâbit b. Amr b. Yezid	56. Ubâde b. Hâshas
8. Seleme b. Sâbit b. Vakş	33. Âmir b. Mahled	57. Rifâa b. Amr
9. Amr b. Sâbit b. Vakş	34. Ebû Hübeyre b. Hâris	58. Abdullah b. Amr b. Harâm
10. Sâbit b. Vakş	35. Amr b. Mutarrif	59. Amr b. Cemûh
11. Rifâa b. Vakş	36. Evs b. Sâbit	60. Hallâd b. Amr b. Cemûh
12. Huseyl b. Câbir	37. Enes b. Nadr	61. Ebû Eymen
13. Sayf b. Kayz	38. Kays b. Muhalled	(Amr b. Cemûh'un âzattı kölesi)
14. Hebbâb b. Kayz	39. Keyşân	62. Süleym b. Amr
15. Abbâd b. Sehi	(Benî Mâzin'in kölesi)	63. Antere
16. Hâris b. Evs	40. Süleym b. Hâris	(Süleym b. Amr'ın âzattı kölesi)
17. İyâs b. Evs	41. Nu'mân b. Abdümr	64. Sehl b. Kays
18. Ubeyd b. Teyyihân	42. Hârice b. Zeyd	65. Zekvân b. Abdûkays
19. Hâlib b. Yezid b. Teym	43. Sa'd b. Rebî'	66. Ubeyd b. Muallâ
20. Yezid b. Hâlib b. Umeyye	44. Evs b. Erkam	67. Mâlik b. Nümeyle
21. Ebû Süfyan b. Hâris b. Kays	45. Mâlik b. Sînân	68. Abdullah b. Cüşem
22. Hanzale b. Ebû Âmir	46. Sâid b. Süveyd b. Kays	69. Hâris b. Adî
23. Umeyy b. Katâde	47. Utbe b. Rebî'	70. Mâlik b. İyâs
24. Ebû Hayre b. Amr b. Sâbit	48. Sa'lebe b. Sa'd	71. İyâs b. Adî
25. Abdullah b. Cübeyr	49. Sakf b. Ferve	72. Amr b. İyâs

(*) Kaynaklarda Uhud Gazvesi'nde şehit olan sahâbîlerin sayısıya ilgili farklı rakamlar zikredilmektedir. Buradaki liste hazırlanırken İbn Hîşâm'ın (es-Sîre, II, 122-127) verdiği bilgiler esas alınmıştır.

İslam Ordusu'nun savaş sonucunda ağır kayıplar vermesinde ki en önemli sebep, ganimet ve zafer hırsına kapılan, açık ve net bir emir olmasına rağmen, okçuların mevzilerini terk etmesidir. Bu durum, Rabbimiz tarafından da "Andolsun, Allah size verdiği sözünde sadık kaldı; siz O'nun izniyle onları kırıp-geçiriyordunuz. Öyle ki sevdiğiniz (zafer)i size gösterdikten sonra, yılgınlık gösterdiniz, isyan ettiniz ve emir hakkında çekiştiniz. Kiminiz dünyayı, kiminiz ahireti istiyordu. Sonra (Allah)

denemek için sizi ondan çevirdi. Ama (yine de) sizi bağışladı. Allah mü'minlere karşı fazl (ve ihsan) sahibi olandır.” Âl-i İmrân 152. Ayet ile de bildirilmektedir.

Ayrıca (Âl-i İmrân Suresinin 152. Ayetinin) nazil olmasıyla Müslümanların zihin dünyasında olan bir duvar da Abdullah b. Mesud’un “Bu ayet gelene kadar dünyayı isteyen mümin olduğunu sanmıyordum” sözleri ile yıkılmış oldu.

Savaş sonrasında, özellikle her fırsatta fitne çıkarmak isteyen münafık gruplar ise savaşın kaybedilmesini bahane ederek “Muhammed, saltanat istiyor, eğer Resul (s.a.v.) olsaydı bu savaş kaybedilmezdi” propagandası başlattılar. Bu fitneyi desteklemek amacıyla münafık Abdullah b. Ubeyy’in, oğluna “savaşa gitmeseydin bu duruma düşmezdin” sözüne karşılık, Müslüman olan oğlunun, “Allah (c.c.), ne dilerse o hayırlıdır” cevabı ise günümüz müslümanları için önemli bir ders mahiyetindedir.

Savaş sonrasında gündem olan bir diğer önemli vaka da Hz. Ömer’in (r.a.) münafıkları ve Yahudileri öldürelim teklifi olmuştu. Fakat bu teklif, Resul (s.a.v.) tarafından kabul edilmedi.

Resulullah (s.a.v.), stratejik ve psikolojik olarak önemli bir hamle yaparak, İslam ordusunun Uhud’da yaşadığı olumsuz durumun, genele sirayet etmemesi ve bu durumu müşriklerin bir fırsat olarak görmemesi için dinlenmeden, yeni seriyyelere devam etti.

Allah (c.c.), müminlerin samimiyetlerini ve teslimiyetlerini her zaman sınamaktadır. Bu yüzden müminler, zaman zaman zorluğa düşeceklerdir. Buralarda imanın korunması ve ahiret hedefinin her daim diri tutulması çok önemlidir. Dünyevileşme hastalığı müminlerin dirayetini düşürecek ve başarısız olmalarına sebep olacaktır.

Zorluk anlarında, kalbinde iman olgusu oturmayanlar, zorluktan kaçacaktır. Bu da mümin topluluğunda kalbinde hastalık olanların temizlenmesine vesile olacaktır. Bu her ne kadar kötü görünse de aslında bir hayırdır.

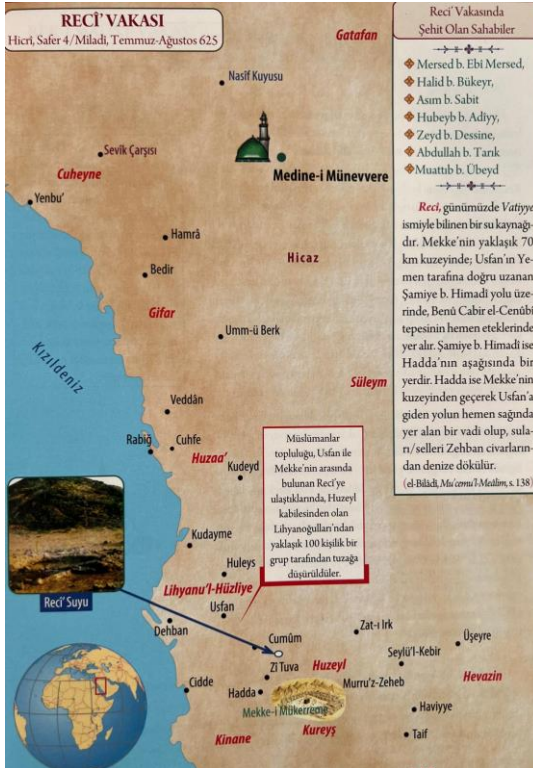
Müminler çok yıkıcı bir başarısızlığa uğrasalar da çok hızlı bir şekilde toparlanmayı bilmelidirler. Zorlukla beraber muhakkak bir kolaylık vardır.

Rabbimizin rahmeti çok geniştir. Mümin, dünyaya yönelerek, yolunu şaşırsa da tevbe ettiğinde ve durumunu düzelttiğinde Rabbimiz kulunu bağışlamaktadır.

Mümin, görev bilincini ve lidere itaatini her daim korumak zorundadır. Bu hususta zaafiyete düşen mümin topluluğu başarısızlığa mahkum olacaktır. Aynı şekilde, Rabbi için şehadeti göze alarak sonuna kadar mücadelesini devam ettirmelidir.

ER RACİ (RECİ) KATLİAMI (4/625)

Uhud gazvesinden sonra Beni Lihyân kabilesinin lideri Halid b. Süfyan, Medine'ye bir saldırı planı yapmıştı. Böylelikle Müslümanları yok etmeyi planlıyordu. Bu hazırlık Medine'de duyulunca Resulullah (s.a.v.), Halid b. Süfyan'ı öldürmesi amacıyla Abdullah b. Üneys el-Cühenî'yi gönderdi. Abdullah'ın Halid'i öldürmesiyle Medine'ye yapılacak bir baskın riski önlenmiş oldu.

Bunun üzerine, liderleri Süfyan bin Halid'in öldürülmesinin intikamını almak isteyen Lihyan kabilesi mensupları, akrabaları olan Adal ve Kare kabilelerine giderek birlikte bir tuzak kurdular. Resul'e (s.a.v.) gelerek İslam'ı öğretmesi amacıyla bir grup Müslümanı kendilerine göndermesini istediler. Böylelikle H. 4 yılının Safer ayında yola çıkan Müslümanlar, Mekke ile Uşfan arasında Huzeyl kabilesine ait Hedâ bölgesinde, Raci suyu yanında konakladıkları esnada 100 kişilik bir düşman topluluğu tarafından pusuya

düşürüldü.

Teslim olma tekliflerini reddeden Müslümanlar, çatışmaya girdiler. Sahabeden, Mersed, Âsım, Hâlid ve Muattib şehid olunca Hubeyb, Zeyd ve Abdullah öldürülmeyeceklerine dair söz aldıktan sonra çıktıkları tepeden inerek teslim oldular. Yolda Abdullah, bir şekilde kurtularak, müşriklerle çatışmaya girip şehit oldu. Diğer iki Müslüman ise Mekke'ye götürülerek müşriklere teslim edildiler.

Müşriklerin ısrarla dinden dönme tekliflerini kabul etmeyen esir Müslümanlar, işkence edilerek şehit edildiler.

İmani bir duruşun nasıl olması gerektiğini, şehit olan bu Müslümanlar hayatlarını feda ederek gösterdiler. Bu da aslında Müslümanların hayatları pahasına da olsa asla dinlerinden taviz vermemeleri gerektiğini göstermektedir. Özelde Ammar b. Yasir'e, genelde de zayıf bırakılan Müslümanlara verilen ruhsat olsa da özellikle öncü olan Müslümanların tavizsiz duruşları olması gerektği görülmektedir.

Bİ'RİMAUNE KATLAMI

Amir b. Sa'saa kabilesinin lideri olan Ebû Berâ Âmir b. Mâlik, Medine'ye gelerek Resulullah (s.a.v.) ile görüşüp, O'ndan İslam hakkında bilgiler aldı. Ebu Bera, iman etmese de Resul'den (s.a.v.) kendilerine İslam'ı anlatacak bir grup Müslümanın kendilerine gönderilmesini talep etti. Resul (s.a.v.), bu davetçilere bir zarar gelmesi endişesiyle buna pek yanaşmasa da Ebu Bera'nın verdiği güvenceler üzerine, Ashab-ı Suffa'dan 70 kadar Müslümanı gönderme kararı aldı.

Uhud Gazvesi'nden 4 ay sonra heyet yola çıktı. Mekke yolu üzerinde bulunan Bi'rîmaune denilen yerde dinlenmek için durduklarında, içlerinden Haram b. Milhan, Resulullah'ın (s.a.v.) bu kabileye dönük yazdığı mektubu Ebu Bera'nın yeğeni Amir b. Tufeyl'e ulaştırdı ve O'nu İslam'a davet etti. Ebu Bera'nın yeğeni İslam'dan nefret eden birisiydi ve mektubu okumadan, Müslüman elçiyi şehit etti. Ardından da halkı Müslüman grubu öldürmeleri için kışkırtmaya çalıştı. Kabile, Ebu Bera'nın verdiği güvenceyi hatırlatarak bu kışkırtmaya uymadılar.

Bİ'R-İ MA'UNE VAKASI

Hicri, Safer 4/Miladi, Temmuz-Ağustos 625

Kunûd Dualarının Başlaması

Hiz. Enes (رضي الله عنه) anlatıyor: "Resûlullah (ﷺ) bir ihtiyaç sebebiyle, Kur'â sahabîlerden yetmiş kişiyi yola çıkardı. Kafile Bî'r-i Ma'üne/Ma'üne Kuyusu denilen bir suyun başına ulaştıklarında, Süleymoğulları'ndan Hayyân, Ri'l ve Zekvân grupları tarafından önleri kesildi. Kafile bunlara: "Biz siz için gelmedik Biz, Resulullah (ﷺ) 'ın bir emrini yerine getirmek için yola çıkmışız" dediler. Ancak eşkiyalar bu söze kulak asmayıp onları orada şehit ettiler. Bu durumdan haberdar olduğunda Resulullah (ﷺ), bir ay boyunca sabah namazlarından sonra onlara bedduâ etti.

Bu hadise namazda kunûd dualarının okumanın başlangıcı oldu. Halbuki biz bundan önce kunûd okumuyorduk." Abdülaziz b. Süheyb der ki: "Bir kişi Enes'e (رضي الله عنه) Kunûd duaları hakkında şunu sormuştu: "Bu, rûkûdan sonra mı yoksa kıraatın tamamlanmasından sonra mı?" Enes (رضي الله عنه): "Hayır, kıraatin bitiminde" diye cevap verdi." (Buhârî, Vitr 7, Cenâiz 41, Cizye 8, Megâzi 38, Da'avât 59)

Kendi halkından beklediği desteği bulamayan yeğen, Ben-i Süleym kabilesinden destek alarak, Bi'rimaune'de konaklamakta olan Müslümanları şehit ettiler. Hayvanları otlatmakta olan Münzir b. Muhammed ve Amr b. Ümeyye ed-Damrî adlı Müslümanlar bu olaydan kurtulmuşlardı. Ancak bu haberi duyup, tahammül edemeyen Münzir, müşriklerin peşinden giderek çatışmaya girerek şehit oldu. Esir alınan Amr b. Ümeyye ed-Damrî, bir süre sonra serbest bırakıldı.

Bu olaydan derin üzüntü duyan Resulullah (s.a.v.), uzun süre sabah namazlarından sonra bu olayın faillerine beddua etti. Bu olay, İslam toplumunda oldukça derin izler bırakmıştı.

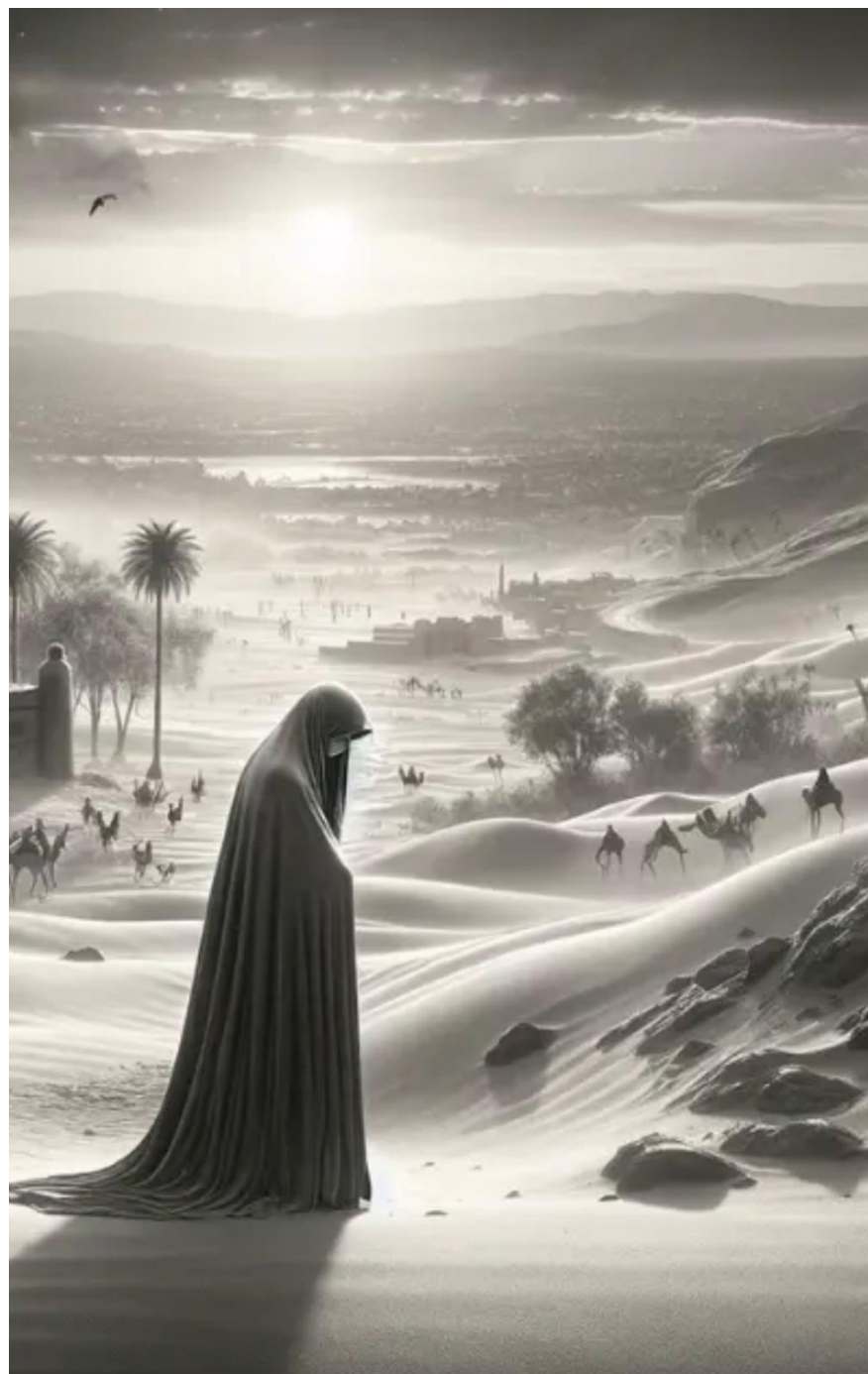
İFK HADİSESİ

Hadise adını, Kur'an'daki olaya ilişkin âyetlerde iki defa geçen (en-Nûr 24/11-12) ifk kelimesinden alır. İfk "iftira, en kötü ve en çirkin yalan, büyük yalan, günah" manasına gelmektedir. İfk, Kur'an'da ayrıca iki yerde (el-Furkân 25/4; Sebe' 34/43) sözlük anlamında geçmektedir.

Hız. Âişe'den nakledilen hadise şöyle gelişmiştir:

Hız. Resul (s.a.v.) gazvelere çıktığı zaman hanımları arasında kura çekti. Ben-i Mustalik Gazvesinde ise kura Hız. Âişe'ye çıkmış ve hicap emri gelmişti.

İslam ordusunun Ben-i Mustalik gazvesinden dönüşü esnasında, dinlenme amaçlı olarak mola verilmişti. Ordunun mola verdiği esnada, Hız. Âişe tabii ihtiyacını gidermek için karargâhtan uzaklaşmak zorunda kalmıştı. Bu esnada gerdanlığını düşürdüğünü fark eden Hız. Âişe, yokluğunun karargâhta fark edilip, bekleyecekleri düşüncesi ile gerdanlığını aramaya başladı ve karargâha geri döndü. Fakat ordu toparlanıp hareket etmişti. Yola çıkan orduda yokluğunun fark edilip, geri dönüleceğini düşünerek terk edilen konaklama yerinde bekleme kararı verdi. Görevi gereği ordu hareketinden bir süre sonra, terk edilen konaklama yerini kontrol etmek için dönen Safvân b. Muattal es-Sülemî, Hız. Âişe'yi buldu ve O'nu devesine bindirerek, kendisi de yanında yaya olarak eşlik edip ordunun arkasından yetişti.

Bu hadise başta önemsenmemiş ve herhangi bir şekilde gündem olmamıştı. Resulullah'ın (s.a.v.) Medine'ye gelişinden önce krallık hayalleri kuran ve İslam'ın kendi topraklarına gelişiyle bu hayalleri suya düşen Abdullah b. Übey b. Selûl, bu durumu bir fırsat olarak görüp, Müslümanlar içerisinde ahlaksızca bir dedikodu başlattı. Abdullah b. Ubey'e yakın olan münafıklar ve bu tuzağa düşen kimi Müslümanların da katılımıyla, bu dedikodu bir anda İslam toplumunda yayıldı.

Bu duruma çok fazla üzülen Resulullah (s.a.v.), Hz. Aişe'ye mesafeli durmaya başladı. Yakın sahabeleri ve diğer eşleriyle bu durumu istişare eden Resul (s.a.v.), olumsuz bir görüş duymamıştı. Ancak kimi sahabeler arasında görüş ayrılıkları oluşmaya başladı. Hz. Ali'ye (r.a.) görüşünü soran Resul (s.a.v.), kendisinin evlenebileceği pek çok kadının olduğu ve bu durumla uğraşmasına gerek olmadığı cevabını aldı.

Resul (s.a.v.), bu durumu mescitte genele açarak bu durumdan duyduğu rahatsızlığı ifade etti. Burada da kimi sahabeler arasında (özellikle Evs ve Hazreç mensupları arasında) tartışmalar yaşandı. Resulullah (s.a.v.), bir süredir babası Hz. Ebubekir'in (r.a.) yanında bulunan Hz. Aişe'nin yanına giderek bu durumu detaylıca kendisine anlattı ve ardından da "eğer sen bir hata işlemeyişen şüphesiz Allah (c.c.) senin durumunu ortaya koyacak ve seni temizleyecektir." diye de ekledi.

Bu vesile ile Rabbimiz, Nur Suresinin, 11. – 20. ayetlerini inzal etti.

"O iftirayı atanlar içinizden bir gruptur. Bunun sizin için kötü olduğunu sanmayın, aksine bu hakkınızda hayırlıdır. Onların her biri işlediği günahı yüklenecektir. İçlerinden günahın büyüğünü üstlenen için ise büyük bir azap vardır. Bunu işittiğiniz zaman mümin erkekler ve kadınların birbiri hakkında hüsn-i zan beslemeleri ve "Bu apaçık bir iftiradır" demeleri gerekmez miydi? Bu iddialarına dört şahit getirselersiz ya! Bu sayıda şahit getiremiyorlarsa onlar, Allah nezdinde yalancıların ta kendileridir. Eğer dünyada ve âhirette Allah'ın lütfu ve rahmeti hep sizinle olmasaydı içine daldığınız günah yüzünden size büyük bir azap gelecekti. Çünkü siz, iftirayı dilden dile yayıyor, hakkında bilgi sahibi olmadığınız bir şeyi ağızlarınızla söylüyorsunuz; bunu da önemsiz sanıyorsunuz, halbuki Allah katında o büyük bir şeydir. O kulağınıza geldiğinde "Bunu konuşmak bize yakışmaz, fesühânâlah, bu apaçık bir iftiradır" deseydiniz ya! Eğer gerçek müminlerseniz Allah size, bir daha asla böyle bir

şey yapmamanızı öğütüyor. Allah size âyetleri açıklıyor; Allah ilim ve hikmet sahibidir. Müminler arasında ahlâksızlığın yaygınlaşmasını isteyenlere dünyada ve âhirette can yakıcı bir ceza vardır. Allah bilir, siz bilmezsiniz. Ya Allah'ın size lütfu ve rahmeti ulaşmasaydı, ya Allah çok şefkatli, çok merhametli olmasaydı” Nur 11. – 20.

Bu ayetlerin gelişyle bunun bir “İfk” (en kötü iftira) hadisesi olduğu Allah (c.c.) tarafından ortaya konuldu. Ve bu karmaşık durumda, doğru bir şekilde tepki vermeyen tüm müminler ağır bir dille kınandı. Anlaşıldı ki bu aynı zaman da müminler için de bir imtihanı.

Resulullah (s.a.v.), bu ayetleri mescitte okuyarak Hz. Aişe'nin günahsızlığını herkese duyurdu. Ardından bu çirkin iftirayı yaymakta ileri gitmiş olan Hassân b. Sâbit, Hamne bint Cahş ve Mistah b. Üsâse'ye, iffetli kadına zina isnadında bulundukları için Nur suresinin 4. ayetine göre 80'er sopa vurulması ve bir daha şahitliklerinin kabul edilmemesi hükmünü verdi. Hassân b. Sâbit'in Hz. Aişe ile ilgili okuduğu güzel kaside affedilmesini sağladı. Safvân b. Muattal, kendisini Hassan b. Sabit'in kışkırttığını söyleyerek, O'nu bir kılıç darbesiyle bir gözünden ve iki elinden yaraladı. Hassan'ın kendisini affetmesiyle birlikte serbest bırakıldı.

Resul'ün (s.a.v.) vefatından sonra meydana gelen Cemel muharebesinin tetikleyicilerinden birisinin Hz. Aişe'nin bu hadisede Hz. Ali'nin (r.a.) tavrına duyduğu kızgınlığı olduğu da söylenmiştir.

Bu ve benzeri hadiseler, müminlere göstermektedir ki münafıklar, bu tarz durumlarda müminlerin arasını açmak ve topluluğu karıştırmak için iftiralar atabilmektedirler. Rabbimizin bu tarz bir durumda 4 şahit şartını koymuş olmasının da hikmeti burada anlaşılmaktadır. Mümine düşen tavır, her zaman olayları değerlendirirken, kesinliği olmayan durumlarda olumlu ve iyi niyetli bir şekilde değerlendirme yapmalarıdır.

Müminler birbirlerine güvenmeli ve birbirlerini savunmalıdırlar. Şeytanın fısıltılarına karşı uyanık olmalı, kıskançlık vb. hasletlere de asla kapılmamalıdırlar. Yine Resul'ün (s.a.v.) *“Her duyduğunu söylemesi kişiye günah olarak yeter.”* (Müslim, Mukaddime 5) hadisi de müminlerin boş söz söylememelerini, gereksiz laf taşımamalarını emretmektedir.

ZEYD VE ZEYNEP'İN EVLİLİĞİ (5/627)

Zeyd bin Harise, Resulullah'ın (s.a.v.) evlatlığıydı. Onu çok sevdiği için halasının kızı Zeynep ile evlendirmişti. Zeynep, zengin ve toplumda tanınmış bir insandı. Zeyd ise her ne kadar Resulullah'ın (s.a.v.) evlatlığı da olsa, kölelikten azad edilmiş birisi idi. Bu durum evliliklerinin ilerleyen süreçlerinde sorun olmaya başlamıştı. Yaşanan sıkıntılardan dolayı Zeynep olsun, Zeyd olsun, Resulullah'a (s.a.v.) danışmaya gidiyordu. Bu durum karşısında Resulullah (s.a.v.), her seferinde Zeynep ve Zeyd'e evliliklerini sürdürmeleri ve sabırlı olmaları konusunda telkinde bulunuyordu. İlerleyen süreçte telkinler sonuç vermemişti. Zeynep ve Zeyd arasındaki sıkıntılar şiddetlenmeye başlamıştı. Bu durum neticesinde Resulullah (s.a.v.), iki tarafın ayrılmasının daha iyi olacağına karar vermiş ve boşanmaları noktasında evli çiftte izin vermişti.

Rabbimiz, toplumda yaygın olan, bir kişinin evlatlığından boşanan bir kadınla evlenemeyeceği inancını ortadan kaldırmak amacıyla, Resul'e (s.a.v.) Zeynep ile evlenmesini emretti. Bu, toplumda çok şiddetli bir şekilde kınanan bir durumdu. Resulullah (s.a.v.), bu noktada çekingen kaldı ve bu durumu insanlardan bir süre gizledi.

Bunun üzerine; *"Zeyd o hanımla alâkasını kesince Biz onu sana nikâhladık tâ ki evlâtlıklarının boşadığı hanımlarla evlenmenin mü'minler için günah olmayacağı anlaşılsın. Allah'ın emri işte böylece yerine getirilmiştir. Allah'ın kendisi için takdir ettiği şeyi yerine getirmesinde Peygamber için bir vebâl yoktur. Daha önce geçen peygamberler hakkında da Allah'ın kanunu böyledir. Allah'ın emri, tâyin edilmiş ve değişmez bir hükümdür."* Ahzab 37. – 38. ayetleri ile bu durum herkese ilan edildi.

Bu evliliğin gerçekleşmesi üzerine, münafıklar bu fırsatı değerlendirmek amacıyla dedikodular çıkardılar. Rabbimiz bu dedikodular üzerine, *"Muhammed hiçbirinizin babası değildir; o Allah'ın Resûlüdür ve peygamberlerin sonuncusudur. Allah ise her şeyi hakkıyla bilir."* Ahzab 40. ayetini indirerek, münafıkların bu dedikodularına son verdi.

Toplumun, İslam'a uygun olmayan kimi kurallar vaaz etmelerinin yaygın olduğunu görmekteyiz. Günümüzde buna benzer bir durum akraba evliliklerinde de yaşanmaktadır. Halbuki Rabbimiz (c.c.) bununla ilgili bir

hüküm, bir sınırlama koymamıştır. Mümine düşen toplumun kınamalarından korkmadan, her koşulda Rabbinin (c.c.) emirlerine tabi olmasıdır.

BEN-İ NADİR YAHUDİLERİNİN MEDİNE'DEN SÜRÜLMELERİ (4/625)

Üst üste yaşanan Er-Raci ve Bi'rimaune katliamlarından sonra, Medine'deki genel hava, Müslümanların aleyhine bozulmaya başladı. Bu süreçte Yahudi ve münafıkların tacizlerinde de artış yaşanmaya başladı. Mekke müşriklerinden de cesaret bulan Ben-i Nadir Yahudileri, iyiden iyiye Müslümanlara saldırı planları yapmaya başladılar.

Bu atmosferde meydana gelene Bi'rimaune katliamından sağ kurtulan Amr b. Umeyye, kaçarken katliamı yapan kabileden olduklarını düşündüğü, Amir kabilesine mensup, yeni Müslüman olmuş iki kişiyi öldürdü. Bunu haber alan Resulullah (s.a.v.), Amir kabilesine ödenecek fidye ile alakalı, önce Beni Nadir Yahudileri ile görüşme talebinde bulundu. Hali hazırda Resulullah'a (s.a.v.) suikast planları yapan Beni Nadir Yahudileri için bu fırsat çok cazip göründü. Kureyş'ten aldıkları destekle, gerekli suikast hazırlıklarına başladılar. Fakat Resulullah'ın (s.a.v.) sahip olduğu güçlü istihbarat ile yapılacak suikasti önceden haber alması, durumu tamamen değiştirdi. Resulullah (s.a.v.), kendisine tertip edilen bu suikast sebebiyle, Beni Nadir Yahudilerine Medine'yi terketmeleri için 10 gün süre tanıdı.

Çaresizlikle Medine'yi terk etmeye hazırlanan Yahudilerin, eski müttefiki olan Abdullah bin Ubey, bu durumu haber alıp Yahudilere giderek, yerlerini terk etmemeleri gerektiğini, Müslümanlara karşı, kendisinin, Ben-i Kureyzaoğullarının ve Gatafanlıların destek vereceğini söyledi.

Kendilerine vaat edilen bu destek üzerine, Beni Nadir Yahudileri, Resul'e (s.a.v.), Medine'yi terk etmeyeceklerini ve savaşa hazır olduklarını bildirdiler. Bunun üzerine Resul (s.a.v.), stratejik olarak, öncelikle Ben-i

Kureyzaoğullarına giderek, daha önce yaptıkları anlaşmaları hatırlatıp, yeniden tarafsızlık anlaşması yaptı. Böylelikle Ben-i Nadiriler desteksiz bırakılmış oldular.

Resulullah (s.a.v.) öncülüğünde Müslümanlar, Ben-i Nadir Yahudilerinin kalelerini kuşattılar. Ben-i Nadir Yahudilerinin beklediği destek gelmeyince, kalenin dışında bulunan geçim kaynağı ağaçlar kesilince ve bazı ekinler yakılınca (Haşr Suresi 5.) erzak sıkıntısı yaşayan Yahudiler, içinde bulundukları çaresiz ve alçaltıcı durum neticesinde, Medine'yi terk etme isteğinde bulundular. Bu isteği kabul eden Müslümanlar, onların gidişine izin verdiler. (Haşr Suresi, 2).

“Kitap Ehlinde inkâr edenleri ilk sürgünde yurtlarından çıkaran O'dur. Onların çıkacaklarını siz sanmamıştınız, onlar da kalelerinin kendilerini Allah'tan koruyacağını sanmışlardı. Böylece Allah'ın azabı da, onlara hesaba katmadıkları bir yönden geldi, yüreklerine korku saldı; öyle ki evlerini kendi elleriyle ve mü'minlerin elleriyle tahrip ediyorlardı. Artık ey basiret sahipleri ibret alın.” Haşr 2.

“Hurma ağaçlarından her neyi kesmişseniz veya kökleri üzerinde dimdik bırakmışsanız, (bu) Allah'ın izniyledir ve fasık olanları alçaltması içindir.” Haşr 5.

Ben-i Nadir Yahudilerinin, kalelerini terk etmesiyle geride bıraktıkları, savaşı kazanılan tüm mal ve ganimetler (fey) ilahi buyrukla (Haşr Suresi, 6) Müslümanların kontrolüne geçmiş oldu.

“Onlardan Allah'ın elçisine verdiği 'fey'e' gelince, ki siz buna karşı (bunu elde etmek için) ne at ne deve sürdünüz. Ancak Allah, elçilerini dilediklerinin üstüne musallat kılar. Allah her şeye güç yetirendir.” Haşr 6.

Müslümanlar, düşmana, özellikle de Yahudi zihniyetine karşı her daim tetikte olmalıdır. Bu zihniyet her türlü hile ve entrika ile Müslümanlara zarar vermeye çalışacaktır. Güvende olabilmek için, istihbarat noktasında sıkı çalışılmalıdır.

Müslümanların, Ben-i Nadir Yahudilerini teslim olmaya zorlamak için, ağaçları kesmesi her ne kadar kötü bir hadise gibi görünse de aslında Allah'ın (c.c.) izni ve bilgisi dahilindedir. Burası düşmana karşı galip gelebilmek en önemli noktadır. Yine münafık zihniyetin, yandaşlarına bir sürü vaatler verse

de sözünü asla tutmadığını ve sürekli kışkırtıcılık yapmaktan öteye gitmediği görülmektedir.

DUMETÜ-L CENDEL GAZVESİ (5/626)

Dumetü-l Cendel, Tebük yakınlarında, Şam'a 5 günlük mesafede bir yerdir. Resulullah (s.a.v.), Şam'da bulunan Rum askerlerinin, Hristiyan Arapların ve Bizans imparatoru Herakliyyus'un desteğini de arkalarına alarak, Medine'ye bir sefer düzenlemeyi planladıklarının haberini aldı.

Bu haber üzerine, 3 bin kişilik bir güç ile bölgeye hareket etti. Ordu, Tebük taraflarına kadar geldiğinde, düşman Rum ve Arap topluluklarından kimseye rastlanmadı. O süreçte Şam'da veba hastalığının yayıldığına dair haberler de alınmıştı.

Bölgede bir süre bekleyen İslam ordusu, herhangi bir gelişme olmayınca tekrardan Medine'ye geri dönüş yaptı. Böylelikle ciddi bir psikolojik üstünlük de sağlanmış oldu.

Müslümanların, oldukça güçlü görünen bir düşmana karşı korkusuzca hareket etmeleri, günümüz Müslümanları için fazlasıyla örnek alınması gereken bir durumdur. Ayrıca hareket avantajını ele geçirmek isteyen Resul'ün (s.a.v.), karşı tarafın toparlanmasına fırsat tanımadan hızla harekete geçmesi de taktiksel anlamda üzerinde durulmasını gerektirmektedir. Bu tarz hareketler, psikolojik üstünlüğün ele geçirilmesinde de oldukça etkilidir.

İÇKİ VE KUMARIN HARAM KILINIŞI

Vahyin gelişinden itibaren geçen süreçte, içki ve kumar henüz haram kılınmamıştı. Mekke'de, "Hurma ve üzümünden, hem sarhoşluk veren içki hem de güzel gıdalar elde edersiniz. Şüphesiz bunda aklını kullanan kimseler için alınacak bir ibret vardır." – (Nahl Suresi, 67) ayetinin gelmesiyle, artık güzel içeceklerle, alkollü içecek arasında bir ayırım yapılmış oldu. Böylelikle içkinin iyi olmadığı, Müslümanlara hissettirilmişti.

Hicretten sonraki süreçte, kimi Müslümanlar Resul'e (s.a.v.) gelerek içki ve kumarın hükmünü soruyorlardı. Özellikle Hz. Ömer'in (r.a.), içkinin haram kılınması konusundaki istek ve duaları çokça olmaktaydı. Bunun üzerine "Sana içkiyi ve kumarı sorarlar. De ki: Onlarda hem büyük günah hem

insanlar için bir kısım faydalar vardır. Ancak her ikisinin de günahı, faydalarından daha büyüktür...” (Bakara Suresi, 219) ayetinin vahyolunmasıyla içki ve kumarın günah olduğu tüm Müslümanlara bildirilmiş oldu.

“Bakara suresinin 219. Ayetinin” vahyolunmasından sonra, mealen *“Sana içkiyi ve kumarı sorarlar. De ki: 'Onlarda hem büyük günah, hem insanlar için (bazı) yararlar vardır. Ama günahları yararlarından daha büyüktür.' Ve sana neyi infak edeceklerini sorarlar. De ki: 'İhtiyaçtan artakalanı.' Böylece Allah, size ayetlerini açıklar; umulur ki düşünürsünüz;”* Bakara 219. sayıları az da olsa içmeye devam eden Müslümanlar mevcuttu. Akşam namazında bir sahabe, sarhoşluk sebebiyle bir ayeti yanlış okudu. Bunun üzerine *“Ey iman edenler! Siz sarhoş iken, ne söyleyeceğinizi bilinceye kadar namaza yaklaşmayın!..”* Nisa 43. ayeti vahyoldu. Bu hadiseden sonra bir süre, cemaat namazları öncesinde, sarhoş olan varsa namaza katılmaması yönünde çağrı yapıldı.

Son olarak ise bir içki içme ortamında çıkan olumsuz kargaşadan sonra *“Ey iman edenler! İçki, kumar, dikili taşlar (putlar), fal ve şans okları, şeytan işi birer pisliktir. Bunlardan uzak durun ki felâh bulasınız. Şeytan, içki ve kumar yoluyla ancak aranızda düşmanlık ve kin salmak; sizi Allah'ı zikretmekten ve namazdan alıkoymak ister. Artık (bütün bunlardan) vazgeçtiniz değil mi?”*

Mâide 90. – 91. ayetlerinin vahyolunmasıyla bu eylemler tamamen haram kılındı.

Bu ayetlerin Medine halkına duyurulması sonucunda içkiyi henüz bırakmamış olan Müslümanlar, duraksamadan büyük bir gönül rızasıyla içki fiçilerini sokaklara dökmüştü.

Günümüzde, içki ve kumarın toplumda çok yaygın olduğu görülmektedir. “İçki, bütün kötülüklerin anasıdır.” buyuran Resulullah’ın (s.a.v.) da belirttiği gibi içki, insanları pek çok günahlara itmektedir. Kumar yüzünden nice ocaklar batmakta, insanlar intihara sürüklenmektedirler. Allah’ın (c.c.) razı olacağı örnek toplumların meydana gelebilmesi için, bu ve benzeri kötü davranışlar muhakkak terkedilmelidir.

Dikkat çekici bir diğer nokta da Rabbimizin (c.c.), bu husustaki vahyi tedrici olarak indirmesidir. Bu da itikadi hususlar harici hüküm noktalarında, zaman zaman tedrici bir usulün belirlenebileceğini de göstermektedir. Özellikle tebliğ ve davet noktasında, bu tarz günahlar işleyen insanlar, hemen gözden çıkarılmadan bu kötü davranışlarından sabırla ve adım adım uzaklaştırılmalıdır.

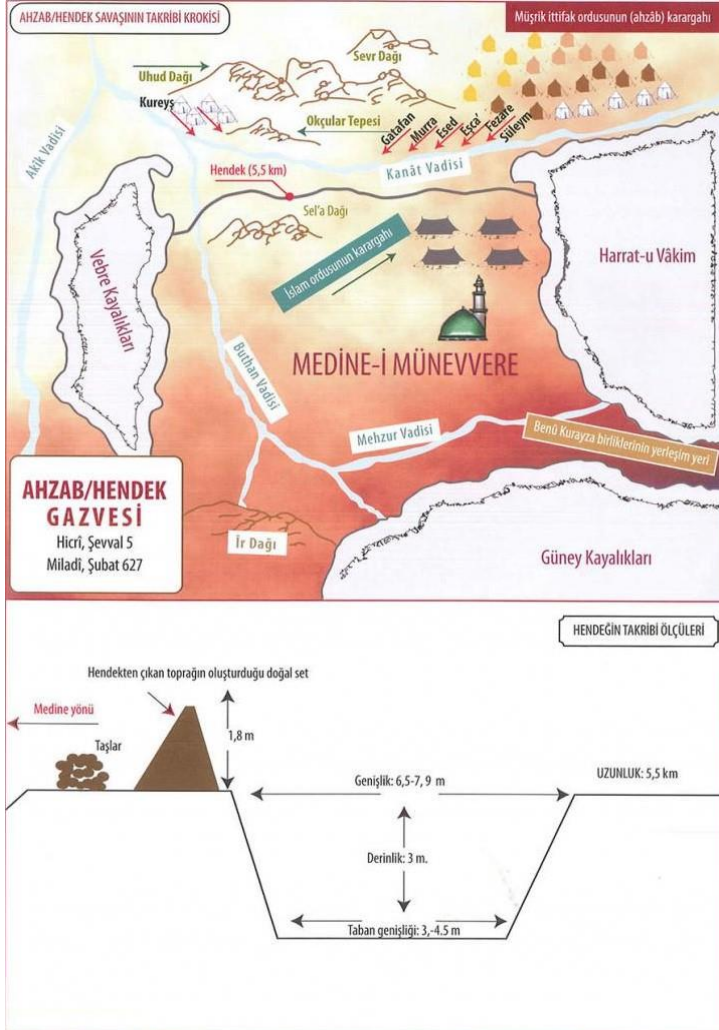
Son olarak da sahabenin, hüküm geldiğinde sorgusuz ve büyük bir şevkle bu emre uymaları, müminler için güzel bir örneklik oluşturmaktadır.

HENDEK GAZVESİ (5/627)

En son gerçekleşen Uhud gazvesinde, kısmen de olsa başarı elde eden Kureyşliler, esas istekleri olan Müslümanların gücünü kıramamışlardı. Aksine her ne kadar kesin başarı elde edemese de Müslümanlar Medine’de otoritelerini kurmuş ve planladıkları stratejik hareketler ile de bölgede önemli bir güç haline gelmişlerdi. Her geçen gün bölgedeki etkinliği artan Müslümanların bu durumundan en çok rahatsız olanlar da Nadir oğlu Yahudileri idi. Süreç içerisinde Yahudiler, Medine’de iç karışıklıklar çıkarmaya çalışmışlar fakat başarı elde edememişlerdi.

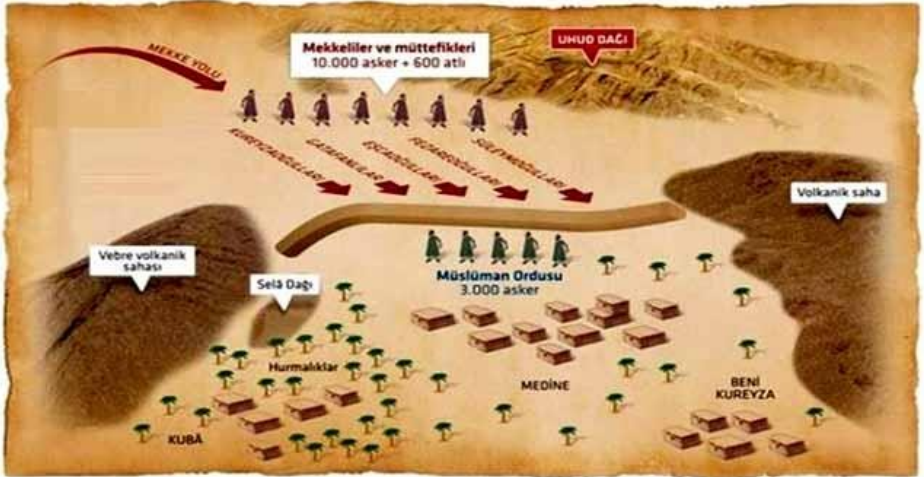
Etkinliği artan Müslümanlar, bölgedeki kervan yollarını da egemenlikleri altına almıştı. Durumun ciddiyetinin farkında olan Yahudiler, öncelikle kendi aralarında Müslümanlara karşı hemfikir olup kendilerine yandaş bulmak için Mekke’ye gitmek için bir grup oluşturdular. Mekke’ye

giden Yahudiler, Kureyş müşriklerini kıskırtıp, gerçekleşecek bir savaşta gerekli tüm desteği vereceklerini söyleyerek, Müslümanlara karşı ciddi kızgınlık ve kin kusan Mekke müşriklerini ikna ettiler. Bu durum karşısında sadece Kureyş değil, bölgedeki farklı kabilelerle de görüşüp ordu toplamaya başladılar. Tüm bu faaliyetlerini hassasiyetle ve çok titizlikle gizliden yapıyorlardı. Amaçları bölgedeki gelmiş geçmiş en büyük orduyu toplayarak, Müslümanlara karşı zafer elde edip, İslam'a büyük darbe vurmaktı. Tüm bu uğraşları sonucunda atlı ve yayalardan oluşan 10.000 kişilik bir ordu toplamışlardı.

Müslümanlar, istihbarata ciddi önem verseler de küfür ordusu ile alakalı hareket bilgisini, ancak ordu Mekke'den çıktığında haber aldılar. Bu bilgidir sonra Resulullah (s.a.v.), derhal savaş için meclisini toplayarak gerekli hazırlıklara başladı. Toplanan meclis, gelen ordunun ancak savunma savaşı ile durdurulabileceğini ve savaşı Medine'de karşılamaları gerektiği noktasında fikir birliği sağlamıştı. Bu esnada savaş konusunda tecrübesi olan Selman'ı Farisi, kendilerinin bu tarz büyük kuvvetlerin saldırısına uğrayacak şehirlerin etrafına büyük hendekler kazılıp savunulduğu fikrini verdi.

Hendek fikrinin kabulünden sonra Resul (s.a.v.), derhal şehirde keşif yaptırdı. Yapılan keşif neticesinde, düşmanın saldıracağı açık yerler tespit edildi. Şehrin açıkta olan kısmına hendek çukurları kazmak için harekete geçildi. Düşmanın yola çıkmış olması, mevsimlerden kış olması ve hendek kazımı için yeterli aletin bulunmamasına rağmen Müslümanlar, Resul (s.a.v.) önderliğinde tüm güçleri ile hendek kazma faaliyetlerine başladılar. 9 metre genişliğinde 4,5 metre derinliğinde kazılmaya başlanan hendekler, komple şehrin ön cephesini oluştuyordu. Sadece hendek kazımı yapılmıyor, çıkan kum ile hendeklerin önüne siper yapıp, savunma hattı oluşturuluyordu. Tüm hendeklerin kazılması ve savunma hattının bitirilmesi 2 haftayı buldu. Akabinde Resul (s.a.v.), tamamlanan savunma hattına sayısı ancak 3.000'i bulan mücahitleri yerleştirdi.

Hicretin 5. yılının Şevval ayında Medine'de 10.000 kişilik küfür ordusu ile 3.000 kişilik Müslüman ordusu karşı karşıya geldi. Hendeklerden dolayı

Müslümanları göremeyen müşrik ordusu süvarileri, hızlıca saldırıya geçmişti, fakat şehre yaklaşıp hendekler ile karşılaştıklarında ne yapacaklarını şaşırarak bir vaziyette dağılıp geri çekilmek zorunda kaldılar. Arap tarihinde görülmemiş bir savunma hattı ile karşılaşan Mekke müşrikleri saldırılarının etkisiz kaldığını bir iki hücum ile anlayarak kuşatma durumuna geçti. Kuşatma gün geçtikçe uzuyor ve bu süreç içerisinde iki ordu arasında küçük çatışmalardan öteye gidilmiyordu. Müslümanların eşsiz savunma hattından dolayı, tüm hücumlar bertaraf ediliyordu. Kuşatma 1. ayını doldurmuştu.

Müşrik ordusu nöbetleşerek, birlikler halinde Müslümanların savunma hattının arkasına geçmeyi her fırsatta deniyordu. Bu birliklere sırasıyla Ebu Süfyan, Hübeyre bin Ebu Vehb, İkrime bin Ebu Cehil, Dırar bin Hattab (Hz. Ömer'in (r.a.) kardeşi), Halid bin Velid ve Amr bin As gibi ünlü komutanlar kumanda ediyordu. Fakat her seferinde başarısızlıkla savuşturuluyorlardı. Bu durum karşısında Mekke müşriklerinin motivasyonları ve dirençleri de azalıyordu.

Kuşatmanın neticelenmesinin uzayacağını düşünen müşrikler, Ben-i Nadir Yahudileri üzerinden, Medine'de Müslümanlar ile anlaşması olan Ben-i Kureyza Yahudileri ile iletişime geçip, anlaşmayı bozmaları yönünde baskı yaptı. Baskıya dayanamayan Ben-i Kureyza Yahudileri, Müslümanlara ihanet etmeye karar verdiler. Yahudilerin ihaneti Müslüman ordusu içinde ciddi korku yaşanmasına sebep oldu. Çünkü Müslümanların savaşabilecek tüm kişileri savunma hattında olup, Ben-i Kureyza Yahudilerinin kaldığı bölgede, cepheye olan Müslümanların ailelerinden başka kimse yoktu. Her ne kadar küçük saldırılar olsa da müşrikler her defasında savuşturuldu. (Ahzab Suresi, 10.-13.)

"Hani onlar, size hem üstünüzden, hem alt tarafınızdan gelmişlerdi; gözler kaymış, yürekler hançerereye gelip dayanmıştı ve siz Allah hakkında (birtakım) zanlarda bulunuyordunuz. İşte orada, iman edenler, sınanmış ve şiddetli bir sarsıntıyla sarsıntıya uğratılmışlardı. Hani, münafıklar ve kalplerinde hastalık bulunanlar: 'Allah ve Resulü, bize boş bir aldaniştan başka bir şey vadetmedi' diyorlardı. Onlardan bir grup da hani şöyle demişti: 'Ey Yesrib (Medine) halkı, artık sizin için (burada) kalacak yer yok, şu halde dönün.' Onlardan bir topluluk da: 'Gerçekten evlerimiz açıktır' diye peygamberden izin istiyordu; oysa onlar(ın evleri) açık değildi. Onlar yalnızca kaçmak istiyorlardı." Ahzab 10. – 13.

Tam bu sırada dūřman hattında Gatafan kabilesinin liderlerinden Nuaym b. Mes'ud, Mūslūman olarak bunu herkesten gizlemiřti. Ben-i Kureyza Yahudilerinin ihaneti ōđrenildiđinde, Resul (s.a.v.) durumu dūzeltmek için stratejik bir karar ile Mūslūmanlıđı bilinmeyen Nuaym'ı, Ben-i Kureyza ile mūřrik ordusu arasındaki anlařmayı bozmak için gōrevlendirdi.

Mūslūmanlar tarafında ise kış mevsimi olması ve o yıl yařanan bōlgedeki etin kıtlıktan dolayı sıkıntılar yařanıyordu. Mūslūmanlar hem kuřatma ile hem de açlıkla mūcadele ediyorlardı.

Mūřrikler, savařın uzayacađını hesaplamamıřlardı. Uzayan kuřatma, erzak sorununa yol açıyordu. ōzűm için Hayber Yahudilerinden gelen yardımı beklerken, yardımın Mūslūmanların eline geçmesi ile mūřrikler yeni bir darbe daha almıřtı. Tűm bunların yanında kış mevsiminin zor řartları da řiddetini arttırmıřtı. Ayrıca haram aylardan Zilkade ayı da yaklařmaktaydı. Kureyř'in komutanı Ebu Sűfyan, bu řartlar altında sonuç alınmayacađını anlayınca, kuřatmayı kaldırma kararı alıp Mekke'ye dōnmeye karar verdi.

Mūslūmanlar, Hendek gazvesi sırasında bűyűk sıkıntılara maruz kalmıř ve kalabalık dūřman ordusu karřısında endiřeye kapılmıřlardı. Bunların

yanında açlık had safhada hissedilmişti. Resul (s.a.v.) başta olmak üzere birçok sahabe, açlığı hissetmemek için mideleri üzerine taş bağlamak zorunda kalmıştı.

“Ey iman edenler, Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın. Hani size ordular gelmişti; böylece biz de onların üzerine, bir rüzgar ve sizin görmediğiniz ordular göndermiştik. Allah, yaptıklarınızı görendir. Hani onlar, size hem üstünüzden, hem alt tarafınızdan gelmişlerdi; gözler kaymış, yürekler hançereye gelip dayanmıştı ve siz Allah hakkında (birtakım) zanlarda bulunuyordunuz. İşte orada, iman edenler, sınanmış ve şiddetli bir sarsıntıyla sarsıntıya uğratılmışlardı. Hani, münafıklar ve kalplerinde hastalık bulunanlar: 'Allah ve Resulü, bize boş bir aldaniştan başka bir şey vadetmedi' diyorlardı.” Ahzâb 9. – 12.

Kureyş ve Gatafan komutanları bir araya gelerek büyük ve son bir saldırı için hazırlıklarını yapmışlardı. Hazırlıkları fark eden Müslümanlarda gereken önlemlerini almışlardı. Bu esnada Allah Resul’ü (s.a.v.) ikinci namazından sonra “Allah’ım ey Kur’an’ı gönderen Rabbim, ey düşmanların hesabını tez gören Rabbim, şu düşman topluluğunu kır, onları perişan et, onların iradelerini sarsıp yok et.” şeklinde dua etti. Aynı günün akşamında küfür ordusunu perişan eden ve gün boyu süren büyük bir fırtına başladı. Hava, son derece soğuk ve fırtına ortalığı toz duman ediyordu. Şüphesiz bu Allah’ın (c.c.) bir yardımıydı (Ahzab 9.). Sabah Allah Resul’ü (s.a.v.), Huzeyfe bin Yaman’ı düşman karargahına göndererek bilgi almasını istedi. Huzeyfe, düşman ordusunun perişan halini görüp geri döndü. Bu haber ile büyük bir sevinç yaşayan Allah Resul’ü (s.a.v.), müşriklerin gidişinin ardından yanındaki müminlerle birlikte düşman karargahını gezdi.

“Ey iman edenler, Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın. Hani size ordular gelmişti; böylece biz de onların üzerine, bir rüzgar ve sizin görmediğiniz ordular göndermiştik. Allah, yaptıklarınızı görendir.” Ahzâb 9.

İslam tarihinde bir dönüm noktası olan Hendek gazvesinde sadece 6 Müslüman şehit düştü. Düşman ordusundan da 8 kişi öldürüldü. Kureyşlilerin Medine’ye yaptıkları saldırılar bu savaş ile son buldu.

“Bu seneden sonra müşrikler sizlere saldıracak cesareti bir daha bulamayacaklar, onlar size değil siz onlara gideceksiniz” (Buhari).

Hendek gazvesinde de gördüğümüz üzere, bütün kafirler bir olup, Müslümanları kuşatma altına alabilecek kadar İslam'dan nefret ediyorlardı. Hendek gazvesinde, fiziksel zorluktan daha çok psikolojik bir mücadeleyi görmektediriz. Bu tarz durumlarda dayanıklılık ve Allah'a (c.c.) güven çok önemlidir.

Düşman ordusu dört bir yandan müminlerin üzerine gelmeye başladıklarında, müminlerin bir kısmının büyük korkuya kapıldıklarını, Allah'a (c.c.) güvenme konusunda şüphelerin oluştuğunu görüyoruz. Halbuki böylesine zorlu durumlarda Allah'a (c.c.) dayanmaktan başka çare yoktur.

Yine o döneme kadar Araplar tarafından bilinmeyen, hendek kazarak düşmanı durdurma taktığının uygulanması, Resulullah'ın (s.a.v.) yeniliklere açık olduğunu ve taktiksel zekasını bizlere göstermektedir.

Hendek Gazvesindeki ek detaylar şunlardı:

- Kur'an'da topluluk, hizip anlamında kullanılan "Ahzab" ifadesiyle bahsedilen düşman ordusunda Kureyşliler, Hayber Yahudileri, Gatafânîler, Fezâreîler, Esedoğulları, Kinâneoğulları, Sakîfliler, Süleymoğulları dahil irili ufaklı pek çok kabile vardı.
- Dûmetül Cendel bölgesinde, Müslümanlara gelen kervanların yolu kesildi. Bu Resulullah'ı (s.a.v.) Medine dışında bir sefere çekerek, Medine'yi zayıf düşürmek maksatlı bir tuzaktı. Yola çıkan Resulullah (s.a.v.), harekete geçen büyük ordunun haberi kendisine gelince ani bir şekilde Medine'ye geri dönüş yaptı.
- Kureyzaoğulları'nın anlaşmayı bozmaları üzerine, Müslümanları arkadan vurmasını önlemek amacıyla Resulullah (s.a.v.), yaklaşık 200 kişilik bir birlikle mahallelerini kuşatma altına aldı.
- Nuaym, Resûl-i Ekrem'in (s.a.v.) isteği üzerine Benî Kurayza Yahudilerine gitti ve kendilerine Medineli olmayan müttefiklerin yurtlarına dönünce, yalnız kalacaklarını, onlardan savaşıacaklarına ve kuşatmayı kaldırmayacaklarına dair söz vermelerini, güvence için de Kureyş'ten rehin istemelerini tavsiye etti. Sonra da müttefik ordugâhlarına giderek Yahudilerin gizlice Resulullah'la (s.a.v.) anlaştıklarını, Kureyş'in bazı ileri gelenlerini rehin alıp ona götürmeye karar verdiklerini söyledi; aynı haberleri Müslümanlar arasında da

yaydı. Böylece düşman saflarında ortaya çıkan kargaşa, Ben-î Kurayza Yahudilerinin saf dışı kalmaları sonucunu doğurdu.

- Kuşatma devam ederken, İkiye b. Ebû Cehil, Nevfel b. Abdullah, Hz. Ömer'in (r.a.) kardeşi Dırâr b. Hattâb, Hübeyre b. Ebû Vehb ve Amr b. Abdüved, hendeğin dar bir yerinden Müslümanların olduğu tarafa geçmeyi başardılar. İçlerinden ünlü savaşçı Amr b. Abdüved, mübareze (bire bir savaş) için bir Müslüman istedi. Hz. Ali (r.a.), karşısına çıkarak, müşriği öldürdü. Diğerleri de korkarak kendi saflarına geri döndüler.
- Savaş vb. her durumda namaz vakitlerine titizlikle riayet eden Resulullah başta olmak üzere müminlerin ilk defa bu savaşta, öğle, ikindi, akşam ve yatsı namazlarını, ancak geceleyin toplu halde eda edebilmeleri çatışmaların ne kadar yoğun geçtiğini de göstermektedir.

BEN-İ KUREYZAOĞULLARI KUŞATMASI (5/627)

Hendek savaşının bitimi ile evlerine dönen Müslümanlara, Bilal şu çağrıda bulundu; *"Ey Müslümanlar, işitin ve itaat edin, hiç kimse ikindi namazını Kureyza topraklarından başka yerde kılmayacak."* Ahzab 26. – 27.

Müslümanlar, Kureyza topraklarına geldiklerinde, Kureyzalıların büyük bir korku ile kalelerine sığındıklarını gördüler. İki tarafın savaş öncesi durumu, 3000 piyade ve 36 süvariden oluşan İslam ordusuna karşılık Ben-i Kureyza savaşçıları 600-700 kişi civarında idi.

Savaş, Resul'ün (s.a.v.) görüşme çabasına ve onları İslam'a davetine karşılık, Kureyzalıların saldırıları neticesinde başladı. İlk gün karşılıklı ok atışlarıyla tamamlandı. Durum neticesinde Resul (s.a.v.), Kureyzalılara teslim olma çağrısında bulundu. Fakat diğer münafıklara ve kafirlere güvenen Kureyzalılar, teslim olma çağrısına olumsuz cevap verdi. Bunun üzerine Müslümanlar kuşatmaya devam etti.

İlerleyen günlerde Kureyzalılar, ağır kuşatma ve beklenen yardımın gelmemesi üzerine Resul (s.a.v.) ile görüşme talebinde bulundu. Kaleden görüşmek için Nebaş bin Kays, Resulullah'ın (s.a.v.) yanına gitti. Nebaş, teslim olma şartları olarak ilk önce Nadir oğullarına uygulanan şartların kendilerine de uygulanmasını talep etti. Fakat bu talep, Resul (s.a.v.) tarafından olumsuz karşılandı, akabinde Nebaş, sadece eşlerini ve çocuklarını alarak kaleyi teslim

etmeyi teklif etti. Fakat Resul (s.a.v.), bu talebi de reddederek, koşulsuz şartsız teslim olmalarını ve haklarında verilecek hükme razı olmalarını istedi. Bu teklifin ağır gelmesi üzerine Nebaş, teklife olumsuz bakarak kaleye geri döndü.

Bu durum neticesinde kuşatma devam ediyordu. Gün geçtikçe kuşatma dayanılmaz hal alıyordu. Her ne kadar ağır teslim koşulları sunmasına karşılık, ağır kuşatmaya daha fazla dayanamayan Kureyzalılar, Resul'e (s.a.v.) haber göndererek yeni bir teklifte bulunmuşlardı. Onlar, iki taraf arasında görüşme ve teslim şartları için bir hakem belirlenmesini talep ettiler. Resul (s.a.v.), bu teklifi kabul ederek kimi hakem olarak istediklerini sordu. Karşılığında Kureyzalılar, Hazrecililerin, müttefikleri Ben-î Kaynuka Yahudileri için aracı olup, onları ölüm cezasından kurtardıklarını dikkate alarak, eski bir dostları olan Evslilerden Sa'd b. Muaz'ı hakemlik için talep ettiler. Resul (s.a.v.), teklifi kabul edip, ağır yaralı olan Sad bin Muaz'ı savaş meydanına getirtti. Durumun kendisine aktarılması üzerine Sad bin Muaz, "hüküm Allah'a (c.c.) ve Resul'üne (s.a.v.) aittir" deyip, arabuluculuk teklifini geri çevirdi. Bunun üzerine Resul (s.a.v.), Sad bin Muaz'a bu durum ile alakalı hüküm vermesini emretti. Karşı tarafın da Sad bin Muaz ile alakalı tekrar rızası alındıktan sonra, görev Sad bin Muaz'a verildi.

Durum ile alakalı Sad bin Muaz, Kureyzalıların beklentisinin aksine, Yahudilerin tüm silahlarını teslim etmelerini, savaşabilecek tüm yetişkin erkeklerin öldürülmesini, kadın ve çocukların esir alınmasını ve mallarına el konularak, savaş ganimeti olarak dağıtılması hükmünü verdi. Resul (s.a.v.), verilen hükmü onayladı. Kur'an'da da Allah (c.c.) ve Resulü'ne (s.a.v.) savaş açan ve yeryüzünde bozgunculuk yapanlara verilecek cezalar arasında böyle bir hükmün bulunduğu (Mâide 33. – 34.) ayetlerinde bildirilmektedir. Kuşatma sırasında İslâm'ı seçen dört savaşçı ise bu cezadan kurtulmuştu.

"Allah'a ve Resûlü'ne karşı savaş açanların ve yeryüzünde bozgunculuğa çalışanların cezası, ancak öldürülmeleri, asılmaları ya da elleriyle ayaklarının çaprazca kesilmesi veya (bulundukları) yerden sürülmeleridir. Bu, dünyadaki aşağılanmalarıdır, ahirette onlar için büyük bir azab vardır. Ancak, sizin onlara güç yetirmenizden önce tevbe edenler başka. Bilin ki, şüphesiz Allah bağışlayandır, esirgeyendir." Mâide 33. – 34.

Verilen hüküm şu şekilde uygulandı: Ölüm cezasına çarptırılan tüm savaşçılara, infazdan önce yemek ikram edildi ve Tevrat'tan okumalarına

müsaade edildi. 1.000 civarında olduğu sanılan kadın ve çocuklardan bir kısmı serbest bırakıldı. Henüz buluş çağına ermemiş çocukların annelerinden ayrılmasına karar verildi ve öksüzlerin sadece Müslümanlara satılması emredildi.

Bu olayın en üzücü tarafı ise Hendek savaşında “Müslümanların, Kureyzalılardan intikamını almadan canımı alma” diye dua eden Sad bin Muaz’ın hakemlikten sonra şehadette yürümesi olmuştur.

Ben-i Kureyza Yahudilerine verilen hükmün sertliği, onların yaptığı çok büyük ihanetten kaynaklanmaktadır. Bu da böylesine ihanetlerde, müminlerin bu tarz cezaların verilmesinde, çekingen kalmamaları gerektiğini göstermektedir.

İdama mahkûm edilen Yahudilerin son anlarında bile yiyecek, içecek, Tevrat okumak gibi isteklerinin karşılanması ve onlara eziyet edilmemesi, İslam’ın rahmetini ve güzel davranışını göstermektedir. Münafıkların her zaman yaptığı gibi, müttefiklerini kandırmaları ve onlara yardım etmemeleri de münafıkların zayıf karakterlerini ortaya koymaktadır.

İSLAM DEVLETİNDE YENİ DÖNEM

Hendek savaşındaki başarılı direnişin ardından, artık İslam devleti yeni bir döneme girmiş oldu. Resulullah’ın (s.a.v.) da ifadesiyle “Bundan sonra onlar (kafirler) size gelmeyecek, siz onlara gideceksiniz” sözü bu yeni döneme işaret ediyordu.

Hendek savaşından sonra sık sık gerçekleşen seriyyelerle (askerî seferler), Müslümanlara moral aşılanmış ve Kureyş’e de gözdağı verilmişti. Bu seriyyelerle, Kureyş’in etrafındaki kimi topluluklar, başarıyla İslam devleti çatısı altına alınmaya başlandı ve Kureyş’in ticaret yolları üzerinde hakimiyetler kuruldu. Bu süreçle, Kureyş’in ekonomik baskı altına alınması sağlandı.

Yine bu süreçte Raci katliamının intikamı da alınmış oldu. Müslümanın kanının dökülmesinin bir bedeli olduğu, herkese gösterilmiş oldu.

Gerçekleştirilen bu gibi seriyyeler, İslam tarihinde büyük bir öneme sahiptir. Bu seferler, hem İslam’ın yayılmasına katkıda bulunmuş hem de

Müslüman topluluklar için stratejik ve dini açıdan önemli sonuçlar doğurmuştur.

Bu seriyyelerin bazı önemli yönleri:

- *Sınırların Güvenliği:* Seriyeler, İslam devletinin sınırlarını korumak ve düşman saldırılarına karşı direnç göstermek amacıyla düzenlenirdi. Bu sayede İslam toprakları güvende tutulmaya çalışılırdı.
- *İkta (Ganimet) Gelirlerini Artırma:* Seriyeler, İslam devletinin ekonomik kaynaklarını artırmak için önemliydi. Ganimetler ve fethedilen bölgeler, devletin gelirlerini artırırdı.
- *Bölgenin Müslümanlaşması:* Seriyeler, İslam'ın yayılmasına hizmet ederdi. Fethedilen bölgelerdeki insanlar İslam'a davet edilir ve bu sayede İslam'ın yayılması sağlanırdı.
- *Askerî Tecrübe ve Disiplin:* Seriyelere katılan askerler, savaş tecrübesi kazanır ve disiplinli bir şekilde hareket etmeyi öğrenirdi. Bu, İslam ordusunun gücünü artırırdı.
- *Dini Motivasyon:* Seriyeler, Müslümanların dini inançlarına dayalı olarak gerçekleştirilirdi. İslam'ın yayılması ve savunulması, askerlerin motivasyonunu artırırdı.
- *İslam Devletinin İtibarı:* Başarılı seriyeler, İslam devletinin prestijini artırır ve diğer topluluklar üzerinde etkili olurdu. Bu, diplomatik ilişkilerde de önemliydi.

Unutulmamalıdır ki bu seriyeler, İslam tarihinde büyük bir rol oynamış ve İslam devletinin gücünü ve etkisini şekillendirmiştir.

İslam yönetiminin Müslümanın canının değerini koruması oldukça önemlidir. Bunu hisseden Müslüman birey, kendisini İslam toplumuna daha da ait hissedecektir. Zorlu süreçler atlatan Müslüman toplumunun hareketlara devam etmesiyle, moral her daim diri tutulmalıdır.

Bu süreçte gerçekleştirilen diğer seriyeler:

Yıl 6/627

- Benî Lihyân Gazvesi (Rebîülevvel/Temmuz).
- Muhammed b. Mesleme'nin I. Zülkassa Seriyyesi (Rebîülâhir/Ağustos).
- Ebû Ubeyde b. Cerrâh'ın II. Zülkassa Seriyyesi (Rebîülâhir sonu/Eylül).

- Zeyd b. Hârîse'nin Tarîf Seriiyesi (Cemâziyelâhir/Ekim-Kasım).
- Zeyd b. Hârîse'nin Vâdilkurâ Seriiyesi (Receb/Kasım-Aralık).

Yıl 6/628

- Zeyd b. Hârîse'nin Medyen Seriiyesi (Şâban 6/Aralık 627-Ocak 628).
- Hz. Ali'nin (r.a.) Fedek Seriiyesi (Şâban 6/Aralık 627-Ocak 628).
- Zeyd b. Hârîse'nin II. Vâdilkurâ Seriiyesi (Ramazan/Ocak-Şubat).
- Abdullah b. Revâha'nın Hayber'e keşif amaçlı seriiyesi (Ramazan/Şubat).

HUDEYBÎYE ANTLAŞMASI (6/628)

Tüm bu seriiye ve gazvelere rağmen, Medine'nin askeri ve siyasi durumunda belirli problemler vardı. Bunun başlıca sebebi güneyde Mekke müşrikleri, Kuzeyde ise yağmacı Gatafan ve Feraze kabileleri ve Ben-i Nadir Yahudilerinin de yerleştiği önemli bir Yahudi merkezi olan Hayber'in varlıklarıydı.

Her ne kadar bu kabileler Hendek gazvesinde yenilgiye uğramış olsalar da henüz Müslümanlara karşı olan tutum ve tehlikeleri sona ermemişti. Ayrıca bu kabileler, aralarından herhangi birine karşı, Müslümanlar tarafından yapılan bir saldırıda birleşip Medine'ye karşı savaş hazırlığı yapmaları anlaşmasına varmışlardı.

Tüm bu çetin düşmanlarla mücadele edecek güce sahip olmayan genç İslam devletinin, bu üç büyük düşmandan en az birini tarafsız hale getirme ya da anlaşma yapma gerekliliği doğmuştu. Bu durum neticesinde yapılması en doğru adım, Mekke müşrikleri ile bir anlaşma yapılması idi. Çünkü Gatafan ve Feraze kabileleri anlaşmaya varılmak için güvenilir olmayan bir yapıya sahipti. Buna karşılık Nadir oğulları ise kültür ve ırk olarak Araplardan farklı olarak, kendi dinlerinden olmayanlar ile yaptıkları anlaşmalara bağlı kalmamakta, bunun yanında Medine'den sürülmelerinin ve mallarına el konulması gibi sebeplerden Müslümanlara kin besliyorlardı.

"Andolsun ki o ağacın altında sana biat ederlerken Allah, o müminlerden razı olmuştur. Kalplerinde olanı bilmiş, onlara güven duygusu vermiş ve onları pek yakın bir fetihle ödüllendirmiştir."

(Fetih, 48/18)

HUDEYBİYE GAZVESİ

Hicri, Zilkade 6/ Miladi, Mart-Nisan 628

Gatafan

● Henakiye

Evs ve Hazrec

Medine-i Münevvere

Zü'l-Hüleyfe

Müslümanlar, Zü'l-Huleyfe'ye vardıklarında namazlarını kılıp umre için ihrama girdiler. Resulullah (ﷺ) da sayısız 70 deve olan kurbanlıkları belirleyip, işaretledi.

Efendimiz (ﷺ)

Hubeydiye ashabı hakkında şöyle buyurdu:
"Ağacın altında biat edenlerden hiç kimse ateşe girmeyecektir." (Müslim, Fedailü's-Sahabe, 162; Ebü Davud, 4653)

● Ümmü'l-Berk

İslam ordusunun Hudeybiye güzergahı

Süleym

Veddân

Rabiğ

Cuhfe

● Kudeyd

Huzâa'

Kudayme

Huleys

Dehban

Uşfân

Lihyanoğulları

● Cümûm

Beldeh

Huzeyl

● Seylû'l-Kebîr

● Üşeyre

Zahran Vadisi

Hevazin

● Nahl-i Yemani

● Taif

Sakif

Resulullah'ın Hudeybiye'ye giriş yaptığı istikamet

Rıdvan Biatı'nın Gerçekleştiği Yer

HÜDEYBİYE

Mekke-i Mekerreme

Kureyş

Kinane

Tihame

Sevik Pazarı

Yenbu'

Cüheyne

Hamra

Bedir

Gatafan

Kızıldeniz

Bu bağlamda Mekke müşriklerinin, anlaşma noktasında öne çıkmasındaki hususları şu şekilde sıralamak mümkündür;

- Kabe'yi dini merkez olarak görüp, kan dökülmesini istememeleri.
- Birçok ticari kervan yolunun Müslümanlar tarafından kontrol edildiğini bilmeleri.
- Necip ve Yemame'den yiyecek tedarikinin zorlaşması.
- Ben-i Hanife kabilesi emirlerinden Sümame bin Usal'ın İslam'ı kabul etmesi).
- Güneyde, azılı rakipleri olan Resul'ün (s.a.v.) sadık müttefiki beni Huzaalıların Yemen'e geçit vermemesi.

Tüm bu durumların neticesinde, Müslümanlara savaş açmaya gücü yetmeyen Mekkelilerin, anlaşma yapmaktan başka çarelerinin olmayışı da Mekke'yi bir anlaşma için daha elverişli hale getirdi. Bir diğer husus ta tüm bu durumlar neticesinde, kıtlık çeken Mekkelilere, Resul (s.a.v.) tarafından 500 dinarlık bir bağış gönderilmesi ve Ebu Süfyan başkanlığında bir ticari kervanın İslam topraklarından geçmesine izin verilmesiydi.

Hendek savaşının üzerinden 1 yıl geçmişti. Resul (s.a.v.), rüyasında başı tıraşlı olarak Kabe'yi tavaf ettiğini gördü. Bunu ashabına bildirdiğinde, büyük bir coşku ile karşılaşmıştı. Resulullah (s.a.v.), Ümmü Mektün'u namaz kıldırmak, Nübeyle b. Abdullah el-Leysi'yi de şehri idare etmek üzere vekil bırakıp, 4'ü kadın 1.400 civarı Müslüman ve 70 kurbanlık deve ile birlikte umre için Medine'den Mekke'ye doğru yola çıktı. Ayrıca bir yıl öncesindeki Hendek gazvesinde 3.000 kişilik orduya istinaden, gelebilecek saldırıya karşı savaşabileceklerin yarısı Medine'de bırakıldı.

Müslümanlar, Allah Resul'ünün (s.a.v.) isteği ile yanlarında sadece yolculuk silahı ile yola çıktılar. Bu durumun en önemli gerekçesi ise, saldırı amaçlı olmayan bu silah ile hareket eden bir topluluğa, haram aylarda yapılacak bir saldırının Araplar tarafından ağır bir şekilde kınanacak olması idi.

Allah Resulü (s.a.v.), Mekke'ye doğru yola çıktığında, Eslem, Cüheyne, Gıfar, Müzeyne ve Eşca topluluklarına haber göndererek onları da umre yolculuğuna davet etti. Ancak bu kabileler Kureyş müşriklerinin Müslümanları katledeceğini düşünerek bu daveti geri çevirdiler. Bu toplulukların bu tutumu "Şüphesiz sana biat edenler, ancak Allah'a (c.c.) biat etmişlerdir. Allah'ın (c.c.)

eli, onların ellerinin üzerindedir. Şu hâlde, kim ahdini bozarsa, artık o, ancak kendi aleyhine ahdini bozmuş olur. Kim Allah'a (c.c.) verdiği ahdine vefa gösterirse, artık O da ona büyük bir ecir verecektir. Bedevilerden geride bırakılanlar, sana diyecekler ki: 'Bizi mallarımız ve ailelerimiz uğraştırdı. Bundan dolayı bizim için mağfiret dile.' Onlar, kalplerinde olmayan şeyi dilleriyle söylüyorlar. De ki: 'Şimdi Allah (c.c.), size bir zarar isteyecek ya da bir yarar dileyecek olsa, sizin için Allah'a (c.c.) karşı kim herhangi bir şeyle güç yetirebilir? Hayır, Allah yaptıklarınızı haber alandır.' Hayır, siz Peygamberin ve müminlerin, ailelerine ebedi olarak bir daha dönmeyeceklerini zannettiniz; bu, kalplerinizde çekici kılındı ve kötü bir zan ile zanda bulundunuz da yıkıma uğramış bir topluluk oldunuz.” (Fetih Suresi, 10-12) ayetleriyle de eleştirilmiştir.

Bu sırada Mekke’de ise Kureyş ileri gelenleri ne yapacaklarını tartışıyorlardı. Birinci görüş Müslümanların Mekke’ye girişlerinin engellenmesiydi. Ancak bu durumda Kabe’ye yapılan umre ziyaretini engelleyerek, itibar kaybına uğrayacaklardı. Diğer görüş ise, girmelerine müsaade etmektir. Ancak bu durumda da Müslümanlar tarafından bir göz dağı verilmiş olacaktı. Bu durum da onların itibarını olumsuz etkileyecekti. Sonrasında korku ve baskı altında Mekke’ye girişi engelleme kararı aldılar.

Müslümanlar Zulhuleyfe’ye vardıkları zaman ihrama girdiler. Ayrıca, Büsr bin Süfyan el Huzai el Kabi’yi casus olarak Mekke’ye gönderildi. Büsr geri dönünce, Kureyşlilerin Müslümanların gelişini haber aldıklarını, savaşmak için müttefiklerini topladıklarını söyledi. Oysa ki Resulullah (s.a.v.), Medine’den çıkışından itibaren her fırsatta niyetinin umre yapmak olduğunu beyan ediyordu. Fakat Hz. Ömer (r.a.) her ihtimale karşı Medine’den savaş araç ve gereçleri getirtmeyi de ihmal etmedi. Resulullah’ın (s.a.v.) niyetinin bu olduğunu bilmelerine rağmen Mekkeliler, onları Mekke’ye sokmamaya karar verdiler ve Halid bin Velid komutasında 200 kişilik bir süvari birliğini onları karşılamak üzere gönderdiler. Mekke’ye 80 km mesafede bulunan Usfan’a ulaşan Müslümanlar, Halid bin Velid komutasındaki süvari birliğini fark ettiler. Buna karşı Müslümanlar Gamim’e kadar yürüyüşe devam ederek burada mola verdiler.

Nakledilen rivayetlere göre gerçekleşen bu mola ve yolculuk esnasında, Müslümanların onları takip eden müşrik ordusunun farkında

oldukları halde ibadetlerini huşu içinde gerçekleştirmeleri, müşrik ordusu komutanı Halid bin Velid'i derinden etkilemişti.

Akabinde Resul (s.a.v.), bu durumdan dolayı Müslümanlar ile istişare ederek herhangi bir savaş durumunda geri adım atmayacaklarına dönük karar alarak yola devam ettiler. Hudeybiye'ye ulaşan Müslümanlar, burada konaklayarak, Mekke'ye elçi olarak Hıraş bin Umeyye'yi gönderdi. Ancak elçi Mekke'de çok kötü şekilde karşılandı ve öldürölmek istendi. Bu sırada, Sakif ve Ehabiş Liderleri bu kötü davranış sebebiyle Mekkeli müşriklerden desteğini çekti.

Daha sonra başta Ebu Süfyan olmak üzere Kureyşliler arasında birçok akrabası bulunan, nüfuz sahibi olan Hz. Osman (r.a.) gönderildi. Mekke'de Eban bin Said bin As'ın himayesine giren Hz. Osman (r.a.) amaçlarının savaşmak değil, umre ziyareti yapmak olduğunu belirtti. Kureyşliler O'na yakın ilgi gösterdiler ve emniyet içerisinde Kabe'yi tavaf etmesine izin vermelerine karşı Hz. Osman (r.a.), bunu "Resulullah (s.a.v.) tavaf etmeden ben bunu yapmam." diyerek reddetti. Bu tutuma sinirlenen Mekkeli müşrikler Hz. Osman'ı (r.a.) üç gün boyunca yanlarında esir tuttu. Bu haber Müslümanlara Hz. Osman'ın (r.a.) öldüröldüğü şeklinde ulaştı.

Bu durum üzerine Resul (s.a.v.), Müslümanlardan Kureyş'e karşı kanlarının son damlalarına kadar savaşmaları için söz aldı. Tarihe "Rıdvan Biatı" olarak geçen bu söz Kur'an'ı Kerim'de de "Şüphesiz sana biat edenler, ancak Allah'a (c.c.) biat etmişlerdir. Allah'ın eli, onların ellerinin üzerindedir. Şu halde, kim ahdini bozarsa, artık o, ancak kendi aleyhine ahdini bozmuş olur. Kim Allah'a verdiği ahdine vefa gösterirse, artık O da, ona büyük bir ecir verecektir." (Fetih Suresi, 10), "Ant olsun, Allah (c.c.), sana o ağacın altında biat ederlerken müminlerden razı olmuştur, kalplerinde olanı bilmiş ve böylece üzerlerine 'güven duygusu ve huzur' indirmiştir ve onlara yakın bir fethi sevap (karşılık) olarak vermiştir. Ve alacakları birçok ganimetleri de. Allah (c.c.), üstün ve güçlü olandır, hüküm ve hikmet sahibidir." (Fetih Suresi, 18-19) ayetleriyle övölmüştür.

Bunu duyan Kureyşliler telaş içinde Hz. Osman'ı (r.a.) serbest bıraktı ve Suhey1 bin Amr'ı, Mikrez bin Havs'ı ve Huveytıp bin Abdöluzza'yı elçi olarak gönderdiler. Bu esnada Kureyş'ten kaçan iki müşrik köleyi Resul (s.a.v.) iade etmedi. Kısa bir müzakereden sonra Hz. Ali'nin (r.a.) kaleme aldığı barış

antlaşması metni, Hz. Resul (s.a.v.) ve Suheyl bin Amr tarafından imzalandı. Antlaşmaya Müslümanlardan Ebubekir, Ömer, Osman, Abdurrahman bin Avf, Sad bin Ebu Vakkas, Ebu Ubeybe bin Cerrah ve Muhammed bin Mesleme, müşriklerden ise Mikrez bin Havs ile Huveytp bin Abdullahuzza şahitlik ettiler.

Kureyş'in birçok talebinin kabul edildiği antlaşmanın şartları ise şunlardı:

- Müslümanlar, o yıl Mekke'ye girmeden Hudeybiye'den geri dönecekler, ertesi yıl umre için Mekke'de üç gün kalabilecekler.
- Barış, 10 yıl sürecek, taraflardan biri bu ittifaka dahil olmayan herhangi bir kabile ile savaşa girerse, diğeri pasif kalacak. İki taraf, kendi hakimiyetleri altındaki toprakları, kervanların geçişi, hac ve umre için emniyet altında tutacak.
- Taraflar, istedikleri kabile ile antlaşma imzalayabilecekler, bu şartlara tarafların dışında kendileri ile müttefik olan kabilelerde uyacak.
- Mekkeli bir kimse Muhammed'in yanına kaçarsa, velisinin isteği üzerine geri iade edilecek, fakat Müslümanlar irtica ederse geri iade edilmeyecek.

Başta Hz. Ömer (r.a.) olmak üzere ashab bu antlaşmaya tepki gösterdiyse de Resul'ün (s.a.v.) antlaşma şartlarını kabul etmesi üzerine herkes bu duruma bağlılığını bildirdi. Antlaşmanın imzalanmasının hemen

akabinde Müslümanlara sığınan Sühey'l'in oğlu Ebu Cendel, müşrik olan babasının talebi üzerine geri iade edildi. Bu durum ashab arasında içten içe büyük üzüntüye yol açmıştı.

Antlaşmanın hikmeti, müminler tarafından o an anlaşılamamıştı. Burada aslında uzun vadede çok büyük kazanımlar vardı. Resulullah (s.a.v.), bu hikmeti uzun uzun anlatmak yerine zamanla anlaşılabilceğini düşünerek ısrarcı olmadı.

Antlaşmadan sonra antlaşma şartlarından memnun olmayan müminlerin, Resulullah'ın (s.a.v.) "kurbanlarınızı burada kesin" emrine isteksizlik göstermelerine karşı, Resul'ün (s.a.v.) hanımı Ümmü Seleme'nin "sen kurbanını kes, onlarda hemen senin yaptığını yapacaklardır" tavsiyesi ve bunun ardından müminlerin yarışarcasına bu emri yerine getirmesi, bir müminin, bir hayrın uygulanması noktasında öncelikle kendisinin yapması gereğini ortaya koymaktadır. Böyle bir hareket, diğer müminleri harekete geçirecektir. Bir mümin için en temel mesele, her koşulda yapılması gerekeni yerine getirmesidir. Çünkü kişinin, Allah'a (c.c.) karşı öncelikle kendi sorumluluğunu yerine getirmesi zarureti vardır.

Kureyşliler, antlaşma metninin besmele ile başlamasına karşı çıktılar, besmele yerine cahiliye döneminde bilinen "Bismikellahümme" ve "Muhammeden Resulullah" yerine ise "Abdullah bin Muhammed" yazılmasını istemişlerdi. Bunu, kendi zaferleri olarak yorumlayan Kureyşliler, Müslümanların gerilediğini düşündüler. Aslında "Bismikellahümme" sözünde bir şirk yoktu, Muhammed bin Abdullah yazılması da durumu değiştirmiyordu. Umrenin engellenmesi ise geçici bir durumdu, esir ve mülteciler ile ilgili maddeye gelince Müslümanlardan kaçan kişi ancak bir münafık ve mürted olabilirdi ve böylesi birinin kaçması şüphesiz daha hayırlıydı. Halbuki Mekke'den kaçıp Medine'ye sığınan bir kimse Müslüman demektir. Müslümanlığı kabul eden kişilerin sayısının artması, Mekkeliler için bir tehlike oluştururken, olası bir ayaklanmada bu Müslümanların yardımı da dokunacaktı. Kureyş'i Hayber'den soyutlamak ise Hz. Resul'ün (s.a.v.) en önemli politikasıydı. Mekke'nin fethine doğru atılmış fiili bir adım olan Hudeybiye antlaşması ile Müslümanlar daha fazla serbestlik kazandılar ve olası tehlikeler bir süre için önlenmiş oldu.

En önemlisi de bu zamana kadar, Muhammed'e atalarının dinini ortadan kaldırmak isteyen bir asi gözüyle bakan Mekkeli müşrikler, bu antlaşma ile Müslümanları kendileri ile denk bir taraf olarak kabul ettiler. Ayrıca bu durum diğer müşrik kabileleri arasına korku saldı. Müslümanların da tehlikeli bir güç olduklarına ikna oldular.

Ayrıca yine bu antlaşma ile beraber Kureyşlilerin Müslümanlara karşı düşmanlığı fiilen sona erdi. Savaş tehdidinden uzak, aralarındaki ilişkileri geliştirme fırsatı verdi. Bu durum neticesinde civar kabileler Kureyş'ten çekinmeden, İslam'ı öğrenmek ve dinlemek için Medine'ye gider oldular. Böylece İslamiyet'in yayılması için gerekli güven ortamı tahsis edilmiş oldu. Öyle ki Hudeybiye antlaşmasından Mekke'nin fethine kadar geçen iki yıl için de Müslüman olanların sayısı o güne kadar geçen on sekiz yıl içindeki Müslümanların sayısını aştı. Hudeybiye antlaşması hem Hayber'in fethine zemin hazırlamış hem de Müslümanlar için şimdiye kadarki en büyük siyasi zafer olmuştu.

Antlaşma yazılırken Ebû Cendel adlı bir genç İslamiyet'i kabul ederek, Mekke'den kaçıp Hudeybiye'ye gelerek Müslümanlara sığınmıştı. Resulullah (s.a.v.), ashabın hoşuna gitmemesine rağmen, antlaşma şartları uyarınca O'nu babası Süheyl b. Amr'a teslim etmişti. Buna karşılık yine aynı günlerde O'na sığınan iki kadını, antlaşmada sadece erkek mültecilerden söz edildiğini belirterek geri vermemiş ve Kureyş de bunu kabul etmek zorunda kalmıştı.

Daha sonra Ebû Basir, Mekke'den kaçıp Resulullah'ın (s.a.v.) yanına Medine'ye geldi. Kureyşliler antlaşma gereğince O'nun kendilerine iade edilmesini istediler. Resul (s.a.v.) de kabul etti. Ebû Basir yolda kendisini götüren iki muhafızdan kurtulup Medine'ye döndü, ancak tekrar Kureyş'e teslim edilmekten korktuğu için buradan ayrılarak Mekke-Suriye ticaret yolu güzergâhındaki İls veya Sîfûlbahr mevkiine yerleşti. Ebu Basir'in bu hareketinde, Resul'ün (s.a.v.) buna dönük imalı bir sözü de vardı. Başta Ebû Cendel olmak üzere kendisi gibi Mekke'den kaçıp antlaşma uyarınca Medine'ye giremeyen yeni Müslümanlar da O'na katıldılar. Oluşan bu topluluk, Mekke kervanlarını tehdit etmeye başladılar. Bunun üzerine Kureyş, İslamiyet'i kabul ederek Medine'ye sığınan Mekkelilerin geri verilmesi şartının kaldırılmasını istedi. Böylelikle Müslümanların çok üzüldüğü durum tam bir hayra dönüştü. Müslümanlar bu olayda antlaşma şartlarını da ihlal etmemiş oldular.

Burada yaşanan bazı durumlar günümüz Müslümanları için de önem arz etmektedir. Şöyle ki, Kureyş'in savaşıacağı haberi ulaşmasına ve hazırlanan ordunun oldukça büyük olduğu yönündeki propagandaya rağmen, İslam saflarında hiçbir gevşeme olmaması ve Rıdvan biatiyle, savaşımaya söz vermeleri çok önemli bir imani tavrıdır. Ayrıca Mekke'de bulunan Hz. Osman'ın (r.a.), kendisine yapılan umre teklifine rağmen, kardeşleri olmadan bunu yapmayacağını belirtmesi, müminlerin tek vücut olarak hareket etmeleri, bireysel davranmamaları noktasında ders alınması gereken bir tavrıdır. İlave olarak da Resul'ün (s.a.v.) yolculukta silah alınmayacağına dair emri, risk çok büyük görünmesine rağmen, müminlerin bu emre tam itaat etmeleri, onların emre itaat etmedeki titizliklerini ortaya koymaktadır.

DAVET MEKTUPLARI

Mekkeli müşriklerle yapılan Hudeybiye Antlaşması'ndan sonra Resulullah (s.a.v.), ashabıyla Medine'ye döndü. Barış sürecinde oldukları için diğer ülkelerin krallarına İslam'a davet mektupları göndermeyi uygun gördü. Bu iş için ashabından yardım istedi.

Sahabeler Nebi'ye (s.a.v.) şöyle dediler:

- "Ya Resulullah, sana her hususta yardım edeceğiz! Bizi istediğin yere gönder!"

Resulullah (s.a.v.), ashabının bu cevabından memnun oldu. Sahabelerden bazı kimseleri, göndereceği ülkeler için elçi olarak seçti.

Abdullah bin Huzafe'yi İran Kisrası'na, Hatb b. Ebi Belta İskenderiye Melik'ine, Dihyetü'l Kelbi'yi Bizans Kayseri'ne, Amr b. Ümeyye el- Damri'yi Habeş Kralı'na gönderdi.

“(Resulüm!) De ki: Ey insanlar! Gerçekten ben sizin hepinize, göklerin ve yerin sâhibi olan Allah'ın elçisiyim...” (Araf Suresi, 158)

Resulullah (s.a.v.), yalnızca Arap yarımadasına değil, bütün insanlığa davetçi olarak gönderilmişti. Hudeybiye antlaşmasıyla sağlanan huzur ve güven ortamından sonra, pek çok ülkeye davet mektupları göndererek, özelde ülke liderlerini genelde de halklarını da İslam'a davet etti. (Enbiya Suresi, 107-108)

Bu mektuplar, 2 farklı yöntemle teslim edilmiştir:

1. *Elçiler Aracılığıyla:* Hz. Muhammed (s.a.v.), elçiler vasıtasıyla mektuplarını hükümdarlara ilettiler. Örneğin, Heraklius'a gönderilen mektup, elçi Dihyah al-Kelbi tarafından taşındı. Elçiler, mektupları hükümdarların huzuruna ulaştırarak İslam'a davet ettiler.
2. *Doğrudan Mektub Gönderme:* Bazı mektuplar doğrudan hükümdarlara gönderildi. Resulullah (s.a.v.), II. Hüsrev'e yazdığı mektubu doğrudan gönderdi ve bu mektup, Pers Kralı'nın dikkatini çekti.

Bu davet mektupları şunlar idi;

Bizans imparatoru Heraklius

Persleri mağlup eden Bizans imparatoru Heraklius, zafer dönüşü Suriye'de yer aldığı sırada, Resulullah'ın (s.a.v.) İslam'a davet eden mektubunu Dihyetül-Kelbi'den aldı.

Mektupta şunlar yazılıydı:

“Allâh’ın kulu ve Rasûlü Muhammed’den, Romalıların büyüğü Heraklius’a!..

Hidâyete tâbî olanlara selâm olsun! Ben seni İslâm’a dâvet ediyorum. İslâm’a gir ki, selâmete eresin ve Allâh da sana ecrini iki kat versin! Eğer kabul etmezsen, (tebaan olan) çiftçilerin günahı senin boynunadır.

«De ki: Ey kitâb ehli! Sizinle bizim aramızda müşterek olan bir söze (Kelime-i Tevhîd’e) geliniz. Allâh’tan başkasına tapmayalım; O’na hiçbir şeyi ortak koşmayalım ve Allâh’ı bırakıp kimimiz kimimizi ilâhlaştırmasın! Eğer yüz çevirirlerse, işte o zaman; «Şâhid olun ki, biz müslümanlarız!» deyiniz!» Âl-i İmrân 64.”

Bu mektuba ilgi gösteren Heraklius, Hz. Muhammed (s.a.v.) hakkında sorular sorabilmek için Resulullah’ın (s.a.v.) hemşehrilerinden birisiyle görüşmek istedi. O sıralarda Resulullah’ın (s.a.v.) en azılı düşmanlarından biri olan Ebu Süfyan da Mekke’li tacirlerin başında Şam’a giden bir kafilede bulunuyordu. Heraklius’un adamları onlara rastladılar ve onları Heraklius’un huzuruna çıkardılar. Orada Rumların ileri gelenlerinin bulunduğu bir sırada, Heraklius onları huzuruna kabul etti Hz. Muhammed (s.a.v.) hakkında Ebu Süfyan’a pek çok sorular sordu.

Ebû Süfyan dedi ki:

“Heraklius diyeceğini dedikten ve mektubun okunması sona erdikten sonra, bir gürültü oluştu; sesler yükseldi. Bunun üzerine bizi dışarı çıkardılar. Arkadaşlarıma dedim ki:

«—Ebû Kebşe’nin oğlunun (kasıt Hz. Muhammed’e) işi iyice büyüdü. Baksanıza Benî Asfar Melik’i (Heraklius) bile O’ndan korkuyor!..» İşte o zamandan beri, O’nun yakında başarıya ulaşacağına olan inancımı hiçbir zaman yitirmedim ve sonunda Allah (c.c.), bana da İslâm’ı nasip etti...”

Heraklius, cemaatinin ileri gelenlerini huzuruna dâvet etti. Kendine ait sarayların birinde toplandılar. Onlara:

“–Ey Rum cemaati! Ebedî olarak kurtuluşunuza ve şu saltanatınızın bekasına ne dersiniz?” dedi. (İslâm’a girmelerini teklif etti.) Bunun üzerine, hep birden vahşî eşekler gibi ürküp kapılara koştular. Ancak bütün kapıların kapatılmış olduğunu gördüler. Heraklius, çevresindeki devlet erkânının İslâm’a girmeye yanaşmadığını anlayınca onları geri çağırdı ve söylediği sözlerin hakikatini değiştirerek:

“–Ben, Hristiyanlıktaki sebat ve kararlılığınızı görmek için sizi imtihan ettim. Sizde gördüğüm bu hâl hoşuma gitti!” dedi. Bunun üzerine, devlet erkânı ona secde ettiler ve ondan memnun oldular.

Bizans İmparatoru Heraklius, önüne kadar gelen İslâm nimetini bizzat müşahade edip tam da hakikati kavramışken, dünya menfaatlerinin ağır basması neticesinde, bu büyük fırsatı teperek, ebedî bir devlet ve saadeti zıyan etti.

Pers Kısrası Perviz İbni Hürmüz

Pers Kısrası’na gönderilen mektubu da Hz. Abdullah bin Huzâfe götürdü. Ancak Kısra, Heraklius gibi davranmadı. Mektupta Resulullah’ın (s.a.v.) isminin kendi isminden evvel yazılmasına da kızarak mektubu parça parça etti, elçiye ağır hakaretlerde bulundu.

Abdullah, Kısra ve adamlarına şöyle hitap etti:

“–Ey Fars cemaati! Sizler Resulsüz, kitapsız ve yeryüzünün ancak elinizde bulunan bir kısmına hâkim olarak sayılı günlerinizi geçiriyor ve bir rüya hayatı yaşıyorsunuz! Hâlbuki yeryüzünün hâkim olmadığınız kısmı daha fazladır.

Ey Kısra! Senden önce nice dünyayı veya ahireti arzu eden hükümdarlar gelmiş ve hüküm sürmüşlerdir. Onlardan ahireti isteyenler, dünyadan da nasiplerini almışlardır. Dünyayı arzulayanlar ise ahiret nasiplerini yitirmişlerdir. Sana teklif ettiğimiz bu dini küçümsüyorsun ama vallahi nerede olursan ol, küçümsediğin şey gelince ondan korkacak ve korunamayacaksın!”

Kısra da cevaben mülk ve saltanatın kendisine münhasır olduğunu, ne yenilgiye uğramaktan ne de kendisine bir ortak çıkmasından korkmadığını

söyledi. Ardından da adamlarına Abdullâh bin Huzâfe'nin dışarı çıkarılmasını emretti.

Abdullâh, Kisrâ'nın huzurundan çıkar çıkmaz hayvanına binip Medine'nin yolunu tuttu. Kendi kendine:

“Vallahi, benim için iki yoldan (ölüm veya kurtuluş) hangisi olursa olsun gam çekmem. Resulullah'ın (s.a.v.) mektubunu yerine ulaştırmış ve vazifemi yapmış bulunuyorum.” dedi.

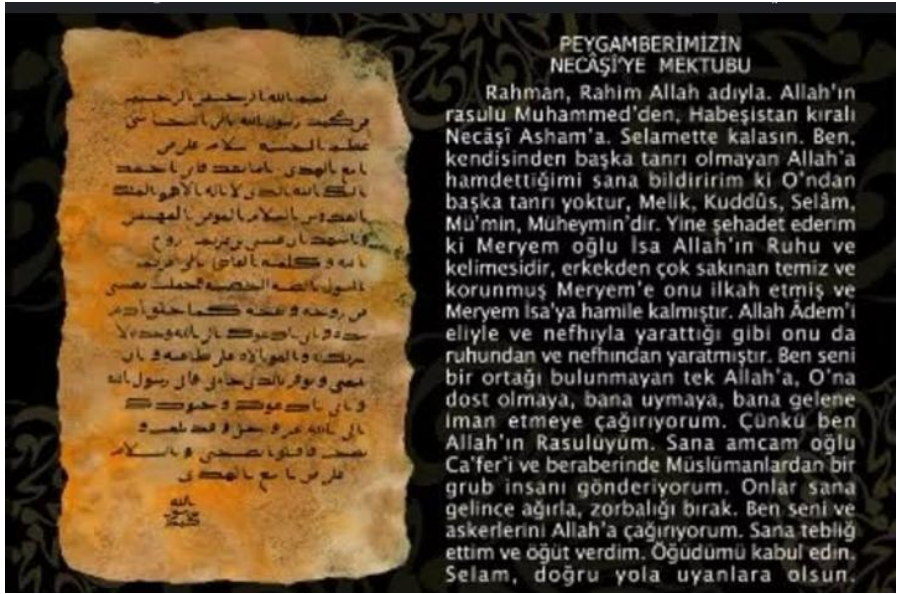
Habeş Necaşisi Ashame b. Ebcer

Allâh Resul'ünün (s.a.v.) dâvet mektubunu ve onu getiren Resulullah'ın (s.a.v.) elçisini en iyi karşılayan, Habeş Necâşî'si oldu. Hz. Amr bin Ümeyye vâsıtasıyla Necâşî'ye ulaşan mektupta İslâm'a dâvetle birlikte, Hz. Meryem ve Hz. İsa (a.s.) hakkında da kısa bir bilgi bulunmaktaydı. İslâm'ı daha önce Habeşistan'a hicret etmiş bulunan Müslümanlardan az çok öğrenmiş olup, bu hususta baştan beri olumlu bir tavır sergileyen Necâşî, bu dâvet mektubuyla iman etmeye karar verdi. O sırada yanında bulunan Ebû Talip'in büyük oğlu Hz. Cafer'in yanında kelime-i şehâdet getirerek Müslüman oldu. Sonra Resulullah'ın (s.a.v.) arzusu sebebiyle, oradaki muhacirleri de iki gemiye bindirerek gönderdi. Ayrıca Resulullah'a (s.a.v.) iman ettiğini bildiren bir mektup yolladı. Mektup şöyledir:

“Allah'ın Resulü (s.a.v.) Muhammed'e Necâşî tarafından.

Ya Resulallah! Selâm sana olsun, Allah'ın (c.c.) rahmet ve bereketi de üzerine olsun! Kendisinden başka hiçbir ilâh olmayan Allah (c.c.), beni İslâm'a hidâyet etti.

Ya Resulallah! Hz. İsa'nın (a.s.) durumunu zikrettiğiniz mektubunuz bana ulaştı. Yerin ve göğün Rabbine yemin ederim ki, Hz. İsa (a.s.) da kendi hakkında zikrettiğiniz şeylerden fazla bir şey söylememiştir. O'nun tebliğatı da hep buyurduğunuz gibidir. Bize tebliğe memur olduğunuz İslâm'ın esaslarını öğrendik. Amcanın oğlu (Câfer-i Tayyâr) ile diyarımıza hicret eden ashabını misafir ettik. Ben şehadet ederim ki, Sen Allah'ın Resul'üsün. Sözünde sadıksın. Haksın ve tasdik edilmişsin.

Ya Resulallah! Ben sana, Sen'in temsilcin olan amcaoğlunun vâsıtasıyla biat ettim. O'nun önünde Âlemlerin Rabbi olan Allah'a (c.c.) teslim oldum. Sana, oğlum Erha'yı gönderiyorum. Sâdece kendime malikim, eğer sana gelmemi istersen ey Allah'ın Resulü (s.a.v.), hemen gelirim. Ben şehadet ederim ki, söylediklerin haktr. Ey Allah'ın Resulü, Sana selâm olsun!..”

İskenderiye Patriği Mukavkıs

Hız. Hâtib b. Ebû Beltea, Resul'ün (s.a.v.) mektubunu İskenderiye Mukavkısı'na götürdü. Mektupta şöyle yazıyordu:

“Bismillahirrahmanirrahim.

Allah'ın (c.c.) kulu ve Resulü Muhammed'den, Kiptilerin büyüğü Mukavkıs'a. Hidâyete uyan, doğru yolu tutanlara selâm olsun.

Seni İslâm'a dâvet ediyorum. Müslüman ol, selâmeti bul da Allah (c.c.) sana ecir ve mükâfatını iki kat versin. Eğer bu dâvetimi kabul etmezsen Kiptilerin günahı senin boynuna olur.

«De ki: Ey kitap ehli! Sizinle bizim aramızda müşterek olan bir söze (Kelime-i Tevhide) geliniz. Allah'tan (c.c.) başkasına tapmayalım; O'na hiçbir şeyi ortak koşmayalım ve Allah'ı bırakıp kimimiz kimimizi ilâhlaştırmayalım! Eğer yüz çevirirlerse, işte o zaman; "Şahit olun ki biz Müslümanlarız!" deyiniz! Âl-i İmrân 64.»

Resulullah'ın (s.a.v.) mektubu okununca Mukavkis, Hâtıb'ı yanına çağırıp din adamlarını da topladı. Hâdisenin devamını Hâtıb şöyle anlatıyor:

Mukavkis bana:

“–Anlamak istediğim bazı şeyleri sana soracak ve seninle konuşacağım.” dedi. Kendisine:

“–Buyurunuz, konuşalım.” dedim. Mukavkis:

“–Senin Efendin Resul değil midir?” diye sordu.

“–Evet, O, Allah'ın Resulüdür.” dedim.

“–O gerçekten böyle bir Resul (s.a.v.) ise kendisini öz yurdundan çıkarıp başka bir yere sığınmak zorunda bırakan kavminin aleyhinde niçin Allah'a (c.c.) dua etmedi?” diye sorunca, ona:

“–Sen, İsa bin Meryem'in Allah'ın (c.c.) bir Resul olduğuna şahadet edersin değil mi? O gerçekten Resul olduğuna göre, kavmi onu yakalayıp asmak istedikleri zaman, kavmini helâk etmesi için Allah'a (c.c.) dua etse olmaz mıydı?” dedim.

Mukavkis söyleyecek söz bulamadı. Bir müddet sustuktan sonra:

“–Sözünü tekrarla!” dedi. Tekrarladım. Mukavkis yine sustu. Sonra da:

“–Güzel söyledin. Sen bir hakîmsin, yerli yerince konuşuyorsun ve hakîm olanın da yanından geliyorsun.” dedi. Ben de bunun ardından

Mukavkis'a:

“–Senden önce burada bir adam, kendisinin en yüce ilâh olduğunu iddia etmişti. Allah Teâlâ (c.c.) o Firavun'u dünya ve ahiret azabıyla yakalayıp cezalandırdı. Sen, kendinden öncekilerden ibret al da başkalarına ibret olma!” dedim. Mukavkis:

“–Bizim bir dinimiz vardır, daha hayırlısını görmedikçe onu bırakmayız!” dedi. Ben de:

“–İslâm, senin bağlı bulunduğun dinden kesinlikle daha üstündür! Biz seni, Allah Teâlâ'nın (c.c.) insanlara din olarak seçtiği İslâm'a dâvet ediyoruz. Hazret-i Muhammed, sâdece seni değil bütün insanları dâvet ediyor. Onlardan kendisine karşı en katı ve kaba davrananlar Kureyşliler oldu. O'na karşı en çok düşmanlığı da Yahudiler yaptılar. İnsanlardan en çok yakınlık gösterenler ise Hristiyanlar oldu. Bizim seni Kur'an'a dâvetimiz, senin Tevrat'a bağlı olanları İncil'e dâvetin gibidir. Her insan kendi zamanında gelen Resul'e (s.a.v.) ümmet olmak durumundadır. Sen de Hz. Muhammed'in (s.a.v.) dönemine yetişenlerdensin. Dolayısıyla biz seni İslâm'a dâvet etmekle Hz. İsa'nın (a.s.) dininden uzaklaştırmış olmuyoruz. Bilâkis onun Risâlet'ine uygun amel etmeni teklif etmiş oluyoruz.” dedim. Mukavkis:

“–Ben bu Resul'ün (s.a.v.) dinini inceledim. Gördüm ki, onda ne dünyadan el etek çekilmesi emrediliyor ne de makbul şeyler yasaklanıyor. O ne yolunu şaşırmış bir sihirbaz ne de gaipten haber aldığını iddia eden bir yalancıdır. Bilâkis kendisinde gaibi keşfedip haber vermek gibi Resul'lük alâmetleri vardır. Buna rağmen biraz daha düşünmek isterim.” dedi.

Daha sonra da Resulullah'ın (s.a.v.) mektubuna şöyle bir cevap yazdırdı:

“Bismillahirrahmanirrahim.

Muhammed bin Abdullah'a, Mukavkis'tan.

Sana selâm olsun! Mektubunu okudum. Zikrettiğin ve beni dâvet ettiğin şeyleri anladım. Bir Resul daha geleceğini biliyor, fakat onun Şam'dan çıkacağını sanıyordum. Elçini ağırladım. Sana Kiptiler katında mevkileri yüksek

iki cariyeye ile elbiseler gönderiyorum. Binmen için sana bir de katır hediye ediyorum. Sana selâm olsun!”

Mukavkis, ne bundan fazla bir şey yaptı ne de Müslüman oldu. Bana da: “Sakin ha! Kiptiler senin ağzından tek bir kelime bile işitmesinler!” diye tembihte bulundu. (İbn-i Kesîr, el-Bidâye, IV, 266-267; İbn-i Sa’d, I, 260-261; İbn-i Hacer, el-İsâbe, III, 530-531)

Görüldüğü gibi Mukavkis, Allah Resul’ünün (s.a.v.) dâvetini hoş karşıladı. O, son bir Resul (s.a.v.) daha çıkacağını biliyordu, fakat O’nun Şam mevkiinden çıkacağını zannediyordu. Bu zan, kendisinin hakikate tâbî olmasına perde oldu ve Mukavkis, iman edemedi. Ancak mektubu getiren Hâtıb ile çeşitli hediyeler, bir binek ve iki de cariyeye (Hz. Mariye ile kardeşi Şirin’i) gönderdi.

Gassani hükümdarı Haris bin Ebi Şemir el-Cassânî

Sûriye Gassânî Araplarının başkanı olan Haris ise, Hz. Şucâ bin Vehb’in getirdiği Resul (s.a.v.) mektubuna karşı küstah bir tavır takındı. Hatta Müslümanların üzerine yürümek için Bizans imparatorundan izin istedi. Fakat imparator bunu reddetti.

Yemâme Meliki Hevze

Hz. Selîm bin Umeyr’in Resul’ün mektubunu götürdüğü Yemâme Meliki Hevze de ilâhî dâveti kabul etmedi. Kısa bir müddet sonra da bu gaflet içinde ölüp gitti.

Yemen Hükümdarı Himyer

Allah Resulü (s.a.v.), Himyer’de bulunan bazı kimselere bir mektup yazmıştı. Mektubu Hazret-i İyâs ile gönderirken ona şu tavsiyelerde bulundu:

“Oraya vardığın zaman geceleyin girme, sabah olmasını bekle. Sonra en güzel şekilde abdestini al, iki rekât namaz kıl. Seni muvaffak kılması ve hüsnü kabul görmeyi için Allah Teâlâ’ya (c.c.) dua et. Daha sonra güzelce hazırlık yap, mektubumu sağ eline al ve onu sağ elinle onların sağ eline ver. Böyle yaparsan onlar seni kabul edeceklerdir...”

Hız. İyâş şöyle der:

“Resulullah'ın (s.a.v.) emrettiği gibi yaptım, İslâm'ı kabul ettiler. Daha sonraki hâdiseler de Allah Resul'ünün (s.a.v.) bildirdiği gibi tahakkuk etti.” (İbn-i Sa'd, I, 282-283)

Bu mektuplar, son zamanlarda art arda ve aşğıdaki kronolojik sıraya göre keşfedilmişlerdir:

1. 1852'de, Mısırlı el Mukavkıs'a gönderilen mektubun orijinali,
2. 1863'de, Bahreyn'li Münzir'e gönderilen mektubun orijinali,
3. 1940'da, Habeşli Necaşı'ye gönderilen mektubun orijinali,
4. 1947'de, Bizanslı Heraklıyus'a gönderilen mektubun orijinali,
5. 1969'da, İranlı Kısra'ya gönderilen mektubun orijinali,
6. 1980'de, Ummanlı Ceyfer ve Abd'e gönderilen mektubun orijinali.

Bu davet mektupları ile artık İslam daveti pek çok büyük medeniyete ulaşmış oldu. Ayrıca İslam devleti, diğere büyük devletler tarafından da tanınmış oldu.

İslam'ın tüm yeryüzüne indirilmiş olması, müminlerin tebliğ ve davette sadece yakınlarını değil, ulaşabildikleri herkesi bu dine davet etmelerini gerektirir. İslam toplumunda, bu davetleri başarıyla gerçekleştirebilecek yetkinlikte kimselerin de yetiştirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Yine Müslümanlar kendilerini ve imkanlarını küçümsememeliler, Allah'a (c.c.) güvenerek özgüvenle davetçi kişiliklerini muhafaza etmelilerdir.

HAYBER'İN FETHİ (7/628)

Hayber, Medine'nin yaklaşık 150 km uzağında, volkanik dağlarla çevrili, müstahkem bir kale şehri idi. Tamamında Yahudilerin yaşadığı, toplamda yedi kaleden oluşan, su bentleri ile verimli bir vadi üzerinde kurulmuş meşhur bir yer idi. Ayrıca kuzey ve güney kervan yolları üzerinde, özel bir ticari konuma sahipti. Hem Çin ve Hindistan'dan gelen kervanlar ile birlikte, hem de ticari ve silah üretimi noktasında iyi bir konuma sahipti. Tüm bunların neticesinde Hayber, ticaret konusunda bölgede önemli bir konuma sahipti.

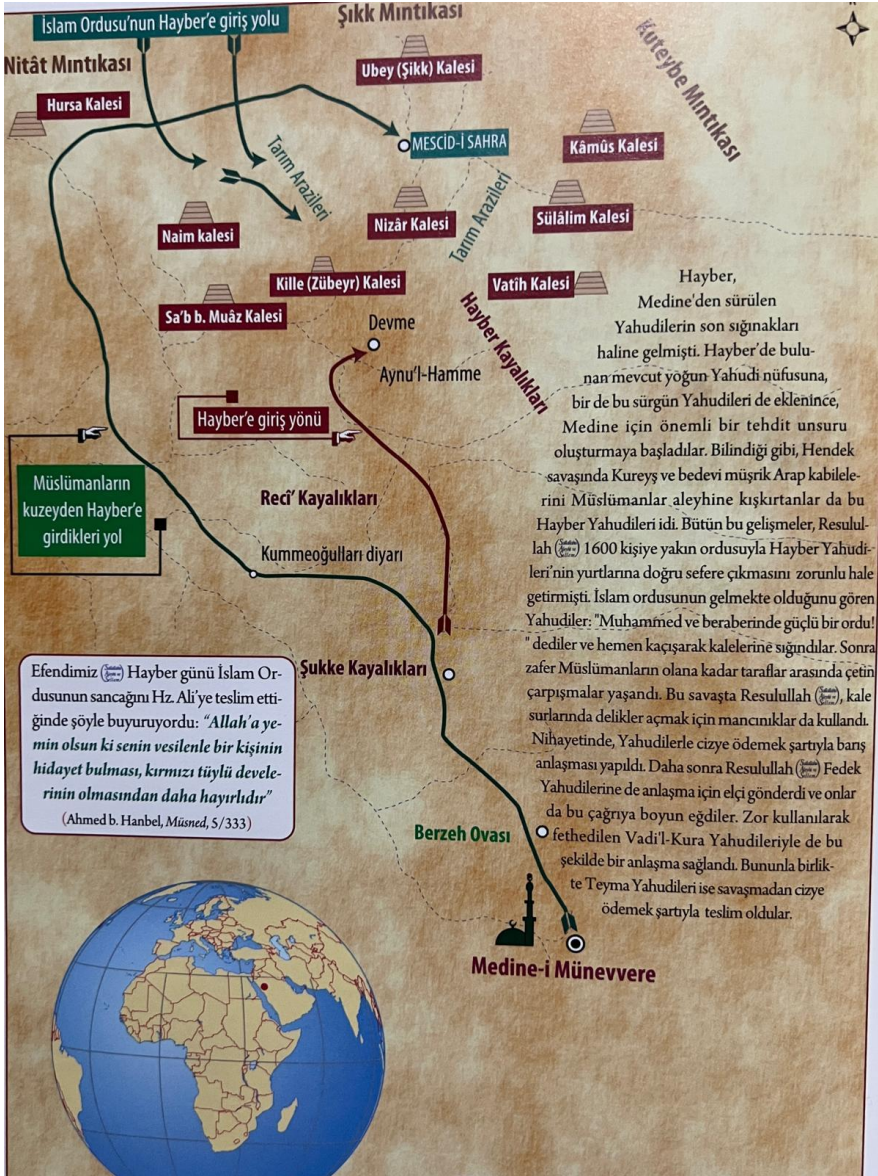
Hayber Yahudileri daha önceki zamanlarda, Mekkeliler ve Medine'yi çevreleyen kabilelerle Müslümanların tehdidine istinaden birçok ittifak kurmuşlardı. Hatta öyle ki Mekkelilere karşı olası bir saldırı durumunda Hayber Medine'ye yürüyecekti, tam tersi durumda ise Mekkeli müşrikler Hayber'e karşı yapılacak bir saldırıda, Medine'ye yürüyecekti. Bundaki amaç ise Müslümanların yok edilip Medine'nin işgal edilmesi idi.

Ayrıca Medine'den çıkarıldıktan sonra Hayber'e yerleşen Benî Nadir Yahudileri, Suriye ve Irak bölgelerinden gelen ticaret yolu Dûmetülcendel'den geçip, Hayber yoluyla Medine'ye ulaştığından kervanlar için bir tehdit unsuru oluşturuylardı.

Resulullah (s.a.v.), Hayber seferi için gizli bir hazırlık süreci yürüttü. Resul (s.a.v.), bu sefere çıkarken hazırlıkların gizli tutulmasını istemiş, böylece düşmanın savunma tedbirleri almasının önüne geçilmişti. Yaklaşık 1.600 kişilik bir İslam ordusu oluşturuldu. Bu ordu, teçhizatlı ve savaşa hazırdu. Hz. Muhammed (s.a.v.), savaş öncesinde askerlerine moral verici konuşmalar yaparak, Allah'a (c.c.) güvenmelerini telkin etti.

Hudeybiye antlaşması ile Medine için önemli tehditlerden biri olan Hayber Yahudilerinin yalnızlaştırılmasıyla, Resul (s.a.v.) 1.500/1.600 kişilik bir kuvvet ile Hayber üzerine harekete geçti. Müslümanlar bölgeye geldiklerinde, Hayberli Yahudilerin müttefikleri olan Gatafan kabilesi, yollarını kesmek istedi. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.), stratejik bir hamle ile yönünü Gatafan

kabilelerine çevirdi. Bunun üzerine kendilerini korumak için bölgelerine dönen Gatafanlılar, daha sonrasında tekrar Müslümanların karşısına çıkmadılar. Akabinde Hayber'e devam eden Müslüman ordusu, üç gün Raci'de konakladı.

Durumdan geç haberdar olup gerekli hazırlığı yapamayan Hayber Yahudileri, stratejik olarak müstahkem kalelerden oluşan Hayber'i, kale savunması üzerine bir strateji ile savunmaya karar verdiler.

Kale savunması karşısında, İslam Ordusu ise her kaleye farklı stratejik manevralar ile saldırdı. Müslümanlar, adım adım ilerleyip kaleleri ele geçirdi. İlk olarak Naim kalesi, her ne kadar şiddetli bir direnişle karşılaşılssa da ele geçirildi. Ardından bir diğer önemli direnişin gerçekleştiği Kamus kalesi ele geçirildi. Kamus kalesi kuşatmasında Hz. Ali'nin (r.a.) kahramanlığı ve başarısı ön plana çıkmıştı. Resulullah (s.a.v.) bu başarı ve kahramanlığından dolayı Hz. Ali'yi (r.a.) komutan olarak atayıp kendisine duada bulundu. Akabinde Vatih, Sülalim, Şık, Netah ve Ketiba kalelerine hareket edilerek buralar fethedildi. Bu kalelerin fethi sırasında ciddi çatışmalar yaşandı. Müslümanların 25 şehidine karşılık Yahudilerden 93 kişi öldü.

Nihayetinde Hayber önüne kadar ilerleyen Müslüman ordusu, çatışmalar esnasında birçok düşman askerini esir aldı. Kalelerinin önlerine kadar gelen Müslüman ordusuna karşı Hayberliler, kendilerinin affedilip esirlerinin serbest bırakılmasını talep ettiler. Resul (s.a.v.), bu talebi kabul etti. Yapılan antlaşma neticesinde, Haberlilerin hayatlarının korunması, ailelerinin serbest bırakılması, üzerlerinde taşıdıkları dışındaki tüm varlıklarını teslim etmek kaydı ile Resul (s.a.v.) ile sulh anlaşması yaptılar. Eğer yapılan anlaşmada, Resul (s.a.v.) Tevrat'a göre hüküm vermiş olsaydı, bütün yetişkin erkeklerin kılıçtan geçirilmeleri gerekiyordu.

Hayber'in teslim alınması üzerine Resulullah (s.a.v.), Hayber'in Ketibe ve Sülâlîm dahil yarısını devlete ayırıp, geri kalanını feth eden askerler arasında ganimet olarak dağıttı. Şık ve Netâh'a bağlı topraklar dağıtılanlar arasında idi. Yahudilerin ziraatten anlamaları sebebiyle, herhangi bir hırsızlıkta bulunmamaları kaydıyla, bölgede kalarak zirai faaliyetlerine devam etmelerine ve ürettikleri tüm ürünlerin yarısının cizye olarak verilmesine karar verildi. Ayrıca antlaşmaya, Resul'ün (s.a.v.) istediği zaman Yahudileri bölgeden çıkartabileceği yönünde bir madde eklendi.

Hayber zaferi Yahudilere ağır bir darbe indirmişti. Hayber'de kazanılan zafer, Arap kabileleri arasında şok etkisi yapmış, sayıları hızla artan Müslümanlar için önemli bir zafere imza atmalarına sebep olmuştu.

KUZEY HİCAZ YAHUDİLERİNİN SONU

Teyma Yahudileri, sırasıyla önce Hayber Yahudileri'nin, ardından Fedek ve Vâdi'l-Kurâ Yahudileri'nin teslim oldukları haberlerini duyduklarında, Müslümanlara karşı mukavemet göstermek istemediler. Kendiliklerinden anlaşma talebiyle Efendimiz'e ^(Sahâbâ) elçi gönderdiler.

Teyma

Hicr

Ulâ

Vâdi'l-Kurâ

HAYBER ŞEHİTLERİ

1. Rebia b. Eslem b. Sahbere
2. Sakf b. Amr b. Sumeyt
3. Rifâa b. Mesruh
4. Abdullah b. Ebi Ümeyye b. Vehb
5. Bişr b. Berâ b. Ma'rur
6. Fudayl b. Numan
7. Mes'ud b. Sa'd
8. Mahmud b. Mesleme
9. Ebû Dayyâh Sabit b. Numan
10. Hâris b. Hatib
11. Urve b. Mürre b. Sürâka
12. Evs b. Fâid
13. Eves b. Habib
14. Hubeyb b. Vâile
15. Sabit b. Esle
16. Talha
17. Ümâre b. Ukbe
18. Âmir b. Ekva
19. Çoban Yesar
20. Mes'ud b. Rebia
21. Evs b. Katâde
22. İsmi bilinmeyen bir bedevi

Muhayyisa b. Mes'ud Semiyesi

Fedek

HAYBER

Henakiye

Medine-i Münevvere

Yenbu'

Bedir

Zorlu Hayber kuşatmasında, İslam ordusunda gerçekleşen bazı vakıalar dikkat çekmektedir. Bunlardan birkaçını ifade edecek olursak; zorlu

kuşatmada emre itaatsizlik suçu işleyen sadece 3 kişi olmuştur. Hayber kuşatmasının uzun sürmesi üzerine, açlıkla mücadele eden müminler, eşek keserek yemeye kalkıştıklarında, Resulullah (s.a.v.) kendilerine izin vermedi. Pişen etler yenmedi, kazanlar döküldü. Burada müminler Resul'e (s.a.v.) tam itaat gösterdiler ki zor bir imtihandı. Bir diğer vakıa ise bir müminin, kalelerden birisinde içki bularak bunu içmesiydi. Bunun üzerine ceza amaçlı olarak kendisine vuruldu. Ardından da topluluktan dışlanmadan, tekrardan kardeşlerinin yanına döndü. Burada da cezanın, aslında kişiyi temizlemek amaçlı olduğu gösterilmiştir.

Hayber savaşı sırasında bir diğer önemli vakıa ise kadınların da savaşa katılmasıydı. Resulullah'ın (s.a.v.) onayı ile gerçekleşen katılımda, kadınlar savaşa yaralıları tedavi etti, su dağıttı ve lojistik destek sağladı.

Hayber Savaşı, Müslümanların gücünün zirveye çıktığı bir dönem olarak kabul edilir. Savaş, Müslümanların düşmanlarına karşı stratejik zaferler kazanmasının yanı sıra, ekonomik kaynaklarını artırmalarına da olanak tanıdı. Aynı zamanda, Müslümanlar arasındaki birliği ve Resulullah'ın (s.a.v.) liderliğindeki İslam devletinin gücünü ortaya koydu.

Hudeybiye Antlaşması ile Hayber Yahudilerinin yalnız bırakılması çok önemli bir taktikti. Müminler, düşmanları mümkün mertebe yalnız bırakmaya gayret etmelidirler. Kuşatma esnasında Müslüman olan Esved isimli çobanın, koyunları sahiplerine teslim etmesi de bir toplumla savaşa dahi olsa, mülkü sahibine teslim etmek gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu bize günümüz adalet anlayışının ne derece yozlaşmış olduğunu ve İslam'ın en temel ilkelerinden adaletin ne derece önemli ve vazgeçilmez bir ilke olduğunu net olarak göstermektedir.

Hayber'in fethinden sonra, vergi memuru olarak bölgeye giden Abdullah b. Revaha'nın yaptığı taksimattaki hassas adaletine Yahudiler, "yeryüzü ve gökler bu adalet üzerine kurulmuştur" şeklinde yorum getirmişlerdi. Ayrıca bölgede kalan Yahudilere köle muamelesi yapılmayıp hakları gözetildi.

Zorlu kuşatmada müminlerin Resul'e (s.a.v.) itaatte dikkat etmeleri, müminlerin liderlerine bağlılık göstermeleri gerektiğini göstermektedir. İtaatsizlik veya Allah'ın (c.c.) sınırlarının çiğnenmesi durumunda verilen

cezaların, kişiyi uzaklaştırıcı değil, hatasını farkına vardırıcı ve tevbeğe yöneltici olduğu dikkatlerden kaçmamalıdır.

İslam’a yeni katılan birisinin henüz namaz bile kılmadan, doğrudan savaşı katılarak şehit olması, yeni katılanlara karşı önyargılı olunmaması gereğini, hızlıca mücadele sahasına alınabileceğini göstermektedir.

Müminlerin, ganimet paylaşımlarında vb. durumlarda, dünyevileşmeye kapılmamaları, meseleye mücadele olarak bakmaları ve liderliğin emirlerine göre hareket etmeleri oldukça önemlidir.

HABEŞİSTAN’DAKİ MÜSLÜMANLARIN MEDİNE’YE DÖNÜŞÜ

Hayber Fethi’nin tamamlandığı sırada Habeşistan’da bulunan Müslümanlar, Mekke’ye dönüş yaptılar. Kafiledelikler, Resulullah’ın (s.a.v.) Hayber’e gittiğini öğrenince, içlerinden bir kısmı doğrudan Hayber’e ulaştılar. Hayber’e gidenlerin içinde Hz. Cafer’de (r.a.) vardı.

Hayber’e ulaşan kabile, Hayber’de bulunan Resulullah’ı (s.a.v.) çok memnun etti. Bunun bir göstergesi olarak Resulullah (s.a.v.) ile Hz. Cafer (r.a.) arasında geçen şu konuşma örnek verilebilir:

Resulullah (s.a.v.), Hz. Cafer’e (r.a.):

“–Yaratılışı ve ahlak itibarıyla bana ne kadar benziyorsun!” deyip, Hz. Cafer’in (r.a.) alnından öperek:

“–Hayber’in fethi ile mi, Cafer’in gelişiyi mi sevineyim, bilemiyorum!” dedi.

Mekke’de büyük zorluklarla karşı karşıya kalan Müslümanların, İslami davetin yok oluşu tehdidine karşılık, içlerinden bir kısmının Habeşistan’a hicreti, çok önemli bir stratejik hamleydi. Medine’de İslam devleti kurulup, ciddi bir güç haline gelmesine rağmen, Hendek gazvesine kadar geçen süreçte, bu topluluk Habeşistan’da kalmaya devam etti. İslam devletine karşı olan bütün tehditler bertaraf edilince de bu topluluk artık İslam devletine katılım sağlamış oldu.

Bu süreç, Müslümanlara göstermektedir ki İslami oluşumlar imkân buldukça farklı bölgelerde yedek kuvvet bulundurmalılardır. Merkezi yönetim, varlıkları noktasındaki tehditleri ortadan kaldıracaya kadar, yedek planları her daim aktif tutmalıdırlar. Bu, Müslümanların her zaman alternatif stratejiler geliştirebilecek yetkinliklere sahip olmalarını zorunlu tutmaktadır.

KAZA UMRESİ (7/629)

Hudeybiye antlaşmasının üzerinden bir yıl geçmişti. Bu süre zarfında Müslümanlar, yaptıkları sefer ve anlaşmalar ile birçok avantaj sağlamış, bu sayede birçok alanda emniyeti sağlamışlardı. Kureyşlilerle yapılan anlaşmaya göre, Müslümanların umre ziyareti zamanı gelmişti. Bir önceki sene yapamadıkları ziyareti bu sene yapmak için Resulullah'ın (s.a.v.) emriyle hazırlıklara başladılar.

Daha önce ertelenen, Kâbe ziyareti için Müslümanlar çok heyecanlıydı. Geçen seneye göre sayı iki kat artmıştı. Geçen senenin aksine her ihtimale karşı Resulullah (s.a.v.), tam donanımlı bir birliği de yanlarında hazır bulunduruyordu. Çünkü Kureyş'in ne yapacağı belli değildi.

Yolculuk başladı, Zul-Huleyfe'ye gelince ihrama girildi. Aynı zamanda umrenin gereği olarak “Emret, emrine uymaya hazırım Allah’ım” anlamına gelen telbiyeye başlandı. Yolculuğa devam edilip, Merruzahrân’a gelindi, Kureyşten bazı kimseler, Müslümanların tam donanımlı süvari birliği eşliğinde

geldiğini görünce endişeye kapılıp, kendi aralarında hızlıca bir toplantı tertip ettiler.

Resulullah (s.a.v.), Yeccec'e (Mekke'ye 6 km uzaklıkta) gelince tüm silahları toplattı ve süvari birliğini de her ihtimale karşı burada hazır kıta bekletme kararı aldı. Yapılan toplantı sonucu Kureyş liderlerinden Mikrez bin Havs, Resulullah'ın (s.a.v.) niyetini öğrenmek için yanına geldi ve Kureyş'in endişelerini beyan etti. Resulullah (s.a.v.), bu endişelerinin yersiz olduğunu, Mekke'ye silahsız olarak ziyaret gerçekleştireceklerini bildirdi. Akabinde elçi Kureyş'e dönüp durumu açıkladı ve Kureyş'in ileri gelenleri, Müslümanların anlaşmaya istinaden üç gün boyunca Mekke'de rahat gezmelerini onurlarına yediremeyip, Müslümanların Mekke'yi ziyareti için, şehri boşaltıp dağlara çekildiler. Fakat Mekke halkı, bu durumdan gayet memnun ve hemşehrilerini tekrar gördüklerine sevinmişlerdi. Müslümanların disiplinli, şerefli ve onurlu duruşları da onları çok etkilemişti.

Bir yandan Abdullah bin Reveha, kafilere hiciv dolu şiirler okuyordu. Resul (s.a.v.) de bu durumu desteklemiş ve "O'nun bu sözleri Kureyş müşriklerine ok atmaktan daha etkili" demişti. Akabinde Resul (s.a.v.), Kabe'nin anahtarını istemiş. Fakat isteği geri çevrilmişti. Hudeybiye antlaşmasında olmadığı için Resul (s.a.v.) ısrarcı olmadı. Resul'ün (s.a.v.) emri ile Hz. Bilal (r.a.) Kâbe'den ezan okudu. Bu durum, müşrik liderleri çok fazla kızdırsa da her hangi bir müdahalede bulunamadılar. Bu üç günlük ziyaret sırasında Resul (s.a.v.), son evliliğini amcası Hz. Abbas'ın (r.a.) baldızı olan Meymune bint Haris ile yaptı. Umre yolculuğu, toplamda bir ay sürdü ve Zilhicce ayının başında Medine'ye döndüler. Bu durumlar neticesinde, Resul'ün (s.a.v.) rüyası gerçekleşmiş oldu (Fetih 27).

"Andolsun Allah, elçisinin gördüğü rüyanın hak olduğunu doğruladı. Eğer Allah dilerse, mutlaka siz Mescid-i Haram'a güven içinde, saçlarınızı tıraş etmiş, (kiminiz de) kısaltmış olarak (ve) korkusuzca gireceksiniz. Fakat Allah, sizin bilmediğinizi bildi, böylece bundan önce size yakın bir fetih (nasib) kıldı." Fetih 27.

Mekke'nin yaşlı liderleri, Resul'e (s.a.v.) karşı büyük bir düşmanlık göstermişlerdi. Onların ölümüyle birlikte, yönetim oğullarına geçmişti. Onlarda babalarının düşmanlığını sorgulamadan devam ettiriyorlardı. Ancak son gelişen olaylarla birlikte, içlerinden bazıları sorgulayıp, etkilenecek

Bu sırada yaşanan bir diğer önemli vakıa ise Mekke lideri Ebû Süfyan'ın Habeşistan muhacirlerinden olan kızı Ümmü Habibe ile Resulullah'ın (s.a.v.) evlenmesidir.

Müminler, toplum tarafından baskıya ve zulme uğramış olsalar da imkân sahibi olduklarında, merhamet üzere hareket ederek davetçi bir profil sergilemelilerdir.

Müminlerin bir araya gelip toplu halde durduklarında disiplinli, ahlaklı, yekpare ve merhamet sahibi bir davranış sahibi olmaları kesinlikle çok önemli bir durumdur. Bu, düşmanlar üzerinde bile ciddi bir sorgulamaya ve İslam'a katılımlara yol açacaktır.

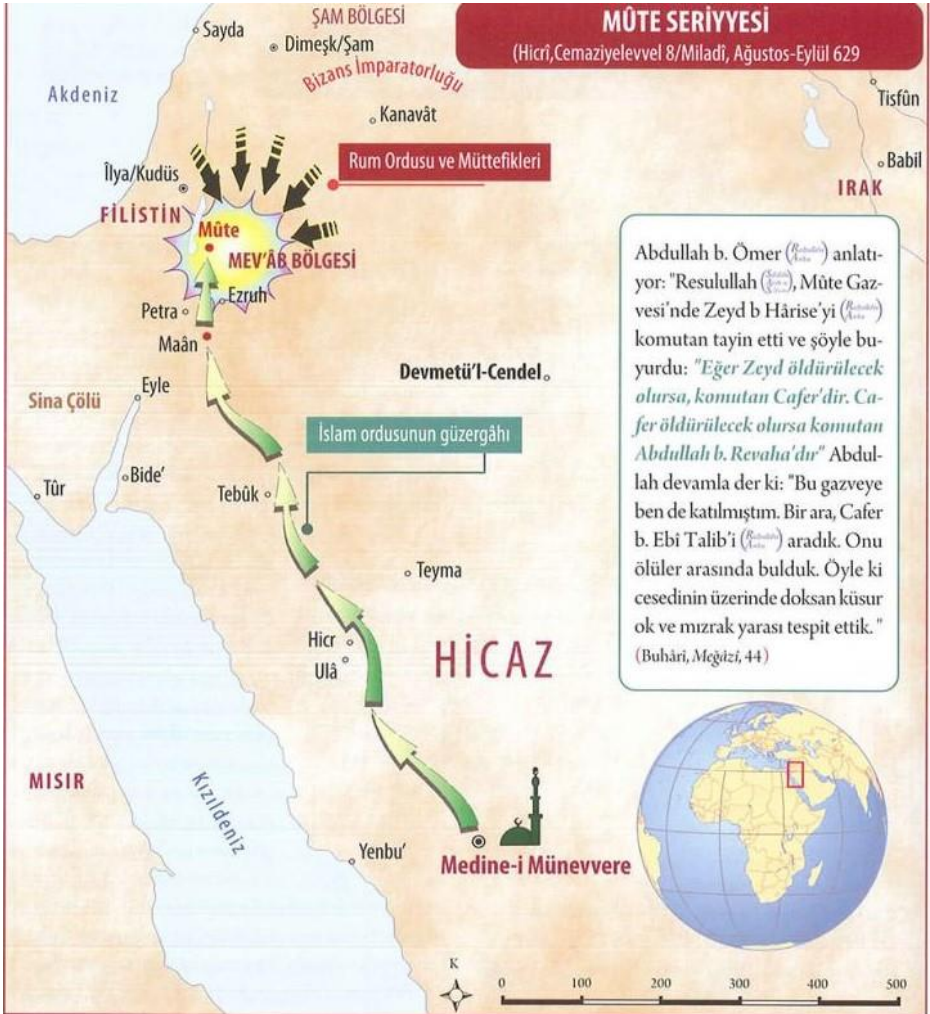
MUTE SAVAŞI (8/629)

Mute, Lut gölünün güneyinde, Kerek'e 11, Kudüs'e 50 km uzaklıkta, Ürdün'ün güneyinde geniş tarım arazilerine sahip bir yerdir.

Hudeybiye'den sonra Resul (s.a.v.), sadece savaş amaçlı birlikler değil aynı zamanda davet ve irşat heyetleri de göndermeye başlamıştı. Bu hususta Suriye sınırındaki Atlah'a, Kab bin Umeyr'i gönderdi. Suriye bölgesinin ayrıcalıklı bir önemi vardı. Suriye, yarımadadan çıkış kapısıydı. Kab bin Umeyr başkanlığında ki 15 kişilik irşat heyeti, bölgede düşmanca yaklaşımla karşılaştı ve saldırıya uğradı. Bir kişi dışında tüm heyet şehit edildi.

Kalan kişi hızlıca Medine'ye dönerek, durumu Resulullah'a (s.a.v.) bildirdi. Resul (s.a.v.), olayın akabinde bölgenin güvenliği ve İslam davetinin yarımadadan çıkabilmesini sağlamak amacıyla o bölgeye askeri harekât düzenlemeye karar verdi.

Resulullah (s.a.v.), Halis bin Umeyr'i, İslam'a davet mektubu ile Busra emirine gönderdi. Halis bin Umeyr, Suriye'den geçerken, ölü denizin güneyindeki Mute'ye geldiği zaman, Gassânî Hristiyan Araplarının reislerinden Şam Valisi Şurahbîl b. Amr'ın emriyle yakalandı ve O'nun isteği üzerine işkencelerle şehit edildi. Tüm zamanlar için elçiye dokunmama ilkesini çiğneyip bu vahşeti gerçekleştiren Şurahbil, büyük bir suç işlemiş oldu. Bu olay, Resul'ü (s.a.v.) ciddi bir tavır almaya sevk etti ve Müslümanlardan büyük bir harekât için hazırlıklara başlamalarını istedi.

Mute: Zeyd b. Harise, Cafer b. Ebi Talib ve Abdullah b. Revâha'nın (رضي الله عنه) komutanlık yaparak şehit düştükleri savaşın cereyan ettiği yerdir. Şam bölgesinin sınırlarında Belka' köylerinden bir köyün adıdır. Buranın Şam bölgesinin (Ürdün) yüksek tepelerinden biri olduğu, kılıçların orada tavlandığı, bölgenin en güzel ve en keskin kılıçların oraya nispet edildiğini söyleyenler de vardır. (Yakûtu'l-Hemevi, Mâ cenn'l-Buldân, c. 5, s. 219-220)

Bu aşamada, kısa sürede hazırlıklar tamamlandı. Harekate katılmak için hazırlananların sayısı 3.000'di. Resulullah (s.a.v.), harekate katılmayacağı için, savaşta yer alacak komutanları mescitte topladı. Onlara sabrı, Allah'ın (c.c.) rızasını gözetmeleri gerektiğini, karşı tarafın İslam'ı kabul etmeleri durumunda savaşmamalarını, çocukları, kadınları, yaşlıları, manastırlara çekilmiş insanları öldürmemelerini, hurmalıklara zarar vermemelerini, ağaçları kesmemelerini, binaları yıkmamalarını emretti. Ordu komutanı olarak da Zeyd bin Harise'yi tayin etti. O, öldürüldüğü takdirde Cafer bin Ebu Talib, O da öldürülürse Abdullah bin Reveha'nın komutan olmasını emretti. Eğer O da öldürülürse, Müslümanların aralarından kendilerine bir komutan seçmesini emretti.

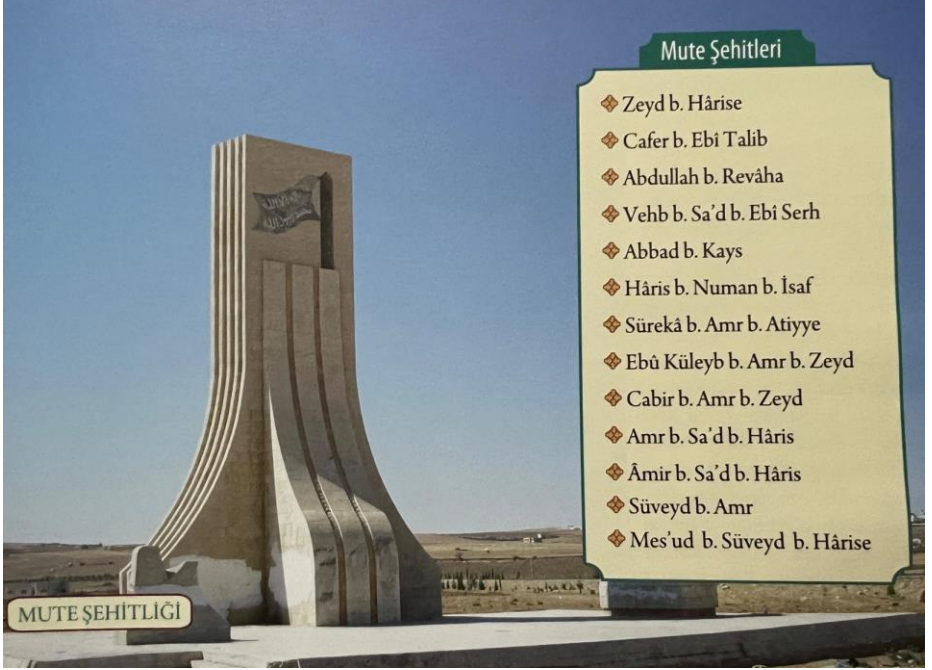
Ordu, Medine'den ayrıldıktan sonra, kuzeye doğru ilerleyip Vadilkura'ya ulaştı. Şürahbîl b. Amr, Müslümanların gelmekte olduğunu öğrenince, kardeşi Sedus'u bir ordunun başında onlara karşı gönderdi. Sedus, yapılan savaşta öldürüldü. Bunun üzerine Şürahbîl kaleye sığındı. Müslümanlar Maan'a vardılar. Orada ordugâh kurup konakladıkları sırada, Bizans İmparatoru Heraklius'un komutanların birisi olan Theodoros'un ordusuyla karşılaştılar.

Bizans ordusunun bölgede bulunuş sebebi, Heraklius'un, Sasaniler'e karşı zaferle sonuçlanan Ninova savaşının ardından, daha önce Sasaniler'in Kudüs'ü işgal ettiklerinde alıp götürdükleri büyük haçı yerine koymak üzere Filistin'e gitmiş olmasıydı.

Müslümanların, sayıca çok fazla olan, tam donanımlı ve eğitimli Bizans lejyonları ile karşılaşmaları, savaşılıp savaşılmayacağı noktasında bir istişare yapma ihtiyacı oluşturdu. İstişarede bazı Müslümanlar, düşman sayısının bu derece fazla olması sebebiyle, düşmanın üzerine yürümekten vazgeçip, Medine'ye dönmenin daha iyi olacağını savundu.

Abdullah bin Reveha'da "Biz, ganimet elde etmek için yola çıkmadık. Bizim çıkış amacımız Rumlar ile savaşmaktır ve Rumlar yolumuzun üzerindeler, biz insanlarla sayıca çok olduğumuz, iyi silahlarımızın bulunduğu için savaşmıyoruz. Biz Allah'ın (c.c.) bizi şereflendirdiği dinin kuvveti ile savaşıyoruz. Sürekli arzuladığımız şey ise şehadettir. İşte şehitlik önümüzde duruyor. Gidelim ve savaşalım. Bunda, iki başarıdan birisi vardır. Ya zafer ya şehadet." dedi.

Bunun üzerine savaş kararı verildi. İlerleyen İslam ordusu, Mute düzlüğünde, bu zamana kadar görmedikleri, düzenli, donanımlı ve büyük bir ordu ile karşılaşmışlardı. Ordunun sayıca üstün olması ve zamanın en tecrübeli birliklerinin karşılarında olması, onları şaşırtsa da onları yıldırmamış ve düşman birliğinin üzerine doğru hücum etmişlerdi.

Bunun üzerine Müslümanlar ağır darbeler alıyor ve sırası ile belirlenen komutanlar şehit ediliyordu. Ordu komutanı sıfatıyla sancağı taşıyan Zeyd b. Hârise şehit düşünce, sancak Ca'fer b. Ebû Tâlib'e geçti. Hz. Cafer'in (r.a.) şehit olmasıyla sancağı Abdullah b. Revâha aldı. Bir süre sonra O'da şehit düştü. Kâ'b b. Umeyr sancağı alıp Sâbit b. Erkam'a verdi. Sâbit, Resulullah'ın (s.a.v.) tâlimatı gereği bir komutan seçilmesini istedi. Kendisi komutanlığı kabul etmeyince, sancak Hâlid b. Velîd'e teslim edildi. Halid bin Velid, orduyu Medine'ye geri götürme kararı almıştı. Geri çekilme kararı alan Hâlid b. Velîd sağ kanattaki askerleri sol kanada, sol kanattakileri sağ kanada, geridekileri öne, öndekileri de geriye almak suretiyle yeni takviye birlikleri gelmiş izlenimi uyandırdı ve düşman ordusunda oluşan tedirginliği fırsat olarak kullanarak,

düşmana zarar verip, bir miktar ganimet de ele geçirerek, İslâm ordusunu Medine'ye getirmeyi başardı.

Halid b. Velid'in, İslam ordusunu büyük bir kayıptan kurtararak Medine'ye geri getirmesi ile kendisine "Seyfullah" yani "Allah'ın Kılıcı" ünvanı verildi.

Medine'ye dönen İslam Ordusu savaşta galibiyet elde edemediği için halk tarafından üzüntü ve kırınlık ile karşılanırsa da İslam ordusunun büyük bir güçle ilk karşılaşması olmasına rağmen, büyük bir cesaretle mücadele etmesi ve stratejik bir şekilde, kayıp vermeden geri dönmesi, Resulullah (s.a.v.) tarafından doğru bir hamle olarak kabul edildi.

Mute savaşı sonrasında, Mekke'nin fethine kadar olan süreç içerisinde bazı gazveler düzenlendi. Bunlar sırasıyla; Zatu's-Selasil Gazvesi, Gabe Gazvesi ve Habat Gazvesiydi.

Müslümanların, kendilerinden sayıca çok üstün, teçhizatları tam olan düzenli orduya karşı, şehadet niyetiyle kahramanca mücadele etmeleri, "Talut askerleriyle birlikte ayrılıp sefere çıkınca, "Allah muhakkak sizi bir nehirle imtihan edecek; kim ondan içerse benden değildir, eliyle bir avuç alan müstesna ondan tatmayan da bendendir" dedi. İçlerinden pek azı dışındakiler ondan içtiler. Kendisi ve onunla beraber inananlar nehri geçince "Bugün Calut'a ve askerlerine karşı bizim gücümüz yok" dediler. Allah'a kavuşacaklarını umanlar ise, *"Nice az birlik vardır ki, Allah'ın izniyle sayıca çok birliği yenmişlerdir, Allah sabredenlerle beraberdir"* dediler." Bakara 249. ayetini tam manasıyla içselleştirdiklerini ortaya koymaktadır. Müminlere düşen, düşmanın maddi gücünü korku unsuru haline getirmeden, Allah'a (c.c.) güvenmeleridir.

Yeni iman etmiş olan Halid b. Velid'in komutanlığa tayin edilebilmesi, Müslüman topluluklara yeni entegre edilen yetenekli kişilerin, sorumluluk sahibi olunan konuma hızlıca getirilmesinin yanlış bulunmaması gereğini göstermektedir. Önemli olan sahip olunan yetkinliklerdir. Nitekim Hz. Halid'in (r.a.) taktiksel zekasından pek çok kez faydalanılmıştır.

MEKKE’NİN FETHİ (8/630)

Hudeybiye anlaşması imzalandığında, Bekiroğulları Kureyşliler ile, Huzaalılar ise Müslümanlar ile müttefiklik anlaşması yapmışlardı. Bekiroğulları ve Huzaalılar arasında derin bir düşmanlık vardı. Hudeybiye anlaşmasına rağmen, Bekiroğulları Huzaalıları ortadan kaldırmak için fırsat kolluyordu.

Bekiroğullarından Enes bin Züneyn, Resul’ü (s.a.v.) ve Müslümanları hicveden şiirler okuyordu. Buna dayanamayan Huzaalı bir genç, o şairi öldürdü. Bunun üzerine Bekiroğulları, Huzaa kabilesine bir baskın yaparak onları öldürmeye kalkıştılar. Oradan kaçan Huzaalılar güvende olacaklarını düşünerek Harem-i Şerif’e sığınsalar da Bekiroğulları vazgeçmeyerek saldırıya devam ettiler. Bunun üzerine Huzaalılar, Büdey b. Verka’nın evine sığındılar. Buna rağmen durmayan Bekiroğulları 20 kişiyi öldürdüler.

Mekke’nin gençleri, liderleri Ebu Süfyan’dan habersiz olarak bu katliama destekte bulundular. Daha sonrasında olaydan haberdar olan Ebu Süfyan, onlara kızarak bu yaptıklarının anlaşmayı bozmaya sebep olacağını söyledi.

Bu durumun sonucunda Huzaalılar, vakit kaybetmeden Medine’ye giderek Resul’e (s.a.v.) bilgi verdiler. Duruma çok öfkelenen Resul (s.a.v.), Huzaalılara gereken yardımın yapılacağını söyledi.

Ebu Süfyan’ın İkna Çabaları

Ardından Medine’ye giden Ebu Süfyan, 10 yıldır görmediği kızının yanına gitti. Kızı kendisine soğuk davrandı, bir ara yatağın üzerine oturmak isteyen Ebu Süfyan’a engel olarak “Bu Resul’ün (s.a.v.) yatağıdır. Onun yatağına senin gibi pis bir müşrik oturamaz” dedi. Resul’ün (s.a.v.) bulunduğu mescide giden Ebu Süfyan, O’nun da soğuk tavrı ile karşılaştı. Bunun üzerine Hudeybiye antlaşmasına sadık kaldıklarını ve yenilemek istediklerini söylese de Resul (s.a.v.), Ebu Süfyan’ın yüzüne dahi bakmadı.

Umdüğünü bulamayan Ebu Süfyan, Hz. Ebu Bekir’in (r.a.) yanına giderek O’ndan ricada bulundu. O da kabul etmeyince, Hz. Ömer’in (r.a.) yanına gitti. Yine istediğini bulamayınca, Hz. Ali’nin (r.a.) yanına gitti. Son bir

umutla Hz. Fatıma'ya da ricada bulundu. Ebu Süfyan'ın tüm çabaları sonuçsuz kaldı ve Mekke'ye geri döndü.

Mekke'ye Doğru

Ebu Süfyan'ın Medine'den ayrılmasının ardından Resul (s.a.v.), eşlerine sefer için hazırlık yapmalarını istedi, fakat seferin yeri ile alakalı bilgi vermedi.

Akabinde Resul (s.a.v.), sahabeye de sefer için hazırlanma emri verdi. Mekke üzerine gidileceğine ihtimal vermeyen sahabe, gelen emir üzerine hazırlıklara başladı. Resul (s.a.v.), eli silah tutan herkesin hazırlık yapmasını ve bölge kabilelerinin bir kısmına orduya katılmalarını, bir kısmına da hazır beklemelerini, yola çıkıldığında orduya dahil olmaları emrini verdi.

Resul'ün (s.a.v.), büyük sefer emri üzerine Medine'ye akın eden Müslümanlar, her ne kadar nereye sefer düzenleneceğini öğrenmek istese de konu stratejik önemden dolayı çok gizli tutuluyordu. Bunun sebebi Mekke'yi, ani bir baskınla kansız ele geçirmektir. Hatta Resul (s.a.v.), hedef şaşırtmak amacıyla bir grup Müslümanı keşif gücü görüntüsünde, Suriye istikametine göndermişti ve bu haberin Kureyş tarafından duyulması sağlanmıştı. Kureyş'e sızdırılan haber üzerine, Müslümanların Bizans'tan intikam almak için Suriye'ye sefere çıkacağı haberi yayıldı. İlave olarak Medine'den Kureyş'e haber götürülmemesi için Medine ve Mekke arasına gözcüler yerleştirildi.

Tüm bu gizlilik içerisinde, Mekke'de ailesi kalan bir sahabe, tahminlerine istinaden, seferin Mekke yönüne yapılacağını anlamıştı. Bu sahabe, ailesine haber vermek adına Mekke'ye bir kadın ile mektup göndermek istedi. Mektupta, Medine'de ciddi bir sefer hazırlığı olduğunu ve tahmininin Mekke olduğunu söylüyordu. Fakat durumu fark eden Müslümanlar, kadını yolda yakalayıp mektubun ulaşmasını engellediler. Mektubu gönderen kişinin öğrenilmesi üzerine konu Resul'e (s.a.v.) intikal etti. Hz. Ömer'in (r.a.) bunu yapan kişiyi öldürme ısrarına rağmen, mektup sahibinin savaşlarda göstermiş olduğu katkılarından dolayı ve kişinin, ailesinin katledilmesi endişesinden dolayı zaafa düştüğünü itiraf etmesi üzerine, Resul (s.a.v.) "Bu kişi Bedir ehliendir, Allah (c.c.) Bedir ehlini bağışladı" diyerek affedildi.

Hazırlık emrini alan Hz. Ebu Bekir (r.a.), bilgi almak için Resul'ün (s.a.v.) yanına gidip, ihtimal dahilindeki bölgelerin adını söylese de Resul'den (s.a.v.) bir cevap alamadı. Sonunda "Kureyş'e mi?" deyince, Resul (s.a.v.), "evet" cevabını verdi. Hz. Ebu Bekir (r.a.), Resul'e (s.a.v.) Kureyş ile olan anlaşmayı hatırlatsa da O, "Sen herhâlde onların Huzaalılara yaptıklarını duymadın. Onlar anlaşmaya uymadılar. Ahitlerini bozdular. Bu sebeple bende onlarla savaşıcağım. Bu söylediklerimi de gizli tut." dedi.

Tüm hazırlıklar ve gerekli tedbirler alındıktan sonra miladi 630 yılının Ramazan ayında, sayıları yaklaşık 9.000 kişiye ulaşan İslam ordusu, Mekke'ye doğru harekete geçti. Hareket halindeki İslam ordusuna, sefer sırasında farklı konumlardan birlikler eklendi. Nihayetinde sayısı 10.000'e ulaşan İslam ordusu, tüm ihtişam ve heybeti ile Mekke kapısına dayandı.

Resul (s.a.v.), son ana kadar, kesinlikle Mekke'ye gidileceğini haber vermemiştir. Mekke sınırlarına ulaşan Resul (s.a.v.), ordu karargahını kurmuş ve fetih için gerekli stratejik adımları düşünmeye başlamıştı. Resul'ün (s.a.v.) aklında, kan dökmeden Mekke'ye girmek vardı. Bu sebeple ilk adım olarak seferi gizli tuttu. İkinci adım olarak ise ordunun kalabalık olduğu izlenimiyle Mekke'ye gözdağı vermek adına, çok fazla ateş yakılması emrini verdi. Yakılan çok sayıda ateş Mekke'nin dikkatini çekmişti.

Bunun üzerine Ebu Süfyan, yakılan ateşlerin sebebini anlamak için kontrol etmeye çıkmıştı. Kontrol sırasında nöbetçiler tarafından Ebu Süfyan yakalandı. Nöbetçiler, Mekke liderini yakaladıklarını farkedince, linç etmek istediler. Fakat İslam ordusunun hareketi sırasında orduya katılan Hz. Abbas, durumu fark etti ve Ebu Süfyan'ı himayesi altına aldığını belirterek, nöbetçileri durdurdu. Akabinde Hz. Abbas eşliğinde Resul'ün (s.a.v.) çadırına gidildi. İlk etapta Hz. Ömer tarafından zorlu bir karşılama ile karşılaşılsa da Hz. Abbas'ın telkiniyle Hz. Ömer sakinleştirildi. Resul (s.a.v.) ile konuşan Ebu Süfyan, Resul'ün (s.a.v.) kendisini daveti ile kalbi yumuşadı ve düşünmek için zaman istedi.

Ebu Süfyan, Müslümanların hep birlikte namaz kılışlarını hayranlıkla izlemiş ve onların Muhammed'e olan saygılı tavırlarını görünce çok şaşırılmıştı. Öyle ki daha önce ne Kısra'ya ne de Kayser'e böyle bir sevgi beslenildiğini görmemiştir.

Gece boyunca düşünen Ebu Süfyan kararını verip, Resul'e (s.a.v.) giderek İslam'ı kabul etti. Hz. Abbas'ın önerisi ile Resul (s.a.v.), yeni Müslüman olan Ebu Süfyan'ı onurlandırmak adına, "fetih sırasında her kim Ebu Süfyan'ın evine sığınırsa emniyettedir, her kim Kabe'ye sığınırsa emniyettedir, her kim evinde kalırsa emniyettedir" talimatını verdi. Böylelikle İslam ordusu henüz Mekke'ye girmeden, ilk zaferini Allah'ın (c.c.) izniyle kazanmıştı.

Mekke'ye Hareket

Müslümanlar, ayrı kollardan birlikler halinde, Mekke'ye doğru harekete başlamıştı. Önce 1.000 kişilik mevcutları ile Halid komutasında Suheymler, onların akabinde 500 kişilik mevcutları ile Zübeyr bin Avvam komutasındaki birlikler, ardından 300 kişilik mevcudu ile Ebu zer el-Gifari komutasındaki birliklerle Müslümanlar bölükler halinde Mekke'ye doğru ilerliyordu. Resul (s.a.v.) ise tamamı zırhlarla bürünmüş, sadece gözleri açıkta olan Muhacir ve Ensar ile birlikte ordu sancağını taşıyan son birlik ile 8 yıl önce çıkmak zorunda bırakıldığı Mekke'ye doğru büyük bir ihtişamla hareket ediyordu.

Zil-Tuvada bir süre bekleyen ordu, Resul'ün (s.a.v.) emri ile dört ayrı bölüğe bölündü. Resul (s.a.v.), Halid bin velid, Zübeyir bin Avvam, Sad bin Ubade, Ebu Ubeyde bin Cerrah'ı bölük komutanları olarak tayin etti. Her bölüğün Mekke'ye nereden gireceğini, direnen olmazsa savaşılmamasını, karşı çıkılmadığı sürece kimseye dokunulmamasını emretti. Fakat imandan sonra şirke dönmüş ve her fırsatta İslam'ı ve Müslümanları aşağılayan bazı kimselerin her ne şart altında olursa olsun öldürülmesini emretti.

Mekke'ye Giriş

İslam ordusu, dört koldan Mekke'ye girdi. Halid bin Velid komutasındaki bölük dışında, hiçbir direniş ile karşılaşmadı. Tüm gün boyunca İslam ordusunun Mekke'ye girişi ve Mekke'yi kontrol altına alması devam etti. Ertesi günün sabahı Mekke artık Resul'ü (s.a.v.) karşılamaya hazırды.

Yıllar önce arkadaşı Ebu Bekir ile birlikte gizli olarak kaçtığı şehre, şimdi bir fatih ve muzaffer bir komutan olarak giriş yapıyordu ve Ebu Bekir yine sağındaydı. Safa tepesinden Kabe'ye doğru, ağır ağır inmeye başladı. Yıllar önce daveti ilk defa burada, bu tepenin sırtlarında yükseltmişti. O gün, kadın erkek sadece 40 kişi idiler. Yıllar önce yine bu tepe üzerinden, Muhammed'ul Emin (güvenilir Muhammed) olarak halkına bu vahiyden söz etmişti. Halkın ileri gelenleri, kendisini yalancılıkla suçlamıştı. Oysa daha önce bir kez bile yalan söylemediğini hepsi biliyordu. Onlara Kur'an'ı tebliğ ettiğinde ise büyücülükle suçlamışlardı. Onları tek bir ilaha inanmaya çağırdığında ise O'nu cinlenmek ile itham etmişlerdi. Onlara risaletten bahsedince, kendisini krallık peşinde koşmakla itham etmişlerdi. Bu yüzden de inandığı dinden vazgeçmesi için Mekke'nin kralı olmayı teklif etmişlerdi. Bir zamanlar alayların, hor görülmelerin ve zenginlerin baskılarının bir türlü rahat vermediği bu şehre doğru, ağır ağır ilerliyordu. Doğrudan Kâbe'ye yöneldi. Muzaffer bir komutanın kibir ve gururu ile değil, ihlaslı bir hacının onuru ile O'nu tavaf etti. Gözleri yaşarırken şu ayetleri okudu.

“Şüphesiz, Biz sana apaçık bir fetih verdik. Öyle ki Allah, senin geçmiş ve gelecek (her) günahını bağışlasın, üzerindeki nimetini tamamlasın ve seni dosdoğru bir yola yöneltsin. Ve Allah, sana 'üstün ve onurlu' bir zaferle yardım etsin.” Fetih 1. – 3.

Mekke, Kâbe artık feth edilmişti...

İlk iş olarak Hz. İbrahim (a.s.) ve oğlu Hz. İsmail'in (a.s.) eliyle inşa edilen, tüm insanlığın yüzünü dönüp alını yere sürdüğü, insanlığın ortak istikameti olan Kâbe, kendisine büyük bir hürmetle yürüyen Hz. Muhammed'in (s.a.v.) eliyle putlardan arındırılmış oldu. Daha sonra Hz. Bilal'in (r.a.) Kabe'nin üzerine çıkararak namaz çağrısı yapmasıyla kılınan iki rekât namazın ardından, Resul'ün (s.a.v.) yaptığı fetih konuşması ile Mekke tam olarak fethedilmiş oldu. Bu konuşmada Resul (s.a.v.), Kâbe ile ilgili görevlendirmeleri yaptı. Buna göre mevcut ta olduğu gibi Hicabe (Kabe'nin anahtarlarının ve kapısının yönetilmesi) görevi Osman b. Talha'ya, Sikaye (gelen hacılara su ikram edilmesi) Abbas b. Abdulmuttalip'e verildi. Attab b. Esid'e Mekke valiliği verildi. Said b. Said'e de çarşı kontrol görevi verildi. Muaz b. Cebel'e yeni iman edenlerin Kur'an eğitimi görevi verildi.

Resulullah'ın (s.a.v.) büyük hakaret ve eziyetlerle çıkarıldığı Mekke'ye büyük bir orduyla girişinde intikam almaya yönelmemesi, İslam'ın rahmet yönünün en büyük kanıtlarından birisidir. Elbette müminler, cahiliye toplumuna karşı bir intikam ve hınç duygusuyla hareket etmemelidirler.

Yine Resul'ün (s.a.v.) Mekke'ye girişi esnasında, başı önde girişi de mütevaziliğin en büyük resimlerinden birisi olmuştur. Kazanılan bu büyük başarıyı kendisine mal etmek yerine, Rabbinin büyük nimetine şükrediyor olması da Rabbe teslimiyetin vücut bulmuş şeklidir. Başarı muhakkak Allah'tandır.

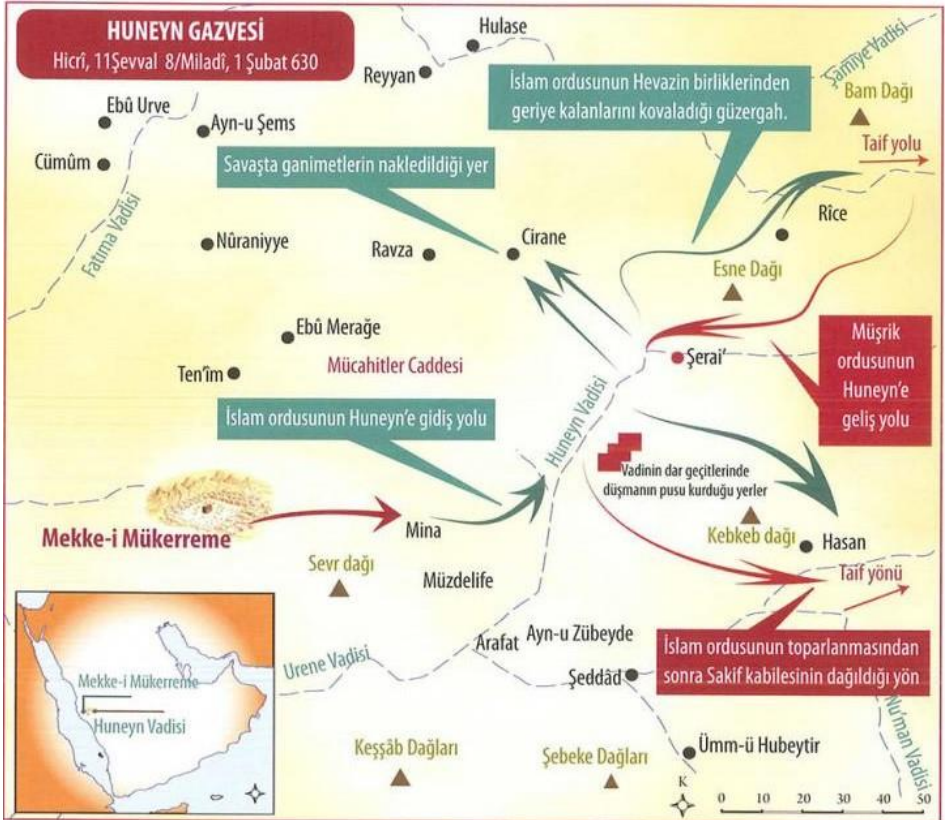
Mekke'deyken zayıf düşmüş müminlerin, bir gün Mekke'yi fethedebileceklerini belki öngörememelerine rağmen, imanın, topluluklar üzerindeki müthiş etkisi muazzam bir olaydır. Mümin, büyük düşünmeli, hedefe ulaşabilmek için sabırla mücadelesinde istikrar sahibi olması gerekmektedir. Hak gelince batıl zayıf olacaktır. Yeter ki mümin inançla mücadele etsin...

HUNEYN GAZVESİ (8/630)

Huneyn Vadisi, Taif yolu üzerindedir ve Mekke'ye yaklaşık 15-20 km mesafede bulunur.

Medine'den büyük bir İslam ordusunun hareket ettiğini gören birçok kabile, bu ordunun kendilerini fethetmek için yola çıktığını düşündü. Bunların başında, İslam'a karşı en az Kureyş kadar düşmanlık besleyen, bu uğurda birçok faaliyette bulunan Hevazin ve Sakif kabileleri vardı.

Özellikle Hevazin kabilesinin, Resulullah'a (s.a.v.) olan kını eskiye dayanıyordu. Hevazin kabileleri ile Kureyş arasında ticari rekabetin de etkisiyle, cahiliye döneminden beri süregelen bir düşmanlık vardı. Bu düşmanlık, Kureyşli olması sebebiyle Resulullah'a (s.a.v.) ve O'nun temsil ettiği İslam'a da yönelmişti. Hevazınliler, sık sık yol emniyetini ihlal ediyorlardı. Bunun için Resulullah (s.a.v.), zaman zaman o bölgeye küçük seriyyeler göndermişti. Hevazınlilerin savaşa girmelerinde "Lat" putunu koruma isteği de vardı.

Huneyn Gazvesi'ni Hz. Abbas (رضي الله عنه) ise şöyle anlatmaktadır: "Resulullah (ﷺ) ile birlikte Huneyn'de hazır bulundum. Ben ve Ebû Süfyan b. Hâris b. Abdülmuttalib, Allah Resulü'nün yanından hiç ayrılmadık. Resulullah (ﷺ), akı/beyazı olan bir katırın üzerindeydi. Müslümanlar ile müşriklerin karşılaşması başlayınca, Müslümanlar arkalarına dönerek kaçmaya başladı. Bu durumda bile Resulullah (ﷺ) katırını kafilere karşı sürmeye devam ediyordu. Müslümanların durumunu gören Allah Resulü şöyle dedi: "Ey Abbâs! Semûre Ashabımı –yani Akabe Biati'na katılanları- çağır!" Abbas da: "Semûre Ashabı nerede?" diye seslendi. Abbas devamla diyor ki: "Vallahi! onlar, ineğin buzağılarına selenişine benzeyen bağırma sesini duymuşçasına aceleyle gelerek: "Ya lebbeyk, Ya lebbeyk-buyur, buyur:" dediler. Resulullah (ﷺ): "Kafirlerle savaşın" buyurdu. Resulullah (ﷺ) katır üzerinde savaşta onlara yardım elini uzatır gibi bir pozisyonda duruyordu. Abbas şöyle devam ediyor: "Çarpışma şiddetlenmişti, sonra Allah Resulü ellerine çakıl taşları alarak müşriklerin üzerlerine doğru attı ve şöyle buyurdu: "Muhammed'in Rabbinin adına mağlub olunuz!"

sonra bakmaya gittim. Bir de ne göreyim: Allah'a yemin olsun ki Allah Resulü sanki onları taşlamıştı da hiddetleri azalmış, güçleri zayıflamış halde dağılma ve mağlubiyet içinde olduklarını görüyordum."⁵³ Savaşın seyri Müslümanların lehine dönmeye başlayınca, Malik b. Avf ile kavminin savaşçı erlerinden onunla beraber olanlar Taif'e doğru kaçıp, kalelerin içlerine doğru sığındılar. Arkalarında ise çok miktarda ganimet bırakıp gittiler. Sonra Resulullah (ﷺ), ashabından bir seriyeyi onların peşinden gönderdi. Seriyeyi, onları orada abluka altına aldı ve durum Müslümanların lehine sonuçlanıncaya kadar onlarla savaştı. Bu savaş ile ilgili şu ayet-i kerimeler nazil olmuştur: "Andolsun ki Allah, birçok yerde (savaş alanlarında) ve Huneyn savaşında size yardım etmişti. Hani çokluğunuz size kendinizi beğendirmiş, fakat sizi hezimeye uğramaktan kurtaramamıştı. Yeryüzü bütün genişliğine rağmen size dar gelmişti, sonunda (bozularak) gerisin geri dönmüşsünüzdü. Sonra Allah, Resulü'ü ile müminler üzerine sekinetini (sükûnet ve huzur duygusu) indirdi, sizin görmediğiniz ordular (melekler) indirdi de kâfirlerle azap etti. İşte bu, o kâfirlerin cesazıdır." (Tevbe, 9/25-26)

⁵³ İbn Hişâm, Sîre, 4/87; Vakûdî, Meğazi, c.3, s. 898, 899

Ordunun asıl hedefinin Mekke olduğunu anlayan civar kabileler, bu fetihten sonra ordunun, Medine'ye dönüş yolunda kendilerine uğrayacağından emindiler. Mekke'nin fethi haberini alır almaz, büyük küçük birçok kabile ve müttetikleri, bu duruma karşı bir araya gelerek savaş hazırlıklarına başladılar. Bu ordu, yaklaşık 14.000 kişiden oluşuyordu ve komutasını Hevazin lideri Malik b. Avf üstlendi.

Mekke'de yaklaşık 20 gün kalan Resulullah (s.a.v.), Ramazan ayını geride bırakarak, yaklaşık 12.000 kişilik ordusuyla yola koyuldu. Ordunun 2.000 kadarı Mekkeli, yeni iman etmiş kişilerden oluşuyordu. Onların yeni iman etmiş olmaları hareket ve tavırlarından belli oluyordu. Öyle ki hala cahiliye kalıntıları taşıyorlardı. Resulullah (s.a.v.), onların yeni iman etmeleri nedeniyle onlara hoşgörülü davranıyordu.

4 günlük yolculuk sonrasında Huneyn bölgesine girildi. Huneyn, Taif ve Mekke arasında yer alan bir vadidir. Şirk ordusunun, vadinin diğer ucunda olduğu haberi alınınca, teçhizatlar kuşanılarak, sancaklar bölüklere dağıtıldı ve vadiye hazır bir şekilde giriş yapıldı.

İslam ordusunun vadiye giriş yapmasıyla birlikte, önceden vadiye pusu kurmuş olan Hevazin ve Sakifliler, yerlerinden çıkarak ok yağdırmaya başladılar. Havanın henüz karanlık olmasından dolayı, müşriklerin yeri tespit edilemiyordu. Atların da ürkmesiyle birlikte, öncü Müslüman birlikler geri çekilmeye başladılar. Ayrıca bazı Müslümanlar daha öncesinde kazanılan birçok zafer sebebiyle ve sayıca fazla oluşlarının da getirdiği sebeple rehavete kapılmışlardı. Bu da onların, düşmanın gücü karşısında dağılmalarına sebep olmuştu. Nitekim Rabbimiz bu duruma **Tevbe Suresi 25. ayette** işaret etmiştir. Mekkelilerden yeni Müslümanlığı kabul eden, imanın kalplerine henüz yerleşmediği bazı kimseler bu durumdan memnun olmuşlardı.

“Andolsun, Allah birçok yerlerde ve Huneyn gününde size yardım etti. Hani çok sayıda oluştunuz sizi böbürlendirip-gururlandırmıştı, fakat size bir şey de sağlayamamıştı. Yer ise, bütün genişliğine rağmen size dar gelmişti, sonra arkanıza dönüp gerisin geri gitmişsiniz.” **Tevbe 25.**

Akabinde Resulullah'ın (s.a.v.) öncülüğünde, dağılan ordu toplanıp, hücumu geçerek büyük bir başarıyla düşmana üstün geldi (**Tevbe 26.**). Bu gazvede müminler 200 şehit verirken, müşriklerden ise 300 kişi öldürülmüştü.

Müşriklerden bir kadının öldürülmesine Resulullah (s.a.v.), oldukça üzölmüştü. Ayrıca Hevazınlilerden bir grubun, iman ettiklerini söyleyerek, ganimetlerini geri istemeleri üzerine, Resulullah (s.a.v.) bunu kabul ederek bu isteği sahabeye iletti. Çoğunluk kabul etse de kimi sahabeler ganimet iadesine karşı çıktılar. Resulullah (s.a.v.), bunun üzerine ileriye dönük olarak ele geçirilecek ilk ganimetten hisse vadederek karşı çıkanları ikna etti.

“(Bundan) Sonra Allah, elçisi ile mü'minlerin üzerine 'güven duygusu ve huzur' indirdi, sizin görmediğiniz orduları indirdi ve inkâr edenleri azablandırdı. Bu, inkârcıların cezasıdır.” Tevbe 26.

Kaçan Hevazınlilerin büyük kısmı, komutanları Malik ile birlikte Taif'e sığındılar. Diğerleri ise Evtas ve Nahle'ye sığındılar. Hemen akabinde Taif'i kuşatan birlik, 1 ay sonra haram ayların da gelmesiyle kuşatmayı kaldırarak Medine'ye geri döndü. Evtas'a gönderilen birlik, Evtaslılara karşı galip gelerek savaşı kazandı ve ganimetler ile döndü. Nahle'ye yönelen birlik ise, düşmanın dağlara sığınması üzerine geri döndü.

Müslümanlar, savaşın başında yaşadıkları zorluklara rağmen, tevekköl ederek Allah'ın (c.c.) yardımına güvendiler. Bu savaş, bir Müslümanın Allah'a (c.c.) olan güveni ve Resulünün önderliğinde sabretmesinin önemini ortaya koymuştur. Müslümanların, savaşlarda strateji ve hazırlık yapmasının önemi bu savaşla bir kez daha görölmüştür. Huneyn Gazvesi, Müslümanların zor anlarda sabırlı, stratejik ve imanlı davranarak nasıl başarıya ulaştıklarını gösteren anlamlı bir örnektir.

Müminlerin Mekke'yi fethetmesi ve bölgede gücü ele geçirmesiyle oluşan fazla özgüven sebebiyle savaşı kaybetme noktasına gelmelerinde temel sebep, kendi beşerî güçlerine güvenmeleri idi. Burada müminin, gücünün temelini Allah'a (c.c.) olan güven olduğu asla gözden kaçırılmamalıdır. Yoksa iman edenler kaybedeceklerdir.

Yeni iman eden toplulukların hemen savaşa dahil edilmeleri, İslam topluluğunda yeni katlımların hızlıca topluluğa ve görevlere dahil edilebileceklerini göstermektedir. Yine yeni katılanların gönüllerinin İslam'a ısındırılmasında hediyelerin verilmesi, gönüllerine hitap edilmesi gerektiğini göstermektedir. Tecrübeli müminler, burada kıskançlığa girmemelidirler. Yeni kardeşlerini benimseyerek içlerine almalıdırlar.

PUTLARIN YIKILIŞI

Mekke'deki putların yıkılmasından sonra, sıra Arap yarımadasındaki putların yıkılıőına gelmiőt. Zaten tevhidin geliőtyle birlikte, gönüllerdeki putlar birer birer yıkılmaya baőlamıőt. Pek çok Arap kabilesi, Müslümanlarla Kureyş arasındaki mücadelenin nasıl sonuçlanacaőtını bekliyordu. Mekke'nin fethiyle birlikte artık onlar da yarımadaanın daha güvenli bir yer olacaőtını umut ediyorlardı.

Hicri 9. yılda yaőanılan bu büyük geliőtlerin akabinde, birçok kabile, temsilcilerini Medine'ye göndererek Müslüman olduklarını bildirdiler. Bu topluluklar arasında Bahile, Salebe, Kahtani, Süda, Sakif, Temim, Esed, Uzre, Beli, Behra, Kilab, Tuceyb, Bekka gibi yarımadaanın büyük kabileleri bulunmaktaydı.

Kazanılan önemli zaferlerden sonra Resulullah (s.a.v.), kendi elleriyle “Hubel” putunu yıkmasının akabinde, sahabelerden bazıları ile birlikler oluőturarak, onları putları yıkmak için görevlendirmiőt. Halid b. Velid komutasındaki birlik “Uzza” putunu, Sad b. Seyd komutasındaki birlik “Menat” putunu, Amr b. As komutasındaki birlik “Suvay” putunu, Muğire b. őube'nin komutasındaki birlik de “Lat” putunu yıkmakla görevlendirildiler. Bu putlar Necm Suresi 22. Ayette de bahsedildiőt üzere toplum için oldukça büyük önem arz ediyordu.

“Eğer böyleyse, bu, çarpık bir paylaőmadır.” Necm 22.

Arap toplumunda büyük putlar yıkılmış olsa da her evde küçük putlar, daha da önemlisi gönüllerdeki putlar vardı. Bunların yıkılması en az Mekke'nin fethi kadar önemliydi. Resulullah'ın (s.a.v.), "Kim Allah'a (c.c.) ve ahiret gününe inanıyorsa, evinde kırılmadık put bırakmasın" buyruğu meselenin önemini ortaya koyuyordu.

Duygularımız zirve yaptığında, bir propaganda aracı olarak kullandığımız bir söz vardır. "Allah'ın (c.c.) şeriatıyla hükmetmeyen tağutlar birer puttur ve yıkılmaları gerekir!" Tağutlar, küfürlerinde ısrarcı olduklarında yıkılmalıdırlar. Bunda şüphe yoktur. Ancak İslam'ın azameti, o tağutların içindeki küfrü yıkarak, onların İslam'ın ışığı altında yeni baştan yapılanmasını sağlamaktadır. Bu insanların kalplerini İslam ile fethedebilirsek, dava yolunda büyük bir mesafe katetmiş oluruz. Bu insanlar, kabileleri ve aileleri ile birlikte İslam'a girerek, bu yolda büyük katkılar verebilirler. Halid b. Velid, Mekke'nin tağutlarından birisiydi ama Uzza'yı yıkan da kendisiydi. İslam'ın yüceliği, O'nu Arap yarımadasındaki en büyük putlardan birisini yıkacak noktaya getirmişti. Aynı şey, Amr b. As için de söylenebilir. O da Mekke'nin tağutlarından birisiydi ancak Lat'ın yıkılışında bulunanlardan birisiydi.

TAİF KUŞATMASI (8/630)

Taif, coğrafi olarak sarp arazilerle çevrili, korunaklı kalelere sahip bir yerdi. Taif'in Resulullah (s.a.v.) için özel ve acı verici bir hatırası vardı. Nitekim bir dönem İslam'a davet için geldiği şehirden taşlanarak ve hakaretlerle çıkarılmıştı.

Huneyn Gazvesi'nden kaçan Hevazin ve Sakiflilerin bir kısmı Taif'e sığınmışlardı. Resulullah (s.a.v.), 1.000 kişilik öncü birliğini Halid bin Velid komutasında Taif'e gönderdi. Resulullah (s.a.v.), Huneyn dönüşü alınan esirleri Cirane'ye bıraktıktan sonra Taif'e geçti.

Ordu, Resulullah (s.a.v.) komutasında Taif'e doğru giderken, Ebu Uhayha'nın mezarını gördüler. Bunun üzerine Hz. Ebu Bekir (r.a.), Resulullah'a (s.a.v.) karşı olan düşmanlığından dolayı O'na hakaretler etti. Bunun üzerine iki oğlu durumdan rahatsız olup, Hz. Ebu Bekir'e (r.a.) karşılık verdiler. Bu hadise üzerine Resulullah (s.a.v.) şöyle dedi: "Ölümler hakkında müşrik olsalar bile kötü sözler söylemeyin. Sözleriniz onlara ulaşmaz fakat yaşayanlar arasında bazıları incitir."

Müslümanlar, Taif'te bulunan kaleye yaklaştıklarında, şiddetli bir ok yağmuruna tutuldular. Güvenli bir noktaya çekilen Müslümanlar, kuşatmayı başlattı. Sonrasında karşılıklı ok atışları ile çatışma başladı.

Burada Müslümanlar ilk defa Selman-i Farisi'nin tarifine uyarak, mancınık yapıp kullandılar. İlave olarak Resulullah'ın (s.a.v.) emri ile kaleye giriş çıkışların engellenmesi için, kalenin etrafı dikenli çalılarla çevrildi. Debbabe adı verilen koruyucu kalkanlar ile kaleye yaklaşma denemeleri, Taiflilerin kızgın demirler ile karşılık vermeleri sonucu başarılı olamadı. Bu durum neticesinde bazı sahabeler yaralanıp, bazıları da şehit oldular.

Kale, çok sağlam savunulduğu için birçok deneme başarısız oluyordu. Resulullah (s.a.v.), kaleyi içeriden fethetmek amacıyla, kaleden çıkıp Müslümanlara sığınan kölelerin azad edileceğini bildirdi. Bunun üzerine 40 kadar köle, kaleden çıkıp teslim oldular. Resul (s.a.v.), kuşatmayı kırmak ve Taiflileri ekonomik baskı altına almak için, şehrin dışındaki, Taiflilerin ileri gelenlerine ait üzüm bağlarının kesileceğini duyurdu. Tek geçim kaynakları olan bağlarının kesildiğini gören Sakifliler, telaşa kapıldılar ve Resulullah'a (s.a.v.); "Ey Muhammed! Mallarımızı neden kesiyorsun? Bizi yenersen, onları alırsın ya da Allah'ın (c.c.) rızasını ve akrabalık hakkını gözeterek bize bırakırsın." diye seslendiler. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.), "Ben, bağınızı, Allah (c.c.) rızasını ve akrabalık hakkını gözeterek yerinde bırakıyorum." dedi ve üzüm asmalarının kesilmemesini emretti.

Kuşatmanın bir ayı bulması ve bir gelişme yaşanmaması üzerine, Resulullah (s.a.v.) kuşatmayı kaldırma kararı aldı. Resulullah (s.a.v.), Taif kuşatmasının kaldırılmasını emrettiğinde, kimi sahabeler buna itiraz ederek bu durumu Hz. Ebubekir'e (r.a.) iletiler. O, Resulullah'ın (s.a.v.) emrine uygun hareket edilmesi gerektiğini söyledi. Bunun üzerine Hz. Ömer'e (r.a.) giderek aynı talebi iletiler. O buna cevaben; "Biz, Hudeybiye hâdisesini gördük. Hudeybiye'de içime, Allah'tan (c.c.) başkasının bilmediği bir şüphe girmişti. O gün, Resulullah'a (s.a.v.), hiç söylemediğim sözlere başvurdum. Az kalsın ev halkım ve malım mahvolup gidecekti. Resulullah'ın (s.a.v.), Allah (c.c.) tarafından yaptığı işte bizim için hayır vardır. Halk için, Hudeybiye Sulhundan daha hayırlı bir fetih olmamıştır. Hz. Muhammed'in, Resul (s.a.v.) olarak gönderildiği günden, Hudeybiye'de sulh şartlarının yazıldığı güne kadar, Müslüman olanlardan daha çok kimse, kılıç kullanmadan Müslüman oldular. Resulullah'ın (s.a.v.) yaptığı işte bir hayır vardır. Ben, o Hudeybiye işinden

sonra, hiçbir zaman, hiçbir iş hakkında ona dönüp itiraz edemem. Bu iş Allah'ın (c.c.) işidir. O, dilediğini Resul'üne (s.a.v.) vahyeder.” buyurdu.

Kuşatma süresince 11 sahabenin şehit edilmesi, kuşatmanın bir ay sürmesi ve dönüşteki yaşanan birçok sıkıntı üzerine, sahabenin Resulullah'tan (s.a.v.) Sakiflilere beddua etmesi talebine, Resulullah (s.a.v.) “Ey Allah'ım Sakiflilere doğru yola göster. Onları bize getir.” diyerek dua etti.

Huneyn ve Evtas'ta toplanan ganimetler Cinane'ye getirilmişti. Hevazinlilerin Müslüman olma ümidinden dolayı, Resulullah (s.a.v.) mal taksimatını 10 gün bekletti. Bu esnada kimi bedeviler, bu durumdan huzursuz olarak, sürekli ganimet paylaşımını istediler. Resulullah (s.a.v.), daha önce yapmadığı bir usulü uygulayarak İslam'a yeni girmiş Kureyşlilere daha fazla ganimet taksim etti. Buradaki amaç kalplerin İslam'a ısındırılmasıydı. Bu durum Ensar'dan bazı gençleri üzdü. Bunun üzerine Ensar ile bir konuşma yapan Resulullah (s.a.v.), “Ey Ensar topluluğu, insanlar buradan deve ve davar sürüleri ile evlerine giderken, sizler Allah'ın Resul'ü (s.a.v.) ile evlerinize dönmek istemez misiniz?” sorusunu yönelttiğinde, Ensar gözyaşı dökerek, “Verilen pay bakımından Allah (c.c.) ve Resul'üne (s.a.v.) razıyız.” dediler.

Kısa bir süre sonra, Taif'in ileri gelenlerinden Utbe bin Mesud Medine'ye gelip, İslam'ı kabul etti ve Taif'e dönüp, kabilesinin ileri gelenlerini İslam'a davet etmek için izin istedi. Fakat Taif'te davet sırasında öldürüldü.

Yaşanan bu olaylarla birlikte, büyük gelir elde ettikleri Mekke pazarını kaybeden Taifliler, hicretin 9. yılında Medine'ye bir heyet gönderme kararı verdiler. Ben-i Malik ve Ahkaf kabilelerinden seçilen 6 kişilik heyet, Abdüyalil bin Amr başkanlığında, ramazan ayında Medine'ye geldi. Mescid-i Nebevi'nin yanına kurulan çadırlarda ağırlanan heyet, “Namazlardan ve zekatlardan muaf tutulmak, Lat putuna dokunulmaması, Taif'in kutsal bölge ilan edilmesi, içki ve faize izin verilmesi” şartları ile Müslüman olabilecekleri teklifini sundular. Allah Resul'ü (s.a.v.) cevaben, onları bir süreliğine zekâtтан ve cihattan muaf tutmayı kabul etti. Resul (s.a.v.), gelen heyetin içinde en genç ve İslam'a olan ilgisinden dolayı dikkat çeken Osman bin Ebul As'ı, Taif'e vali tayin ederek, Taif ve çevresine öğretim ve tebliğ faaliyetleri için Medine'den muallim atadı. Şehirde çok eşlilik yaygın olduğu için bunun İslam'ı kurallara göre yapılması emrini verdi.

Mekke'nin fethinden sonra bölgede kalan en önemli şirk merkezi Taif'ti. Resulullah'ın (s.a.v.), hiç zaman kaybetmeden hemen Taif'e yürümesi, düşmanı sürekli baskı altında tutmak gerektiğini göstermektedir. Hiçbir şekilde düşmanın güçlenmesine müsaade edilmemelidir.

Taiflilerin ağaçlarının kesilmesi hususunda, Taiflilerin özel ricalarına Resul'ün (s.a.v.) ılımlı yaklaşması, gönüllerin fethi noktasındaki merhamete bir örnektir. Yine sahabenin beddua talebini Resul'ün (s.a.v.) geri çevirmesi ve onların da iman etmelerini Allah'tan (c.c.) niyaz etmesi, mümin ahlakı için örnek alınması gereken bir hassasiyettir. Öncelik, düşmanın İslam'a kazandırılmasıdır.

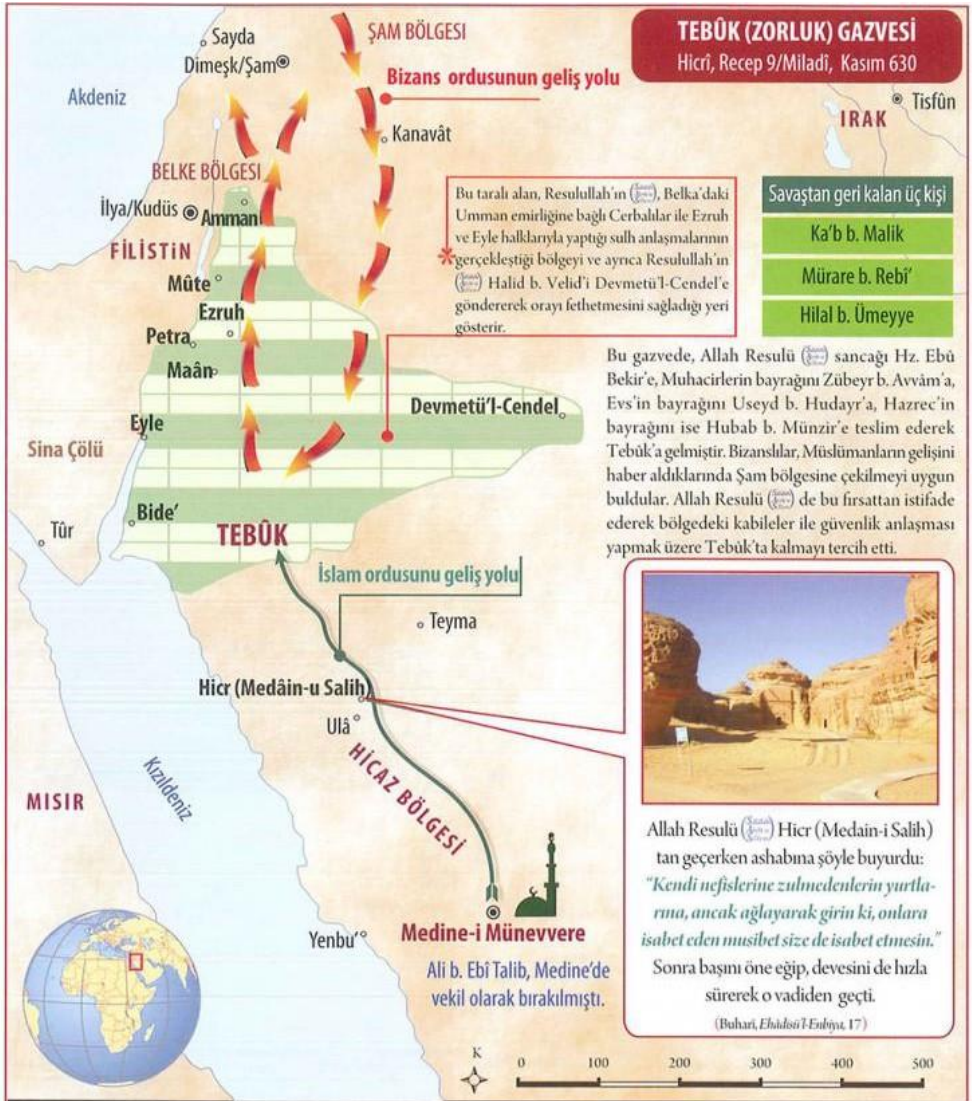
Savaşta yeni savaş teçhizatlarının kullanılması, müminlerin modern tekniklere ve yeniliklere açık olması gereğini göstermektedir. Müslüman coğrafyanın günümüzde teknik ve teknolojiye geri kalması da bunun tam anlaşılmadığını göstermektedir.

TEBÜK GAZVESİ (9/630)

Tebük Gazvesi, hicretin 9. yılında, sıcak bir yaz döneminde, Medine'nin yaklaşık 700 km kuzeyinde bulunan Tebük bölgesinde gerçekleşti.

Mekke'nin fethi, Taif ile anlaşılması ve İslam Devleti'nin büyümesiyle, Suriye sınırında Hristiyanlar ile komşuluk başlamıştı. Daha önce Mute Gazvesi ile Müslümanlık, Bizans'ın gündemine girmişti. İslam'ı, Arap Yarımadasından çıkmadan yok etmeyi hedefliyorlardı. Ayrıca Rumlar tarafından, Şam bölgesine tayin edilen vali Ferve ibn Amr el-Cüzami'nin İslam'ı kabul etmesinden dolayı, çarmıha gerilerek öldürülmesi de süreci savaşa götüren sebeplerden bir diğeri oldu.

Bölgede bulunan yerel yöneticiler, müşrik Arapların ve Yahudilerin teşviki ile Müslümanlara karşı bir ordu toplamak amacıyla, Bizans birliklerinden ve başkentten yardım talebinde bulundular. Medine'ye ticaret amacıyla gelen Nebatililer, Bizans'ın Müslümanlara karşı bir orduyu harekete geçirdiği haberini getirdiler. Haberi alan Resulullah (s.a.v.), hemen hazırlıklara başladı. Oldukça güçlü bir ordu ile karşılaşacaklarını bilen Resulullah (s.a.v.), tüm Müslümanlara seferberlik çağrısında bulundu. Tüm çevre kabilelere de savaş hazırlığı için haber gönderdi.

Tebük bölgesinde bulunan kum fırtınaları ve sel suları ile şekillenmiş doğal yapılardan bir görünüm.

"Andolsun ki Allah, Müslümanlardan bir gurubun kalpleri eğilmeye yüz tuttuktan sonra, Peygamberi ve güçlük zamanında ona uyan Muhacirlerle Ensarı affetti. Sonra da onların tevbelerini kabul etti. Çünkü O, onlara karşı çok şefkatli, pek merhametlidir."

(Tevbe, 9/117)

Sefer talimatının verilmesinden itibaren, hasat zamanının gelmiş olması, havaların çok sıcak olması, münafıkların seferi engellemek için sürekli fitne çıkarması ve Bizans'tan herhangi bir saldırı gelmemesi sebebiyle, genel bir isteksizlik mevcuttu. Ancak Müslümanlar, Resulullah'ın (s.a.v.) bu konuyu istişare etmemesinden dolayı bunun bir emir olduğu bilinci ile hazırlıklara devam ettiler. Münafıkların fitne yuvası haline getirdiği Suheyli'm adında bir Yahudi'nin evi, Resulullah'ın (s.a.v.) elde ettiği istihbarat neticesinde yıktırıldı. Bu hadiseler üzerine Tevbe Suresinin 38. – 47. Ayetleri nazil oldu.

"Ey iman edenler, ne oldu ki size, Allah yolunda savaşa kuşanın denildiği zaman, yer(iniz)de ağırlaşp kaldınız? Ahiretten (cayıp) dünya hayatına mı razı oldunuz? Ama ahirettekine (göre), bu dünya hayatının yararı pek azdır. Eğer savaşa kuşanıp-çıkamazsanız, O sizi pek acı bir azabla azablandırarak ve yerinize bir başka topluluğu getirip değiştirecektir. Siz O'na hiç bir şeyle zarar veremezsiniz. Allah, her şeye güç yetirendir. Siz O'na (peygambere) yardım etmezseniz, Allah O'na yardım etmiştir. Hani kâfirler ikiden biri olarak O'nu (Mekke'den) çıkarmışlardı; ikisi mağarada olduklarında arkadaşına şöyle diyordu: 'Hüzne kapılma, elbette Allah bizimle beraberdir.' Böylece Allah O'na 'huzur ve güvenlik duygusunu' indirmişti, O'nu sizin görmediğiniz ordularla desteklemiş, inkâr edenlerin de kelimesini (inkâr çağrılarını) alçaltmıştı. Oysa Allah'ın kelimesi, yüce olandır. Allah üstün ve güçlüdür, hüküm ve hikmet sahibidir. Hafif ve ağır savaşa kuşanıp çıkın ve Allah yolunda mallarınızla ve canlarınızla cihad edin. Eğer bilerseniz, bu sizin için daha hayırlıdır. Eğer yakın bir yarar ve orta bir sefer olsaydı, onlar mutlaka seni izlerlerdi. Ama zorluk onlara uzak geldi. 'Eğer güç yetirseydik muhakkak seninle birlikte (savaşa) çıkardık.' diye sana Allah adına yemin edecekler. Kendi nefislerini helaka sürüklüyorlar. Allah onların gerçekten yalan söylediklerini biliyor. Allah seni affetsin; doğru söyleyenler sana açıkça belli oluncaya ve yalancıları da öğreninceye kadar niye onlara izin verdin? Allah'a ve ahiret gününe iman edenler, mallarıyla ve canlarıyla cihad etmekten (kaçınmak için) senden izin istemezler. Allah takva sahiplerini bilendir. Senden, yalnızca Allah'a ve ahiret gününe inanmayan, kalbleri kuşkuya kapılıp, kuşkularında kararsızlığa düşenler izin ister. Eğer (savaşa) çıkmak isteselerdi, herhalde ona bir hazırlık yaparlardı. Ancak Allah, (savaşa) gönderilmelerini çirkin gördü de ayaklarını doladı ve; '(Onlara) Siz de oturanlarla birlikte oturun' denildi. Sizinle birlikte çıksalardı, size 'kötülük ve zarardan' başka bir şey ilave etmez ve aranızda mutlaka fitne sokmak üzere içinizde çaba yürütürlerdi. İçinizde onlara 'haber taşıyanlar' vardır. Allah, zulmedenleri bilir." Tevbe 38. – 47.

Ayrıca yalan beyanda bulunup, izin isteyen Abdullah bin Ubey'in liderliğindeki 80 kişilik münafık grubuna, savaşa katılmama izin verildi. Bedevi Araplardan bir bahane ile savaşa katılmamak için izin talep edenlerin izin istekleri ise kabul edilmedi.

Asker sayısının çokluğu sebebiyle oluşan binek eksikliği ve karşılaşılan kıtlık nedeniyle, Resulullah (s.a.v.), ashabın tamamından yardım istedi. Hz. Ebu Bekir (r.a.) malının tamamını, Hz. Ömer (r.a.) yarısını, Hz. Osman (r.a.) ise ordunun 3'te 1 ihtiyacını karşılayacak kadar malını bağışladı. Müslüman kadınlar, ziynet eşyalarını bağışladı. Sadece varlıklı olanlar değil, fakir olan sahabeler de sefer için yardımda bulunuyordu. Tüm bu yardımlara rağmen binek ihtiyacının tamamı karşılanamadı. Sefere katılmayı istedikleri halde binek bulamayan yedi sahabe, Resulullah'a (s.a.v.) başvurdu ve O'nun binek temin edememesi üzerine ağlayarak geri döndü. Haklarında Tevbe Suresinin 92. Ayeti nazil olan bu yedi sahabe, diğer üç sahabe tarafından binekleri sağlanınca gazveye katıldı.

"Bir de (savaşa katılabilecekleri bir bineğe) bindirmen için sana her gelişlerinde 'Sizi bindirecek bir şey bulamıyorum' dediğin ve infak edecek bir şey bulamayıp hüznlerinden dolayı gözlerinden yaşlar boşana boşana geri dönenler üzerinde de (sorumluluk) yoktur." Tevbe 92.

Tüm bu hazırlıklar neticesinde, 30.000 kişilik ordu sefere hazır hale geldi. Resulullah (s.a.v.), Hz. Ali'yi (r.a.) yerine vekil tayin ettikten, sonra Medine'den ayrıldı. Sefere çıkan ordunun ilk karargâhı Seniyet-ül Veda'da kuruldu.

Yola devam eden ordu, Semud kavminin yurdu Hicr'den geçerken, Resul (s.a.v.) ashabına, Allah'ın (c.c.) gazabına uğrayan bu beldedeki kuyudan su içmemelerini, abdest almamalarını söyledi. İslam ordusu, Hicr bölgesinden ayrılmadan, gece çetin ve zorlu bir fırtına ile karşılaştılar. Fırtına sırasında, Resul'ün (s.a.v.) emirlerine tabi olmayanlar dışında, fırtınayı az hasarlı atlatan İslam ordusu, ağır hava koşulları ve yol şartları altında, binek yetersizliğinin de vermiş olduğu zorlu şartlarla nihayet Tebük'e ulaştılar.

Hedefine ulaşan ordu, derhal hazırlıklara başlayarak bölgede mevzilendi. 15 ila 20 gün süren bekleyişin ardından, gerek Bizans'tan, gerekse onları destekleyen Araplardan herhangi bir hareketin olmadığı fark edildi.

Yapılan istihbarat sonucunda, Bizans tarafından herhangi bir hazırlık yapılmadığı, alınan haberlerin asılsız olduğu anlaşıldı. Bir diğer rivayete göre ise Bizans ordusunun, gelen İslam ordusuna karşı cesaretlerini kaybedip, geri çekildikleri ifade edilmiştir.

Seferin akıbetinin belirsizliği üzerine Resulullah (s.a.v.), Eyle (Akaba) Limanı, Ezruh, Cerbaa, Makna ve Maan'ın da aralarında bulunduğu bölgelerdeki kavim ve kabilelere, 6 adet seriyye düzenleyerek İslam'a davette bulundu. İslam'ı kabul etmeyen kavim ve kabileleri ise cizyeye bağlayarak, İslam sınırları içine dahil etti. İlave olarak Tevbe Suresi'nin cizye ile alakalı olan 29. ayeti burada uygulandı.

“Kendilerine kitap verilenlerden, Allah'a ve ahiret gününe inanmayan, Allah'ın ve Resûlü'nün haram kıldığını haram tanımayan ve hak dini (İslam'ı) din edinmeyenlerle, küçük düşürölüp cizyeyi kendi elleriyle verinceye kadar savaşın.” Tevbe 29.

Ayrıca, Resulullah (s.a.v.), Humus veya Dimaşk'ta (Şam) kaldığı belirtilen Heraklius'a, cizye ayetinin de yazdığı bir davet mektubu gönderdi. Sefer sonunda tekrar toplanan istişare heyeti, Dimaşk (Şam) üzerine yürüme konusunda değerlendirmede bulundu ve bu seferin gereksiz olduğuna kanaat getirdi.

Tebük Gazvesi, İslam devletinin siyasi ve askeri otoritesini ve gücünü en üst seviyede ortaya koyması açısından önem teşkil etmektedir. Recep ayında çıkılıp Ramazan ayında dönülen sefer, Resul'ün (s.a.v.) son gazvesi olması bakımından da önem teşkil etmektedir. İslam ordusu, sefer sırasında konakladıkları tüm yerlere mescit inşa etti. Bu yapılan uygulama, sonraki süreçlerde Müslümanlar tarafından sünnet haline getirilerek uygulamaya devam edildi.

Seferin bir başka önemli noktası ise, 50 günlük sefer süresince, öğle ve ikinci ile akşam ve yatsı namazlarının cem edilmesi idi. Ordu Medine'ye döndüğünde Resul (s.a.v.), sünneti olduğu üzere mescide giderek, 2 rekat namaz kıldı ve sefere katılmayanların mazeretlerini dinledi.

80 kişi çeşitli mazeretler sunarak Allah Resul'ünün (s.a.v.) yanından ayrıldılar. Allah Resul'ü (s.a.v.) 80 kişinin söylediklerini esas alıp, kalplerindekileri Allah'a (c.c.) havale etti.

Bunlar haricinde ise sahabeden 3 kişi, herhangi bir mazeret belirtmeksizin sefere katılmamıştı. Bunlar, Ka'b bin Malik, Murare b. Rebi ve Hilal bin Ümeyye idi. Resulullah'a (s.a.v.) gelerek herhangi bir mazeretleri olmadığını belirttiler. Allah Resul'ü (s.a.v.), onların durumlarını Allah'a (c.c.) havale ederek onları gönderdi. Kısa bir süre sonra gelen Tevbe suresinin 94-95. ayetleri ile birlikte, toplumun bu kişilerle tüm ilişkileri kesmeleri, Resul (s.a.v.) tarafından emredildi. Selam verdikleri zaman selamları alınmadı. Bir süre sonra eşlerine de onlarla birlikte kalmamaları emredildi. Bu süreç 50 gün sürdü. Bu süre zarfında bu üç sahabe, büyük bir darlığa ve yalnızlığa düştüler. Medine'ye gelen Nebatili bir kişi, Kab b. Malik'e, Gazsan Emir'i tarafından yazılmış bir mektup getirdi. Bu mektup içerisinde, "Duyduğuma göre senin sahibin olan şahıs, seninle konuşmuyor ve halk sana sıkıntı veriyormuş. Sen horlanacak bir kişi değilsin. Yanıma gel sana iyilik ve ihsanla davranalım." yazıyordu. Bunu okuyan Kab, "Bu şüphesiz şeytanın bir hilesidir." diyerek mektubu yırtıp attı. Bu sancılı sürecin sonunda ise affedildiklerini bildiren Tevbe Suresi'nin 117. - 118. ayetleri nazil olduğuunda, sahabeler büyük bir heyecanla müjdeyi hemen bu 3 kişiye ulaştırdılar. Böylelikle İslam toplumunun nasıl tek vücut olduğu da tüm açıklığı ile ortaya konmuş oldu.

"Onlara geri döndüğünüzde size özür belirttiler. De ki: 'Özür belirtmeyiniz, size kesin olarak inanmıyoruz. Allah bize, durumunuzu haber vermiştir. Yaptıklarınızı Allah görecektir, O'nun elçisi de. Sonra gaybı da, müşahede edilebileni de bilen'e döndürüleceksiniz ve O, yaptıklarınızı size haber verecektir.' Onlara geri döndüğünüzde kendilerinden vazgeçmeniz için Allah'a and içecekler. Artık siz onlara sırt çevirin. Onlar gerçekten pistirler. Kazanmakta olduklarının bir cezası olarak, barınma yerleri cehennemdir." Tevbe 94. – 95.

"Andolsun Allah, Peygamberin, Muhacirlerin ve Ensarın üzerine tevbe ihsan etti. Ki onlar -içlerinde bir bölümünün kalbi nerdeyse kaymak üzereyken ona güçlük saatinde tabi oldular. Sonra onların tevbelerini kabul etti. Çünkü O, onlara (karşı) çok şefkatlidir, çok esirgeyicidir. (Savaştan) Geri bırakılan üç (kişiye) de (bağışladı). Öyle ki, bütün genişliğine rağmen yeryüzü onlara dar gelmişti, nefisleri de kendilerine dar (sıkıntılı) gelmişti ve O'nun dışında (yine)

Allah'tan başka bir sığınacak olmadığını iyice anladılar. Sonra tevbe etsinler diye onların tevbesini kabul etti. Şüphesiz Allah, (yalnızca) O, tevbeleri kabul edendir, esirgeyendir.” Tevbe 117. – 118.

Tebük seferi, Müslümanlar için o güne kadar ki en zorlu yolculuktu. Münafıkların, bu süreçteki yoğun vazgeçirme çabalarına rağmen, müminlerin teslimiyeti çok etkileyiciydi. Özellikle de tam hasat mevsimi olması, müminler için bir sınamaydı. Bu deneme, dünya nimetlerinden vazgeçebilmeleriyle, müminler için büyük bir başarı olmuştu. Bugün müminler Allah (c.c.) yolunda, gerektiğinde işlerinden, dünya nimetlerinden vazgeçebilmelidirler.

Bir tarafta sahip olduğu imkanlarına rağmen, savaştan kaçan münafıklar varken, diğer tarafta imkansızlıktan dolayı orduya katılmayan ve bu yüzden gözyaşı döken müminler vardı. Aynı şekilde Ebu Zer'in orduya yetişmek için gösterdiği çaba da mümin samimiyetini gösteren bir hadiseydi.

Her zorluğu göze alan müminlerin, savaşmadan dönmüş olmaları da samimiyetlerini kanıtlayan müminlere, Allah'tan (c.c.) bir mükafattı. Mümin, fedakârlık yapıp her şeyi göze alarak sonucu Rabbine bırakmalıdır.

Savaştan geri kalan 3 sahabenin, yalan söylemeden, gafletlerini itiraf ederek karşılaşılabilecekleri her cezaya razı olmaları, akabinde uğradıkları büyük yalnızlaştırılma cezaları da İslam toplumu için önemli bir tecrübe olmuştur. Öyle ki eşleri dahil hiçbir mümin kendileriyle ilişki kurmamıştı. Burada her müminin, Resul'ün (s.a.v.) emrine tam itaat göstermeleri, vicdanları acıyarak, durumlarına üzülseler de asla taviz vermemeleri, çok ders alınması gereken bir uygulamaydı. Bu ceza, onların Rableri katında bağışlanmaları ve ders almalarını sağlamıştı. Bu durumdaki 3 sahabenin de asla İslam toplumundan vazgeçmemeleri ve imanlarını sonuna kadar korumaları, gerçek iman sahibi müminin yapacağı bir davranıştı. Sürekli Rablerinden bağışlanma dilemeleri sonucunda, Allah'tan (c.c.), bağışlandıkları yönünde ayet inmesi üzerine, müminlerin koşarak müjde getirmeleri, İslam toplumundaki kardeşliği ortaya koymuştur.

MÜNAFIKLARA MÜDAHALE

Mescid-i Dırar

Sözlükte “Dırar” kelimesi, sıkıntı vermek, zarar vermek, muhalefet etmek anlamlarına gelmektedir. Yine bu kelime, Tevbe Suresi’nin 107. ayetinde, “Mesciden Dırazen” şeklinde geçmekte olup, münafıkların inşa ettiğine dikkat çekmektedir. “Mescüdüş-Şikak” veya “Mescidün-Nifak” diye de bilinmektedir.

“Zarar vermek, inkârı (pekiştirmek), mü'minlerin arasını ayırmak ve daha önce Allah'a ve elçisine karşı savaşanı gözlemek için mescid edinenler ve: 'Biz iyilikten başka bir şey istemedik' diye yemin edenler (var ya,) Allah onların şüphesiz yalancı olduklarına şahidlik etmektedir.” Tevbe 107.

Münafıklar, İslamiyet’in Medine’de sürekli güçlendiğine şahit oluyor ve Müslümanların sayılarının git gide arttığını açık bir şekilde görüyorlardı. Elllerinden bir çare gelmeyen münafıklar, bu durumu lehlerine çevirmek için çareler arıyorlardı. Bunun için Resulullah’a (s.a.v.), Tebük seferinin son hazırlıklarıyla meşgulken, beş kişilik bir heyet gönderdiler ve yağmurlu, soğuk kış gecelerinde, hasta ve özürlü olanların namaz kılması için bir mescit inşa ettiklerini ve kendilerine namaz kıldırarak burayı ibadete açmasını istediler. Resulullah (s.a.v.), sefer dönüşünde orada namaz kıldırabileceğini söyledi.

Sefer dönüşü ordusuyla birlikte Zûevan’da konakladığında, bazı münafıklar tekrar gelerek, Resulullah’ı (s.a.v.) mescitlerine götürüp namaz kıldırarak istediler. Bu sırada mescit ve onu yapanların niyetleri hakkındaki

ayetler nazil oldu. Ayetlerin nazil olmasıyla Resulullah, 12 kişilik bu münafık grubu yakaladı ve Müslümanların arasına nifak ve fitne tohumları ekmek için inşa edilmiş bu mescidin de yıkımına karar verdi.

“Münafıklardan bir grup, İslâm ve Müslümanlar aleyhinde zararlı faaliyetler yapmak, kâfirleri desteklemek, müminlerin arasına ayrılık sokmak ve daha önce Allah (c.c.) ve Resulü'ne (s.a.v.) karşı savaşmış olanların gelip kendilerine katılmasını beklemek maksadıyla bir mescit yaptılar. Üstelik bunlar: “Bu mescidi yaparken iyilikten başka bir şey düşünmedik” diye yemin de ederler. Allah (c.c.) şâhittir ki, onlar kesinlikle yalancılardır. O mescitte asla namaza durma! Daha ilk günden takva temelleri üzere yapılan mescit, senin namaz kılmana daha uygundur. Orada her türlü günah ve kötülüklerden temizlenmek isteyen kimseler vardır. Allah da zaten bu ölçüde temizlenme gayretinde olanları sever. Binasını Allah (c.c.) korkusu ve Allah (c.c.) rızasına uygun olarak yapan kimse mi daha hayırlıdır, yoksa binasını dibi sel sularıyla oyulmuş ve her an çökmeye hazır bir uçurumun kenarına kurup, onunla beraber kendisi de cehennem ateşine yuvarlanacak kimse mi? Allah (c.c.) böyle zalimler topluluğunu doğru yola erdirmez. Münafıkların kurdukları bütün yapılar ve bu arada yaptıkları o bina, ölüp de kalpleri paramparça oluncaya dek yüreklerinde devamlı bir şüphe, telaş ve endişe sebebi olarak kalmaya devam edecektir. Allah her şeyi hakkıyla bilen, her hükmü ve işi hikmetli ve sağlam olandır.” Tevbe 107. – 110.

Kafirler, kimi zaman hayırlı görünen bazı icraatlarda bulunabilirler, ama niyetleri sahih olmadığında, İslam toplumuna daha büyük zararlar vermiş olurlar. Günümüzde de zalim yönetimlerin camiler açtığı, dini eğitime (kısıtlı ve kendi istedikleri ölçüde) izin verdiği görülmektedir. Ancak bu izinler, ancak kendi çıkarlarına ters düşmediği ölçüde olmaktadır.

Bu zihniyetin durumunu en iyi “Münafıklar sana geldikleri zaman: 'Biz gerçekten şahadet ederiz ki, sen kesin olarak Allah'ın (c.c.) elçisisin' dediler. Allah da bilir ki sen elbette O'nun elçisisin. Allah, şüphesiz münafıkların yalan söylediklerine şahitlik eder.” (Münafikun Suresi, 1) ayeti ifade etmektedir.

Abdullah b. Ubey'in Ölümü

Abdullah bin Übey bin Selûl, Medine'nin en nüfuzlu kişilerinden biriydi ve Resulullah (s.a.v.) Medine'ye hicret etmeden önce, Evs ve Hazrec

kabileleri arasında, Medine'nin lideri olarak kabul edilme aşamasındaydı. Hatta taç giydirilmesi bile düşünülüyordu. Ancak, Resulullah'ın (s.a.v.) Medine'ye gelişi ve İslam'ın hızla yayılarak kabileler arasında birleştirici bir güç haline gelmesi, Abdullah bin Ubey'in iktidar planlarını boşa çıkardı. Abdullah, bu yüzden içten içe İslam'a ve Resul'e (s.a.v.) kin beslemeye başladı, ancak bunu açıkça ifade etmek yerine Müslüman gibi görünmeyi tercih etti. Kendisi gibi düşünen münafıkları da çevresine toplayarak etkin bir münafık lider haline geldi.

Uhud Savaşı, Abdullah bin Ubey'in, münafıklığını açıkça gösterdiği en kritik anlardan biri oldu. Müslümanlar, Mekke müşriklere karşı Medine'yi savunmak üzere Uhud Dağı eteklerinde toplandığında, Abdullah bin Ubey, 300 adamıyla birlikte orduya katılmış gibi görünüyordu. Ancak, savaş başlamadan hemen önce Abdullah ve münafık grubu, Müslümanları yalnız bırakarak geri döndü. Bu davranış, Müslüman saflarında büyük bir moral bozukluğu ve güven kaybına yol açtı.

Abdullah bin Ubey'in İslam toplumunu bölme çabalarından bir diğeri, Hz. Aişe'ye iftira atılması olayıydı. Hz. Aişe, bir sefere katıldıktan sonra, ordudan kısa süreli ayrıldığı bir sırada geride kalmış ve Medine'ye geç dönmüştü. Abdullah bin Ubey, bu durumu fırsat bilerek Hz. Aişe hakkında iftira dolu dedikodular yaydı. Bu iftira, Resulullah'ın (s.a.v.) ailesini ve tüm İslam toplumunu derinden yaraladı.

Yine Yahudi toplumlarının sürekli olarak yanında durdu ve onları savundu. Bu ve buna benzer bir sürü hadisede sürekli olarak bir fitne çıkarma gayreti içerisinde oldu. Özellikle İslam toplumunun zorluk yaşadığı anlarda, her fırsatı değerlendirmeye çalıştı.

Abdullah b. Ubey yaklaşık yirmi gün süren bir hastalığın ardından, hicretin 9. yılı Zilkade ayında (Şubat 631) öldü. Oğlu Abdullah, Resulullah'tan (s.a.v.) babasının cenaze namazını kıldırmasını rica etti. Ricayı kabul eden Resulullah (s.a.v.), namazı kıldırmak için harekete geçtiği sırada, Hz. Ömer'in (r.a.) ısrarlı itirazlarıyla karşılaştı. Hz. Ömer (r.a.), Tevbe suresinin 80. ayetine dayanarak, münafıkların affı için dua edilemeyeceğini ileri sürüyordu. Resulullah (s.a.v.), merhamet göstermeyi tercih etse de Rabbimizin Tevbe suresinin 84. ayetini indirmesiyle, münafıklara dua etme ve kabirlerini ziyaret etmek kesinlikle yasaklandı.

“Sen, onlar için ister bağışlanma dile, istersen dileme. Onlar için yetmiş kere bağışlanma dilesen de, Allah onları kesinlikle bağışlamaz. Bu, gerçekten onların Allah'a ve elçisine (karşı) nankörlük etmeleri dolayısıyladır. Allah fasıklar topluluğuna hidayet vermez.” Tevbe 80.

“Onlardan ölen birinin namazını hiç bir zaman kılma, mezarı başında durma. Çünkü onlar, Allah'a ve elçisine (karşı) inkâra saptılar ve fasık kimseler olarak öldüler.” Tevbe 84.

Resulullah (s.a.v.), Abdullah'ın münafık olduğunu bilmesine rağmen, kendisine kötü davranmamayı tercih etmişti. Burada kalbinin yumuşayacağını ümit etmesi, toplumda kargaşa çıkarmak istememesi, stratejik düşünce gibi pek çok faktörler vardı. Mümin yöneticilerin de kimi zaman sorun çıkaran kişilere karşı müsamahakâr olması, diğer müminler tarafından tepkiyle karşılanmamalıdır. Burada pek çok stratejik nokta vb. olabileceği gözden kaçırılmamalıdır.

Ancak Rabbimizin koyduğu çizgiler elbette geçilemezdir. Nitekim Hz. İbrahim'in (a.s.) babasına olan duası gibi, Allah'ın (c.c.) dur dediği yerde, Resuller başta olmak üzere, her mümin durmak zorundadır.

ARZA-İ AHİRE (Resulullah'ın (s.a.v.) Kur'ân-ı Kerîm'i Cebrâîl'e son kez iki defa arzetmesi)

Arz sözlükte “okumak, ezberden okumak, göstermek, kitapları karşılaştırmak” gibi manalara gelir. Allah'ın (c.c.) iki elçisi, Kur'an-ı Kerîm'i birbirlerine okumak üzere ramazan ayında her gece bir araya gelmekteydi.

Her yıl bir defa yapılan arza, Resulullah'ın (s.a.v.) vefat edeceği yıl iki defa yapılmıştı. Arza-i ahir diye isimlendirilen bu son karşılaştırma, Kureyş lehçesiyle yapıldığı için o günden itibaren Kur'an bu lehçe ile okunmuştur. Resulullah (s.a.v.), arza-i ahirenin iki defa yapılmasından, vefatının yaklaştığını sezmişti.

Arza'larda bulunan pek çok sahabe de Kur'an'ın okunmasına şahit olmuştur. Böylelikle Kur'an metni, çok sağlam bir şekilde nesilden nesile aktarılmıştır.

MUSEYLİME'NİN RESULLÜK İDDİASI

Yemâme bölgesinden Hanife kabilesine mensup olan Museylime, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Resullüğünü kabul ettikten bir süre sonra kendisinin de Resul olduğunu iddia etmeye başladı. Resulullah'a (s.a.v.) bir mektup yazarak Resullük görevini paylaşmayı teklif etti. Bu talep reddedildi ve Museylime'nin yalancı Resullüğü ilan edildi.

Resulullah'ın (s.a.v.) vefatından sonra, Ridde Savaşları sırasında Museylime'nin hareketi güç kazandı, hatta çevresinde geniş bir destek buldu. Özellikle Arap Yarımadası'nın bazı kabilelerini kendine çekmeyi başardı. İslam'a karşı çıkan ayrılıkçı gruplardan destek aldı, bazı kabileleri isyana teşvik etti. Museylime'nin etkisinin artması, İslam toplumu için büyük bir tehdit oluşturdu. Bu nedenle, ilk halife Hz. Ebû Bekir, İslam devletine karşı başlatılan bu isyanı bastırmak için Halid bin Velid komutasında bir ordu gönderdi. Sonrasında Museylime ve destekçileri, Yemâme Savaşı'nda İslam ordusuyla karşı karşıya geldi. Museylime, burada öldürüldü ve ordusu dağıtıldı.

Museylime'nin Resullük iddiası, İslam tarihindeki en büyük fitnelerden biri olarak kabul edilir ve Müslümanların birlik içinde hareket ederek, iç tehditlere karşı nasıl başarılı olduklarını gösteren önemli bir olaydır.

Museylime ve diğer yalancı Resullerin ortadan kaldırılması, İslam birliğinin korunması açısından çok önemli bir adımdı. Bu olaylar, İslam Devleti'nin parçalanmasını önledi ve Hz. Ebubekir (r.a.)'in halifeliği döneminde İslam toplumunu sağlam bir şekilde bir araya getirdi. Museylime olayı, dinden dönme hareketlerinin ne kadar tehlikeli olabileceğini gösterdi. Ridde Savaşları ile İslam Devleti'ne tehdit oluşturan bu hareketler engellenmiş oldu. Museylime'nin durumu, İslam toplumuna, Resullük iddiasında bulunan yalancılara karşı dikkatli olunması gerektiğini öğreten önemli bir ibret vesikası oldu.

RESULULLAH'IN (s.a.v.) ACI GÜNÜ: İBRAHİM'İN VEFATI (10/632)

Resulullah (s.a.v.), Hz. Hatice'den dünyaya gelen iki oğlu Kasım ve Abdullah'ı henüz Mekke'de iken ve bebek yaşta kaybetmişti. Kasım'ın vefatında, Ebu Leheb kendisiyle dalga geçtiğinde, Kevser suresi indirilmiştir.

Resulullah'ın (s.a.v.), Hz. Mariye ile evliliğinden İbrahim isminde bir oğlu olmuştu. O'nu çok seviyordu. İbrahim henüz 16 aylıken hastalanmıştı. Hastalığı ağırlaşan İbrahim, yavaş yavaş gözlerini kapatmaya başladığında Resulullah (s.a.v.), "Allah'ın (c.c.) takdirine karşı elden ne gelir, ey İbrahim!" buyurdu.

Ağlamaya başlayan Resul'ü (s.a.v.) gören Abdurrahman b. Avf, "Ya Resulallah! Siz de mi ağlıyorsunuz? Böyle ağlamaktan halkı menetmemiş miydiniz?" diye sorunca Resulullah (s.a.v.), "Ey ibn-i Avf? Ben size günah ve ahmaklığın ifadesi olan şu iki ağlayış ve bağıışı yasakladım: Nimete kavuşulduğu sıradaki eğlence, oyun bağıışından ve musibet ve felâket sırasındaki bağıışla yüz göz tırmalamak, üst baş yırtmaktan. Benim bu ağlamam ise, şefkatin eseridir, acımadan ibarettir. Merhamet etmeyene, merhamet edilmez!" diye cevap verdi.

Gözyaşları devam eden Resulullah (s.a.v.), "Göz, yaş döker, kalb, teessür duyar. Biz, Yüce Rabbimizin (c.c.) razı olacağı sözden başkasını söylemeyiz. Vallahi, ey İbrahim! Senin ayrılığın bizi fazlasıyla mahzun etti! Ey

dağ! Eğer, bendeki üzüntü sende olsaydı, muhakkak yıkılmış gitmiştin. Fakat biz, Allah'ın (c.c.) bize emrettiğini söyleriz: 'İnna lillahi ve İnna ileyhi raciûn'" buyurdu.

Cenaze günü güneş tutulması olmuştu. Bunu İbrahim'in vefatına yoranlar olunca, Resulullah (s.a.v.), "Ey insanlar! Biliniz ki, güneş ve ay; Allah'ın (c.c.) kudret alâmetlerinden ikisidir. Bir kimsenin vefatı veya birinin hayatı sebebiyle tutulmazlar. Bunları tutulmuş gördüğünüzde, hemen mescitlere gidiniz. Onlar açılıncaya kadar da Allah'a (c.c.) dua ediniz, namaz kılınız!" buyurdu.

Resulullah (s.a.v.), tüm insanlardan üstün olsa da O da bir beşerdi. O'nun da duyguları, üzüntüleri vardı. Allah'ın (c.c.) takdiriyle, hiç yaşayan erkek çocuğu olmayacaktı. Bu, belki de Resulullah'ın (s.a.v.) son Resul olmasındandı. Günümüzde görülmektedir ki kendilerine Seyyid diyen, Resul'ün (s.a.v.) soyundan geldiğini iddia ederek toplumlar üzerinde etkin olmak isteyen yalancılar doludur.

İnsan, en sevdiklerini kaybedebilir, pek çok zorluklarla imtihan edilebilir. Mümine düşen elbette güzelce sabretmektedir. Dünya hayatı, elbette bir imtihandan ibarettir.

İbrahim'in vefatı, Resulullah'ın (s.a.v.) Allah'a (c.c.) olan teslimiyetini ve sabrını gösterdi. En sevdiği varlıklardan biri olan oğlu İbrahim'i kaybetmesine rağmen, Allah'ın iradesine teslim oldu. Resulullah'ın (s.a.v.) gözyaşı dökmesi, insan olmanın gereği olarak, acı ve sevginin yaşanabileceğini gösterdi. Resul (s.a.v.), hüznün Allah'a (c.c.) olan teslimiyeti ihlal etmediğini, duyguların yaşanabileceğini öğretti. İbrahim'in vefatı sırasındaki güneş tutulması hadisesi, Resulullah'ın (s.a.v.), mucizelere atfedilecek yanlış inançları nasıl önlediğini gösterir. Resulullah (s.a.v.), her olayın Allah'ın (c.c.) iradesi ve tabiat kanunları çerçevesinde olduğunu, mucizelerin ancak Allah'ın (c.c.) dilemesiyle olacağını vurgulamıştır.

Sonuç olarak, İbrahim'in vefatı, Resulullah'ın (s.a.v.), sabır, metanet ve teslimiyetinin bir örneğidir. Bu olay, İslam toplumuna, hem insani duyguların yaşanabileceğini hem de Allah'a (c.c.) teslimiyetin nasıl olması gerektiğini öğretmiştir.

VEDA HACCI VE VEDA HUTBESİ (10/632)

Mekke fethinden sonra, bölge tamamen Müslümanlaşmıştı. İslam'ın egemen olmasından sonra, müşrikler genellikle İslam'ı seçmişler, Hristiyan ve Yahudilere ise zımni işlemleri uygulanmıştı. Böylelikle sulh sağlanmış ve seyahat imkanları genişlemişti. Bu vesileyle hac ibadeti, korkusuzca yapılır olmuştu. Vaktiyle İslam'a karşı olan kabileler, Müslüman olmak için adeta yarışıyorlardı. Putperestlik ve ahlaksızlık tohumları kökünden kazınmış, yerini ise tevhid kökünden yetişen fazilet ve güzel ahlak almıştı.

Ramazan ayı tüm Müslümanlar için özel bir zamandı. Resulullah (s.a.v.) açısından ise hem kul, hem de Resullük vazifesi açısından daha farklı bir önem ve ehemmiyet taşımaktaydı. Çünkü Resulullah (s.a.v.), Ramazan ayında yapmış olduğu itikâflarda, Hz. Cebrail ile birlikte, o zamana kadar gelmiş olan ayetlerin, karşılıklı mukabele yoluyla kontrollerini yapıyorlardı.

Ayrıca bu süre boyunca, insanlardan uzak kalıp, tüm duygu ve düşünceleri ile Rabbine yönelip, zamanını sadece ibadete ayırırdı. Ancak bu seneki Ramazan'da, her zamankinden farklı olarak, yaptığı 10 günlük itikaf süresini 20 güne çıkarmıştı. Ebû Hüreyre (r.a.)'dan rivayetle: "Resûlullah, her Ramazan on gün itikâfa girerdi. Vefat ettiği sene ise yirmi gün itikâf yaptı." (Buhârî, İtikâf). Bu durum, sürekli ibadet eden bir insana göre çevresinde garipsenmeyecek kadar normaldi. Fakat kızına, diğer Ramazanlardan farklı olarak bu Ramazan, Cebrail ile bir kez değil iki kez mukabele yaptığını söylediği rivayet edilmektedir.

Mekke, her ne kadar Müslümanlar tarafından fethedilmiş olsa da, hac anlamında Müslümanlar ile birlikte müşriklere de açık durumdaydı. Resulullah (s.a.v.) ise müşriklerle birlikte hac yapılmasından rahatsızlık duyuyordu. Öyle ki onların hac alışkanlığı, gerek putlar, gerekse çıplak tavaf etmeleri nedeniyle İslam kaidelerine taban tabana zıttı. O yıl, ilahi emir tecelli etmiş ve o yıldan itibaren Tevbe suresinin 28. ayeti ile müşriklerin Kabe'ye girişleri yasaklanmıştı. İlahi emrin nüzulü ile Resulullah (s.a.v.), yasağı Kabe'de bildirmek üzere Hz. Ali'yi (r.a.) görevlendirmiş ve durum Mekke'de ki tüm müşriklere bildirilmişti.

"Ey iman edenler, müşrikler ancak bir pisliktirler; öyleyse bu yıllarından sonra artık Mescid-i Haram'a yaklaşmasınlar. Eğer ihtiyaç içinde kalmaktan

korkarsanız, Allah dilerse sizi kendi fazlından zengin kılar. Şüphesiz Allah bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.” Tevbe 28.

Daha önce hiç haccetmemiş olan Resulullah (s.a.v.), hicretin 10. yılında hac etmeye niyetlenmişti. Özellikle de Ramazan ayında Cebrail ile birlikte Kur’an’ı iki kez mukabele etmesi ile ayrılış zamanının geldiğini düşünmesi, O’nun bu niyetini pekiştirmişti. Bu sebeple tüm Müslümanların kendisine eşlik etmesini istemişti. Tabi ki Müslümanlar da bunu büyük bir şeref kaynağı olarak görüp, O’nunla birlikte hacca gitmeyi her şeyden çok istiyorlardı.

Bu haberle birlikte Müslümanlar, heyecanla hac hazırlıklarına başlamışlardı. Öyle ki Mekke güzergahı üzerinde birçok Müslüman kabile, hac için konaklamaya geçmiş, Resulullah’ın (s.a.v.) gelişini beklemekteydi.

Medine’den 30.000 Müslümanın, Mekke’ye doğru yola çıktığı ve yolda onları bekleyen kabilelerle, bu sayının yüz bini aşkın rakamlara ulaştığı ve yolculuğunda yaklaşık 10 gün sürdüğü bilinmektedir.

Müslümanlar, bu yolculuk için birçok zorluğa katlanmış olsa da Resulullah (s.a.v.) ile hac yapma mutluluğu onları sevindirmişti. Öyle ki zorluk çektikleri, eziyet gördükleri, yerlerinden yurtlarından edildikleri, aç bırakıldıkları Mekke, şimdi binlerce Müslümanın telbiyelerle girdiği bir tevhid yurdu olmuştu. Artık Mekke, İslam ile birlikte tam bir emniyet beldesi haline gelmişti.

Mekke’ye vardıklarında gece saatleri olduğu için, kimseyi rahatsız etmemek adına Mekke dışında konaklamışlardı. Günün erken saatlerinde Müslümanlar, hep birlikte vadiden Mekke’ye doğru Resulullah’ın (s.a.v.) dualarıyla akın ediyorlardı.

Resulullah (s.a.v.) ellerini havaya kaldırarak, “Ey Allah’ım (c.c.), bu beytin insanlardan gördüğü saygıyı, rahmeti, yüceliği, bağlılığı arttır.” diye dua etti. Yine tavafını tamamladıktan sonra, İbrahim makamında namaz kıldı. İhlas, Kafirun Surelerini ve Bakara Suresinin 125. ayetini okudu. Yine insanlara iyi muamele yapılması adına Bakara Suresinin 158. Ayetini okudu ve bu ayeti üç kere tekrar etti.

“De ki: O Allah, birdir. Allah, Samed'dir (her şey O'na muhtaçtır, daimdir, hiç bir şeye ihtiyacı olmayandır). O, doğurmamıştır ve doğurulmamıştır. Ve hiç bir şey O'nun dengi değildir.” İhlâs Suresi

“De ki: 'Ey kafirler.' 'Ben sizin taptıklarınıza tapmam.' 'Benim taptığıma siz tapacak değilsiniz.' 'Ben de sizin taptıklarınıza tapacak değilim.' 'Siz de benim taptığıma tapacak değilsiniz.' 'Sizin dininiz size, benim dinim bana.' Kâfirûn Suresi

“Hani Evi (Ka'be'yi) insanlar için bir toplanma ve güvenlik yeri kılmıştık. 'İbrahim'in makamını namaz yeri edinin', İbrahim ve İsmail'e de, 'Evimi, tavaf edenler, itikafa çekilenler ve rüku ve secde edenler için temizleyin' diye ahid verdik.” Bakara 125.

“Şüphesiz, 'Safa' ile 'Merve' Allah'ın işaretlerindendir. Böylece kim Evi (Ka'be'yi) hacceder veya umre yaparsa, artık bu ikisini tavaf etmesinde kendisi için bir sakınca yoktur. Kim de gönülden bir hayır yaparsa (karşılığını alır). Şüphesiz Allah, şükürün karşılığını verendir, bilendir.” Bakara 158.

Müslümanların eşliğinde “Safa ve Merve” arasında yedi defa say yapan Resulullah (s.a.v.), daha sonra Mekke ile Mina arasındaki Ebtah isimli bölgede, kendisi için kurulmuş çadıra gitti ve dört gün süre ile burada kalmaya devam etti. 5. gün ise Kabe'yi yedi sefer tavaf ettikten sonra, Mina'ya doğru hareket edip, geceyi burada geçirdikten sonra, sabah Arafat'a gitmek için yola çıktı. Yolculuk esnasında telbiye ve tekbirler eşliğinde yolculuklarını tamamlayıp Arafat'a ulaştılar. Müslümanların telbiye ve tekbirleri her yeri titretiyordu.

Akabinde Resulullah (s.a.v.), devesi Kusva'nın üzerine çıkıp, etrafını saran yüz bini aşkın Müslümana hitap etmek için hazırlanmıştı. Söylediklerinin herkes tarafından duyulması için, yanına Müslümanlar arasından gür sesli kişileri çağırdı ve onlara söylediklerini topluluğa karşı tekrar etmelerini istedi.

Yeryüzüne ve tüm insanlara rahmet olarak gönderilen, insanlığı Allah'ın (c.c.) vahyi ve İslam'ın güzellikleriyle şereflendiren Resulullah (s.a.v.), bir zamanlar Müslümanların eziyet gördüğü, dışlandığı yerde onlara hitaben şöyle seslendi:

Veda Hutbesi

Bismillahirrahmanirrahim

"Ey insanlar! Sözümü iyi dinleyiniz! Bilmiyorum, belki bu yıldan sonra sizinle burada bir daha buluşamayacağım.

Ey insanlar! Bugünleriniz nasıl mukaddes bir gün ise, bu ayınız nasıl mukaddes bir ay ise, bu beldeniz (Mekke) nasıl mukaddes bir belde ise, canlarınız, mallarınız ve namuslarınız da öyle mukaddestir; her türlü tecavüzden korunmuştur.

Ashabım! Yarın Rabbinize kavuşacaksınız ve bugünkü her hal ve hareketinizden muhakkak sorulacaksınız. Sakın benden sonra eski sapıklıklara dönüp birbirinizin boynunu vurmayınız. Bu vasiyetimi, burada bulunanlar

bulunmayanlara ulaştırsın. Olabilir ki burada bulunan kimse, sözlerimi daha iyi anlayan birisine ulaştırmış olur.

Ashabım! Kimin yanında bir emanet varsa, onu sahibine versin. Biliniz ki faiz tamamen kaldırılmıştır. Allah (c.c.) böyle hükmetmiştir. İlk kaldırdığım faiz de Abdulmuttalib'in oğlu (amcam) Abbas'ın faiz alacağıdır.

Cahiliyeden kalma her türlü kan davası kaldırılmıştır. Kaldırdığım ilk kan davası da Abdulmuttalib'in torunu (yeğenim) Rabia'nın kan davasıdır.

Ey insanlar! Kadınların haklarına riayet ediniz. Onlara iyi muamele ediniz. Zira siz onları Allah'ın (c.c.) emaneti olarak aldınız ve onların namuslarını Allah (c.c.) adına söz vererek helal edindiniz. Sizin kadınlar üzerinde hakkınız, onların da sizin üzerinizde hakları vardır.

Ey müminler! Size bir emanet bırakıyorum ki, ona sımsıkı sarıldıkça yolunuzu hiç sapıtmazsınız: O emanet Allah'ın (c.c.) kitabı Kur'an'dır.

Ey insanlar! Rabbiniz birdir. Babanız da birdir. Hepiniz Âdem'densiniz, Âdem ise topraktandır. Arap'ın Arap olmayana, Arap olmayanın da Arap'a; beyazın siyaha, siyahın da beyaza bir üstünlüğü yoktur. Üstünlük ancak takva ileidir. Allah (c.c.) katında en kıymetli olanınız, O'ndan en çok korkanınızdır.

Ey insanlar! Yarın beni sizden soracaklar. Ne diyeceksiniz?"

Ashab-ı Kiram hep birden şöyle dediler:

"Allah'ın (c.c.) elçiliğini ifa ettiniz, vazifenizi hakkıyla yerine getirdiniz, bize vasiyet ve nasihatte bulundunuz, diye şehadet ederiz."

Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.), şehadet parmağını göğe kaldırarak, sonra da cemaatin üzerine çevirerek şöyle buyurdu:

"Şahid ol ya Rab! Şahid ol ya Rab! Şahid ol ya Rab! Allah'ın (c.c.) rahmeti ve bereketi üzerinize olsun."

Bu hutbe, İslam'ın temel prensiplerini ve Hz. Muhammed'in (s.a.v.) ümmetine olan son vasiyetini içeriordu.

Namaz vakti girdiğinde Hz. Bilal ezan okudu ve Resulullah (s.a.v.) imam olup, tüm Müslümanlar ile birlikte namazı ikame etti.

Sonrasında Resulullah (s.a.v.), Ceberül- rahme'ye gitmek için Arafat'tan ayrıldı. Oraya vardığında kibleye dönüp, vakfe yaptı ve Müslümanlarında eşlik etmesini istedi. Yine burada "Burada babanız İbrahim'in bir mirası üzerinde bulunuyorsunuz, işte burası Arafat'tır, vakfe yeridir." dedi.

Sonra telbiye getirdi ve "Hayır, ancak ahiret hayır"dır." dedi, ellerini kaldırıp Al-i İmran Suresinin 18. ayetini mealen *"Allah, gerçekten kendisinden başka ilah olmadığına şahitlik etti; melekler ve ilim sahipleri de O'ndan başka ilah olmadığına adaletle şahitlik ettiler. Aziz ve Hakim olan O'ndan başka ilah yoktur."* okuyup ardından da şöyle dua etti;

"Ey Allah'ım (c.c.)! ben bu gerçeğe şahitlik edenlerdenim.

Ey Allah'ım (c.c.)! Senin emrettiğin gibi, bizim söylediklerimizden daha üstün sözlerle sana hamd olsun.

Ey Allah'ım (c.c.)! Namazım, hayatım ve ölümüm senin içindir, dönüşüm sanadır ve mirasımda sana aittir.

Ey Allah'ım (c.c.)! Kalbin vesveselerinden, işlerin dağınıklığından sana sığınırım. Rüzgarların getirdiği afetlerden sana sığınırım.

Ey Allah'ım (c.c.)! Gözümde bir nur, kulağımda bir nur, kalbimde bir nur yarat.

Ey Allah'ım (c.c.)! Göğsüme genişlik ver, işlerimi kolaylaştır.

Ey Allah'ım (c.c.)! Göğüslere vesvese veren şeytandan, işlerin karışıklığından, gecenin getirdiği şeylerin şerlerinden, gündüzün getirdiği şeylerin şerlerinden, rüzgarların getirdiği afetlerin şerlerinden, zamanın parça parça gelen mihnet belalarından sana sığınırım."

Diyerek duasını tamamladı ve güneş battıktan sonra Müzdelife'ye hareket etti. Fecr vaktine kadar burada kalarak, vakfe yaptı. Sabah namazı ile birlikte Meşar-ı Haram'a gelip, Kuzah tepesinin üzerine çıktı ve tepenin üzerinde kibleye dönerek dua etti. Gün ağarınca oradan ayrılarak Mina'ya döndü.

Mina'da şeytan taşlaması yapıldı. Bu uygulama iblis ve yandaşlarına ait işlerin reddedildiğinin, onları taşlanarak aşağılandığının sembolik bir ifadesiydi. Daha sonra Resulullah (s.a.v.), "Bilmiyorum, belki de sizinle burada bir daha buluşamayacağım. Sizi, dinde taşkınlıktan sakındırıyorum ki önceki toplumlar bu sebeplerden helak olmuşlardı." buyurarak, tekrar şeytanı taşladılar.

Akabinde kurbanlıkların yanına giderek, Mina'nın her yerinde kurban kesileceğini söyledi. Kurbanlıkların bir kısmını kendi elleriyle kesti. Sonrasında saçlarını kesip, Kabe'ye giderek tavaf yaptı, zemzem kuyusundan su içip, Mina'ya dönerek, teşrik günlerini burada geçirdikten sonra, son gün Kabe'de veda tavafı yapıp, Medine'ye hareket ederek hacı sonlandırdı.

Sahabeler, neredeyse bütün Müslümanların katıldığı bir hac olması ve Resulullah'ın (s.a.v.) da bu hacca eşlik etmesinden dolayı, bu hacca "Haccetül İslam" ismini vermişlerdi. Akabinde Resulullah'ın (s.a.v.) sağlığında katıldığı ilk ve son hac olması hasebiyle, ismi "Veda Haccı" olarak değiştirilmişti.

Medine'ye dönen Resulullah (s.a.v.), yanına gelen Müslümanlara devamlı olarak nasihatle bulunuyordu ve her nasihatın sonunda ölümü hatırlatıyordu. Kendi ölümünden sonra, Müslümanların şirke, zulme ve dünyanın süsüne aldanacaklarından korkup, nasihatlerini sık sık bu çerçevede tekrarlayıp, endişelerini dile getiriyordu. Sık sık kabristan ziyaretlerinde bulunuyor, seferlerde şehit olan Müslümanlarla alakalı dualarda bulunuyordu. Bu ölüm ile alakalı nasihat ve artan kabristan ziyaretleri, Müslümanlar tarafından fark edilip, yoğun duygusal bir atmosfer içine girmelerine sebep olmuştu.

Medine'de tüm bu yaşananlar neticesinde, yoğun bir duygusal ortam hâkim iken, Resulullah (s.a.v.) Müslümanlara sefer çağrısında bulundu. Gelen emir neticesinde, Resulullah (s.a.v.) ile sefere çıkma fırsatını yakalayan Müslümanlar, heyecanla sefer hazırlığına başladı. Bu sefer, Resulullah'ın

(s.a.v.) emri ile Suriye bölgesinden başlayıp Filistin'deki Berka ve Darum'a kadar devam edecekti.

Resulullah'ın (s.a.v.) Medine'ye döndükten sonra baş gösteren sağlık sorunları, sefer emrini verdikten bir gün sonra daha da şiddetlenince, Usame bin Zeyd'i yanına çağırarak, kendisini ordu komutanı tayin ettiğini bildirdi. Ertesi günün sabahında tekrar İslam ordusu komutanı olan Usame'yi yanına çağırdı. İslam sancağını kendisine teslim ettikten sonra kendisine nasihatlerde bulunup, mücahitler için dua etti.

Sefer hazırlıkları devam ederken, Resulullah'ın (s.a.v.) hastalığı daha da şiddetlendi. Medine'yi tam bir hüzün kapladı. Hastalığının seyri değişkenlik gösteriyor, bir an durumu iyi seyrederken, bir an hastalığı daha da şiddetleniyordu. Hatta hastalığının şiddeti zaman zaman o kadar artıyordu ki namaz kıldıramayacak hale geliyordu. Bundan dolayı Resulullah (s.a.v.), Hz. Ebu Bekir'i (r.a.), Müslümanlara namaz kıldırması için kendi yerine imam olarak atadı. Hatta bir seferinde kendisini iyi hissedip, cemaat namazına katıldığında Hz. Ebu Bekir'in (r.a.) arkasında saf tuttu. Tüm bunlar yaşanırken, Resulullah'ın (s.a.v.) aklında olan tek şey, ümmetinin imanını koruması ve yanlışa sapmamasıydı. Bu konuda her fırsatta nasihat ve telkinde bulunuyordu.

Hastalığı her ne kadar şiddetli olsa da Resulullah (s.a.v.), her fırsatta ordu ve sefer hazırlıkları ile bilgi alıyordu. Resulullah'ın (s.a.v.) aklında sadece İslam ve ümmeti vardı. Bu sebeple Resulullah (s.a.v.) her fırsatta ümmetine; Allah'tan (c.c.) korkmayı, kölelere iyi davranıp, onları yedirip giydirmeyi, yumuşak sözlü olmayı, namazlarda hassas olmayı, kadınlara iyilikle ve hoşgörü ile davranmayı nasihat ediyordu.

Resulullah (s.a.v.), hastalığı ile alakalı endişelenen ve hüzün içerisinde olan ümmetine döndü ve son nasihatinde bulundu;

“Ey insanlar!

Duydum ki sizler, Resulünüzün vefat edeceğinden korkuyormuşsunuz! Benden evvel gönderilip de ümmeti içinde daimî olarak kalmış bir Resul var mıdır ki ben de sizin içinizde sürekli kalayım? İyi biliniz ki ben Rabbime kavuşacağım! O'na siz de kavuşacaksınız! Muhakkak ki bütün işler, yüce Allah'ın (c.c.) izni ile cereyan eder. İyi biliniz ki ben sizden önce gidecek ve sizi

bekleyeceğim! Dikkat ediniz; (yarın ahirette) sizinle buluşma yerimiz Kevser Havuzunun başıdır. Yarın benimle buluşmak isteyen elini ve dilini gûnahtan çeksin! Ey insanlar! Günah, nimetlerin değiştirilmesine sebep olur. Halk iyi olduğunda idarecileri de iyi olur. Halk kötü olduğu zaman ise idârecileri de kötü olur. Varlığım kudret elinde bulunan Allah’a (c.c.) yemin ederim ki ben, şu saatte Havuzumun üzerinde duruyor, şu bulunduğum yerden Havuzuma bakıyorum...”

Allah Resulü (s.a.v.), sözlerinin burasında hıçkırarak ağlayan Hz. Ebubekir (r.a.)’a baktı ve:

“–Ey Ebubekir! Ağlama!..” buyurarak devam etti:

“Ey insanlar! İnsanlardan canında, malında, dostluğunda, bana karşı Ebubekir’den daha fedakâr ve cömert davranan kimse yoktur! Eğer Rabbimden (c.c.) başka, insanlardan bir dost edinmiş olsaydım, muhakkak ki Ebubekir’i dost edinirdim. Mescide açılan şu kapıları kapayınız! Yalnız Ebubekir’in kapısı açık kalsın! Ben Ebubekir’in kapısının üzerinde bir nur görüyorum.” (Buhârî, Salât, 80; İbn-i Sad, II, 227)

“Ashabım!

Nihâyet ben de bir insanım. Aranızda bazı kimselerin hakları geçmiş olabilir. Ben hangi kişinin tenine dokunmuş isem, işte tenim! Gelsin, o da dokunsun, hakkını alsın! Kimin sırtına vurmuşsam, işte sırtım! Gelsin, vursun! Kimin malından sehven almışsam, işte malım! O da gelsin alsın! Ey Allah’ım (c.c.)! Ben, ancak bir beşerim. Müslümanlardan hangi kişiye ağır bir söz söylemiş veya vurmuş, ya da lânet etmiş isem, sen bunu, onun hakkında bir temizlik, ecir ve rahmet vesilesi kıl!” (Ahmed, III, 400)

“Allah’ım (c.c.)! Hangi Mü’mine ağır bir söz söylemişsem, sen o sözümü, kıyamet gününde o Mü’min için sana yakınlığa vesile kıl!”

Bu hadiseler yaşanırken, ordu sefer hazırlıklarını tamamlamıştı. Fakat Müslümanlar, Resulullah’ı (s.a.v.) bu halde bırakıp sefere çıkma konusunda tereddüt yaşıyordu. Sefer öncesi vedalaşmak için Resulullah’ın (s.a.v.) yanına giden Müslümanlar, seferin ertelenmesini talep etmişti. Fakat Resulullah (s.a.v.), bu talebi kabul etmeyerek ordunun yola çıkmasını istedi. Bunun

üzerine ordu komutanı Usame, Resulullah (s.a.v.) ile vedalaşmak için yanına gitti. Resulullah'ı (s.a.v.) gören Usame, seferin ertelenmesi noktasında tekrar bir talepte bulunsa da Resulullah (s.a.v.), Usame'nin talebini de geri çevirdi. Resulullah'ın (s.a.v.) kararı üzerine ordu harekete geçti. Fakat harekete geçmenin hemen akabinde Resulullah'ın (s.a.v.) ölüm haberi ulaştı ve tüm Müslümanlar mescide akın etti.

Müslümanları büyük bir hüznü kaplamıştı. Feryat sesleri her bir yandan yükseliyordu. Allah Resulü'nün (s.a.v.) ölümünü kabul etmekte zorlananlardan birisi de Hz. Ömer (r.a.) 'di. Bütün bu hengâme arasında Hz. Ebu Bekir (r.a.) yaşlı gözlerle şu şekilde seslendi;

“Resulullah (s.a.v.), vefat etti. Biliyorsunuz O daha önce birçok kez öleceğinden bahsetti. Hatırlayın Allah (c.c.) ta O'nun öleceğini daha önce bildirmiş ve bizleri de uyarmıştı. Bir ayette şöyle buyurmuştu; “Muhammed ancak bir Resul'dür. Ondan önce de Resuller gelip geçmişti. Şimdi O ölür ya da öldürülürse, gerisin geriye mi döneceksiniz. Kim geri dönerse Allah'a (c.c.) hiçbir şekilde zarar vermiş olmayacaktır. Allah (c.c.) şükredenleri mükafatlandıracaktır.” (Al-i İmran Suresi, 144) Her kim Muhammed'e iman ediyorsa bilsin ki artık Muhammed öldü. Her kim Allah'a (c.c.) iman ediyorsa O ölmez her zaman diridir.” Bunun üzerine derin bir sessizlik oldu. Hz. Ömer (r.a.) bile şok olmuş bir vaziyette ne diyeceğini bilemiyordu.

Böylelikle alemlere rahmet olarak gönderilmiş Hz. Muhammed (s.a.v.) vefat etmişti. 23 yıl önce birkaç kişi ile başlayan İslam mücadelesi, Arap yarımadasını büyük bir dönüşüme uğratmış ve İslam büyük bir hızla yayılmaya başlamış ve süreç günümüze kadar devam etmiş ve bizden sonra da devam edecektir.

SON SÖZ

İnsanlık tarihinin en büyük önderlerinden biri olan Resulullah (s.a.v.), 63 yıllık dünya hayatını tamamlayarak Rabbine (c.c.) kavuştuğunda, sadece İslam ümmeti için değil, tüm insanlık için derin bir hüznün kaynağı oldu. Ancak O'nun vefatı, ümmete şu önemli mesajı da bıraktı: İslam, şahıslara bağlı değil, Allah'ın (c.c.) gönderdiği bir nizam ve ahlaktır.

Bu olaydan ders çıkararak günümüz Müslümanlarına birkaç önemli tavsiyeyi hatırlatmak yerinde olacaktır:

Resulullah'ın (s.a.v.) vefatı, ümmetin Allah'a (c.c.) olan bağlılığını daha da pekiştirmektedir. Bu dünyada geçici olduğumuzu unutmadan, Allah'ın (c.c.) emir ve yasaklarına uygun, Resulullah'ın (s.a.v.) ahlakının örnek alındığı bir yaşam sürmek, O'na olan sevgimizi ve bağlılığımızı gösterecektir. Unutmayalım ki Resulullah'ın (s.a.v.) bıraktığı en büyük miras, Kur'an ve sünnettir. Bu iki kaynağa sarıldığımız sürece ne bireysel ne de toplumsal olarak yolumuzu kaybetmeyiz.

Resulullah'ın (s.a.v.) vefatı, İslam tarihindeki en büyük dönüm noktalarından biridir ve ümmete şu önemli mesajı bırakmıştır: İslam, şahıslara bağlı değildir, doğrudan Allah'ın (c.c.) gönderdiği bir hayat nizamı ve ahlak sistemidir. Bu gerçeği anlamak, Müslümanların İslam'ı sadece bir lider ya da toplumsal yapı üzerinden değil, bizzat Kur'an-ı Kerim ve Resulullah'ın (s.a.v.) sünneti üzerinden anlamaları gerektiğini gösterir. Günümüzde Müslümanlar, Resulullah'ın (s.a.v.) hayatından aldığı derslerle İslam'ı tüm yönleriyle yaşama ve temsil etme sorumluluğunu taşımaktadır. Bu sorumluluk, İslam'ın evrensel mesajını tüm insanlığa ulaştırmayı, birlik ve beraberlik ruhunu canlı tutmayı, mezhep ya da etnik köken gibi ayrılıkları bir kenara bırakarak ortak değerlerde birleşmeyi gerektirir.

Ayrıca, Resulullah'ın (s.a.v.) hayatı, sabrın, teslimiyetin ve kararlılığın en güzel örneklerini sunar. Günümüz Müslümanlarının da karşılaştıkları zorluklar karşısında bu erdemleri kuşanarak hareket etmeleri, yalnızca bireysel değil, toplumsal huzurun da anahtarıdır. Resulullah (s.a.v.), ümmetine ilmi ve hikmeti teşvik etmiş, bu yolda ilerlemeyi bir ibadet gibi görmüştür. Bugün Müslümanlar, bilgiye, bilime ve hikmete sarılarak hem bireysel gelişimlerini sağlamalı hem de İslam'ın hakikatini tüm dünyaya tanıtmalıdır. Bunun yanında, fani olan dünya nimetlerine aşırı bağlanmadan baki olan Rabbe

yönelmek ve ahiret bilinciyle yaşamak, Resulullah'ın (s.a.v.) vefatıyla bizlere hatırlattığı önemli bir derstir.

Resulullah'ın (s.a.v.) örnek ahlakı, adalet ve merhamet anlayışı, sadece İslam ümmetine değil, tüm insanlığa rehberdir. Onun bıraktığı bu kutlu mirası anlamak ve hayatımıza tatbik etmek, bugünümüzü ve yarınımızı inşa etmenin temel yoludur. Müslümanların Resulullah'ın (s.a.v.) izinden giderek, İslam'ı güzel bir şekilde temsil etmeleri, ümmetin yeniden bir dirilişe ulaşmasının en önemli adımı olacaktır. Bu bilinçle hareket etmek hem dünya hem de ahiret saadeti için vazgeçilmez bir görevdir.

**"Ey Müminler unutmayın ki
kurtuluşa giden yol ancak
onun ayak izlerindedir..."**